

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΩΝ, ΣΛΑΒΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΙΣΤΟΡΙΑ, ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΚΑΙ
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της φοιτήτριας

Γιαννουλάκη Ελένης, hac17032

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: Βλασίδης Βλάσης, Επίκουρος Καθηγητής
Τμήματος Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών
ΔΕΥΤΕΡΗ ΒΑΘΜΟΛΟΓΗΤΡΙΑ: Σοφία Ηλιάδου – Τάχου, Καθηγήτρια
Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης Φλώρινας

Θέμα:

*Η Δίκη του Αγίου Στυλιανού,
μελανό σημείο στην ιστορία του Ιδρύματος*

Θεσσαλονίκη 2018

Πίνακας περιεχομένων

Πρόλογος	5
1. Εισαγωγή	7
1.1. Η Θεσσαλονίκη των «πολύ-».....	7
1.2. Η ιστορία του Βρεφοκομείου.....	9
1.2.1. Α΄ Περίοδος (1840 – 1912).....	9
1.2.2. Β΄ Περίοδος (1912 – 1938).....	10
1.2.3. Γ΄ Περίοδος (1938 – σήμερα).....	10
1.3. Το Χρονικό της δίκης.....	12
Κεφάλαιο Α.....	14
2. Πως ξεκίνησαν όλα – Αρχικές κινήσεις.....	14
2.1. Η αρχική κατάγγελλία και οι πρώτες μαρτυρίες	14
2.2. Οι πρώτες κινήσεις του Αδελφάτου, εντός του Βρεφοκομείου.....	19
2.3. Το πόρισμα της ΕΔΕ διενεργηθείσα υπό της Καίτης Δαραβίγγα	25
2.4. Το πόρισμα της ΕΔΕ διενεργηθείσα υπό του Προέδρου του Αδελφάτου	27
2.5. Οι αρχικές ενέργειες του ανακριτή Δ΄ Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης	29
2.6. Ενέργειες άλλων Ανακριτών κατόπιν Έγγραφης Εντολής Ανακριτή Δ΄ Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης.....	43
2.7. Επόμενες κινήσεις Ανακριτή και απολογίες κατηγορούμενων.....	46
3. Από το κατηγορητήριο στην πρώτη δίκη	50
3.1. Το κατηγορητήριο.....	50
3.2. Η πρώτη Δικαστική Απόφαση 2561/12-06-1964	52
3.2.1. Μάρτυρες κατηγορίας	52
3.2.2. Μάρτυρες Υπεράσπισης	59
3.2.3. Απολογίες κατηγορουμένων.....	62
3.2.4. Οριστική απόφαση	66
4. Η δευτεροβάθμια δίκη.....	67
4.1. Οι ασκηθείσες εφέσεις	67
4.2. Οι πρώτες αποφάσεις.....	67

4.3.	<i>Η τελεσίδικη απόφαση</i>	68
4.3.1.	<i>Μάρτυρες κατηγορίας</i>	68
4.3.2.	<i>Μάρτυρες υπεράσπισης</i>	72
4.3.3.	<i>Απολογία κατηγορούμενου</i>	74
4.3.4.	<i>Η ετυμολογία</i>	75
5.	<i>Η αμετάκλητη απόφαση</i>	75
	<i>Κεφάλαιο Β</i>	77
6.	<i>Η συμβολή του τύπου της εποχής στην κάλυψη της δίκης</i>	77
6.1.	<i>Πρώτες δημοσιεύσεις προ της δίκης</i>	77
6.2.	<i>Η κάλυψη της Δίκης</i>	79
6.3.	<i>Τα δημοσιεύματα για το Εφετείο</i>	80
7.	<i>Ευρήματα</i>	81
7.1.	<i>«Δεν απέλυσα καμία εκ των καταγγελλουσών βρεφοκόμων»</i>	81
7.2.	<i>Ο «καλύτερος υπάλληλος»</i>	81
7.3.	<i>Η ρητορική της εξουσίας</i>	82
7.4.	<i>Όλα έγιναν για να κάνουμε κάποια ζευγάρια ευτυχισμένα</i>	83
7.5.	<i>Τελούσαν εν πλάνη</i>	83
7.6.	<i>Με εγκατέλειψαν όλοι</i>	84
7.7.	<i>Τι τα θες τα παιδιά σου, να τα ταΐσεις δεν μπορείς</i>	84
7.8.	<i>Το ήθος της «ανήθικης» ιερόδουλης</i>	85
7.9.	<i>Η επίμονη γιαγιά</i>	86
7.10.	<i>Σαν τις πατάτες στον μπακάλη</i>	86
7.11.	<i>Σαν να πρόκειται για ζώα</i>	86
7.12.	<i>Παιδιά με ένδειξη «Νέον» & a la carte (γαλανό είναι ή καστανό;)</i>	87
7.13.	<i>Τακτική που συνηθίζονταν στο ίδρυμα</i>	87
7.14.	<i>Με την ίδια φθαρμένη ροζ-σιελ κουβέρτα και την κούρσα έξω να περιμένει</i>	88
7.15.	<i>Μέχρι και ο θυρωρός</i>	88
7.16.	<i>Φαινόμενο ταξικό</i>	88
8.	<i>Συμπεράσματα</i>	89

9. Πηγές.....	94
9.1. Αρχειακές πηγές.....	94
9.2. Βιβλιογραφία	94
10. Παράρτημα	95

«Η έγκριση της Μεταπτυχιακής Εργασίας από το Τμήμα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας δεν υποδηλώνει αναγκαστικά ότι αποδέχεται το Τμήμα τις γνώμες του συγγραφέα.»

Πρόλογος

Στα πλαίσια της ολοκλήρωσης του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Ιστορία, Ανθρωπολογία και Πολιτισμός στην Ανατολική και Νοτιοανατολική Ευρώπη» του Τμήματος Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ήταν υποχρεωτική η εκπόνηση διπλωματικής εργασίας συναφούς με το αντικείμενο σπουδών.

Μετά από παρότρυνση του επιβλέποντα καθηγητή μου αξιότιμου κύριου Βλασίδη και την πολύτιμη αρωγή και καθοδήγηση του, καταλήξαμε ώστε να επιλέξω να ασχοληθώ με ένα ιδιαίτερο συμβάν που, μεταξύ άλλων, σημάδεψε την Θεσσαλονίκη τα έτη 1962-65. Αυτό ήταν η δίκη για τις παράνομες αγοραπωλησίες βρεφών από το Δημοτικό Βρεφοκομείο «Άγιος Στυλιανός». Τα βασικό κριτήριο ήταν ότι ήθελα να ασχοληθώ με την ζωντανή ιστορία της πόλης, δηλαδή κάτι που θα αφορούσε τον «πυκνό» από πλευράς ιστορικού χρόνου 20^ο αιώνα, ωστόσο θα συμπεριλάμβανε στοιχεία τόσο ανθρωπολογικά όσο και στοιχεία της κουλτούρας μας ως τοπική κοινωνία.

Η μελέτη αφορούσε τόσο αρχειακή όσο και επιτόπια έρευνα, αλλά και βιβλιογραφικές αναφορές, όπου αυτές ήταν απαραίτητες. Έρευνα στα αρχεία των εφημερίδων του τοπικού τύπου της εποχής δίνουν τον δικό τους τόνο στο περιστατικό. Αιχμηρά σχόλια και δριμύ κατηγορώ από τους δημοσιογράφους που κάλυπταν το επίμαχο ρεπορτάζ σκιαγραφούν με μελανά χρώματα τα γεγονότα. Άρθρα και βιβλία ερευνητών που ασχολούνται με τα θέματα των βρεφοκομείων στην Ελλάδα και τον «Άγιο Στυλιανό» πιο συγκεκριμένα αναζητήθηκαν προκειμένου να ολοκληρωθεί το κολλάζ των πληροφοριών που έπρεπε να συλλέξω ώστε να σχηματίζω συγκεκριμένη εικόνα για το θέμα μου.

Η εργασία ξεκινά με μια εισαγωγή που μας ταξιδεύει στην Θεσσαλονίκη με μια σύντομη ανασκόπηση στην ιστορία της πόλης. Δια φωτίζει την πόλη των κοινοτήτων, όπως είχε δομηθεί για πολλά χρόνια, προ της προσάρτησης της στο ελληνικό κράτος. Εξετάζει συνοπτικά τα ιδρύματα που λειτουργούσαν υπό την εποπτεία των κοινοτήτων της πόλης για τις οποίες βρέθηκαν στοιχεία. Στη συνέχεια δίνεται ένα ιστορικό πλαίσιο του ιδρύματος, με τις διάφορες φάσεις που κατά καιρούς πέρασε αλλάζοντας νομική μορφή. Ακολουθεί μια σύνοψη του χρονικού της δίκης που διήρκεσε περίπου 3 χρόνια. Η δίκη αναμφισβήτητα υπήρξε μελανό σημείο στην ιστορία του ιδρύματος όμως δεν πρέπει ο αναγνώστης να κάνει το λάθος και να πιστέψει ότι καθόρισε αποφασιστικά την λειτουργία του. Αντίθετα πρέπει, με κάθε τρόπο, να τονίσουμε ότι υπήρξε ένα μόνο περιστατικό το οποίο σίγουρα δεν υποβαθμίζει την απαραίτητη δομική λειτουργία του βρεφοκομείου ως χώρου απαραίτητου τόσο για την Θεσσαλονίκη, όσο και για την ευρύτερη περιοχή της Βόρειας Ελλάδας. Το βρεφοκομείο επιτελούσε και επιτελεί ένα έργο το οποίο καλύπτει ένα αναντικατάστατο και ανυπέβλητο κενό απέναντι στα βρέφη που από την γέννησή τους υπήρξαν ανεπιθύμητα από τους γεννήτορες τους και έπρεπε κάποιος να τα περιθάλψει. Υπήρξε επίσης πυλώνας της κοινωνίας σε πολύ δύσκολες συγκυρίες όπου βρέφη τοποθετούνταν στο ίδρυμα προκειμένου να γλυτώσουν από βέβαιο θάνατο.

Στο πρώτο μέρος προσπάθησα να σκιαγραφήσω τον φάκελο της δίκης από την ώρα που ξεκίνησαν οι ένορκες καταθέσεις, μέσα από τα μάτια του ανακριτή αρχικά και του εισαγγελέα στην συνέχεια. Η φυλλομέτρηση όλων των εγγράφων του φακέλου της δίκης που

βρίσκεται στο Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας μου έδωσε την δυνατότητα, κατά κάποιο τρόπο, αναβίωσης της δίκης, σήμερα.

Στο δεύτερο μέρος, το πρίσμα των τοπικών Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης της εποχής δίνει μια άλλη διάσταση στην έρευνα. Η δίκη καλύπτεται καθημερινά με ρεπορτάζ, τα οποία σε λίγες ή περισσότερες στήλες πρέπει να τη αποτυπώσουν και να την αποδώσουν στον μέσο αναγνώστη τους. Οι βαρυσήμαντοι τίτλοι πρέπει να κάνουν την απαραίτητη εντύπωση για να ολοκληρώσει ο αναγνώστης την μελέτη του ρεπορτάζ. Φωτογραφίες τόσο των κατηγορούμενων, όσο και των αθών βρεφών - τροφίμων του βρεφοκομείου κάνουν τα φύλλα πιο ελκυστικά. Οι δημοσιογράφοι της εποχής, χωρίς τους σημερινούς περιορισμούς «περί προστασίας προσωπικών δεδομένων» κατονομάζουν και καθημερινά φωτογραφίζουν τους κατηγορούμενους. Τέλος, δημοσιοποιούν τα αποτελέσματα των καταδικαστικών αποφάσεων και κλείνουν με αυτόν τον τρόπο τον κύκλο του ρεπορτάζ τους.

Στο επόμενο κεφάλαιο αποκωδικοποιούνται όλα τα ευρήματα της δίκης. Πως «άνοιξε ο ασκός του Αιόλου»; Πώς ξεκίνησαν όλα; Γιατί αποφάσισαν εκείνη τη στιγμή να μιλήσουν οι εργαζόμενοι στο ίδρυμα και τι είχαν, από καιρό παρατηρήσει; Τι ένιωθαν οι εργαζόμενοι για τα παιδιά, για τους χαροκαμένους γονείς που έφεραν τα, ορφανά από μάνα συνήθως, παιδιά τους με την προσδοκία να τα ξαναπάρουν αργότερα όταν ορθοποδήσουν, για τις επιλογές των βρεφών που άλλαξαν χέρια, νύχτα, τυλιγμένα σε μια ροζ-σιελ κουβέρτα, για τις εντολές που λάμβαναν προκειμένου να συγκαλυφθούν οι ατασθαλίες, για την ρητορική που χρησιμοποιούσαν οι βασικοί κυρίως κατηγορούμενοι στη δίκη, για τους μάρτυρες που παρουσίασαν και τα επιχειρήματα που προέβαλαν. Τα παραπάνω και άλλα τέτοια ερωτήματα, συνθέτουν ένα κολάζ το οποίο κάλλιστα θα μπορούσε να αποτυπωθεί και σε μυθιστόρημα, αν δεν έκρυβε τόσο πόνο και τόση αλήθεια.

Οφείλω πολλές και θερμές ευχαριστίες στην αγαπητή καθηγήτρια και ανθρωπολόγο Αίγλη Μπρούσκου καθώς και στην αξιότιμη καθηγήτρια Gonda van Steen τόσο για το υλικό που μου παρείχαν όσο και για τις πολύτιμες υποδείξεις και σχόλια τους. Πραγματικά πήγαν την εργασία μου ένα βήμα παραπέρα. Η συμβολή της αξιότιμης καθηγήτριας κας Ευτυχίας Βουτυρά, επίσης, μου άνοιξε μια τεράστια πόρτα, όταν βρέθηκα σε αδιέξοδο καθώς και οι πολύτιμες συμβουλές και υποδείξεις της αξιότιμης καθηγήτριας Σοφίας Ηλιάδου – Τάχου, με βοήθησαν να ολοκληρώσω τούτο το πόνημα. Η συνεισφορά των επιστημόνων του Ιστορικού Αρχείου Μακεδονίας ήταν επίσης σημαντική, καθώς διευκόλυναν με κάθε πρόσφορο τρόπο την αρχαιακή μου έρευνα.

Επιπρόσθετα, πρέπει να ευχαριστήσω τους έγκριτους νομικούς κους Ατούν και Τσόγκα για τις δικονομικές διευκρινήσεις και διαφωτιστικές υποδείξεις τους. Οι συνάδελφοι μου Σοφία Θεοδοσιάδου και Φωτεινή Μέλλου φέρουν μερίδιο ευθύνης για όλο το εγχείρημα καθώς με παρότρυναν να συνεχίσω τις σπουδές μου και μου προσέφεραν την συμπαράστασή τους.

Τέλος, η ανοχή και υπομονή του συζύγου μου Δημήτρη Ατούν και τον θυγατέρων μου Βίβιαν και Μαριάννα υπήρξαν παροιμιώδεις και υπόσχομαι ότι για κάποιο διάστημα δεν θα καταπιαστώ με κάτι τόσο ενεργοβόρο και χρονοβόρο.

Προσδοκώ η μελέτη αυτή να αποτελέσει τροφή για σκέψη, να διαφωτίσει τον μελλοντικό ερευνητή - μελετητή σχετικά με το τι τελικά έγινε και να αποτελέσει το έναυσμα για να ασχοληθεί κάποιος περαιτέρω.

1. Εισαγωγή

1.1. Η Θεσσαλονίκη των «πολύ-»

Η Θεσσαλονίκη, συμπρωτεύουσα της Ελλάδας, βασικό διαμετακομιστικό λιμάνι των Βαλκανίων, γνωστή και ως «νύμφη του Θερμαϊκού», έχει να επιδείξει ιστορία τουλάχιστον 2330 ετών. Σύμφωνα με τους ιστορικούς ιδρύθηκε από τον Κάσσανδρο περί το 315 π.Χ. λίγο δυτικότερα από την περιοχή που καταλαμβάνει σήμερα. Από την ίδρυση της μέχρι και σήμερα ποικίλα γεγονότα σκιαγράφησαν το μοτίβο της ιστορίας της. Πολλές φυλές πέρασαν από τις πύλες της, άλλες βρήκαν «γόνιμο έδαφος» και εγκαταστάθηκαν, όπως οι εβραίοι της Ισπανίας, όταν εκδιώχθηκαν από την Ισαβέλλα και τον Φερδινάνδο και άλλες, π.χ. οι Βούλγαροι και οι Τούρκοι, έφυγαν μετά από έκρυθμες πολεμικές συγκυρίες, ζυμώσεις και ανακατατάξεις. Ήταν από την αρχαϊκή ακόμα εποχή μια πόλη πολυπολιτισμική, πολυφυλετική και πολύχρωμη και δεν έχασε αυτό τον χαρακτήρα της μέχρι και σήμερα.

Προσαρτήθηκε στο Ελληνικό κράτος το 1912 και έκτοτε, στον αιώνα που ακολούθησε, γνώρισε 2 βαλκανικούς πολέμους, 2 παγκοσμίους πολέμους με τεράστιες στρατιές συμμάχων από όλο τον κόσμο να στρατοπεδεύουν στα περίξ της, εθνικό διχασμό και έναν πολύνεκρο εμφύλιο, μια καταστροφική πυρκαγιά και έγινε βασικός τόπος υποδοχής των ξεριζωμένων προσφύγων εκ της Μικρασιατικής καταστροφής.

Ο πληθυσμός της από μερικές χιλιάδες στις αρχές του αιώνα εκτινάχθηκε σε 200.000 περίπου, αλλά και άλλαξε ριζικά ως προς τις βασικές εθνότητες που την απάρτιζαν. Προ της απελευθέρωσης οι μεγαλύτερες κοινότητες ήταν η εβραϊκή και η μουσουλμανική και ακολουθούσε η ελληνική και λοιπές κοινότητες, όπως των αρμενίων καθώς και άλλων λαών. Μετά την εισροή των προσφύγων και την ανταλλαγή των πληθυσμών σύμφωνα και με την συνθήκη της Λωζάννης, η ανασύσταση του πληθυσμού ήταν ραγδαία και σύμφωνη με τις επιταγές των κυβερνόντων περί ταχείας ενσωμάτωσης της «Νέας Ελλάδας» στο προϋπάρχον κράτος. Βασική κοινότητα αναδείχθηκε η ελληνική - και πώς θα γινόταν άλλωστε-, η τουρκική σχεδόν εξαφανίστηκε και η εβραϊκή έχασε την πρωτοκαθεδρία, όπως και πολλά από τα προνόμια της, σε βάθος χρόνου.

Κάθε κοινότητα φρόντιζε να συνδράμει τα μέλη της συνήθως τα πιο αδύναμα τόσο με την ίδρυση νοσοκομείων, φτωχοκομείων, γηροκομείων, σχολείων όσο και με την σύσταση φορέων για κάθε ειδικότητα, «συνάφεια» ή «συντεχνίες». Τα όρια των κοινοτήτων ήταν σαφώς διακριτά με μεγάλη όμως ανοχή έναντι των άλλων εθνικοτήτων. Το πάζλ της πόλης, η πολυχρωμία και η διαφορετικότητα της ήταν ευδιάκριτα από το λιμάνι ακόμα, για όποιον πρωτοταξίδευε στην Θεσσαλονίκη, σύμφωνα με περιηγητές της εποχής.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα η **ορθόδοξη κοινότητα** λειτουργούσε το Βρεφοκομείο «Άγιος Στυλιανός», το Θεαγένειο Νοσοκομείο, το Χαρίσειο γηροκομείο καθώς και το Παπάφειο ορφανοτροφείο που έφερε τον τίτλο «Μελιτεύς»¹. Όλα ιδρύθηκαν από δωρεές επιφανών ορθόδοξων Θεσσαλονικέων της διασποράς και συνέχισαν την λειτουργία τους μέχρι και σήμερα απευθυνόμενα κυρίως στα φιλάνθρωπα αισθήματα των αστικών στρωμάτων των Ελλήνων της πόλεως και της διασποράς. Σήμερα όλα τελούν υπό κρατικό έλεγχο και

¹ Ταγαράκης Α. Ιωάννης, Το φιλανθρωπικό έργο στην Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Θεσσαλονίκης (1840-1928), Κέντρο Ιστορίας Δήμου Θεσσαλονίκης, Αυτοτελείς Εκδόσεις Αρ. 13, 1994, σελ. 33-50 & 171-175

αποτελούν τμήματα είτε του κρατικού είτε του δημοτικού μηχανισμού. Υπήρχαν ακόμα τα ορφανοτροφεία «Αριστοτέλης» στην Καλαμαριά & «Μέγας Αλέξανδρος», το «Άσυλο του Παιδιού», η «Μέριμνα του παιδιού», το «Πατριωτικό Ίδρυμα Περιθάλψεως», η «Φιλόπτωχος Αδελφότης Ανδρών» καθώς και η «Φιλόπτωχος Αδελφότης Κυριών»², το Δημόσιο ψυχιατρείο, ο «Άγιος Αντώνιος», Άσυλα Φρενοβλαβών, κ.α.

Η **Εβραϊκή κοινότητα** αριθμούσε πλήθος ιδρυμάτων, καθώς «...στη Σαλονίκη, τα ιδρύματα του φιλανθρωπικού τομέα προκαλούν θαυμασμό, λόγω του αριθμού τους και της ποικιλίας των σκοπών που εξυπηρετούν...»³. Όλα είχαν συγκεκριμένη δομή και δράση και μέχρι το 1933 ήταν χρηματοδοτούμενα αποκλειστικά από εισφορές των πλουσιότερων μελών της κοινότητας, δωρεές, κ.λπ. Τα κυριότερα από αυτά ήταν: το Μπικούρ- Χολίμ (ίδρυμα περιθάλψεως απόρων ασθενών), το Νοσοκομείο Βαρόνου ντε Χιρς, το Ορφανοτροφείο Αρρένων «Κάρολος Αλλατίνη», το Ορφανοτροφείο Θηλέων «Μαϊρ Αμποάβ» που ιδρύθηκε το 1923, το συσσίτιο «Ματανώθ – Λαεβιονίμ» που ιδρύθηκε το 1901, το Άσυλο Γερόντων – Γηροκομείο Σαούλ Μοδιάνο, το Τορά – Ουμαλαχά (μόρφωση και εργασία), το Γιεσουά Βεραχαμίμ ίδρυμα διανομής γάλακτος, κρέατος και ξυλανθράκων σε άπορες οικογένειες, το Μαλμπις Αρουρίμ (ένδυση απόρων), το Ισραηλιτικό Ψυχιατρείο – Άσυλο φρενοβλαβών, που ιδρύθηκε το 1908, το ίδρυμα «Μαϊρ Τσενίο» αρωγή προς τους φυματικούς, που ιδρύθηκε το 1929, η Ισραηλιτική χειμερινή βοήθεια που ιδρύθηκε το 1933, το Εργοστάσιο Αζύμων που στέγαζε άπορες οικογένειες και η οργάνωση Κουπά – Γιοτομώβ που προικοδοτούσε άπορες κορασίδες⁴. Υπήρχαν βέβαια και πλήθος άλλων φιλανθρωπικών και αλληλοβοηθητικών προνοιακών σωματείων. Να σημειωθεί ότι όλοι οι ωφελούμενοι από τα παραπάνω ιδρύματα πρώτοι πήραν τα τρένα για τα στρατόπεδα συγκέντρωσης και όλοι εξοντώθηκαν στα πλαίσια της «τελικής λύσης». Ο Β' Παγκόσμιος Πόλεμος σηματοδότησε το τέλος της πολύχρονης και καταλυτικής ιστορίας των προαναφερθέντων ιδρυμάτων.

Δεν πρέπει να παραλείψουμε να αναφέρουμε ότι υπήρχαν και άλλα νοσηλευτικά ιδρύματα όπως το ρωσικό και το ιταλικό⁵ αλλά και πάρα πολλές δομές που ανήκαν σε τζαμιά της πόλης καθώς ήταν σύνηθες δομικό στοιχείο της μουσουλμανικής οργάνωσης, στα πλαίσια πάντοτε της φιλανθρωπίας, να γίνονται μεγάλες δωρεές από επιφανείς μουσουλμάνους, με τρόπο ώστε όπου ανεγείροντο μεγάλα τζαμιά να περιστοιχίζονται από χώρους εκπαίδευσης, περίθαλψης, στέγασης και σίτισης των άπορων μουσουλμάνων. Στα πλαίσια όμως της έρευνας για την μελέτη τούτη κανένα στοιχείο δεν βρέθηκε.

Αντιλαμβανόμαστε ότι η Θεσσαλονίκη δικαίως ονομάστηκε από τον θυμόσοφο λαό μας «φτωχομάνα». Αναρίθμητες γενιές φτωχών, εξαθλιωμένων αλλά και προσφύγων ευεργετήθηκαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο. Ακόμα και στα πλαίσια λειτουργίας των κοινοτήτων με όλες τις δυσλειτουργίες της εποχής η αλληλεγγύη και η φιλανθρωπία βρίσκονταν στην ημερήσια διάταξη.

² Αρχαιακά Ανάλεκτα, Περιοδική Έκδοση του Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης του Δήμου Θεσσαλονίκης 1, Θεσσαλονίκη, 2014

³ Νεχαμά Γιόζεφ, Ιστορία των Ισραηλιτών της Σαλονίκης, University Studio Press, Θεσσαλονίκη, 2000

⁴ Μαραντζίδης Νικόλαος, Τα προνοιακά-φιλανθρωπικά ιδρύματα και σωματεία της Ισραηλιτικής κοινότητας Θεσσαλονίκης. Η ιδιαίτερη δράση τους κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, Αρχαιακά Ανάλεκτα, Περιοδική Έκδοση του Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης του Δήμου Θεσσαλονίκης 1, Θεσσαλονίκη, 2014

⁵ Πολυζωίδης Κ. Σταύρος, Νοσηλευτικά Ιδρύματα της Θεσσαλονίκης (Ιστορική και λειτουργική παρουσίαση), έκδοση του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης, Θεσσαλονίκη, 1998, σελ.63,73, 113

Ο *ρόλος των ιδρυμάτων*, σαφής και νομοθετικά προσδιορισμένος σήμερα, επιτελούσε τότε σημαντικό – και γιατί όχι τεράστιο – έργο. Υποκαθιστούσε δομές που δεν υπήρχαν ούτε στην υπόλοιπη Ελλάδα και αποτελούσε πρότυπο για πολλούς περιηγητές και ανταποκριτές, όπως ο δημοσιογράφος τότε Έρνεστ Χέμινγουεϊ που σε άρθρο του στην εφημερίδα Toronto Star του Νοεμβρίου 1922 ανέφερε «... ό,τι και να πει κανείς για το πρόβλημα των προσφύγων στην Ελλάδα δεν πρόκειται να είναι υπερβολή. Ένα φτωχό κράτος με μόλις 4 εκατομμύρια πληθυσμό πρέπει να φροντίσει για άλλο ένα τρίτο των κατοίκων. Και τα σπίτια που άφησαν οι Μουσουλμάνοι που έφυγαν δεν επαρκούν σε τίποτα...».

1.2. Η ιστορία του Βρεφοκομείου

Είναι ίσως κοινότυπο αλλά πρέπει να αναφερθεί ότι ενώ πολλά έχουν γραφτεί και πολλές μελέτες έχουν εκπονηθεί για τον «Άγιο Στυλιανό» εν τούτοις δεν υπάρχει έγγραφο που να ορίζει με σαφήνεια την έναρξη της ύπαρξης του. Το παλιότερο σωζόμενο έγγραφο που προσδιορίζει με τρόπο, σχετικά πάντα, αναμφισβήτητο την έναρξη λειτουργίας του ιδρύματος είναι αυτό της Μαρίας Γ. Πασχαλίδου, το γένος Χατζηαντωνίου που υπήρξε ιδρυτικού μέλους και φέρεται να «ονοματοδότησε» το βρεφοκομείο με τον μετέπειτα χαρακτηριστικό τίτλο του ο «Άγιος Στυλιανός». Το έγγραφο λοιπόν αυτό «υποκαθιστά» θα λέγαμε, τα χαμένα πρακτικά του βρεφοκομείου. Χαρακτηριστικά αναφέρει ότι «Το πρώτον βρεφοκομείον ιδρύθη εις την πόλιν μας Θεσσαλονίκην από του έτους 1840 και πέραν, διατηρούμενον δια του εκ Ρωσσίας εξηκονταλίου κληροδοτήματος του αιμνήστου Αντωνίου Νινή, γόνου ευπόρου και εγκρίτου οικογενείας της πόλεως μας...»⁶. Ο Νινής, επιφανής έμπορος, άγαμος και άτεκνος ο ίδιος, με διαθήκη κληροδότησε την λειτουργία βρεφοκομείου κατά τα πρότυπα της Βενετίας, όπου διέμενε και απέκτησε την τεράστια περιουσία του. Έτσι το πρώτο – και για πολύ καιρό μοναδικό – βρεφοκομείο της Θεσσαλονίκης και της ευρύτερης περιοχής της Μακεδονίας έγινε πραγματικότητα. Μπορούμε να διακρίνουμε τρεις (3) περιόδους κατά τις οποίες το ίδρυμα άλλαξε διαχείριση ή/και ονομασία.

1.2.1. Α΄ Περίοδος (1840 – 1912)

Από την έναρξη λειτουργίας του το 1840 μέχρι και το 1912 βρισκόταν υπό την εποπτεία της Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας της Θεσσαλονίκης, με διοικητικά όργανα την Αντιπροσωπεία και την Δημογεροντία και ηγέτη τον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης. Ο Μητροπολίτης ήταν και Πρόεδρος της Εφορίας του Ελληνικού Νοσοκομείου που αρχικά στεγαζόταν το βρεφοκομείο. Ουσιαστικά, αναφερόμενοι σε εκείνη την εποχή δεν φωτογραφίζουμε το βρεφοκομείο ως αυτόνομο χώρο αλλά περισσότερο ως μέριμνα για τα «έκθετα βρέφη» που τα παρέδιδαν σε τροφούς προς γαλούχηση και ανατροφή, έναντι ενός ελάχιστου μηνιαίου μισθού, με εξαιρετικά υψηλά ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας.

⁶ Μ.Γ. Πασχαλίδου «Πότε ιδρύθη το πρώτον βρεφοκομείον εις την Θεσσαλονίκην», στο Μπρούσκου Αίγλη, «Λόγω της κρίσεως σας χαρίζω το παιδί μου», Θεσσαλονίκη, 2015, Εκδόσεις ΕνΤΟΜΩ, ΣΥΜΕΠΕ

Ήδη όμως από το 1892 και πιο σθεναρά το 1900 προτείνεται η ίδρυση αυτόνομου χώρου εντός των εγκαταστάσεων του Νοσοκομείου προκειμένου να αλλάξει η διαδικασία με τις τροφούς, τα βρέφη να είναι εσωτερικά και να βρίσκονται υπό την άμεση εποπτεία της Εφορείας του Νοσοκομείου. Η πρόταση αυτή έμεινε για πολλά χρόνια μόνο στα χαρτιά.

1.2.2. Β' Περίοδος (1912 – 1938)

Το 1904 η Κοινοτική Αντιπροσωπεία αναθέτει σε κυρίες της Φιλοπτώχου Αδελφότητας Κυριών την διενέργεια εράνου προκειμένου να «δρυθεί» σύγχρονο βρεφοκομείο σε δικό του αυτόνομο χώρο που παραχωρήθηκε δίπλα στο Θεαγένειο Νοσοκομείο. Εγκαινιάστηκε την 27^η Δεκεμβρίου 1904 και έφερε πλέον τον τίτλο Βρεφοκομείο Ελληνικής Ορθόδοξης Κοινότητας Θεσσαλονίκης «Άγιος Στυλιανός». Το συμβούλιο των φιλόνητων κυριών που όλο αυτό το διάστημα πρωτοστατούσαν στην λειτουργία του βρεφοκομείου δημιούργησε Επιτροπή υπό την Προεδρία του Μητροπολίτη και την εποπτεία των εφόρων και δραστηριοποιούνταν στην δομή και λειτουργία του ιδρύματος. Η δραστήρια λοιπόν αυτή επιτροπή τον Μάιο του 1913 ανέλαβε την διαχείριση του Βρεφοκομείου, με έγκριση του υπουργού Δικαιοσύνης και Γενικού Διοικητή Μακεδονίας Ρακτιβάν. Έκτοτε τιτλοφορούταν «Βρεφοκομείο Άγιος Στυλιανός» και από κοινοτικό ίδρυμα μετατράπηκε σε νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου της εποχής. Την περίοδο αυτή έχουμε τεράστια αύξηση των εξόδων του ιδρύματος, που πολλάκις απευθύνεται στον Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης για βοήθεια. Οι τροφοί συνεχώς απειλούσαν με απεργίες εξαιτίας των πενιχρών μισθών που λάμβαναν. Η καταστροφική φωτιά του 1917 δυσχέραινε επιπλέον την λειτουργία του ιδρύματος το ίδιο και ο Α' Παγκόσμιος πόλεμος που άφησε πίσω του ορφανά και πεινασμένα παιδιά καθώς και η Μικρασιατική Καταστροφή που είχε σαν αποτέλεσμα πρόσφυγες να παραδίδουν τα παιδιά τους στο ίδρυμα προκειμένου να τα γλυτώσουν από την πείνα και την ανέχεια στην οποία υπέπεσαν.

Την περίοδο που εξετάζουμε (γύρω στο 1933) έχουμε μετεγκατάσταση του βρεφοκομείου στην σημερινή Σχολή Τυφλών, κτίριο που είχε μεγαλύτερες δυνατότητες στέγασης και φροντίδας περισσότερων βρεφών. Λόγω των δυσμενών προαναφερθεισών συγκυριών, αποδείχθηκε ότι και αυτό το κτίριο δεν ήταν ικανό να συνδράμει όλα τα βρέφη.

1.2.3. Γ' Περίοδος (1938 – σήμερα)

Η Τρίτη περίοδος σηματοδοτείται από την αλλαγή του καθεστώτος του ιδρύματος από Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου σε Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου. Τον Ιούλιο του 1938 ο Δήμος Θεσσαλονίκης αναλαμβάνει την διαχείριση του. Διοικητικό Συμβούλιο, το λεγόμενο και Αδελφάτο αναλαμβάνει την διοίκηση του Ιδρύματος και εκδίδει τον πρώτο καταστατικό κανονισμό του, με ημερομηνία έγκρισης 16 Αυγούστου 1938. Πρόεδρος του Αδελφάτου ορίζεται ο εκάστοτε Δήμαρχος και τα υπόλοιπα μέλη διορίζονται από το Δημοτικό Συμβούλιο. Η αλλαγή αυτή

«αναμορφώνει» το βρεφοκομείο από φιλανθρωπικό ίδρυμα σε δομημένο προνοιακό θεσμό της Τοπικής Αυτοδιοίκησης⁷. Το Καταστατικό προέβλεπε, μεταξύ άλλων, την δημιουργία γνωμοδοτικού συμβουλίου κυριών με ουσιαστικές αρμοδιότητες επί της καθημερινότητας του ιδρύματος αλλά χωρίς καμία συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων που το αφορούσαν (το ίδρυμα). Το κτίριο του βρεφοκομείου επιτάχθηκε από τους Γερμανούς κατακτητές και τα βρέφη οδηγήθηκαν στο υπόγειο μέχρι να βρεθεί κάποια άλλη λύση στέγασης. Η λύση που προκρίθηκε ήταν η μεταφορά στην Σχολή Καζές (2^ο δεκατάξιο κοινοτικό ισραηλιτικό δημοτικό σχολείο της 2^{ης} περιφέρειας), όπου ο Δήμος Θεσσαλονίκης κατέβαλε μισθία για την χρήση του χώρου. Παρά τις κακουχίες που οδηγούσαν σε αυξημένη βρεφική θνησιμότητα πρέπει να σημειώσουμε ότι το 1942 ήταν το έτος με τις περισσότερες καταγεγραμμένες υιοθεσίες(64 στο σύνολο), στο πνεύμα της φιλανθρωπίας, της προσφοράς και αλληλεγγύης της κατοχικής περιόδου.

Ο εμφύλιος πόλεμος οδήγησε σε «πληθυσμιακή έκρηξη» των τροφίμων του βρεφοκομείου καθώς συνεχώς γέμιζε αλλά δεν άδειαζε, λόγω της εισαγωγής φαρμάκων και γάλακτος σε σκόνη – ως μέρος της ανθρωπιστικής βοήθειας που δέχτηκε η Ελλάδα- με συνέπεια την κατακόρυφη πτώση στα ποσοστά βρεφικής θνησιμότητας⁸. Την περίοδο αυτή και για πολλά χρόνια παρατηρούμε το φαινόμενο τα βρέφη να κοιμούνται ανά δυο στα κρεβατάκια τους. Από το 1947 προκρίνεται ως μορφή αποσυμφόρησης του ιδρύματος η τοποθέτηση των παιδιών σε παιδοκόμο οικογένεια, προκειμένου να γνωριστεί με το βρέφος και να συμπληρωθούν οι απαραίτητες προϋποθέσεις που έθετε ο Αστικός Κώδικας του 1946 (οι γονείς να έχουν συμπληρώσει το 50^ο έτος της ηλικίας τους) για να ολοκληρωθεί η διαδικασία της υιοθεσίας. Σκιές πάνω από το ίδρυμα αρχίζουν τότε να διαφαίνονται όταν η Διεύθυνση του ιδρύματος παρενέβαινε στο status των τροφίμων του και τα μετέτρεπε από παιδιά «γνωστών γονέων» σε «έκθετα» συνήθως προαυλίου. Τότε άρχισαν να γίνονται και «εικονικές αποδόσεις». Όλα αυτά όπως παρακάτω – στο δικαστικό μέρος- θα τονιστούν έγιναν προκειμένου να επιταχυνθούν οι διαδικασίες αποσυμφόρησης του ιδρύματος, αυτή ήταν η επωδός των διευθυνόντων και ενορχηστρωτών της όλης διαδικασίας. Το σκάνδαλο ξέσπασε το 1962 και ολοκληρώθηκε στις δικαστικές αίθουσες το 1965. Ολόκληρο κύκλωμα φέρεται πως δραστηριοποιούνταν προκειμένου να αλλάξουν χέρια βρέφη τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδας. Πολλά βρέφη έφυγαν προς τις Η.Π.Α. αλλά και άλλες Ευρωπαϊκές χώρες, όχι πάντα με όλες τις νόμιμες διατυπώσεις και όχι με το αζημίωτο. Παιδιά βρέθηκαν σε οικογένειες στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού, χωρίς να έχει γίνει ενδελεχής έλεγχος περί τούτου. Δικαστικές διαμάχες έλαβαν χώρα και στις Η.Π.Α. και ακόμα ερευνώνται υιοθεσίες για την ορθότητα τους.

Το 1970 με την αλλαγή του νομοθετικού πλαισίου (Ν.610/1970 & Νομ. Διάταγμα 795/1970) βλέπουμε μεγάλη επιτάχυνση στις διαδικασίες υιοθεσίας, και ήδη από το 1974 οι εισαγωγές βρεφών περιορίζονται αισθητά.

⁷ Μπρούσκου Αίγλη, «Λόγω της κρίσεως σας χαρίζω το παιδί μου», Θεσσαλονίκη, 2015, Εκδόσεις ΕνΤΟΜΩ, ΣΥΜΕΠΕ, σελ. 152.

⁸ Μπρούσκου Αίγλη, ο.π. σελ. 157-159

Το 1981 το Δημοτικό Συμβούλιο, ανοίγει τις πόρτες του βρεφοκομείου προς τον έξω κόσμο παραχωρώντας μεγάλο τμήμα των εγκαταστάσεων του για την δημιουργία Δημοτικού Βρεφονηπιακού Σταθμού που λειτουργεί μέχρι σήμερα. Το γεγονός αυτό συνετέλεσε στην συρρίκνωση του χώρου του βρεφοκομείου και στην στενότητα των εγκαταστάσεων του που τελικά και πάλι δεν μπορούσε να δεχτεί και να περιθάλψει όλα τα βρέφη.

Τελευταίο ορόσημο την περίοδο που εξετάζουμε αποτελεί το κίνημα των ριζών, όπου πολλοί υιοθετημένου, ενήλικες πλέον, αναζητούν την αλήθεια σχετικά με την καταγωγή τους.

1.3. Το Χρονικό της δίκης

Η εργασία ξεκίνησε με επιτόπια αρχειακή έρευνα, στους φακέλους που αφορούν την Δίκη και βρίσκονται στο Ιστορικό Αρχείο Μακεδονίας με χαρακτηρισμό JUS 008.02, την 01-01-2018 και ολοκληρώθηκε την 28-06-2018. Έξι φάκελοι αφορούσαν την υπόθεση και περιείχαν περισσότερα από 2075 έγγραφα στο σύνολο τους, κάποια από αυτά απόρρητα. Η ταξινόμηση στους φακέλους δεν είχε σαφή και ορισμένη δομή, καθώς ακριβώς έτσι είχαν έρθει τα αρχεία από τα Διοικητικά Πρωτοδικεία στο IAM.

Έγγραφα ήταν σκόρπια σε διάφορους φακέλους, υπήρχαν πολλά χειρόγραφα του ανακριτή και των γραμματέων των δικαστηρίων, οπότε η προσπάθεια αποκωδικοποίησης του υλικού μου μέσα από τις κινήσεις του Ανακριτή (και του εισαγγελέα αργότερα), που ανέλαβε την υπόθεση, ήταν πλέον επιβεβλημένη.

Χωρίς τα σύγχρονα μέσα fax, email, τηλέφωνα, κλπ- ο ανακριτής Δ' Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης εργάστηκε ταχύτατα και εξαιρετικά ευσυνείδητα και δεν έχασε καθόλου καιρό. Ήδη από την 11 Δεκεμβρίου 1962 ξεκίνησε τις ανακρίσεις και όπως αποδεικνύεται από τα χειρόγραφα, ανέκρινε τελικά περισσότερα από 190 άτομα, πολλά εξ αυτών τρεις και τέσσερις φορές. Δεν βιάστηκε να αποδώσει κατηγορίες στους εμπλεκόμενους και όταν το έκανε ήταν μάλλον φειδωλός και δεν ξεπέρασε τα εσκαμμένα. Δεν κατηγορήσε κανέναν άδικα και δεν άφησε κανένα άρθρο του Ποινικού Κώδικα αναιτιολόγητο. Ιδιαίτερη εντύπωση κάνει η αλληλογραφία του με συναδέλφους του ανακριτές, ανά την Ελλάδα, καθώς και με τα αστυνομικά τμήματα. Υπήρχε μέρα που έστειλε περισσότερα από 50 έγγραφα και μέρα που ανέκρινε περισσότερα από 10 άτομα.

Έψαξε στα αρχεία του βρεφοκομείου αλλά και στα αρχεία ιδιωτικών κλινικών της Θεσσαλονίκης και τα συνέκρινε με τα αρχεία των ληξιαρχείων. Έδωσε βάση σε κάθε κατάθεση και άκουσε με προσοχή κάθε μάρτυρα, ιδιαίτερα αυτούς που εμφανίστηκαν αυτεπάγγελα μετά το ξέσπασμα του σκανδάλου.

Αρχικά κάλεσε σε κατάθεση όλους τους εργαζόμενους στο βρεφοκομείο, τα πρόσωπα που κατονόμασαν και τους πολίτες που φέρονταν ότι απέκτησαν παιδιά όχι εκ της νομίμου οδού.

Μετά το πέρας της προανακριτικής διαδικασίας – και ενώ είχαν ήδη προφυλακιστεί τρία (3) άτομα - σχημάτισε την έκθεση που απέστειλε στον οικείο Εισαγγελέα, με την οποία πρότεινε να κατηγορηθούν για σειρά παρανομιών και σωρεία παραβάσεων έντεκα (11)

άτομα. Ο Εισαγγελέας συμφώνησε και δημιουργήθηκε το κατηγορητήριο με το οποίο τελικά και ξεκίνησε η δίκη τον Ιούνιο του 1964. Κράτησε δύο μέρες και οι ποινές για τα αδικήματα που τελικά αποδόθηκαν ήταν σχετικά αναμενόμενες.

Στη συνέχεια οι καταδικασθέντες κατηγορούμενοι άσκησαν έφεση, αυθημερόν, κατά της πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης και κατά δύο (2) εξ αυτών ο εισαγγελέας άσκησε αντέφεση με το σκεπτικό ότι «έπεσαν στα μαλακά».

Ακολούθησε το Εφετείο στις 5-6 Φεβρουαρίου 1965, όπου σχεδόν όλες οι κατηγορίες αποσύρθηκαν, λόγω του Ν.Δ. 4367/1964 το οποίο προέβλεπε την ειδική παραγραφή των ποινών όταν αυτές αφορούσαν καταδίκες μικρότερες του έτους. Απέμεινε λοιπόν μοναδικός κατηγορούμενος ο διευθυντής του βρεφοκομείου, του οποίου η ποινή, μετά την παραγραφή μέρους των κατηγοριών, ορίστηκε στα τέσσερα (4) έτη. Η απόφαση του Εφετείου έδινε την δυνατότητα άσκησης αναίρεσης.

Ο κατηγορούμενος, μέσω των πληρεξουσίων δικηγόρων του καθώς ήταν φυλακισμένος και εξέτιε την ποινή του στις φυλακές Κασσάνδρας, υπέβαλε αίτηση αναίρεσης κατά της αριθ. 107/1965 απόφασης ενώπιον του Αρείου Πάγου. Το ανώτατο δικαστήριο, με την αριθ. 214/65 απόφαση του Δ' τμήματος του και μελετώντας το σύνολο της δικογραφίας, απέρριψε την αίτηση αναίρεσης καθώς απεφάνθη ότι όλες οι διαδικασίες τηρήθηκαν στο έπακρο και δεν διαπίστωσε καμία παρατυπία, παράλειψη ή παράβαση καθήκοντος εκ μέρους των δικαστικών λειτουργιών.

2. Πως ξεκίνησαν όλα – Αρχικές κινήσεις

2.1. Η αρχική καταγγελία και οι πρώτες μαρτυρίες

Σχεδόν όλες οι απασχολούμενες στους θαλάμους των βρεφών γνώριζαν ή τουλάχιστον είχαν την αίσθηση ότι κάτι παράτυπο συνέβαινε από πολλών ετών και στις μεταξύ των φιλικές συνομιλίες εξέθεταν τους προβληματισμούς τους. Ακόμα και υπάλληλοι οι οποίοι δεν είχαν άμεση σχέση με τους θαλάμους των βρεφών, είχαν ακούσει φήμες που κυκλοφορούσαν ανάμεσα στο προσωπικό σχετικά με «ανώμαλες» παραδόσεις βρεφών. Όταν το ποτήρι ξεχείλισε και ορισμένες ξεπέρασαν τους φόβους απόλυσης τους, καθώς από τις καταθέσεις τους φαίνεται ότι υπήρχε έντονο κλίμα εκφοβισμού, ανέφεραν στον Ανώτερο Προϊστάμενο τους, Πρόεδρο του Αδελφάτου, Δήμαρχο Θεσσαλονίκης τους προβληματισμούς τους.

Σύμφωνα με την κατάθεση του τότε Δημάρχου και Προέδρου του Αδελφάτου του Δημοτικού Βρεφοκομείου «ο Άγιος Στυλιανός» Ι.Μ.Π., δικηγόρο στο επάγγελμα, ο οποίος και έδωσε την δέουσα σημασία στις καταγγελίες και τελικά συνετέλεσε στην αποκάλυψη του σκανδάλου «..οι προκάτοχοι μου δεν εμερίμνησαν δια το βρεφοκομείον... Το θέρος του 1962 με ειδοποίησαν ότι παρατηρούνται κινήσεις κατά τας νυκτερινάς ώρας από το 1954 και εντεύθεν... με τους ειδοποίησαντες μοι πήγαμε εις τον τότε Διευθυντήν της Αστυνομίας Κ.Δ.Θ. και αποφασίσαμε να επέμβωμε... Την 5^{ην} ή 6^{ην} Δεκεμβρίου με τηλεφώνησαν ότι κάτι έγινε χθες βράδυ... Επήραν το παιδί και ότι τούτο ευρέθη εις τον Κ.Γ.Π. Τον Δ.Ν.Π. έθεσα εκτός υπηρεσίας, εις την Κ.Γ.Δ., δε, ανέθεσα διοικητικήν ανάκρισιν. Ανακρίσεις έκανα & εγώ. Εγώ εδέχθην ότι αι κοπέλλαι του βρεφοκομείου ετέλουν εν αγνοία και δια τούτο τις απήλλαξα των κατηγοριών των. Το βρεφοκομείο το 1938 έγινε δημόσια υπηρεσία... Το αδικαιολόγητο είναι ότι η Διοίκησης διέθετε παιδιά γνωστών γονέων ως αγνώστων τοιούτων. Από το 1959 δεν εισήγοντο παιδιά άνευ αποφάσεως του Αδελφάτου. Ο Δ.Ν.Π. δεν ενήργησε καλώς δια την περίπτωσιν των διδύμων. Ούτος έπρεπε να ενεργήσει δια του Αδελφάτου... Εγώ τα εισήγαγα επειγόντως δια να μην πεθάνουν μέσα εις το γραφείον μου και εν συνεχεία απεφάσισε το Αδελφάτο περί της εισαγωγής τούτων ως γνωστών γονέων... Τα γεννηθέντα εις το Δημόσιον Μαιευτήριον θα έχουν τουλάχιστον γνωστήν μητέρα. Αν ο Δ.Ν.Π.τα φέρη ταύτα ως αγνώστων γονέων, μόνος του ομολογεί το αδίκημα... Ουδεμία των υπαλλήλων ήτις κατήγγειλε το σκάνδαλον απέλυσα...»⁹.

Από την άμεση κινητοποίηση Δημάρχου και Αστυνομικού Διευθυντή Θεσσαλονίκης πραγματοποιήθηκε ένορκη εξέταση Μαρτύρων στην υποδιεύθυνση Γενικής Ασφάλειας Θεσσαλονίκης, αμέσως μετά το καταγγελθέν περιστατικό της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1962. 17 συνολικά ένορκες εξετάσεις πραγματοποιήθηκαν την 08-12-1962 από τις οποίες προέκυψε η κορυφή του παγόβουνου.

⁹ IAM, JUS 008.02, Α/Α/ΚΥΤ. 18, Φ. 89, Υ/Φ.1, Αρ. Αποφ. 2651/12-06-1964 Μονομελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, σελ. 40

Η Βρεφοκόμος Α.Μ.Κ., 38 ετών, εργαζόμενη επί 16ετία στο Ίδρυμα μεταξύ άλλων αναφέρει «...Από πολλών ετών, όμως κατά παράβαση των κανόνων αυτών (σ.σ. του καταστατικού του βρεφοκομείου) διεπίστωσα ότι παρεδίδοντο παιδιά κατά τις απογευματινές και βραδυνές ώρες υπό συνθήκας ανωμάλους ήτοι όχι εις γονείς και χωρίς να τα ιδή ο ιατρός ως συνήθως και κανονικώς συνέβαιναν. Από συζητήσεις... έμαθα ότι διενεργείτο και διενεργείται εμπόριον των παιδιών αυτών. Συγκεκριμένα άκουσα ότι πληρώνοντας 10.000 – 15.000 δραχμάς εις τον διευθυντήν του Βρεφοκομείου Δ.Ν.Π παίρνεις ένα παιδί από το βρεφοκομείον, της αρεσκείας σου... Έχει υποπέσει στην αντίληψιν μου ότι παραλαβή παιδιών κατ' αυτόν τον τρόπον έκανε συστηματικώς η μαία ονόματι Π.Μ.Τ. την οποίαν είδα πολλές φορές να παίρνει παιδιά τις βραδυνές ώρας... προ ημερών, ημέραν Τετάρτην και κατά τις απογευματινές ώρας παρεδόθη εις αγνώστους ένα αγοράκι το οποίον είχα εις τον θάλαμον μου με αριθμό 8638....»¹⁰ στη συνέχεια αναφέρει λεπτομέρειες για την αλλαγή του αριθμού τροφίμου με το επόμενο μογγολικής επιβάρυνσης εισαχθέν βρέφος, γνωστών γονέων.

Η νοσοκόμος Ε.Α.Β, 33 ετών και επί 12 έτη υπηρετούσα εις το Δημοτικόν Νοσοκομείον αναφέρει «... προ 10 ημέρας περίπου χωρίς να θυμάμαι και ακριβή ημερομηνίαν, κατόπιν εντολής της Διευθύνουσας Νοσοκομείου ένα νεογέννητο άρρεν βρέφος το οποίον μετέφερα εις το Βρεφοκομείον Θεσσαλονίκης «Άγιος Στυλιανός». Μαζί μου ήλθεν η μητέρα του ανωτέρω βρέφους και ο πατήρ αυτής δηλαδή ο παπούς του νεογέννητου... Το ανωτέρω βρέφος παρέδωσα επειδή δεν ευρίσκετο εκείνην την ώραν ο Διευθυντής εις την Προϊσταμένην νομίζω του Βρεφοκομείου και εν συνεχεία έφυγα...»¹¹ αναφέρει ότι είπε προηγηθεί συνεννόηση μεταξύ Δ/ντου του Δημοτικού Νοσοκομείου και Δ/ντού του Βρεφοκομείου σχετικά με την παράδοση και παραλαβή του βρέφους, το οποίο ήταν εξώγαμο.

Η Βρεφοκόμος Ε.Ε.Π., 55 ετών εργαζόμενη στο βρεφοκομείο από 20ετίας, βεβαιώνει την απόδοση του 8422 βρέφους γνωστών γονέων εις τον σωφέρ κατόπιν διαπίστωσης ότι το 8510 ήτο καθυστερημένο και αναφέρει την εντολή της Προϊσταμένης να δείχνουν το 8332 αντί του 8422 στους οικείους του οσάκις θα το επισκέπτοντο¹².

Η έκτακτη βρεφοκόμος Α.Σ.Γ., 32 ετών εργαζόμενη από το 1959 στο ίδρυμα αναφέρει μόνο ότι «την περασμένη Τετάρτη έφυγε παιδάκι σε άγνωστα πρόσωπα»¹³.

Η βρεφοκόμος Θ.Γ.Π., 35 ετών, εργαζόμενη περίπου 20 χρόνια στο βρεφοκομείο αναφέρει μεταξύ άλλων τα εξής «...Κατά τα διαρρέυσαντα τέσσερα έτη, κατ' αραιά όμως χρονικά διαστήματα, παρατηρήσαμε ότι εδίδοντο από την διεύθυνσιν μας εις γυναίκας, βρέφη ηλικίας μέχρι ενός μηνός, ήτοι πολύ μικρά, καθ' όχι νόμιμον τρόπον. Συγκεκριμένως, η παράδοσις εγένετο εις εσπερινάς ώρας, μετά την 6^{ην} απογευματινήν, εις μιαν γυναίκαν εκάστοτε και χωρίς να ακολουθείται ο γνωστός εις εμάς τρόπος υιοθεσίας... όχι όλα αλλά εις έν σοβαρόν ποσοστόν τα ούτως πως παραδιδόμενα βρέφη ήσαν ακαταχώρητα. Ενθυμούμαι μόνον ότι προ 2ετίας περίπου εις την ίδιαν γυναίκα, εγώ προσωπικώς και κατόπιν εντολής του διευθυντού μου Δ.Ν.Π., παρέδωσα (3) τρία

¹⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ.3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος ενώπιον της Υποδ/σης Γενικής Ασφάλειας Θεσσαλονίκης.

¹¹ ο.π.

¹² ο.π.

¹³ ο.π.

βρέφη...»¹⁴. Αναφέρει επίσης για το νεοεισαχθέν την 29-11-1962, ότι όταν επέστρεψε από την άδεια της την 07-12-1962, δεν υπήρχε, το πήρε άγνωστη γυναίκα η οποία «ακολούθως εξηφανίσθη»¹⁵.

Η έκτακτη βρεφοκόμος Ε.Β.Π., 28 ετών, εργαζόμενη από το 1959 στο βρεφοκομείο καταθέτει ότι «...η διεύθυνσις του βρεφοκομείου παρέδιδεν, εις αγνώστους εις ημάς γονείς ή άτομα, βρέφη κατά τας απογευματινάς ή βραδυνάς ώρας, χωρίς να τηρήσει την διαδικασίαν αυτήν της παραδόσεως (σ.σ. εκ του καταστατικού, όπως προαναφέρθηκε). Επίσης από της Ανοίξεως του 1962 διεπίστωσα ότι εισήγοντο εις το βρεφοκομείον βρέφη χωρίς αύξοντα αριθμό αλλ' απλώς με τον χαρακτηρισμόν «Νέον». Αυτά τα βρέφη με τον χαρακτηρισμό «Νέον» εφιλοξενούντο 2-3 ημέρας εις το Ίδρυμα και κατόπιν εφυγαδούντο κατά το προηγούμενο σύστημα εις αγνώστους...»¹⁶ αναφέρει επίσης την αλλαγή των βρεφών 8510 με το 8422, καθώς και την εξαφάνιση του βρέφους αριθμ. 8638, το οποίο αντικαταστάθηκε με το μογγολικής επιβάρυνσης.

Κατά την εξέταση του ο 42χρονος Βιοτέχνης Ρ.Σ.Κ. αναφέρει ότι άκουσε ότι ο Διευθυντής του Βρεφοκομείου είχε πολλά τυχερά από τα παιδιά που έδιδε σε θετούς γονείς¹⁷.

Η βρεφοκόμος Ε.Α.Κ., 32 ετών, εργαζόμενη από το 1947 στο βρεφοκομείο, αναφέρει ότι από εξαμήνου συζητούν εντός του βρεφοκομείου ότι φεύγουν παιδιά χωρίς τις νόμιμες διατυπώσεις. Εδώ και 5 χρόνια μαία παίρνει παιδιά και προ ημερών (5-12-1962) παρεδόθη βρέφος με ένδειξη «νέον» σε αγνώστους¹⁸.

Η βρεφοκόμος Ε.Α.Σ., 37 ετών, εργαζόμενη από το 1950 στο βρεφοκομείο καταγγέλλει ότι «...σημαντικός αριθμός βρεφών έμεναν ακαταχώρητα... και ούτα ήσαν εις τους θαλάμους άνευ αριθμού, με τον χαρακτηρισμόν εις εκάστου κεχωρισμένων ως «νέον». Άπαντα δε τα εις άνω ακαταχώρητα βρέφη μετ' ολίγας ημέρας και πάντοτε εις εσπερινάς ώρας, μετά την 7^{ην} μ. μ. παρεδίδοντο εις αγνώστους κυρίας ή δεσποινίδας... εγώ η ίδια την άνοιξην του έτους 1962 κατόπιν εντολής του Διευθυντού, παρέδωσα ένα κοριτσάκι υπ' αριθμόν 8501 ηλικίας 7-8 μηνών, βράδυ και περί ώρας 8 μ. μ. εις την μαίαν Π.Μ.Τ... Το παρέλαβεν από εμέ τυλίξασα αυτό εις μιαν κουβέρταν ντούμπλε-φας χρώματος ροζ-σιέλ παλαιάν και επιβάσα ταξί... ανεχώρησεν»¹⁹. Αναφέρει επίσης για το βρέφος 8638 που ήρθε 29-11-1962 από το Δημοτικόν νοσοκομείον, ότι την 5-12-1962 η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. το τύλιξε με την ροζ-σιελ κουβέρταν και το πήρε από τον θάλαμον. Το βρέφος παρέλαβεν νεαρά 25 ετών την οποίαν περιγράφει και η οποία «...επιβιβάσθη εις αναμένων ταξί και εξηφανίσθη...» αναφέρει επίσης ότι γνώριζε και για την αλλαγή του βρέφους αριθμ. 8510 με το 8422.

Ο θυρωρός του βρεφοκομείου Π.Ν.Π., 62 ετών, εργαζόμενος επί 16ετία περίπου στο ίδρυμα αναφέρει ότι «...την παραμονή του Αγίου Νικολάου... εισήλθεν μια νεαρά γυναίκα, ηλικίας μέχρι 25 ετών... Μπήκε κατευθείαν στο γραφείο του Διευθυντού, χωρίς να με ερωτήσει... Μετά από ελάχιστα λεπτά της ώρας εξήλθε η εν λόγω γυνή η οποίαν έφερεν εις

¹⁴ ο.π.

¹⁵ ο.π.

¹⁶ ο.π.

¹⁷ ο.π.

¹⁸ ο.π.

¹⁹ ο.π.

χείρας το βρέφος όπερ η Ε.Φ.Φ. προσεκόμισε εις το γραφείον του Διευθυντού. Εξερχόμενη της κυρίας εισόδου μου είπε «καληνύχτα» και έφυγε σαν βιαστική...»²⁰.

Η Ε.Ν.Ν., ετών 35, οικιακά κατά την εξέταση της ανέφερε ότι όταν απερρίφθη η πρώτη αίτηση υιοθεσία τους και απευθύνθηκαν στον γιατρό Β.Ι.Ζ. μήπως αυτός έχει κάποιον τρόπο να τους εξασφαλίσει παιδί. Ο γιατρός τηλεφώνησε σε κάποια που στο τηλέφωνο αποκάλυψε «Πολυξένη» και την ρώτησε μήπως έχει κάποιο παιδί, αυτή όμως απάντησε αρνητικά. Έτσι προέβησαν σε 2^η επιτυχή αίτηση υιοθεσίας²¹.

Ο 36χρονος εργάτης Α.Ε.Κ. ανέφερε ότι μετά τον θάνατο της γυναίκας το από φυματίωση παρέδωσε το 3χρονο κοριτσάκι του στο Βρεφοκομείο όταν ξαναπαντρεύτηκε και πήγε να παραλάβει το παιδί του ο Διευθυντής του είπε ότι το έστειλε στο Ορφανοτροφείο «Μεγ. Αλέξανδρος». Όταν το αναζήτησε εκεί, του είπαν ότι το έδωσαν σε ένα ηλικιωμένο ζευγάρι καθώς από το βρεφοκομείο τους είχαν αναφέρει ότι το παιδί δεν έχει γονείς. Ο Α.Ε.Κ. προσήλθε αυτοβούλως – μόλις διάβασε στις εφημερίδες για το σκάνδαλο - για να καταγγείλει το προαναφερθέν γεγονός, την 10-12-1962 και να ζητήσει την ποινική δίωξη των υπευθύνων²².

Η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ., εργαζόμενη στο βρεφοκομείο από το 1940 και σε θέση ευθύνης από το 1945, ανέφερε ότι την 28-11-1962 άκουσε στο γραφείο του Διευθυντή μια κυρία κλαίουσα να τον παρακαλεί «μόνο για λίγες μέρες». Την επομένη την κάλεσε ο Διευθυντής στο γραφείο του και έδωσε εντολή να παραλάβει ένα βρέφος από μια κυρία εντός του γραφείου του. Την επομένη έκανε την προβλεπόμενη αναφορά και ρώτησε τον Διευθυντή αν θα καταχωρηθή στο βιβλίο. Της απάντησε ότι θα είναι φιλοξενούμενο για λίγες μέρες και δεν θα καταχωρηθεί. Και ενώ η γυναίκα που έκλαιγε δεν ήταν η ίδια με αυτήν που παρέδωσε το παιδί ο Διευθυντής σε ερώτηση της απήντησε ότι ήταν η ίδια. Μετά λίγες μέρες εισήχθη βρέφος γνωστών γονέων φέρον μογγολικήν όψη. Το βρέφος αυτό καταχωρήθηκε κανονικά και πήρε τον αριθμό 8638. Την 05-12-1962 ο Διευθυντής της υπέδειξε να ετοιμάσει το φιλοξενούμενο βρέφος και να το παραδώσει σε μια κυρία στο γραφείο του όπως και έγινε. Η γυναίκα που παρέλαβε το βρέφος δεν η ίδια που το έφερε διότι ήταν μικρότερη από εκείνη που το παρέδωσε. Ολοκληρώνει την εξέταση της λέγοντας ότι «...ο Διευθυντής οφείλη να γνωρίζει τόσο την παραδούσαν γυνή όσο και την παραλαβούσαν τούτο»²³.

Ο γιατρός μαιευτήρας – γυναικολόγος Κ.Γ.Π., ιδιοκτήτης ιδιωτικής μαιευτικής κλινικής δήλωσε μεταξύ άλλων ότι «...προς τον σκοπόν της εξυπηρετήσεως ως προαναφέρω και της στήριξης οικογενειακής γαλήνης και ευτυχίας, παρεκάλεσα τον γνωστόν εις εμέ Δ.Ν.Π, Διευθυντήν του Δημοτικού Βρεφοκομείου «Άγιος Στυλιανός» Θεσσαλονίκης, όπως εις την περίπτωσιν παραδωθώσιν αυτό βρέφη αδήλωτα και εχρειαζόμενη κανένα εξ' αυτών, να μου το παραχωρήσιν δια την τακτοποίησιν των ως άνω στείρων ζευγών αφ' ενός και αφ' ετέρου την εις καλώς χείρας τοποθέτησιν των βρεφών. Πράγματι, από διετίας περίπου και εντεύθεν, παρέλαβον παρά του Δ.Ν.Π (3) τρία τοιαύτα βρέφη εκ των οποίων τα μεν 2 ευρίσκονται εν ζώη καθ' εις σε καλώς χείρας, παρακολουθούμενα υπ' εμού, το δε τρίτον, όπερ παρέλαβον

²⁰ ο.π.

²¹ ο.π.

²² ο.π.

²³ ο.π.

την 05-12-1962 ευρίσκεται εις την κλινικήν μου»²⁴. Στη συνέχεια κατονόμασε τις υπαλλήλους του που παρέλαβαν τα βρέφη και συμπλήρωσε «...εις τον Δ.Ν.Π. δεν εχορήγουν ουδεμίαν υπερβολικήν χρηματικήν αμοιβήν δια την εξυπηρέτησιν αλλά του έδιδα ανά πεντακοσίας δραχμάς δι' έκαστον βρέφος και τον παρεκάλεσα να τα διαθέση κατά την κρίσιν του εις απόρους μητέρας...»²⁵. Δήλωσε ότι δεν υπήρχε ιδιοτέλεια αλλά μόνο η πρόθεση να εξυπηρετήσει οικογένειες που αλλιώς θα διαλυόταν.

Η Προϊσταμένη νοσοκόμα της Κλινικής Κ.Γ.Π., Ο.Δ.Π., δήλωσε ότι δυο φορές την έστειλε ο γιατρός με ένα κλειστό φάκελο στο βρεφοκομείο απ' όπου παρέλαβε βρέφη και μετέφερε με ταξί πίσω στην κλινική, δηλώνει άγνοια για το περιεχόμενο του φακέλου²⁶.

Ο Διευθυντής του Βρεφοκομείου Δ.Ν.Π, κατά την ένορκη εξέταση του περιγράφει με συνοπτικές διαδικασίες τα καθήκοντα του και αναφέρει για το «φιλοξενούμενο βρέφος», προ του 8638 που όμως 4-5 μέρες μετά παρελήφθη από την μητέρα του. Λίγο αργότερα την ίδια μέρα, ανασκευάζει περί του προαναφερθέντος βρέφους και στην προσπάθειά του να φανεί ειλικρινής, συμπληρώνει ότι στον γιατρό Κ.Γ.Π. έχει δώσει τρία ή τέσσερα συνολικά βρέφη από διατίας και για την φιλική εξυπηρέτηση που του έκανε ο γιατρός του έδωσε περί τας 1.100 δραχμάς. Ομοίως και στην μαία Π.Μ.Τ. έδωσε δύο ή τρία βρέφη και του έδωσε 1000 μέχρι 1500 δραχμές. «...Τα ως άνω βρέφη ήσαν αγνώστων γονέων και μη καταχωρημένα εις το σχετικόν μητρώον του βρεφοκομείου. Τα ανωτέρω μικροποσά τα οποία έλαβα τα εξεμοίρασα εις τας αναξιοπαθούσας μητέρας, ετέρων βρεφών, ίσως δε και εις τινάς μητέρας εκ των ανωτέρω δοθέντων εις τον ιατρόν και την μαία βρεφών. Εκ της ενέργειας μου ταύτης ουδείς έτερος εκ του προσωπικού ελάμβανε γνώσιν, διότι εγώ είμαι ο χειριζόμενος τα θέματα του τρόπου υιοθεσίας και αποδόσεως των βρεφών... Οι λόγοι δια τους οποίους παρεχώρην παρανόμως τα ανωτέρω βρέφη είναι ότι εσυγκινούμην από τας παρακλήσεις του ιατρού και της μαίας, ότι δια της πράξεως μου αύτης εγενόμουν βοηθός εις την στήριξιν μιας οικογενειακής ευτυχίας»²⁷.

Η μαία Π.Μ.Τ. κατά την εξέταση της αναφέρει ότι «...μόνον μιαν φοράν μετέβην εις το ενταύθα Δημοτικόν Βρεφοκομείον «Άγιος Στυλιανός». Προ ζετίας συγκεκριμένα μετέβη με έναν κύριον του οποίου τα στοιχεία δεν ενθυμούμαι τώρα και παρεδώσαμε εκεί ένα κοριτσάκι δια να παραμείνη επί ολίγου χρόνου με δικαίωμα παραλαβής του αργότερα κατά πως ενθυμούμαι ο προρρηθέν κύριος κατέβαλεν και εις ποσόν δια τροφεία. Φίλη του ανωτέρω ονόματι Φρόσω η οποία μένει πέριξ της εκκλησίας Προφήτου Ηλία είχε αποκτήσει μαζί του το εν λόγω κοριτσάκι και της οποίας ο τοκετός είχε γίνει εις το ιατρείον μου, αυτός δε είναι και ο λόγος που επήγα κι εγώ μαζί του. Καμμίαν άλλην δοσοληψίαν δεν είχα με το ως άνω βρεφοκομείον και ουδέποτε εις το παρελθόν επήρα παιδιά από εκεί»²⁸.

Ακολούθησε συμπληρωματική κατ' αντιπαράσταση εξέταση της μαίας με τον Διευθυντή γιατί ενώ η μαία δηλώνει ότι «...εις άλλην περίπτωσιν δεν παρέλαβα έτερα βρέφη από το Δημοτικόν Βρεφοκομείον, ουδέ μετέβη εις αυτό...» όταν όμως ρωτήθηκε ο Διευθυντής κατ' αντιπαράσταση πόσα βρέφη και προ πόσου χρόνου παρέλαβεν εκ του καθ' υμάς Βρεφοκομείου η μαία και έναντι ποίου ανταλλάγματος αποκρίθηκε «Η ανωτέρω μαία προ

24 ο.π.

25 ο.π.

26 ο.π.

27 ο.π.

28 ο.π.

Ζετίας περίπου παρέλαβε 2 αδήλωτα βρέφη δεν ενθυμούμαι τίνος φύλου και την παραλαβήν ενήργησεν η ίδια προσωπικώς και δια τα οποία επλήρωσεν περί τας (1.000) χιλιάς δραχμάς περίπου δια τα έξοδα επιστροφής των μητέρων των τέκνων εις τας εστίας των». Η μαία εδήλωσε «...Εγώ δεν παρέλαβα βρέφη ουδέ και κατέβαλον χρήματα δι' αυτά. Πήγα μόνον δύο βρέφη και τα εισήγαγον εις το βρεφοκομείον και επλήρωσαν οι γονείς των τα τροφεία. Επομένως ψεύδεται ο Παπαδόπουλος καταθέτων τα ανωτέρω»²⁹.

Όλες οι παραπάνω Ένορκες Καταθέσεις Μαρτύρων απεστάλησαν στον Εισαγγελέα Πρωτοδικών Θεσσαλονίκης, όπου ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Δ.Π.Ε. αυθημερόν εξέτασε και ο ίδιος τον Διευθυντή Δ.Ν.Π. ως κατηγορούμενο πια σύμφωνα με τα άρθρα 236, 354 & 498 Π.Κ.. Ο Διευθυντής κατά την εξέταση του ανέφερε «...την 29^η Νοεμβρίου, αν ενθυμούμαι καλώς για το βρέφος όπερ αναφέρω εις την συμπληρωματική μου κατάθεσιν, δεν ευρισκόμουν εις το γραφείον μου αλλά εις Δημαρχίαν δι' υπηρεσίαν. Είχον όμως γνώση ότι πρόκειται να προσκομιστεί το βρέφος καθ' όσον περί τούτου μου είχαν τηλεφωνήσει ο Διευθυντής του Δημοτικού Νοσοκομείου. Μόλις προσεκομίσθη το βρέφος εις το βρεφοκομείον μου ετηλεφώνησεν εις την Δημαρχίαν ο διαχειριστής Δ.Χ.Π. ότι έφεραν ένα βρέφος από το Δημοτικό Νοσοκομείο και τους απήντησα να το κρατήσουν, διότι είχα λάβει γνώσιν. Προ 10 ημερών από της εισόδου του βρέφους ο ιατρός Κ.Γ.Π. μου είχε πει ότι θέλει ένα άρρεν βρέφος δια κάποιαν οικογένειαν. Έχων τούτο υπ' όψιν απεφάσισα να το δώσω στον Ιατρό. Δεν εκράτησα στοιχεία περί της ταυτότητος του παιδιού, διότι ο Διευθυντής του Δημοτικού Νοσοκομείου, Δ.Π.Π., με εβεβαίωσεν ότι δεν πρόκειται να αναζητηθεί το εν λόγω βρέφος...»³⁰. Για τις υπόλοιπες ερωτήσεις που του υπέβαλλε ο Εισαγγελέας ζήτησε και πήρε την εκ του νόμου οριζόμενη προθεσμία.

Στη συνέχεια σχηματίστηκε η αριθμ. 6/62 δικογραφία και ο φάκελος διαβιβάστηκε στον Ανακριτή Δ' Τμήματος του Διοικητικού Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης ΙΑ.Κ.. Ταυτόχρονα σχεδόν ξεκίνησε και η Ένορκη διοικητική Εξέταση την οποία εξετέλεσε κατ' εντολήν της αριθμ 401/07-12-1962 Αποφάσεως του Δημάρχου ως Προέδρου του Αδελφάτου του Δημοτικού Βρεφοκομείου, η Κ.Γ.Δ., μέλος του Αδελφάτου.

2.2. Οι πρώτες κινήσεις του Αδελφάτου, εντός του Βρεφοκομείου

Όπως προαναφέραμε, το Αδελφάτο έπραξε τα δέοντα ταχύτατα και εξέδωσε την εντολή 401/ 07-12-1962 με την οποία εξουσιοδοτούσε το μέλος του Αδελφάτου Κ.Γ.Δ. να προβεί σε όλες εκείνες τις όλες τις νόμιμες ενέργειες ώστε να ρίξει άπλετο φως στα τεκταινόμενα εντός του βρεφοκομείου. Από την 11 Δεκεμβρίου 1962, ξεκίνησε μια σειρά «ανακρίσεων» κάτι αντίστοιχο με τις σημερινές Ένορκες Διοικητικές Εξετάσεις, τις γνωστές σε όλους μας Ε.Δ.Ε.

Στην κατάθεση του ο Ρ.Σ.Κ. δήλωσε ότι στο παρακείμενο του βρεφοκομείου καφενείο ακούγονταν φήμες ότι ο Διευθυντής Δ.Ν.Π. «από την διάθεσιν βρεφών νομίμως ή παρανόμως δεν γνωρίζω, είχε τα τυχερά του...»³¹ επίσης κατονόμασε τον γείτονα του

²⁹ ο.π.

³⁰ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Κατηγορουμένου, 08-12-1962 ενώπιον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης

³¹ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 11-12-1962

φοιτητή Σ., που τον ενημέρωσε αυθημερόν για την έναρξη του σκανδάλου καθώς και την βρεφοκόμο Κ.

Κατά την εξέταση της η Ε.Ν.Ν., η οποία σημειωτέων υιοθέτησε νόμιμα κοριτσάκι από το ίδρυμα την 20 Δεκεμβρίου 1961 ανέφερε μεταξύ άλλων την στιχομυθία του ιατρού της Β.Ι.Ζ. με την Π.Μ.Τ. και την υπόδειξη που αργότερα της έκανε ότι «...δεν θα συναντήσεις καθόλου την μητέρα, σε ένα συγκεκριμένο σημείο που θα σου πω εκ των προτέρων, θα περιμένεις και μια κοπέλα θα σου παραδώσει το παιδί. Θα επιβαρυνθείς μόνον τα έξοδα του τοκετού, είτε εύκολος είναι είτε δύσκολος, ανάλογος θα είναι και η πληρωμή...»³².

Η βρεφοκόμος Ο.Β.Π. μεταξύ άλλων ανέφερε ότι «... επίσης άκουσα ότι η Προϊσταμένη είπε τις βρεφοκόμους του θαλάμου εάν ζητήσουν το 8422 (σ.σ. βρέφος που υιοθετήθηκε) να δώσουν το 8452...»³³.

Η Λογίστρια του βρεφοκομείου Ε.Β.Γ. δήλωσε ότι δεν έχει προσωπική αντίληψη επί των ζητημάτων που προέκυψαν «..από ετών όμως ήκουα από πολλές βρεφοκόμους να ομιλούν περί διαθέσεως βρεφών και γενικώς εξεπλήττοντο δια τον τρόπον με τον οποίον εγένοντο οι παραλαβές των βρεφών...Αι διαθέσεις των παιδιών εγένοντο μόνον βράδν...»³⁴ τις είχε ακούσει επανειλημμένως να λένε σε προσωπικές στιχομυθίες.

Η βρεφοκόμος Α.Β.Τ. δήλωσε για το βρέφος 8422 «...ένα μεσημέρι ένα μήνα πριν το παραδώσουν εις τον σωφέρ για υιοθεσία, ήλθε ένας κύριος γύρω στα 50 πολύ φτωχοντυμένος σαν τύπο χωρικών και μου εξήτησε να του δείξω το παιδί 8422. Τον ερώτησα τι το έχετε και μου απάντησε είμαι ο πατέρας του. Το παιδάκι κοιμόταν και τον παρακάλεσα να μην το ζυπνήσω, του άνοιξα όμως την πόρτα να το δη. Εδάκρυσε και μου έδωσε δύο σοκολάτες να του δώσω όταν ζυπνήσει.... Ένα μήνα μετά το παιδάκι εδόθη για υιοθεσία. Μάλιστα το σχολιάζαμε στο θάλαμο πως δίδεται αφού έχει πατέρα. Από την Προϊσταμένη είχαμε πάρει εντολή αν έλθει ο πατέρας του να δείξουμε το 32. Ο πατέρας όμως δεν ξαναήλθε. Το 32 ήλθαν οι γονείς του και το πήραν ... Άλλη περίπτωση που γνωρίζω είναι αυτήν των διδύμων που τα έφερε η γιαγιά τους από το Σιδηρόκαστρο. Αυτά έμειναν μόνον μήνες στο βρεφοκομείο. Το ένα το έδωσαν προς υιοθεσίαν και το άλλο το πήρε η γιαγιά του και τα δύο αγοράκια. Το ένα παιδάκι που υιοθετήθηκε το πήρε ένα ζευγάρι από την Πυλαία. Ήταν γύρω στους 3 ½ - 4 μηνών. Το άλλο που πήρε η μάμμη του ήταν ένα πολύ όμορφο αγοράκι»³⁵.

Από την εξέταση της βρεφοκόμου Ε.Ε.Π., βρεφοκόμου από το 1942 και επί 10ετίας θαλαμάρχισσα του 3^{ου} θαλάμου προκύπτει ότι «...το παιδάκι με το νούμερο 8422 γνωστών γονέων το παρέδωσαν εις ένα ταξιτζή που είχε υιοθετήσει παιδί, το 8510 και μετά λίγο καιρό ανακάλυψαν ότι ήτο άρρωστο. Επειδή ο πατέρας έκανε φασαρία του έδωσαν το 8422 και η Προϊσταμένη είπε στα κορίτσια και σε μένα αν ζητήσουν το 22 να δείξουν το 8432. Αλλά και αυτό ήταν γνωστών γονέων οι οποίοι μάλιστα μετά λίγο καιρό ήλθαν και το πήραν. Το 8422 έκτοτε δεν το ζήτησε κανείς. Η μητέρα του ήταν ψυχοπαθής και το έβλεπε η γιαγιά του νομίζω... Εάν είναι αληθές ότι έπαιρνε ο Διευθυντής χρήματα πιστεύω ότι θα έπαιρνε και η ίδια (σ.σ. προϊσταμένη)... Ο κύριος Κ.Ν.Π. πολλά απογεύματα ήρχετο εις το

³² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 18-12-1962

³³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 11-12-1962

³⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 11-12-1962

³⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 13-12-1962

βρεφοκομείο και σπανίως τα βράδια. Εάν συνέβαινε τώρα να δοθεί κατά τας ώρας της παραμονής του βρέφους ανωμάλως θα έπρεπε να το αντιληφθεί...»³⁶.

Την ίδια μέρα, η βρεφοκόμος Β.Β.Α. αναφέρει ότι «...είχα παρατηρήσει να έρχεται μια γυναίκα, που τα κορίτσια την λέγαν Π.Μ.Τ. και να παίρνη παιδιά ύποπτα, από το βρεφοκομείο... Μια μέρα παραμονή Πρωτοχρονιάς έλαβα εντολή από τον Διευθυντή να πάω στο γραφείο το 41. Πράγματι το πήγα και βρήκα μέσα και την Ι.Β.Β. (σ.σ. ιατρό του βρεφοκομείου) με μιαν άλλη με μαύρα και έναν κύριο με τον Διευθυντήν. Το εξέτασεν η γιατρός Ι.Β.Β. και μου είπαν να φύγω γιατί το παιδί θα το πάρουν. Η Προϊσταμένη έλειπε με άδεια. Μετά λίγες μέρες που ήλθε μου λέει «βγάλε το 41 να το δει η μητέρα του» Της λέω μα αυτό το πήραν. Αμέσως πήγε στο γραφείο . Δεν δείξαμε εκείνη την ημέρα κανένα παιδί στην μητέρα. Μετά από λίγες μέρες στο διάγραμμα του 8268 που το λέγαμε «Π...η» είδα σβησμένο να έχει αλλάξει το νούμερο του και το είχε 8241. Μάλιστα το σχολίασα με τα κορίτσια. Τώρα έμαθα ότι η Ε.Α.Κ., η συνάδελφος παρέδωσε στην μητέρα του 41 τον Π...η»³⁷.

Η βρεφοκόμος Ε.Κ.Τ. ήταν καταπέλτης στην μαρτυρία της «...τα λυπηρά γεγονότα του βρεφοκομείου τα περίμενα διότι τις παρανομίες του Διευθυντού συζητούσαν τελευταία πολύ όλες οι κοπέλες. Πιστεύω ότι edίδοντο παρανόμως παιδιά από πολλών ετών, πιθανών πάνω από 8-10 χρόνια και με τα χέρια μου παρέδωσα παιδί πριν 4-5 χρόνια σε μια κυρία με σκούρα ρούχα στο γραφείο του Διευθυντή και μου έκανε εντύπωση ο τρόπος που το πήρε, μου φάνηκε σαν να προσπαθούσε να κρυφτεί»³⁸.

Η βρεφοκόμος Φ.Β.Σ. ανέφερε μεταξύ άλλων ότι «...μία ή δύο φορές μου έφερε ένα δέμα με ρούχα η Προϊσταμένη και μου είπε με αυτό ντύσε το τάδε παιδάκι, δεν μπορώ να θυμηθώ το νούμερο, και φερ' το στο γραφείο και το παρέδωσα σε μια γυναίκα την οποία καθόλου δεν θυμάμαι, παρουσία του Διευθυντού. Αυτό συνέβη ακόμη μια φορά με ένα παιδάκι χωρία αριθμό κατά τον ίδιο ακριβώς τρόπο. Άκουσα από τις συναδέλφους για την αλλαγή του 8422 και μάλιστα το συζητούσαμε πως είναι δυνατόν να γίνει τέτοιο πράγμα και να πάει η Προϊσταμένη όταν ζητήσουν του 22 να δείξει το 32. Η Ε.Α.Σ. μου είχε πει ότι είχαν αναφερθεί και στον Δήμαρχο και να παρακολουθούμε... Για την Προϊσταμένη δεν πιστεύω ότι ήταν δυνατόν να μην ήξερε τίποτε, το αποκλείω διότι όλες εμείς το συζητούσαμε και μας έκανε εντύπωση και αυτή που είχε τόσο στενή συνεργασία με τον Διευθυντή δεν κατάλαβε τίποτε...»³⁹.

Η Δ.Β.Κ., βρεφοκόμος από το 1956 στο ίδρυμα ανέφερε ότι «...Όταν πήγα άκουσα από τις αδελφές, τον πρώτο καιρό, όταν ήρχετο κανένα καινούριο βρέφος «Α! θα το πάρη και αυτό η γριά» και ρωτούσα τι θα το κάνει η γριά και ποια είναι η γριά. Αν ξέραμε και εμείς θα σου λέγαμε μου είπανε. Μια βραδυά η Προϊσταμένη μπήκε στον θάλαμο την ώρα του βραδυνού φαγητού με ένα δέμα και είπε όποια τελειώσει πρώτη να ντύσει το τάδε νούμερο, τώρα δεν το θυμάμαι το νούμερο γιατί αυτό έγινε το 1957, και να το φέρει στο γραφείο. Τότε οι κοπέλες μου είπαν πήγαινε το εσύ μικρό να δεις και εσύ. Πράγματι πήγα το μωρό στο γραφείο και σκύβοντας να το δώσω στην κυρία περίμενε, αναγνώρισα την μαία Π.Μ.Τ., την οποία εγνώριζα πολύ καλά εξ όψεως. Μετά πήγα και το είπα στα κορίτσια. Από εκείνη τη

³⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 13-12-1962

³⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 13-12-1962

³⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 13-12-1962

³⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 14-12-1962

μέρα έλεγαν τα κορίτσια θα το πάρει το παιδί η μαμή. Δεν έτυχε να δώσω με τα χέρια μου άλλη φορά σε αυτήν την κυρία, την είδα όμως πολλές φορές στο γραφείο. Πάνω από 4-5 φορές»⁴⁰.

Ο ιατρός γυναικολόγος Β.Ι.Ζ. κατά την εξέταση, σε αντίκρουση της κατάθεσης του ζεύγους Ν.Ν., αναφέρει «...πιθανώς να εξέτασα το ζεύγος, αλλά διαψεύδω κατηγορηματικώς την μάρτυρα είς όλα τα σημεία της κατάθεσης της. Τον Διευθυντήν του Βρεφοκομείου Δ.Ν.Π. ούτε εξ όψεως γνωρίζω, ούτε είχα ποτέ επαφές μαζί του έστω και τηλεφωνικώς. Την μαίαν Π.Μ.Τ. γνωρίζω αλλά ποτέ δεν ανταλλάξαμε γνώμη για τον Δ.Ν.Π. ή το Βρεφοκομείον μαζί...»⁴¹.

Η βρεφοκόμος Π.Δ.Κ. κατά την μαρτυρία της αναφέρει ότι «...από πολύ καιρό άκουγα τις κοπέλες που έλεγαν ότι φεύγουν παιδιά αντικανονικώς. Κάθε φορά αγανακτισμένες έλεγαν πότε θα σταματήσει αυτό και άλλο παιδί έφυγε σήμερα. Αυτό θυμούμαι ότι εγένετο και εποχή ακόμη που εργαζόμουν εις τον θάλαμον των βρεφών. Μάλιστα θυμάμαι ότι είχαμε και δίπλα εις την λέξη Νέον και αριθμούς Νέον 1, Νέον 2, κλπ. Με τα χέρια μου παιδί δεν παρέδωσα νύκτα. Έβλεπα όμως τις κοπέλες που τα έδιναν και μετά αγανακτούσαν... η κατάσταση ήταν έτσι που δύσκολα θα μπορούσε κανείς να τα βάλη με τον Διευθυντήν»⁴².

Η βρεφοκόμος Ε.Κ.Κ. αναφέρει μεταξύ άλλων ότι «...τόρα τελευταία ετοποθετήθη εις τον θάλαμον των βρεφών για λίγο και μπορώ να βεβαιώσω το εξής περιστατικόν που αφορά την τελευταία παράδοση βρέφους παρανόμως. Ένα μεσημέρι η Προϊσταμένη έφερε ένα μωράκι και αφού το εξύγισε μου είπε «Παιδί μου βάλε αυτόν τον αριθμό 8638 εις το παιδάκι που έφερα» Ο αριθμός αυτός ήταν σε άλλο παιδάκι εις το οποίον μου είπε να βάλω καρτέλα με την λέξη «Νέον». Την άλλη μέρα με έβαλαν σε άλλη υπηρεσία»⁴³.

Η βρεφοκόμος Α.Μ.Κ., εργαζόμενη από το 1947 στον θάλαμο των βρεφών αναφέρει στην κατάθεση της «...Από πολλών ετών, δεν ενθυμούμαι πόσων, είχαμε παρατηρήσει μια ανωμαλία εις την διάθεσιν των βρεφών που παρεδίδοντο πάντα νύκτα. Συγκεκριμένα παρέδωσα εις δύο πρόσωπα, γυναίκες, πολλά βρέφη, δεν ενθυμούμαι πόσα, κατόπιν εντολής του Δ.Ν.Π. προς την Προϊσταμένη...» αναφέρει επίσης την περίπτωση των διδύμων καθώς και ότι γνώριζε από την θαλαμάρχη (Ε.Ε.Π.) του άλλου θαλάμου για την αλλαγή του 8422 με το 8432⁴⁴.

Την ίδια μέρα η βρεφοκόμος Ε.Β.Π., εργαζόμενη από το 1959 στον θάλαμο των βρεφών δηλώνει «...Από πολύ καιρό είχαμε καταλάβει ότι τα παιδιά που έφευγαν βράδυ από το βρεφοκομείο εδίδοντο παράνομα. Το βράδυ της Τετάρτης 05-12-1962 ήμουν εις τον θάλαμο των βρεφών, τον διπλανό εκείνου που ήτο το παιδάκι που πήρε η Προϊσταμένη. Ο θάλαμος όμως έχει τζάμι ενδιάμεσα και την είδα να το ντύνει, να το τυλίγει στην κουβέρτα και να το παίρνει. Εγώ προσωπικώς, ένα βράδυ πριν ένα χρόνο, κατόπιν εντολής του Διευθυντού την οποίαν μου διεβίβασε ο νυχτοφύλαξ Π.Ν.Π., έφερα και παρέδωσα μετά το βραδυνό τάισμα ένα μωρό με νούμερο σε μια γυναίκα χωρίς να ξέρω ποια, ούτε μπορώ να θυμηθώ τα χαρακτηριστικά της... το παιδί που έφυγε την 5 Δεκεμβρίου 1962 είχε τον αριθμόν 8638 και

⁴⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 13-12-1962

⁴¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 18-12-1962

⁴² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 20-12-1962

⁴³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 20-12-1962

⁴⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 12-12-1962

αυτόν τον αριθμό τον πήρε άλλο παιδάκι, το μογγολάκι»⁴⁵ αναφέρει επίσης ότι έχει γνώση για το περιστατικό των διδύμων καθώς και για την αλλαγή του 8422 με το 8422.

Ομοίως η βρεφοκόμος Θ.Γ.Π., εργαζόμενη από το 1942 στο ίδρυμα καταθέτει «...τα γεγονότα... κατά κάποιον τρόπο τα περιμέναμε όλες διότι από πολλά χρόνια είχαμε αντιληφθεί πως κάτι το ανώμαλο συνέβαινε στην παράδοση παιδιών ιδίως κατά τας νυκτερινάς ώρας. Συγκεκριμένα η ίδια παρέδωσα 4-5 παιδιά εις δύο πρόσωπα. Η μία είναι κατά ομολογία της συναδέλφου Δ.Β.Κ., η μαία Π.Μ.Τ., την οποία εγνώριζε. Η άλλη μου είναι άγνωστη κατά τι νεωτέρα της Π.Μ.Τ...»⁴⁶ περιγράφει την διαδικασία παράδοσης των βρεφών με την ένδειξη «Νέον», αναφέρει για άλλα περιστατικά που άκουσε από συναδέλφους καθώς και για το περιστατικό των διδύμων όπου ο Διευθυντής παρουσία της είπε στην γιαγιά ότι το ένα απέθανε ενώ είχε υιοθετηθεί στην Πυλαία.

Η 52χρονη βρεφοκόμος Α.Σ.Γ., εργαζόμενη από το 1959 στο ίδρυμα δήλωσε ότι «...Το βράδυ της Τετάρτης 5 Δεκεμβρίου 1962 και ώρα 6 ½ με 7 μπήκε στον θάλαμο η Προϊσταμένη και ρώτησε την βρεφοκόμο Α.Α.Β. «αν το «Νέον» είναι αγόρι ή κορίτσι» όταν της είπε ότι είναι αγόρι, το πήρε το τύλιξε σε μια κουβέρτα και το πήρε μαζί της. Που το πήγε δεν γνωρίζω γιατί δεν βγήκα από τον θάλαμο...»⁴⁷ αναφέρει επίσης ότι οι νόμιμες υιοθεσίες εγένοντο πάντοτε ημέρα ενώ τα παιδιά αυτά (σ.σ. με την ένδειξη «Νέον») τα έπαιρναν πάντοτε νύκτα.

Η 33χρονη βρεφοκόμος Ε.Α.Κ., εργαζόμενη από το 1947 κατέθεσε ότι «...προ πενταετίας περίπου 7-8 φορές κατά τας νυκτερινάς ώρας διετάχθη από τον κ. Διευθυντήν να παω εις το γραφείον διάφορα βρέφη τα οποία παρέδιδα εις κάποια μεσήλικα κυρίαν ξανθήν την οποίαν το προσωπικό απεκάλη Μαία, μαμή. Αυτός ο τρόπος παραδόσεως ξέραμε ότι ήτο αντικανονικός... την εντολήν ελάμβανα αυτοπροσώπως από τον Διευθυντήν άνευ παρεμβάσεως άλλου προσώπου ή της Προϊσταμένης...»⁴⁸.

Η βρεφοκόμος Α.Α.Β., εργαζόμενη από το 1947 δηλώνει «...Το βράδυ της 5 Δεκεμβρίου 1962 ήρθε η Προϊσταμένη και με ρώτησε τι είναι το καινούριο παιδί. Της είπα ότι είναι αγόρι και σε λίγο μου είπε να το ντύσουμε. Όταν το ντύσαμε το τύλιξε σε μια κουβέρτα και έφυγε... Μετά τα κορίτσια του θαλάμου... με ρώτησαν τι χρώμα είχε η κουβέρτα, όταν τους είπα ότι ήτο μια ροζ-σιέλ ξεθωριασμένη είπαν ότι είναι η κουβέρτα της μαμής. Τότε τις ρώτησα και μου είπαν ότι όταν έβγαινε παιδί το βράδυ, μ' αυτήν την κουβέρτα το έβγαζαν...»⁴⁹.

Η Βρεφοκόμος Ε.Α.Σ., από το 1950 εργαζόμενη στο βρεφοκομείο, αναφέρει «...από επταετίας επρόσεξα ότι ορισμένα παιδιά εδίδοντο βράδυ και υπό περίεργας συνθήκας. Δηλαδή δεν εγένετο η σχετική διαδικασία... και προπαντός τα παραδίδαμε βράδυ και πάντα με την ίδια διαδικασία. Δηλαδή εντολή Διευθυντού τα φέρναμε εμείς στο γραφείο και τα δίδαμε στην κυρία που περίμενε στο γραφείο και μάλιστα με το πρόσωπο εστραμμένο προς τον τοίχο... Έκτοτε λοιπόν ξέραμε ότι όταν ήρχετο η Προϊσταμένη να πάρη παιδί με την ροζ-σιέλ κουβέρτα ή μας έλεγαν να τα πάμε στο γραφείο θα εδίδοντο στην Π.Μ.Τ. και

⁴⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 12-12-1962

⁴⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 12-12-1962

⁴⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 12-12-1962

⁴⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 13-12-1962

⁴⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 14-12-1962

λέγαμε θα το πάρη η μαμή. Προσωπικώς παρέδωσα στα χέρια της Π.Μ.Τ. (2) δύο παιδιά. Το ένα με νούμερο 8501 και το άλλο με την ένδειξιν «Νέον». Την Άνοιξη του 1962 περίπου τον Απρίλιο παρέδωσα ένα παιδάκι χωρίς νούμερο σε άλλη γυναίκα, νεαρότερη, γεμάτη, ευπαρουσίαστη με μαύρα μαλλιά αλλά με την ίδια κουβέρτα. Αργότερα προς το τέλος της Άνοιξεως παρέδωσα ακόμη ένα παιδί άνευ αριθμού σε άλλο πρόσωπο, κοπέλα επίσης ευπαρουσίαστη επίσης καστανή με την ίδια όμως κουβέρτα πάντα. Στις τρεις περιπτώσεις των παιδιών άνευ αριθμού παρεδόθησαν παρουσία της Προϊσταμένης... Όλη δε αυτή η διαδικασία εφρόντιζαν να τελειώσει μέσα σε 10 λεπτά και εάν ήτο δυνατόν και ενωρίτερα... Κατά τα τέλη Ιουνίου (σ.σ.1962) παρουσιάστηκαμε εις τον κ. Δήμαρχο η Α.Μ.Κ., η Π.Δ.Κ., η Ε.Α.Κ. και εγώ. Του αναφέραμε όλα αυτά που συνέβαιναν εις το ίδρυμα και κυρίως το τελευταίο περιστατικό της αλλαγής του αριθμού 8441 που έδωσε κατά τον γνωστόν τρόπον εις άλλο παιδάκι εισαχθέν μεταγενέστερα. Επίσης, αναφέραμε την περίπτωσιν της αλλαγής του 8422 με το 8432 . Ο Δήμαρχος μας ευχαρίστησε και μας είπε να παρακολουθούμε.... Έκτοτε δεν εσημειώθη κανένα κρούσμα μέχρι τις 05-12-1962 οπότε και ειδοποιήσαμε τον Δήμαρχο με την Αστυνομία και επακολούθησαν τα γνωστά γεγονότα. Αυτά που επίσης είδα και μπορώ να βεβαιώσω είναι την Προϊσταμένη να διορθώνει τα διαγράμματα των παιδιών που έφευγαν με τον γνωστόν τρόπον...»⁵⁰.

Κατά την εξέταση της η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. ανέφερε ότι για το φιλοξενούμενο παιδάκι που παρέδωσε 05-12-1962 «...ο Διευθυντής μου έδωσε μια κουβέρτα ροζ-σιελ παλαιά. Με την ίδια κουβέρτα νομίζω ότι έφερα μία ή δύο φορές καθ' όλο το διάστημα...» (σ.σ. βρέφη στο γραφείο του Δ/ντη). Για τον σωφέρ που είχε υιοθετήσει το 8510 το βρήκε άρρωστο και το επέστρεψε. «Λέγανε λοιπόν να δώσουμε το 8422 αλλά είναι γνωστών γονέων. Ο κ. Κ.Ν.Π. είπε ότι υπάρχει δήλωσις μέσα στον φάκελο του παιδιού ότι οι γονείς το εχάρισαν και έτσι είμαστε εντάξει. Δεν ενθυμούμαι αν το έδωσα εκείνη την ημέρα ή την άλλην. Αφού έδωσα το παιδί, επανερχόμενη στο θάλαμο είπα στις αδελφές «όταν ζητήσουν το παιδί τους να τους στείλετε στην Δ/νση»... Για το περιστατικό των διδύμων που υιοθετήθηκε το ένα και είπε ο Διευθυντής εις την γιαγιά ότι απεβίωσε δεν γνωρίζω τίποτε. Ίσως αυτό να έγινε εν απουσία μου... Την μαία Π.Μ.Τ. δεν γνωρίζω προσωπικώς, από τον Π.Ν.Π. τον κλητήρα προ καιρού άκουσα ότι αυτή που ήρχετο εδώ είναι η μαία Π.Μ.Τ. Την είδα εις το γραφείον νομίζω μια ή δύο φορές...»⁵¹.

Η μαία Π.Μ.Τ. κατά την μαρτυρία της ανέφερε ότι «... Εις το βρεφοκομείο «Άγιος Στυλιανός» αρκετές φορές έχω μεταβή για τις εξής αιτίες. Εις την κλινική μου ήλθε μια κοπέλα μαζί με την μητέρα της σε ενδιαφέρουσα κατάσταση και μου είπε που θα μπορούσαμε να βάλουμε το παιδί της μετά τον τοκετό για να μην δηλωθεί στην οικογένεια της. Με παρεκάλεσαν να τηλεφωνήσω εις τον «Άγιο Στυλιανό» να το δεχθούν επί πληρωμή. Επικοινωνήσα με τον κ. Δ.Ν.Π. και εδέχθη να το πάρη. Τους είπα να δώσουν ληξιαρχική πράξη γεννήσεως ώστε να περάσει από το συμβούλιο. Το παιδί δηλώθη εις το ληξιαρχείον ως νόθον. Αυτό έγινε περίπου πριν δυο χρόνια. Εις το βρεφοκομείο το πήγα το παιδί συνοδευόμενη από τους συγγενείς του. Έπειτα πήγα εις το βρεφοκομείο και πλήρωσα τα τροφεία. Έμεινε στο βρεφοκομείο περί τον ενάμιση χρόνο, ήταν θήλυ. Άλλη αιτία που πήγα στον «Άγιο Στυλιανό», ένας άλλος τοκετός που την κοπέλα συνόδευε ένας νεαρός, ο πατήρ του παιδιού. Το παιδί αυτό το πήγαμε στο βρεφοκομείο μαζί με τον πατέρα. Έμεινε το μωρό

⁵⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 14-12-1962

⁵¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 15-12-1962

περίπου 1-1 ½ χρόνο και πλήρωναν τα τροφεία η μητέρα με την γιαγιά. Η κοπέλα ονομάζεται Φ.Α.Κ. Το παιδί εδηλώθη εις το ληξιαρχείον ως νόθον. Το παιδάκι το πήραν από το βρεφοκομείο οι ίδιοι... Το παιδί της πρώτης περίπτωσης εδηλώθη με το όνομα Α.Ο.Ν., οδός Ψαρών...»⁵².

Η 25χρονη Προϊσταμένη νοσοκόμα της κλινικής Κ.Γ.Π., Ο.Δ.Π. επανέλαβε τα όσα είπε και στην Ασφάλεια, ότι δηλαδή εκτελούσε εντολές και προσέθεσε ότι το παιδάκι που παρέλαβε την 05-12-1962 παρέμεινε με την (υποτιθέμενη) φυσική μητέρα του στην κλινική μέχρι την 19-12-1962⁵³.

Ο ιατρός Κ.Γ.Π. κατά την μαρτυρία του ανέφερε ότι την 5-12-1962 κατόπιν τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον Δ/ντη Δ.Ν.Π., δια της προϊσταμένης την κλινικής του Ο.Δ.Π., παρέλαβε βρέφος το οποίο ανεχώρησε μετά 15 μέρες εκτός Θεσσαλονίκης. Έδωσε 500 δραχμές να χρησιμοποιηθούν κατά την κρίση του Διευθυντή. Τον Φεβρουάριο 1962 με τον ίδιο τρόπο παρέλαβε βρέφος θήλυ και το έδωσε στην Ο.Σ.Π. κάτοικο Καλαμαριάς Θεσσαλονίκης, για την διαδικασία αυτή έδωσε πάλι 500 δραχμές στον Διευθυντή σε κλειστό φάκελο. Αρχές του θέρους του 1960, δια της αδελφής Ν. της κλινικής, παρέλαβε άρρεν βρέφος το οποίο εβρίσκεται εις Θεσσαλονίκη, πάλι δίδοντας 500 δραχμές για να τις χρησιμοποιήσει κατά την κρίση του. Αναφέρει δε «...Ότι ο κ. Δ.Ν.Π. εχρηματίζετο, δεν το πιστεύω γιατί θα μου ζητούσε κι εμένα»⁵⁴.

2.3. Το πόρισμα της ΕΔΕ διενεργηθείσα υπό της Καίτης Δαραβίγγα

Την 9 Ιανουαρίου 1963 το μέλος του Αδελφάτου Κ.Γ.Δ., αφού ολοκλήρωσε μια σειρά συνεντεύξεων, προκειμένου να αναζητήσει αίτια, ευθύνες και υπευθύνους καθώς και να διερευνήσει, για λογαριασμό του Αδελφάτου πάντα, την υπόθεση σε βάθος κατέθεσε το Πόρισμα στο οποίο εν ολίγοις συνοψίζει με ιδιαίτερη οξυδέρκεια, τα κακώς κείμενα που λάμβαναν χώρα εντός του Βρεφοκομείου. Μάλιστα αναφέρει ότι «...Από πολλών ετών μεταξύ του προσωπικού του Βρεφοκομείου ήρχισε να σχολιάζεται το γεγονός ότι κατ' εντολήν του Διευθυντού του Ιδρύματος παρεδίδοντο εις γνωστά και άγνωστα πρόσωπα, βρέφη εκ των τροφίμων του Ιδρύματος, κατά τρόπον δημιουργήσαντα υποψίας ότι κάτι το αντικανονικόν και ύποπτον υποκρύπτεται εις την ενέργειαν αυτήν...»⁵⁵. Εντοπίζει και αναφέρει την χαρακτηριστική, μεταξύ των βρεφοκόμων φράση «...πάει και αυτό θα το πάρει η μαμή...»⁵⁶ και συμπληρώνει για το κλίμα που επικρατούσε εντός του βρεφοκομείου ότι «...παρά τον φόβον ο οποίος συνέιχε ως είναι φυσικόν, το προσωπικόν έναντι του Προϊσταμένου του, Διευθυντού του Βρεφοκομείου η αγανάκτησις εκορυφώθη εις βαθμόν ώστε, υπό τινών εκ του προσωπικού να ενημερωθή προ μηνών περί των διαδραματιζομένων ο Πρόεδρος του Αδελφάτου Δήμαρχος Θεσσαλονίκης»⁵⁷. Για την περίπτωση του τελευταίου βρέφους αναφέρει «...την 28 Νοεμβρίου 1962 παρεδόθη υπό του Δημοτικού Νοσοκομείου άρρεν βρέφος ως αγνώστων γονέων, 10 ημερών το οποίο κατεχωρήθη εις το Μητρόω υπ' αύξοντα αριθμό 8638 (Το βρέφος εγεννήθη υπό της Π.Α.Δ.

⁵² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 12-01-1963

⁵³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 21-12-1962

⁵⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος 04-01-1963

⁵⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Πόρισμα Ενόρκου Διοικητικής Ανακρίσεως 09-01-1963

⁵⁶ ο.π.

⁵⁷ ο.π.

εξ Ακρίτα Φλωρίνης, εξώγαμον την 19-11-1962). Μετά 3-4 ημέρας η Προϊσταμένη του Ιδρύματος Ε.Φ.Φ. εισελθούσα εις τον θάλαμον των βρεφών παρέδωκεν εν νέον βρέφος εις τας βρεφοκόμους αφού προηγουμένως το εξύγισεν, έδωκεν εντολήν όπως δοθή εις αυτό ο αριθμός Μητρώου 8638, όστις είχε δοθή εις το προηγούμενον βρέφος του Δημοτικού Νοσοκομείου, εις το τελευταίον δε τούτο να τεθή καρτέλα με την ένδειξιν «Νέον». Τας πρώτας βραδυνάς ώρας της 5^{ης} Δεκεμβρίου 1962 η Προϊσταμένη μεταβάσα εις τον θάλαμον βρεφών έδωσε εντολήν εις την εν υπηρεσία βρεφοκόμο του θαλάμου Άρτεμην Βουλά να ετοιμάση και να της παραδώση ... Το βρέφος αυτό μετέφερε αφού περιετύλιξε σε μιαν κουβέρτα ροζ-σιελ εφθαρμένην, γνωστή εις τας βρεφοκόμους ως «κουβέρτα της μαμής» εις το γραφείον του Διευθυντού παρά του οποίου παρεδόθη εις αναμένουσας νέαν γυναίκα. Αυτή ως απεδείχθη ήταν η Προϊσταμένη της κλινικής του Ιατρού Γυναικολόγου Κ.Γ.Π. κατ' εντολήν του οποίου παρέλαβε το βρέφος, αφού προηγουμένος παρέδωσε εις τον Δ/ντην Δ.Ν.Π. επιστολικόν φάκελον εσφραγισμένον περιέχοντα κατά την κατάθεσιν του Ιατρού Κ.Γ.Π. δραχμάς 500 και ο οποίος δεν απεσφραγίσθη παρουσία της...»⁵⁸.

Μεγάλος αριθμός βρεφών εξήλθε του Βρεφοκομείου, από διάφορες βρεφοκόμους υπηρεσίας, όπως προέκυψε από τις ανακρίσεις τους, τυλιγμένα με την συγκεκριμένη ροζ-σιέλ χαρακτηριστικά φθαρμένη κουβέρτα.

Εκτός όμως αυτών των περιπτώσεων πλήθος ατασθαλιών έλαβαν χώρα εντός του βρεφοκομείου. Πιο συγκεκριμένα :

1. Η παράτυπη αλλαγή του αριθμ. 8510 υιοθετημένου βρέφους, υπό του σωφέρ Δ.Ι.Κ. με το αριθμ. 8422 γνωστών γονέων, καθότι το πρώτο βρέφος απεδείχθη καθυστερημένο. Η αλλαγή έγινε χωρίς νεότερη απόφαση του Αδελφάτου, με προφορική εντολή του Διευθυντή και η προϊσταμένη είπε στον θάλαμο «όταν ζητήσουν το 8422 να δείξουμε το 8432 επίσης γνωστών γονέων»⁵⁹.
2. Η παράνομη παραχώρηση βρέφους γνωστής μητρός προς υιοθεσία φέρων τούτο ως αποβίωσαν. Την 27 Φεβρουαρίου 1960 παρεδόθησαν στο Ίδρυμα δίδυμα εξώγαμα τέκνα της Σ.Ν.Μ. Αυτά έλαβαν αριθμούς μητρώου 8300 & 8301. Το 8300 δόθηκε προς υιοθεσία στο ζεύγος Τσιτσάκη από την Πυλαία Θεσσαλονίκης, με απόφαση του Αδελφάτου την 27 Φεβρουαρίου 1960. Το παρουσίασε ως αγνώστων γονέων και κατόπιν αιτήσεως του έλαβε από το Ληξιαρχείο πράξη γέννησης την 15-1-1960. Το βρέφος 8300 φέρεται εις τα Μητρώα του Ιδρύματος ως αποβίωσαν την 10-05-1960⁶⁰.
3. Η παράδοση στην μαία Π.Μ.Τ. βρέφους με αύξοντα αριθμό Μητρώου άνευ αποφάσεως του Αδελφάτου. Το βρέφος 8501 εισήχθη την 25-09-1961 στο Ίδρυμα και την 14-02-1962 «παρεδόθη κατόπιν εντολής του Δ/ντού δια χειρός της βρεφοκομου Ε.Α.Σ. εις την μαία Π.Μ.Τ.»⁶¹.
4. Παράδοση βρέφους γνωστής μητρός προς υιοθεσία εις αγνώστους θετούς γονείς άνευ αποφάσεως του Αδελφάτου. Αντικατάσταση τούτου δι' ετέρου αγνώστων γονέων καρδιοπαθές. Το 8241 άρρεν βρέφος γεννήθηκε την 04-08-1959 υπό της Ε.Π.Χ. και εισήχθη επι αποδόση την 11-08-1959. Το 8268 αγνώστων γονέων

⁵⁸ ο.π.

⁵⁹ ο.π.

⁶⁰ ο.π.

⁶¹ ο.π.

εισήλθε την 28-10-1959 αυτό αργότερα εξετάστηκε και διαπιστώθηκε από την γιατρό του ιδρύματος ότι είναι καρδιοπαθής. Τέλη Δεκεμβρίου του 1959, ο Διευθυντής έδωσε εντολή στην βρεφοκόμο Β.Β.Α. να προσκομίσει στο γραφείο του το αριθμ. 8241 βρέφος. Εκεί το παρέδωσε σε ζεύγος αγνώστων συνοδευόμενων από την ιατρό Κ.Δ.Β. «Μετ' ολίγας ημέρας προσήλθε προς επίσκεψη του τέκνου της η μήτηρ του 8241 Ε.Π.Χ.. Η Προϊσταμένη του Ιδρύματος απουσιάζουσα κατά την παράδοσιν του βρέφους και προφανώς μη γνωρίζουσα ότι τούτο είχε δοθεί προς υιοθεσίαν έδωσε εντολήν εις την βρεφοκόμον Β.Β.Α. να προσκομίσει τούτο εις την μητέρα του. Η βρεφοκόμος απήντησε ότι το 8241 είχε δοθή. Η Προϊσταμένη τότε, άγνωστον υπό ποιο πρόσχημα, απέφυγε να επιδείξη βρέφος εις την Ε.Π.Χ. την ημέρα εκείνη»⁶². Μετά από λίγες μέρες το διάγραμμα του καρδιοπαθούς βρέφους 8268 διορθώθηκε και αναγράφηκε ο αριθμός 8241. Έκτοτε τα στοιχεία για τον φάκελο 8268 έχουν χαθεί. Την 12-02-1962 η Ε.Π.Χ. με αίτηση της ζήτησε να παραλάβει το τέκνο της. Αντί για το φυσικό δικό της τέκνο, που είχε προηγουμένως δοθεί για υιοθεσία, η Ε.Π.Χ. παρέλαβε το καρδιοπαθές βρέφος φέρων πλέον τον αριθμό 8241.

5. Η παράδοση τουλάχιστον 3 βρεφών στον Ιατρό Κ.Γ.Π. με τον ίδιο πάντα τρόπο, την ίδια ροζ-σιελ κουβέρτα και την αντικαταβολή σφραγισμένου φακέλου με 500 δραχμές κατά δήλωση του Κ.Γ.Π. για να τις αξιοποιήσει ο Διευθυντής κατά την κρίση του. Από την διασταύρωση των οικονομικών στοιχείων του βρεφοκομείου δεν προέκυψε ούτε κάποια απόδειξη ούτε εγγραφή που να αποδεικνύει ότι τα χρήματα αυτά ενεγράφησαν στα οικονομικά του βρεφοκομείου⁶³.

Βλέπουμε ότι στην προσπάθεια της να φέρει σε πέρας το δύσκολο έργο των ανακρίσεων και την σκιαγράφηση του σκανδάλου, η εκτελούσα την ΕΔΕ έκανε την δουλειά που της ανατέθηκε χωρίς συναισθηματισμούς. Διαπίστωσε πολλά από τα κακώς κείμενα και δεν κατονόμασε ως υπαίτιους άτομα που δεν συμμετείχαν στο κύκλωμα. Επίσης κατηγοριοποίησε τεκμηριωμένα τις περιπτώσεις των ατασθαλιών αφού πρώτα τις επιβεβαίωσε, με περισσότερες από μια μαρτυρίες κάθε φορά.

2.4. Το πόρισμα της ΕΔΕ διενεργηθείσα υπό τον Πρόεδρο του Αδελφάτου

Στη συνέχεια και ο ίδιος ο Δήμαρχος Θεσσαλονίκης και Πρόεδρος του Αδελφάτου διεξήγαγε Ένορκη Διοικητική Εξέταση για να διαπιστώσει αν υπάρχουν ευθύνες μεταξύ του προσωπικού, αφού προηγουμένως είχε παύσει τον Διευθυντή από τα καθήκοντα του και ο Εισαγγελέας είχε ήδη προβεί στην προφυλάκιση του.

Η Προϊσταμένη του Ιδρύματος Ε.Φ.Φ., λίγο πολύ επαναλαμβάνει τα όσα είχε πει και στην αρχική της Ένορκη Εξέταση χωρίς να προσθέσει κάποιο νέο στοιχείο.

⁶² ο.π.

⁶³ ο.π.

Η βρεφοκόμος Ε.Ε.Π. βεβαιώνει κατά την κατάθεση της την περίπτωση αλλαγής του βρέφους 8510 με το 8422 καθώς και την εντολή που έλαβαν εάν έλθει ο πατέρας του 8422 να δείχνουν το 8432, που αργότερα αποδόθηκε στους γονείς του⁶⁴.

Η βρεφοκόμος Ε.Κ.Τ., ομολογεί ότι και αυτή παρέδωσε ένα παιδί σε μια κυρία μέσα στο γραφείο του Διευθυντού⁶⁵.

Η βρεφοκόμος Ε.Α.Σ. προσέθεσε «...Από αγάπη προς τα βρέφη και το Ίδρυμα εις ο υπηρετώ μαζί με τις συναδέλφους Α.Μ.Κ., Ε.Α.Κ., Π.Δ.Κ. αποφασίσαμε να σας γνωρίσομεν τα όσα συνέβαιναν κατά αντικανονικών τρόπων με την βεβαιότητα ότι προσφέρομεν έστω και κάπως καθυστερημένα υπηρεσίαν εις το ίδρυμα μας...»⁶⁶.

Η βρεφοκόμος Θ.Γ.Π. προσθέτει ότι «...από το 1958 υπέπεσεν εις την αντίληψιν μου ότι ο Διευθυντής Δ.Ν.Π. κατά τας απογευματινάς ώρας παρέδιδε βρέφη του ιδρύματος εις άγνωστην κυρίαν... Εγώ η ίδια έδωσα δύο ή τρία παιδιά εις την εν λόγω κυρίαν...»⁶⁷.

Η βρεφοκόμος Α.Α.Β., προσθέτει στην αρχική της μαρτυρία ότι το βρέφος που παρέδωσε την 05-12-1962 δεν είχε αριθμό μητρώου αν και εισήχθη προ 4 περίπου ημερών, αντιθέτως είχε καρτέλαν με την ένδειξη «Νέον». Επίσης επιβεβαιώνει ότι προ της 05-12-1962 νοσοκόμες του Μαιευτηρίου φέρναν παιδιά και τις καλούσε ο διευθυντής και τα τοποθετούσαν στον θάλαμο⁶⁸.

Η σιδερώτρια του ιδρύματος Ε.Σ.Π. ανέφερε ότι «...την Άνοιξη του 1962 ποιον ακριβώς μήνα δεν μπορώ να καταθέσω, ήλθε εις το γραφείον του κ. Κ.Ν.Π. η Ρ.Δ.Π. η οποία τω αυτώ εργάζεται εις το γραφείον και είπε εις τον κο Κ.Ν.Π. ότι κάποιος άγνωστος ετηλεφώνησε εις την μητέρα της, σύζυγον του Διευθυντού να πη προς αυτόν ότι πρέπει ο άνδρας της, δηλαδή ο Δ.Ν.Π. όπως τακτοποιήσει το ζήτημα του βρέφους που έφερε τον αριθμό 8422 διότι αλλιώς θα μπλεχθή άσχημα. Ο κ. Κ.Ν.Π. δεν απήντησε απολύτως τίποτε αλλά εσήκωσεν τους ώμους του»⁶⁹.

Την ίδια μέρα, η βρεφοκόμος Φ.Β.Σ., αναφέρει «...από συναδέλφους έμαθα ότι από 10ετίας περίπου εγένοντο οι παράνομες παραχωρήσεις βρεφών εκ του Ίδρύματος κατά τον άνω (σ.σ. προαναφερόμενον) τρόπον... από την 5-12-1962 και μετά δεν έφεραν εκ του Μαιευτηρίου του Δημοτικού Νοσοκομείου βρέφη ως αγνώστων γονέων, ούτω με κάνει να πιστεύω μέχρι τον Δεκέμβριο αι εισαγωγαί που εγένοντο από το Μαιευτήριον δεν ήσαν κανονικές»⁷⁰.

Η βρεφοκόμος Α.Μ.Κ., προσθέτει «Δια την περίπτωσιν των διδύμων εκ Σιδηροκάστρου βεβαιώ ότι αναληθώς ο Διευθυντής Δ.Ν.Π. εβεβαίωσε την γιαγιά τούτων ότι εν εξ αυτών είχε αποβιώσει. Το εν εξ αυτών υιοθετήθει εις την Πυλαίαν... το δε άλλο παρελήφθη από την γιαγιά του. Παρηκολούθησατην στιγμή της παραδόσεως του ενός βρέφους και την

⁶⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-02-1963

⁶⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-02-1963

⁶⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-02-1963

⁶⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-02-1963

⁶⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-02-1963

⁶⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-02-1963

⁷⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-02-1963

διαβεβαίωσιν του Δ.Ν.Π. προς την γιαγιά του παιδιού ότι πέθανε. Ειδόν την γιαγιά όταν εξήλθε του γραφείου κλαίονσα...»⁷¹.

Η βρεφοκόμος Ε.Β.Π. επιβεβαιώνει ότι το παιδί 8638 εδόθη την 05-12-1962 και το μητρώο του πήρε το μεταγενέστερα εισαχθέν μογγολικής μορφής βρέφος, γνωστών γονέων. Βεβαιώνει ότι προ έτους έδωσε η ίδια νύχτα ένα παιδί αλλά και για την περίπτωση των διδύμων⁷².

Μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των μαρτυριών υπό του Δημάρχου ως Προέδρου του Αδελφάτου, με μεγάλη προσοχή και ιδιαίτερη επιμέλεια εξέδωσε το από 15-02-1963 πόρισμα Ενόρκου Ανακρίσεως που είναι λιτό και κατηγορηματικό. Δικηγόρος ο ίδιος αναφέρει τα κάτωθι «εκ της ενεργειθήσας ανακρίσεως προέκυψεν κατά τρόπον αναμφισβήτητον ότι από 10ετίας περίπου παρεχωρούντο προς τρίτους, άνευ αποφάσεως του Αδελφάτου βρέφη, κατά πλειοψηφίαν αγνώστων γονέων... Το τοιούτον εγένετο υπό του Διευθυντού Δ.Ν.Π.. Συνεργοί τούτου υπήρξαν εκτός της Προϊσταμένης Ε.Φ.Φ., η μαία Π.Μ.Τ., ο γυναικολόγος ιατρός Κ.Γ.Π. και το Δημόσιον Μαιευτήριο Θεσσαλονίκης»⁷³.

Το Μαιευτήριο εμπλέκεται γιατί έστειλε βρέφη προς καταχώρηση ως «αγνώστων γονέων». Συνεχίζει αναφέροντας ότι «Το Μαιευτήριο γνώριζε ότι δια να εισαχθεί βρέφος αγνώστων γονέων θα έπρεπε να τηρηθεί ωρισμένη διαδικασία... Από τις 05-12-1962 το Μαιευτήριο δεν παρέδωσε κανένα βρέφος στο Βρεφοκομείο. Η Προϊσταμένη λόγω της θέσης της ... ετέλη εν γνώσει της παρανόμου διαθέσεως των βρεφών και θα όφειλε να είχε τούτο ανακοινώσει εις τα εκάστοτε αδελφάτα προς κολασμόν της πράξεως. Η μαία Π.Μ.Τ. επί σειρά ετών παρελάμβανε βρέφη δια λογαριασμόν τρίτων... ετέλη εν γνώσει ότι η παραχώρησις των βρεφών εγένετο αντικανονικώς. Ο ιατρός Κ.Γ.Π. εχρησιμοποιεί τον Δ.Ν.Π. οσάκις τον είχε ανάγκη, ο δε Δ.Ν.Π. επί καταβολής χρημάτων παρέδιδε βρέφη τα οποία έφερε ως φιλοξενούμενα εις το βρεφοκομείο»⁷⁴.

Με τις αριθμ 15- 22/25-04-1963 Αποφάσεις του Αδελφάτου απάλλαξαν τις βρεφοκόμους από τις εγκλήσεις, καθώς τις έκριναν αθώες και ότι έπρατταν κατ' εντολήν του Προϊσταμένου τους Διευθυντού⁷⁵.

2.5. Οι αρχικές ενέργειες του ανακριτή Δ' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης

Όπως προαναφέραμε ο εισαγγελέας Πλημμελειοδικών ανέθεσε ταχύτατα την σχηματισθείσα δικογραφία με αριθμό 6/62 στον Ανακριτή Δ' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης προκειμένου και αυτός, σύμφωνα με την δικονομική διαδικασία να εξετάσει όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα ώστε να εξακριβώσει ποιες πράξεις θα στοιχειοθετήσουν το κατηγορητήριο και αν είναι πλημμεληματικού ή κακουργηματικού χαρακτήρα.

Ο Ανακριτής αναγνωρίζοντας προφανώς την σοβαρότητα των όσων προέκυψαν από τις καταθέσεις ενώπιον της Υποδιεύθυνσης Γενικής Ασφάλειας Θεσσαλονίκης αλλά και για

⁷¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-02-1963

⁷² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 86, Υ/Φ. 5, Έκθεσις Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-02-1963

⁷³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Πόρισμα Ενόρκου Ανακρίσεως 15-02-1963

⁷⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Πόρισμα Ενόρκου Ανακρίσεως 15-02-1963

⁷⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 85, Αποφάσεις Αδελφάτου 25-04-1963

να μην έχουν χρόνο να ανασκευάσουν οι εμπλεκόμενοι τις μαρτυρίες τους ξεκίνησε τις ανακρίσεις παράλληλα με την ΕΔΕ του Αδελφάτου.

Η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. σχεδόν επανέλαβε τα όσα είχε αρχικά καταθέσει στην Υποδ/ση Γενικής Ασφάλειας. Για την αντικατάσταση του 8510 από το 8422 δήλωσε «...Γνωρίζω από τον πατέρα του παιδιού ότι για το πρώτο βρέφος που παρέλαβε δηλαδή το υπ' αριθμ. 8510 είχε δικαιολογητικά δεν γνωρίζω όμως αν είχε τοιαύτα και δια την αντικατάστασιν αυτού, ούτε ξέρω εάν χρειάζονται διότι εγώ εκτελώ εντολή του Διευθυντού...»⁷⁶.

Ο ιατρός Κ.Γ.Π. συμπληρώνοντας την από 8-12-1962 κατάθεση του στην Υποδ/ση Γεν. Ασφάλειας κατονομάζει την Ο.Σ.Π. ως μητέρα του βρέφους που παρεδόθη τον Φεβρουάριο του 1962. Τις άλλες 2 αρνήθηκε να κατονομάσει διότι «παρουσίασαν τα βρέφη ως γνήσια τέκνα τους και αν αποκαλυφθώσιν θα αυτοκτονήσουν». Διαπίστωσε δε και στα δύο περιπτώσεις στειρότητα. Πίστευε ότι τα βρέφη που παρέλαβε δεν ήταν καταχωρημένα στο βιβλίο. Τα δύο βρέφη τακτοποίησε ληξιαρχικά το πρώτο τον Φεβρουάριο του 1962 και το άλλο εντός του 1960⁷⁷.

Η Προϊσταμένη Νοσοκόμα στην κλινική Κ.Γ.Π., Ο.Δ.Π., ετών 25 ανέφερε ότι το 1962 αρχές του έτους παρέδωσε φάκελο στον διευθυντή του βρεφοκομείου και παρέλαβε (δεν θυμάται από ποια βρεφοκόμο) βρέφος, απογευματινή ώρα, εντός κουβέρτας της κλινικής. Ο γιατρός Κ.Γ.Π. το παρέδωσε σε μια εκ των τακτικών πελάτιδών του που όμως δεν θυμάται τα στοιχεία. Το 2^ο βρέφος πήρε με τον ίδιο τρόπο 05-12-1962 και βρίσκεται μαζί με μια κυρία τα στοιχεία της οποίας δεν γνωρίζει εντός της κλινικής Πιστοφίδη⁷⁸.

Η Ο.Σ.Π. κατά την εξέταση της από τον Ανακριτή περιγράφει την όλη συμμετοχή της στη διαδικασία. Ο από καιρό θεράπων ιατρός της είχε διαπιστώσει ότι είναι καλή γυναίκα και αφού δεν δύναται να κάνει παιδί θα της εξασφάλιζε αυτός ένα. Πράγματι κάποιο βράδυ του Φλεβάρη του 1962 την κάλεσε να πάει στην κλινική του όπου η νοσοκόμα Ο.Δ.Π. της παρέδωσε βρέφος. Έδωσε 500 δραχμές σε σφραγισμένο από αυτήν φάκελο για το ίδρυμα για τις οποίες δεν έλαβε κάποιο παραστατικό. Το παιδί της τακτοποιήθηκε ληξιαρχικά από τον ιατρό Κ.Γ.Π.⁷⁹.

Η Τ.Γ.Κ. κατά την εξέταση της από τον ανακριτή ομολογεί «...Για να μην αντιληφθούν οι γνωστοί στο χωριό ότι δεν μπορώ να κάνω παιδιά τώρα και αρκετούς μήνες έβαζα μπροστά στην κοιλιά μου δηλαδή μπόλικά ρούχα και πανιά και έτσι φαινόμουν σαν έγκυος. Αυτό το έκανα αφού προηγουμένως ο γιατρός Κ.Γ.Π. μου είπε ότι μπορούμε να βρούμε ένα παιδί που να μην ξέρει κανείς τίνος είναι και να το πάρω ώστε να το παρουσιάσω σαν δικό μου δηλαδή ότι το γέννησα εγώ»⁸⁰.

Η Α.Ε.Ξ. ανέφερε ότι έμενε επανειλημμένα έγκυος αλλά απέβαλε. Το 1960 έπαψε να ασκεί το επάγγελμα της μαίας και «...το τέκνο το οποίο εγέννησα το 1962 ετέχθη υπ' εμού κατά τον χρόνον της κνοφορίας μου μοι παρηκολούθη η μαία Π.Μ.Τ. την οποίαν εγνώριζα ως συνάδελφον μου από του έτους 1940-1942 περίπου. Η ίδια μαία παρίστατο κατά τον τοκετόν μου και προέβη εις την δήλωσιν του γεννηθέντος τέκνου μου εις το ληξιαρχείον

⁷⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 17-12-1962

⁷⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 17-12-1962

⁷⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 19-12-1962

⁷⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 15-12-1962

⁸⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 19-12-1962

Θεσσαλονίκης. *Η ανωτέρω μαία ως συνάδελφός μου δεν μου πήρε χρήματα ούτε για τον τοκετόν ούτε κατά την κυοφορίαν*»⁸¹.

Ο Κ.Ν.Π., κατά την εξέταση του από τον Ανακριτή Δ' αναφέρει για το εξώγαμο βρέφος 8422 της Π.Α.Π. ότι η μάνα του κατέβαλλε τροφεία ενός μήνα και είχε δηλώσει ότι αν δεν καταβάλλει τροφεία, είναι δυνατόν να διατεθεί το βρέφος προς υιοθεσία. Έτσι δόθηκε στην οικογένεια Δ.Ι.Κ. εις αντικατάσταση του αναπήρου 8510 βρέφους που αρχικά είχαν υιοθετήσει⁸².

Ο Ε.Π.Ξ. ανέφερε στον Ανακριτή ότι «...κατά τον μήνα Νοέμβριο του έτους 1962 και δη την 2αν του μηνός τούτου απέκτησα εν άρρεν τέκνο το οποίο ετέχθη υπό της συζύγου μου εν τη οικία μας... Εγώ ο ίδιος κατά την κρίσιμην ώραν του τοκετού εκάλεσα εν τη οικία μου την τη μαία Π.Μ.Τ. ήτις προσελθούσα ενήργησεν τον τοκετόν. Η μαία αυτή παρακολουθούσε την γυναίκα μου καθ' όλη την διάρκεια της κύησης... Το τέκνον μου εδηλώθη εις το ληξιαρχείον την επομένην της γεννήσεως του υπό της μαίας Π.Μ.Τ... Είμαι τόσο βέβαιος ότι η σύζυγος μου έτεκεν το τέκνον μου ώστε δέχομαι να υποβληθώ εις οιανδήποτε ιατρικην εξέτασιν προς επαλήθευσιν τούτου...»⁸³.

Η μαία Π.Μ.Τ. αφού είχε συμβουλευτεί δικηγόρο, απαντάει σε όλες τις ερωτήσεις του ανακριτή ότι δεν θυμάται τίποτα και δήλωσε ότι κατά την εξέταση της στην Υποδιεύθυνση Γενικής Ασφάλειας Θεσσαλονίκης διακατέχονταν από φόβο και για αυτό είπε τα όσα είπε. Ο οξυδερκής ανακριτής στο περιθώριο του εγγράφου του σημειώνει «*Διακοπή της εξέτασης λόγω στερεοτυπικών απαντήσεων μάρτυρος*»⁸⁴.

Ο Δ.Α.Τ., κάτοικος Πυλαίας καταθέτει ενώπιον του Ανακριτή Δ' «...το παιδί (αβάπτιστο) ήταν αγνώστων γονέων για να μην το διεκδικήσει κανείς στο μέλλον. Δεν έδωσα χρήματα σε κανέναν, η σύζυγος μου δεν μπορούσε να τεκνοποιήσει όπως κατέληξε τόσο ο Β.Ι.Ζ. όσο και άλλοι γιατροί...»⁸⁵.

Η 32χρονη βρεφοκόμος Α.Σ.Γ., προσθέτει με την κατάθεση της «...την 05-12-1962 ημέραν Τετάρτην η ίδια η Προϊσταμένη... παρέλαβε βρέφος από τον θάλαμο των παιδιών, το έντυσε η ίδια, το ετοποθέτησε εντός κουβέρτας... περί ώρας 6.30 έως 7 μ. μ. και το παρέδωσε εις μιαν νέαν κοπέλαν όπως ήκουσα... Κυκλοφορούσαν φήμες ότι ο Διευθυντής έπαιρνε λεπτά κάθε φορά που εδίδοντο βρέφη παρατύπως...»⁸⁶.

Η 38χρονη βρεφοκόμος Α.Μ.Κ., κατέθεσε ότι «...τα τελευταία χρόνια είδα αρκετές φορές δύο κυρίες που ήρχοντο στο βρεφοκομείο βραδυνές ώρες και έπαιρναν βρέφη... Κάθε φορά που ήρχετο έκαστη, παρελάμβανε τα βρέφη με την ίδια κουβέρτα, ώστε να λέγεται από τας βρεφοκόμους ότι «πάλι η ίδια η κουβέρτα ήρθε»...»⁸⁷. Στον θάλαμο που υπηρετούσε είχε τοποθετηθεί αρχικά το βρέφος 8638 και τώρα στη θέση του υπάρχει το βρέφος μογγολικής επιβάρυνσης.

⁸¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-01-1963

⁸² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 09-04-1963

⁸³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 10-04-1963

⁸⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 17-12-1962

⁸⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 22-01-1963

⁸⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 18-12-1962

⁸⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 19-12-1962

Ο 62χρονος θυρωρός του βρεφοκομείου Π.Ν.Π. ανέφερε ότι «...τους τελευταίους μήνες... είδα τις βραδυνές ώρες τρεις- τέσσερις φορές μια κυρία ηλικιωμένη να έρχεται άλλοτε μόνη της και άλλοτε μαζί με άλλη κυρία νεότερη της στο Βρεφοκομείο και να πηγαίνει μόνη της μέσα στο γραφείο του Διευθυντού του Βρεφοκομείου... Όταν εξήρχετο είχε μαζί της βρέφος τυλιγμένο σε κουβέρτα. Ποιο βρέφος ήτο αυτό και γιατί το έπαιρνε δεν γνωρίζω...»⁸⁸.

Η 55χρονη βρεφοκόμος Ε.Ε.Π., συμπληρωματικά προς την κατάθεση της στην Υποδ/νση Γεν. Ασφάλειας προσέθεσε «...η Προϊσταμένη του ιδρύματος Ε.Φ.Φ. είπε εις εμέ... ότι εις το εξής εις όποιον ήθελε ζητήσει το υπ' αριθμ. 8422 βρέφος να δείχνω το υπ' αριθμ. 8432...»⁸⁹.

Η 37χρονη βρεφοκόμος Ε.Α.Σ. εκτός των άλλων αναφέρει ότι κάποια εποχή «...συνέβη ο χαρακτηρισμός «Νέον» να δοθή εις τέσσαρα βρέφη και προς διαχωρισμόν του ενός από του άλλου, το πρώτον εχαρακτηρίσθη «Νεον Α» το δεύτερον «Νέον Β» το τρίτον «Νεόν Γ» και το τέταρτον «Νεόν Δ». Τα ανωτέρω βρέφη παρεδόθησαν εις τρίτους η δε παραλαβή τους εγένετο καθ' ον τρόπον... κατέθεσα την 08-12-1962... Η παραλαβούσα... εκάθητο κατά τοιούτον τρόπον ώστε να μην είναι δυνατόν να ιδή κανείς αυτήν κατ' όψιν αλλά μόνον την μιαν πλευράν του προσώπου της, έφερε δε επί της κεφαλής της μανδήλι και ούτω εκαλύπτετο περισσότερο... Στη μαία Π.Μ.Τ. παρέδωσα κατόπιν εντολής Διευθυντού το θήλυ βρέφος υπ' αριθμ. 8501 την Άνοιξη του 1962... Η παραλαβή του βρέφους τούτου εγένετο περί ώρας 8.30 βραδυνήν...»⁹⁰. Ζεύγος Κυπρίων όταν παρέλαβαν παιδί νομίμως υιοθετημένο της είπαν «να πήτε εις τον Διευθυντήν ότι τώρα λεφτά δεν έχομε αλλά θα τα στείλωμε ταχυδρομικώς εκ Κύπρου»⁹¹.

Η 35χρονη οικοκυρά Ε.Ν.Ν. επιβεβαιώνει τις συνθήκες που ο Β.Ι.Ζ. της περιέγραψε ότι θα της παρέδιδε βρέφος «...Πάντως την εποχή εκείνη που προσπαθούσα να βρω παιδί είχαν φθάση στα αυτιά μου φήμες ότι από 3.000-10.000 δραχμές μπορεί να πάρει κανείς παιδί από το Βρεφοκομείο...»⁹².

Η 50χρονη βρεφοκόμος Μ.Α.Κ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Δ' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης Π.Α.Κ., ότι δεν γνωρίζει τίποτε, έχει μόνο ακούσει από τις άλλες βρεφοκόμους, καθώς αυτή είναι στον θάλαμο μεγαλύτερων παιδιών⁹³.

Την ίδια μέρα η βρεφοκόμος Α.Α.Β., υπηρετούσα από το 1942 στο Ίδρυμα, ανέφερε ότι «... εις το τμήμα των βρεφών ετοποθετήθη τον Οκτώβριο μήνα... Στις αρχές Δεκεμβρίου... το βράδυ ήρθε μέσα στο θάλαμο βρεφών η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. και αφού έντυσε μόνη της ένα βρέφος, το τύλιξε σε μια κουβέρτα χρώματος ροζ και το πήρε μαζί της...»⁹⁴. Σε στιχομυθία με συνάδελφο της, της είπε ότι «...με αυτήν την κουβέρτα έρχεται η μαμή αυτή τις βραδυνές ώρες και παίρνει παιδιά από το Βρεφοκομείο...»... «...Το παιδί αυτό που παρέλαβε ως άνω η Προϊσταμένη έλαβε τον αριθμόν 8638. Την επομένην παρεδόθη υπό γνωστών γονέων εν βρέφος με μογγολικήν μορφήν, εις το βρέφος τούτο εδόθη ο

⁸⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 20-12-1962

⁸⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 20-12-1962

⁹⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 22-12-1962

⁹¹ ο.π.

⁹² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 22-12-1962

⁹³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 29-12-1962

⁹⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 29-12-1962

αριθμός του υγιούς βρέφους 8638 και εις το υγιές παιδάκι ετοποθετήθη η ένδειξη «Νέον»...»⁹⁵.

Η 20χρονη βρεφοκόμος Ε.Β.Π. ανέφερε ότι «...Τον χειμώνα του 1961... που ήμουν υπηρεσία το βράδυ με κάλεσε ο Διευθυντής Δ.Ν.Π. στο γραφείον του περί ώραν 6.30 μ. μ. περίπου και μου είπε να ετοιμάσω ένα βρέφος το οποίο ευρίσκετο εις το Νοσοκομείον του Βρεφοκομείου και να το πάω στο γραφείο του... Πράγματι ετοίμασα εγώ προσωπικώς το βρέφος αυτό και πήγα και το παρέδωσα σε μια κυρία που ευρίσκετο εντός του γραφείου του Διευθυντού. Κατά την παράδοσιν παρίστατο και ο Διευθυντής κατ' εντολήν του οποίου ενήργησα ως ανωτέρω. Δεν ενθυμούμαι τα χαρακτηριστικά της γυναικός αυτής... πάντως ήτο γυναίκα ηλικίας περίπου 40 ετών...»⁹⁶. Αναφέρει επίσης τις εισαγωγές με ένδειξη «Νέον», την ανταλλαγή του αριθμ. 8510 με το 8422 βρέφος καθώς και την αλλαγή του 8638 με το μογγολάκι.

Η 35χρονη βρεφοκόμος Θ.Γ.Π. δήλωσε «...Κατά τα έτη 1959 και 1960 ενθυμούμαι καλώς ότι κατά διάφορα χρονικά διαστήματα παρέδωσα εις μιαν κυρίαν ηλικίας περίπου 50 ετών και κατόπιν εντολής του Διευθυντού μου Δ.Ν.Π., 3 εν συνόλω βρέφη. Η παράδοσις των βρεφών αυτών εις την εν λόγω κυρίαν εγένετο εντός του γραφείου του Διευθυντού και παρουσία αυτού... Κατά τα αυτά έτη 1959-1960... εγώ προσωπικώς, κατά τον ίδιο τρόπον δηλαδή εντός του γραφείου του Διευθυντού και κατά τας βραδυνάς ώρας, παρέδωσα εις μια γυναίκαν μάλλον νεωτέραν από την πρώτην εν βρέφος...»⁹⁷. Όταν γύρισε από άδεια την 07-12-1962 και έλειπε το παιδί (σ.σ. 8638) συνάδελφος της απάντησε ότι «το πήρε και αυτό η μαμή όπως και τα άλλα...»⁹⁸.

Ο 42χρονος βιοτέχνης Ρ.Σ.Κ., ανασκευάζει την αρχική του κατάθεση στην Υποδ/νση Γεν. Ασφάλειας αναφορικά με τις φήμες που ακούγονταν στο παρακείμενο καφεενείο «... απλώς έλεγαν ότι ο Διευθυντής έχει τυχηρά χωρίς όμως να διευκρινίζουν από πού προέρχονται τα τυχηρά αυτά...» επίσης λέει ότι ουδέποτε είπε τίποτα άλλο μεμπτό⁹⁹.

Η 40χρονη συνταξιούχος βρεφοκόμος Κ.Α.Δ., εργαζόμενη στο βρεφοκομείο από το 1954 περιγράφει την διαδικασία υιοθεσιών και αναφέρει ότι «... ουδέποτε υπέπεσε εις την αντίληψιν μου να παραδοθή βρέφος υπό της Διευθύνσεως εις ενδιαφερόμενον χωρὶς να τηρηθεί η ανωτέρω διαδικασία...»¹⁰⁰.

Η 38χρονη βρεφοκόμος Ε.Κ.Κ., από το 1954 εργαζόμενη στο βρεφοκομείο περιγράφει και αυτή την διαδικασία σύμφωνα με το καταστατικό του Ιδρύματος και αναφέρει ότι αυτή κατόπιν εντολής της Προϊσταμένης έκανε την αλλαγή του 8638 με το μογγολάκι και τοποθέτησε μικρή πινακίδα με την ένδειξη «Νέον»¹⁰¹.

Η βρεφοκόμος Ε.Κ.Τ., εργαζόμενη από το 1947 αφού περιγράφει την διαδικασία, συμπληρώνει «...Προ τεσσάρων ή πέντε ετών και συγκεκριμένα μιαν ημέραν που ήμουν υπηρεσία το βράδυ εις τον θάλαμον των βρεφών... ήρθε μέσα στον θάλαμο αυτόν ο Διευθυντής Δ.Ν.Π. και αφού με ρώτησε προηγουμένως για κάποιο βρέφος εάν είναι υγιές

⁹⁵ ο.π.

⁹⁶ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 29-12-1962

⁹⁷ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 29-12-1962

⁹⁸ ο.π.

⁹⁹ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 31-12-1962

¹⁰⁰ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 31-12-1962

¹⁰¹ ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-01-1963

και εγώ του απήντησα καταφατικώς... μου είπε να το ετοιμάσω και να το πάω στο γραφείο του. Πράγματι, το ετοιμάσα το βρέφος αυτό και το πήγα στο γραφείο του Διευθυντού, κατ' εντολήν του δε το παρέδωσα σε μια κυρία προχωρημένης ηλικίας με σκούρα ρούχα η οποία εκάθητο εντός του γραφείου του Διευθυντού και ακριβώς έναντι αυτού... Με έκανε εντόπωσι το γεγονός ότι δεν γύρισε να με δει στο πρόσωπο αλλά είχε το κεφάλι της στραμμένο προς την άλλην κατεύθυνση... προφανώς για να μην συγκρατήσω τα χαρακτηριστικά της...»¹⁰².

Η 45χρονη βρεφοκόμος Μ.Β.Μ., εργαζόμενη από το 1947 στο βρεφοκομείο, δήλωσε ότι δεν γνωρίζει τίποτα καθώς από 10 και πλέον ετών εργάζεται στον θάλαμο των μεγαλύτερων παιδιών¹⁰³.

Η 32χρονη βρεφοκόμος Ο.Ε.Σ., εργαζόμενη από το 1957 στο ίδρυμα περιγράφει την διαδικασία υιοθεσίας εξαιρετικά και συμπληρώνει «...Εγώ προσωπικώς... τέλη του έτους 1961 ή στις αρχές του έτους 1962 έτυχε να παραδώσω κατά τας βραδυνάς ώρας δύο βρέφη... σε δύο διαφορετικές γυναίκες... Το ένα σε μία ηλικίας περίπου 50 ετών και το άλλο σε μια ηλικίας περίπου 25 ετών, παρουσία του Διευθυντού, εντός του γραφείου του...»¹⁰⁴.

Η 32χρονη βρεφοκόμος Δ.Β.Λ., εργαζόμενη από το 1956 στο Ίδρυμα περιγράφει την διαδικασία και αναφέρει ότι «... από συναδέλφους άκουσα ότι μια μαία παίρνει παιδιά τις βραδυνές συνήθως ώρες χωρίς να έχει προηγηθεί υιοθεσία... Εγώ προσωπικώς έτυχε να ιδώ την κυρίαν αυτήν στο βρεφοκομείον αλλά δεν έτυχε να την δω να παίρνει βρέφη. Την είδα όμως που μιλούσε με τον Διευθυντή...»¹⁰⁵.

Η 28χρονη βρεφοκόμος Χ.Β.Π., εργαζόμενη από το 1956 περιγράφει την διαδικασία και αναφέρει «...και εγώ προσωπικώς έτυχε να διαπιστώσω ότι βρέφος το οποίον είχε παραδοθή στο βρεφοκομείον, μετά 2-3 ημέρες από της παραδόσεως εξήλθεν του βρεφοκομείου. Όταν δε ηρώτησα τας συναδέλφους μου που ήσαν υπηρεσία το βράδυ τι εγένετο το βρέφος αυτό, αι συνάδελφοι μου αυτές μου απήντησαν επί λέξει «έφυγε και αυτό χθές το βράδυ»...»¹⁰⁶ και στη συνέχεια αναφέρει την κουβέρτα της μαμής.

Η 35χρονη βρεφοκόμος Α.Β.Π., εργαζόμενη από το 1947 αφού περιγράφει την διαδικασία δηλώνει άγνοια περί των τεκταινόμενων καθώς από 10ετίας εργάζεται στο Νοσοκομείο του Βρεφοκομείου που στεγάζεται σε διαφορετικό κτίσμα¹⁰⁷.

Η πρώην βρεφοκόμος Μ.Β.Κ., εργαζόμενη στο Ίδρυμα από τα μέσα του 1957 μέχρι τον Μάιο του 1960 περιγράφει την διαδικασία και δηλώνει ότι δεν αντιλήφθηκε τίποτα¹⁰⁸.

Η 46χρονη βρεφοκόμος Π.Π.Ξ., εργαζόμενη στο Ίδρυμα από το 1946 αφού περιγράφει την διαδικασία αναφέρει ότι «...Κατά τα έτη 1946 έως και 1952... εγώ προσωπικώς και κατόπιν εντολής του Διευθυντού Δ.Ν.Π. παρέδωκα περί τα 10 βρέφη εις τρίτους, κατά τας βραδυνάς ώρας και χωρίς να τηρηθεί η νόμιμος ως άνω διαδικασία. Τα περισσότερα... τα παρέδωκα σε μια κυρία μετρίου αναστήματος ηλικίας περίπου 45 ετών και ενδεδυμένη

¹⁰² IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-01-1963

¹⁰³ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-01-1963

¹⁰⁴ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-01-1963

¹⁰⁵ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 03-01-1963

¹⁰⁶ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 03-01-1963

¹⁰⁷ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 04-01-1963

¹⁰⁸ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 04-01-1963

μάλλον πτωχικά. Την παράδοσιν των βρεφών αυτών εις την εν λόγω κυρία ενήργησα εντός του γραφείου του Διευθυντού και παρουσία πάντοτε αυτού. Δεν ενθυμούμαι τα χαρακτηριστικά της γυναικός αυτής διότι εκάθητο με τέτοιον τρόπο εντός του ώστε να μην είμαι σε θέση να συγκρατήσω τα χαρακτηριστικά της... Έκανε ότι κύτταξε τον Διευθυντήν... Μετά το 1952 ήμουν στον θάλαμο μεγαλύτερων παιδιών...»¹⁰⁹.

Η βρεφοκόμος Σ.Β.Λ., εργαζόμενη στο ίδρυμα από το 1959 περιγράφει την διαδικασία και δηλώνει ότι δεν αντιλήφθηκε τίποτα καθώς εργάζεται στα μεγάλα παιδιά¹¹⁰. Ομοίως και η βρεφοκόμος Μ.Β.Α., εργαζόμενη από το 1959 περιγράφει την διαδικασία και δηλώνει ότι δεν αντιλήφθηκε τίποτα καθώς εργάζεται στο Νοσοκομείο του Βρεφοκομείου¹¹¹.

Η 36χρονη οικοκυρά Ν.Τ.Π., που υιοθέτησε παιδί εκτός Θεσσαλονίκης, αναφέρει στιχομυθίες με την Ε.Ν.Ν.¹¹².

Η βρεφοκόμος Ε.Α.Κ., εργαζόμενη στο Ίδρυμα από το 1947 περιγράφει αρχικά την διαδικασία και προσθέτει «...Κατά τα έτη 1952 έως 1958 και κατά διάφορα χρονικά διαστήματα... Εγώ προσωπικώς και κατόπιν εντολής του Διευθυντού Δ.Ν.Π., παρέδωκα περί τα 8-10 βρέφη σε μια κυρία κατά τις βραδυνές ώρες, δηλαδή περί ώρας 8-9 βραδυνήν πάντοτε, χωρίς να τηρηθή η νόμιμη ως άνω διαδικασία. Την παράδοσιν των βρεφών αυτών εις την εν λόγω κυρίαν ενήργησα εντός του γραφείου του Διευθυντού και παρουσία πάντοτε αυτού. Η κυρία αυτή ως άνω, ήτις παρέλαβε από εμένα τα βρέφη αυτά ήτο μετρίου αναστήματος με γαλανά μάτια μάλλον εύσωμη και ηλικία περίπου 45 ετών... Εάν σήμερα θα ιδώ την κυρίαν αυτήν πιστεύω ότι θα την αναγνωρίσω...»¹¹³.

Η 24χρονη βρεφοκόμος Ο.Β.Γ., εργαζόμενη από το 1959 καταθέτοντας ενώπιον του Ανακριτή Δ' Τμήματος του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης αναφέρει ότι προσωπικά δεν γνωρίζει τίποτα, μόνο ότι έχει ακούσει από τις συναδέλφους της¹¹⁴.

Η βρεφοκόμος Π.Δ.Κ., εργαζόμενη από το 1947 στο Ίδρυμα αναφέρει ότι «... εγώ δε, πιστεύω ότι πράγματι εξήρχοντο βρέφη ανομάλως, διότι όταν εγώ υπηρετούν σε θάλαμο βρεφών είχα παρατηρήσει ότι το ίδιο συνέβαινε και τότε, όμως λόγω της παρόδου τόσου μακρού χρόνου δεν ενθυμούμαι συγκεκριμένας περιπτώσεις...»¹¹⁵ Από το 1955 δεν εργάζεται στον θάλαμο των βρεφών.

Η βρεφοκόμος Ι.Γ.Θ., εργαζόμενη από το 1946 στο Ίδρυμα αναφέρει «...Όταν το υπ' αριθμ. 8422 βρέφος παρεδόθη εις τίνα οδηγόν αυτοκινήτου, η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. εις εμέ και την Ε.Ε.Π. είπον ότι εις το εξής εις όποιον ζητήσει να δη το ανωτέρω βρέφος, θα δείχνετε το 8432...»¹¹⁶

Η 31 ετών οικοκυρά, Β.Α.Π., παντρεμένη από το 1949, με βεβαρυμένο ιστορικό αποβολών (απέβαλε 4 φορές) η οποία έκανε θεραπεία στο εξωτερικό, αναφέρει ότι όταν

¹⁰⁹ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 04-01-1963

¹¹⁰ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 05-01-1963

¹¹¹ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 05-01-1963

¹¹² IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 05-01-1963

¹¹³ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 07-01-1963

¹¹⁴ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 15-01-1963

¹¹⁵ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 15-01-1963

¹¹⁶ IAM, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 15-01-1963

ήταν έγκυος την πήγε ο σύζυγος της στην κλινική Π.Μ.Τ. για να γεννήσει. Προσθέτει δε ότι κατόπιν δεν έκανε άλλο παιδί¹¹⁷.

Ο 38χρονος μηχανοδηγός Α.Π.Μ., δήλωσε, ενώπιον του Ανακριτή Δ.Α.Ζ. ότι ο ταξιτζής που καλέσανε τους πρότεινε την κλινική της Π.Μ.Τ. και έτσι κατέληξαν εκεί¹¹⁸.

Ο 46χρονος υπάλληλος Αγροτικής Τραπέζης Α.Υ.Χ. επιβεβαιώνει ενώπιον του Ανακριτή Ι.Α.Κ., ότι με την σύζυγο του υιοθέτησαν νόμιμα παιδί «από αλλού» και ότι η σύζυγος του ανέφερε στην Ε.Ν.Ν. ότι για την ολοκλήρωση της διαδικασίας χρειάζονται διατυπώσεις και έξοδα¹¹⁹.

Η 37χρονη μαία Ε.Α.Φ., εργαζόμενη από το 1950 ως τον Οκτώβρη του 1958, στην κλινική του Κ.Γ.Π. δήλωσε ότι ουδέποτε μετέβην στο βρεφοκομείο να παραλάβει βρέφος, θα την μπέρδεψε ο Κ.Γ.Π. με κάποια άλλη εκ του προσωπικού του¹²⁰.

Η 48χρονη οικοκυρά Μ.Γ.Χ., επιβεβαιώνει την εγκυμοσύνη της Β.Α.Π., καθώς ήταν καθαρίστρια στο σπίτι της εκείνο τον καιρό¹²¹.

Η οικοκυρά Ε.Β.Ζ., καταθέτει ότι γνωρίζει την Β.Α.Π. και ότι το παιδί της είναι «ίδιον αυτής τέκνον»¹²².

Ακριβώς τα ίδια δηλώνουν και η ξεναγός Ι.Ξ.Δ. καθώς και η οικοκυρά Κ.Α.Μ., για την Β.Α.Π.¹²³.

Η οικοκυρά Π.Ι.Σ., δήλωσε για την Μ.Γ.Ζ., ότι γέννησε στην κλινική Κ.Γ.Π. κατόπιν δικής της σύστασης και ότι είναι βέβαιη ότι το τέκνο είναι δικό της καθώς έφερε εμφανή σημεία εγκυμοσύνης¹²⁴.

Η 33χρονη οικοκυρά Α.Ο.Μ., δήλωσε ότι γέννησε την 28-06-1961 στην κλινική Π.Μ.Τ. κατόπιν σύστασης εξαδέλφης της η οποία εργαζόταν ως υπηρέτρια εκεί¹²⁵.

Η 36χρονη οικοκυρά Κ.Ο.Τ., δήλωσε ότι γέννησε στην κλινική Κ.Γ.Π. την 20-08-1960 κατόπιν σύστασης γνωστής της¹²⁶.

Η 37χρονη οικοκυρά Σ.Β.Κ. δήλωσε ότι γέννησε άρρεν τέκνο την 02-06-1962 στην κλινική Κ.Γ.Π., κατόπιν συστάσεως της κουινιάδας της¹²⁷.

Η 34χρονη οικοκυρά Ε.Ι.Κ. ανέφερε ότι το πρώτο της τέκνο πέθανε κατά τον τοκετό το 1958 και το 2^ο το γέννησε το 1961 στην κλινική Β.Ο.Ζ.¹²⁸.

Η 35χρονη οικοκυρά Α.Α.Χ. αναφέρει ότι γέννησε στην κλινική Α.Ν.Α. υπό την παρακολούθηση του ιατρού Β.Ι.Ζ. με τον οποίο γνωρίζονται οικογενειακώς¹²⁹.

¹¹⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 31-01-1963

¹¹⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 05-02-1963

¹¹⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 11-02-1963

¹²⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 15-02-1963

¹²¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 16-02-1963

¹²² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 16-02-1963

¹²³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 16-02-1963

¹²⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 20-02-1963

¹²⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 21-02-1963

¹²⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-03-1963

¹²⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-03-1963

¹²⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-03-1963

Η 34χρονη οικοκυρά Α.Χ.Κ. αναφέρει ότι το 1962, κατόπιν επανειλημμένων αποβολών, γέννησε άρρεν τέκνο στην κλινική Κ.Γ.Π., ο οποίος είναι οικογενειακός τους γιατρός και έμεινε 8 μέρες εντός της κλινικής¹³⁰.

Ο 36χρονος εργάτης Α.Ε.Κ., σε συνέχεια της από 10-12-1962 κατάθεσης του στην Υποδ/νση Γεν. Ασφάλειας Θεσσαλονίκης, προσθέτει ότι «...όπως μου είπεν η Διεύθυνσις του Ορφανοτροφείου, το κορίτσι μου εδόθη προς υιοθεσίαν, δεν μου ανεκοίνωσεν όμως και αρνείται να με ανακοινώσει τα πρόσωπα που το υιοθέτησαν και μέχρι σήμερα δεν μπορώ να βρω το κορίτσι μου»¹³¹.

Η 53χρονη οικοκυρά Ε.Φ.Κ. δηλώνει για την Σ.Β.Κ. «...εάν θα είχε φουσκωμένη κοιλιά θα την έβλεπα...» καθώς τα σπίτια τους είναι δίπλα και οι αυλές τους χωρίζονται με σύρμα¹³².

Η 42χρονη οικοκυρά Δ.Ο.Α. δήλωσε για την Σ.Β.Κ. ότι ενώ της είχε πει ότι είχε ζαλάδες και δεν αισθάνεται καλά, η ίδια αργότερα δεν διεπίστωσε ότι ήταν έγκυος καθώς δεν είχε κοιλιά¹³³.

Η 60χρονη οικοκυρά Σ.Χ.Κ., γειτόνισσα της Σ.Β.Κ. δήλωσε ότι από την κόρη της έμαθε ότι γέννησε και δεν γνωρίζει τίποτε άλλο¹³⁴.

Η 43 αρτοποιός Α.Σ.Ζ., δήλωσε για την Α.Χ.Κ. ότι «...προ της γεννήσεως του τέκνου της παρουσίαζε εμφανή σημεία εγκυμοσύνης. Πιστεύω ότι το ανωτέρω είναι ίδιον τέκνο της...»¹³⁵.

Τα ίδια ακριβώς υποστήριξε και η Φ.Δ.Τ. για την Α.Χ.Κ.¹³⁶.

Η 38χρονη ιατρός Μ.Β.Χ., εργαζόμενη από τις αρχές μέχρι και τον Αύγουστο του 1960, ως βοηθός ιατρού εις το βρεφοκομείο περιγράφει τα καθήκοντα της και συνεχίζει λέγοντας για το «8300 βρέφος (ενταύθα τω επεδείχθη τούτω) η στήλη παρατηρήσεων και αι λοιπαί ιατρικαί ενδείξεις ανεγράφησαν υπ' εμού. Εκ τούτων σαφώς προκύπτει ότι το βρέφος τούτο ασθενήσαν την 6.5.1960 εκ βρογχίτιδος εθεραπεύθη μετά παρόδου 4-5 ημερών και εν συνεχεία παρεκολουθήθη υπ' εμού μέχρι και της 26.5.1960 καθ' ην και εγνωμάτευσσα δια τούτο ότι είναι κατάλληλον προς υιοθεσίαν ως ρητώς σημειώνω εις την στήλην παρατηρήσεων. Είμαι απολύτως πεπεισμένη ότι το άνω βρέφος δεν απεβίωσεν διότι... εάν τούτο συνέβαινε δηλονότι αποβιών θα το ανέφερον εις την συντασόμμενην υπ' εμού αναφοράν ήτις κατεχωρείται ανά 24ώρου εις το σχετικόν βιβλίον αναφορών... Υπέγραφον εις το βιβλίον (σ.σ. Μητρώου) τούτο εμπιστευόμενη τον Διευθυντήν... και όπου με υποδείκνυεν υπέγραφα εγώ χωρίς ποτέ να υποψιασθώ ότι ήτο δυνατόν να με υποδείξη να υπογράψω εις αριθμόν μητρώου βρέφους το οποίον δεν είχεν αποβιώση...»¹³⁷.

¹²⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-03-1963

¹³⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-03-1963

¹³¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 21-03-1963

¹³² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-03-1963

¹³³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-03-1963

¹³⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-03-1963

¹³⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-03-1963

¹³⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 3, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-03-1963

¹³⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 06-04-1963

Ο 56χρονος ναυτικός Γ.Ν.Γ. που υιοθέτησε νόμιμα, με την αριθμ. 02/62 δικαστική απόφαση, το υπ' αριθμ. 8550 βρέφος ως αγνώστων γονέων, τον Φεβρουάριο του 1962 τον ενημέρωσε ο Ληξίαρχος ότι «...δεν είναι αγνώστων γονέων ως αναφέρεται εις την δικαστικήν απόφασην υιοθεσίας και εις το σχετικόν σημείωμα που με έδωσε το βρεφοκομείον αλλά το άφησε εκεί (βρεφοκομείο) μια γυναίκα...»¹³⁸.

Ο 42χρονος κρεοπώλης Β.Κ.Κ. επιβεβαιώνει τα όσα προανέφερε η γυναίκα του, ότι το τέκνο του γεννήθηκε τον Ιούνιο του 1962 στην κλινική Κ.Γ.Π. κατόπιν συστάσεως του αδελφού του¹³⁹.

Η 50χρονη βρεφοκόμος Α.Α.Β. κατά την συμπληρωματική της εξέταση από τον Ανακριτή Δ' αναφορικά με την εμπλοκή του Κ.Ν.Π. στα συμβάντα δεν κατέθεσε τίποτα μεμπτó¹⁴⁰.

Ομοίως και η 32χρονη βρεφοκόμος Α.Σ.Γ. κατά την συμπληρωματική της κατάθεση¹⁴¹.

Η βρεφοκόμος Ε.Α.Κ. κατά την συμπληρωματική της κατάθεση, αναφορικά με την εμπλοκή του Κ.Ν.Π. ανέφερε «...Εγώ και άλλες από το προσωπικό σχηματίσαμε την γνώμιν ότι αι ενέργειαι του Διευθυντού ήταν εν γνώσει του Κ.Ν.Π. ο οποίος ανεμειγνύετο εις τας υποθέσεις του ιδρύματος και προετοιμάζετο για Διευθυντής αυτού δηλαδή για να διαδεχθή τον Δ.Ν.Π. ...»¹⁴². Για την ιατρό Μ.Β.Χ. δηλώνει ότι ήταν πολύ καλή και έντιμη, αθρώνοντας την.

Η βρεφοκόμος Ε.Β.Π. δήλωσε για τα δίδυμα «...είμαι βεβαία ότι από τα βρέφη αυτά κανένα δεν πέθανε.... Η υπογραφή αυτή έχει τεθή χωρίς να ξεύρει η ιατρός δια ποίον αριθμόν βρέφους υπέγραφε... Λέγω το ανωτέρω διότι ο ιατρός δεν ασχολείται με τους αριθμούς των βρεφών ούτε όταν πεθαίνει ένα βρέφος μπορεί να θυμάται τι αριθμό έχει και υπογράφει ότι του λένε...»¹⁴³. Για τυχόν εμπλοκή του Κ.Ν.Π. δήλωσε ότι δεν γνωρίζει τίποτα.

Η διαχειρίστρια υλικού του Βρεφοκομείου Χ.Γ.Κ., εργαζόμενη από το 1946 στο βρεφοκομείο, αναφέρει ότι «...δεν είχα ακούσει από κανέναν τίποτε εις βάρος του Διευθυντού, ούτε καμία βρεφοκόμος, οι οποίες μάλιστα με έχουν ιδιαίτεραν συμπάθειαν, με είχαν ειπή δια παράνομον εξαγωγήν βρεφών ή δια πρόσωπα που ήρχοντο στο ίδρυμα και έπαιρναν βρέφη, πολύ περισσότερον δεν είχα αντιληφθεί τίποτε εγώ η ίδια...»¹⁴⁴.

Η 38χρονη βρεφοκόμος Α.Μ.Κ., κατά την συμπληρωματική της κατάθεση στον Ανακριτή, αναφέρει «...Από εξαετίας περίπου... είχε πέσει στην αντίληψη μου ότι... εις τον θάλαμον των βρεφών ορισμένα βρέφη τα οποία είχαν αριθμό, τον άλλαζαν και τους έβαζαν άλλο. Ακόμη ότι κατά την εισαγωγήν βρέφους εις το βρεφοκομείον συνέβη τούτο, να μην πάρη αριθμό μητρώου δικό του αλλά άλλου βρέφους το οποίον είχε εξαχθή εκ του βρεφοκομείου και έτσι το νεοεισαγόμενον βρέφος ενεφανίζετο με αριθμόν μητρώου

¹³⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-05-1963

¹³⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 07-05-1963

¹⁴⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 30-05-1963

¹⁴¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 30-05-1963

¹⁴² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 31-05-1963

¹⁴³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 31-05-1963

¹⁴⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-06-1963

παλαιότερου βρέφους»¹⁴⁵. Για την γιατρό αναφέρει (ξανά) ότι αν είχε υπογράψει ότι το 8300 απεβίωσε, υπέγραψε βασιζόμενη σε αυτά που έλεγε ο Διευθυντής καθώς ήτο καλή και έντιμη.

Η 37χρονη βρεφοκόμος Ε.Α.Σ. αναφέρει «...Από το έτος 1952... είχε υποπέσει στην αντίληψιν μου ότι πολλές φορές που εισήγεται βρέφος στο βρεφοκομείο δεν του εδίδετο αριθμός μητρώου αλλά έπαιρνε αριθμό μητρώου βρέφους που είχε εισαχθή στο βρεφοκομείο και το οποίον εξήγεται άμα τη αντικαταστάση του αριθμού του. Το ανωτέρω συνέβη πολλές φορές.... Επίσης... Βρέφη... δεν έπαιρναν αριθμό μητρώου αλλά εχαρακτηρίζοντο ως «Νέον» δηλαδή ετίθετο επί της κλίνης του αντί αριθμού, χαρτί με την ένδειξη «Νέον». Τέλος ομοίως είχε υποπέσει στην αντίληψιν μου να γίνη αντικατάσταση αριθμού βρέφους δηλαδή ένα βρέφος που έφερε αριθμόν μητρώου Α ύστερα από λίγο καιρό το ίδιο βρέφος να παίρνη αριθμόν Β δηλαδή διαφορετικόν από εκείνον που αρχικώς είχε, τούτο δε είχε γίνη πολλές φορές...»¹⁴⁶. Καταθέτει ότι πιστεύει ότι ο Κ.Ν.Π. ήξερε κυρίως λόγω θέσης και συνεχίζει «... δύο δίδυμα βρέφη τα οποία είχαν αριθμούς μητρώου 8300 & 8301 ευρίσκονται εν ζωή και το μεν 8300 εδόθη προς υιοθεσίαν...»¹⁴⁷. Συμπληρώνει ότι η γιατρός δεν μπορεί να ήξερε για ποιο βρέφος υπέγραψε ότι απεβίωσε καθώς υπέγραφε αρκετές μέρες μετά, όπου της υποδείκνυε ο Διευθυντής.

Η 46χρονη βοηθός μάγαιρα Ε.Χ.Π. δήλωσε «...Το έτος 1959 εάν ενθυμούμαι καλώς παρέδωσα εις το βρεφοκομειον «Άγιος Στυλιανός» εν άρρεν τέκνο μου το οποίο εγέννησα τότε. Το τέκνον μου αυτό ήτο εξώγαμον διότι την εποχή που το γέννησα δεν τελούσα εις γάμου κοινωνίαν με κανέναν... Το τέκνο μου ήταν 17 ημερών... παρεκάλεσα να δεχθή το παιδί στο βρεφοκομείο και ο Διευθυντής το δέχθηκε... Για το παιδί αυτό δεν ενδιαφέρθηκα ποτέ μετά την παράδοσιν του εις το Νοσοκομείον διότι ήτο εξώγαμον. Όταν το παρέδωσα παρεκάλεσα τον Διευθυντήν του βρεφοκομείου να μην το μάθη κανείς και του είπα ότι το χαρίζω στο βρεφοκομείον και να το φροντίσουν εκεί όπως νομίζουν καλλίτερα...»¹⁴⁸.

Ο 49χρονος ράπτης Δ.Σ.Σ. δήλωσε ότι πήραν το αγνώστων γονέων κοριτσάκι με στοιχεία Ε.Λ.Ε. προς επιμέλεια και μελλοντική υιοθεσία και η γυναίκα του άφησε 100 δραχμές. «...Επίσης εγώ έστειλα με την γυναίκα μου εις το βρεφοκομείον το έτος 1960 ή 1961 300 δραχμάς για τα παιδάκια του βρεφοκομείου»¹⁴⁹.

Η οικοκυρά Ε.Δ.Σ., συμπληρώνει στην κατάθεση του συζύγου της ότι «...για τις 100 αυτές δραχμές ο Διευθυντής του Βρεφοκομείου ουδεμίαν απόδειξιν με έδωσε. Επίσης κατά μήνα Νοέμβριον του έτους 1963 (σ.σ. λάθος έτος) μετέβην στο Βρεφοκομείο και τότε άφησα στον Διευθυντήν 300 (τριακόσιες) δραχμές υπέρ του βρεφοκομείου τις οποίες αυτός πήρε χωρίς να με δώση πάλι απόδειξη...»¹⁵⁰.

Ο 45χρονος γεωργός Ε.Γ.Κ. δήλωσε ότι «... το έτος 1958 πήγαμε στο βρεφοκομείο και ζητήσαμε από τον Διευθυντήν να μας δώση ένα βρέφος αγνώστων γονέων για να το φροντίζωμεν και εν συνεχεία δηλαδή εν καιρώ να το υιοθετήσωμεν... ο Διευθυντής Δ.Ν.Π.

¹⁴⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 01-06-1963

¹⁴⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 06-06-1963

¹⁴⁷ ο.π.

¹⁴⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 07-06-1963

¹⁴⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 19-06-1963

¹⁵⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 20-06-1963

μας είπε τότε ότι εάν θέλαμε μπορούσαμε να αφήσωμεν υπέρ του Ιδρύματος ότι χρηματικόν ποσόν ηθέλαμε, έδωσα δε εγώ τότε εάν ενθυμούμαι 300 ή 500 δραχμές, δεν ενθυμούμαι ακριβώς πόσες, εις τον Διευθυντήν ο οποίος δεν μας έδωσε απόδειξην για τα χρήματα αυτά που αφήσαμε...»¹⁵¹.

Ο 46χρονος γεωργός Α.Χ.Ε. τέλη του 1954 παρέδωσε το 2 μηνών κοριτσάκι του (Μ., αρ. μητρώου 7573) καθώς είχε πεθάνει η γυναίκα του και κατεχωρήθη ως τέκνο γνωστών γονέων. Όταν τον 1^ο χρόνο πήγαινε στο ίδρυμα έβαλε διάφορες υπογραφές σε έγγραφα που του έλεγαν χωρίς να γνωρίζει γιατί υπέγραφε¹⁵². Στην συμπληρωματική του κατάθεση αναγνωρίζει τις υπογραφές του στις αιτήσεις για μείωση τροφείων και για παράταση της παραμονής του τέκνου του στο βρεφοκομείο και ενώ αναγνωρίζει τις υπογραφές του, αναφέρει «...ουδέποτε ενθυμούμαι ότι εδήλωσα προς το βρεφοκομείον ότι εγκαταλείπω το τέκνον μου οριστικώς εις το ίδρυμα προς περίθαλψην και υιοθεσίαν... Ουδέποτε εζήτησα να πάρω το τέκνον μου πίσω και η υπογραφή που έβαλα (σ.σ. στο βιβλίο μητρώου τροφίμων) δεν ενθυμούμαι πως την έβαλα καθ' ότι αγράμματος... επαναλαμβάνω ότι ποτέ δεν είπα στο βρεφοκομείο ότι εγκαταλείπω το τέκνον μου για να το δώσουν προς υιοθεσίαν πολύ δε περισσότερο εις τρίτους χωρίς υιοθεσίαν και ότι τουναντίον τους έλεγα ότι όταν μεγαλώση λίγο το παιδία μου θα το πάρω να το αναθρέψω εγώ ή να το βάλω σε άλλο ίδρυμα...»¹⁵³.

Η 31 έτους οικοκυρά Κ.Ε.Τ. πήρε προς επιμέλεια και υιοθεσία το βρέφος που άγνωστη εναπόθεσε έξωθεν της οικίας της (αβάπτιστο θήλυ 13 ημερών). Ο Ληξιαρχος έδωσε το επώνυμο Τ... κατά την αρχική καταχώρηση¹⁵⁴.

Ο αυτοκινητιστής Δ.Ι.Κ., κατέθεσε ότι εφόσον δεν μπορούσαν να κάνουν παιδιά ζήτησε/παρεκάλεσε τον Διευθυντή του Βρεφοκομείου να τους δώσει ένα θήλυ βρέφος. Μετά όλες τις διαδικασίες, ο διευθυντής τους παρέδωσε θήλυ βρέφος που εκ των υστέρων απεδείχθη διανοητικώς καθυστερημένο. Το επέστρεψε και ο Διευθυντής του παρέδωσε άλλο θήλυ, υγιές. Κατηγορηματικά δήλωσε ότι ουδέποτε έδωσε χρήματα¹⁵⁵.

Ενώπιον του Ανακριτή β' Τμήματος Πρωτοδικείου Σερρών κλήθηκε η Χ.Ν.Μ. γιαγιά των διδύμων η οποία δήλωσε ότι η κόρη της γέννησε περί το 1959 δίδυμα από τον αρραβωνιαστικό της ο οποίος στη συνέχεια την εγκατέλειψε. Μάνα και κόρη παρέδωσαν τα παιδιά (περίπου 3 μηνών ο Γ. και ο Ν.) στον άγιο Στυλιανό Θεσσαλονίκης. «...Δεν καταβάλλαμε καθόλου τροφεία. Τι αριθμό μητρώου πήραν τα παιδιά δεν γνωρίζω. Όταν παραδώσαμε τα βρέφη δεν δώσαμε καμία ειδική εντολή, μας είπε όμως ο Διευθυντής Δ.Ν.Π. μόνος του ότι θα τα κρατήσουμε μέχρις ότου γίνουν 9 ετών και μετά θα 'ρθετε να τα πάρετε... Μετά πάροδο 2 μηνών πήγα για να πάρω τα παιδιά. Ο Διευθυντής μου είπε ότι ο Ν. πέθανε, τον Γ. όμως δεν μου τον έδινε. Πήγα όμως στον δήμαρχο Θεσσαλονίκης και κατόπιν στον Βουλευτή Ι. και τέλος με σημείωμα του τελευταίου μου παρέδωσαν τον Γ.. Μια γραμματέας έκανε έγγραφο ότι μου παραδίδει το παιδί αλλά εγώ δεν υπέγραψα γιατί είμαι αγράμματη. Δεν έκανα καμία δήλωση ότι εγκαταλείπω τον Ν., γιατί μου είπαν ότι είναι πεθαμένος, ή ότι ζεί ή ότι δεν γνωρίζω. Προσθέτω ότι ο Ν. ήτο πιο υγιής και πιο

¹⁵¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 19-06-1963

¹⁵² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 07-06-1963

¹⁵³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 20-06-1963

¹⁵⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 20-06-1963

¹⁵⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 26-06-1963

εύρωστος από τον Γ. γι' αυτό μου έκανε εντύπωση που πέθανε ο πιο εύρωστος και επέζησε ο πιο ασθενικός...»¹⁵⁶.

Ο 50χρονος κτηνοτρόφος Α.Κ.Μ. κατέθεσε ότι το 1954 παρέλαβε από το βρεφοκομείο το 3ετών αβάπτιστο και αγνώστων γονέων άρρεν και το βάπτισε 15 μέρες μετά Ν. και το 1958 με Νομαρχιακή απόφαση του απεδόθησαν τα στοιχεία Ν.Α.Μ.. Στο ληξιαρχείο του είπαν ότι το βρέφος ήταν βαπτισμένο εις το βρεφοκομείο με άλλο όνομα. Ωστόσο, τον Μάιο 1963 το υιοθέτησε νόμιμα και με δικαστική απόφαση¹⁵⁷.

Ο 42χρονος γεωπόνος Κ.Π.Κ. ζήτησε και πήρε από το βρεφοκομείο άρρεν βρέφος. Το παραληφθέν βρέφος είχε στοιχεία Α.Κ. και με εκ νέου βάπτιση και απόφαση Νομάρχη διόρθωσε τα ονοματεπωνυμικά στοιχεία του σε Π.Κ.Κ.¹⁵⁸.

Ο 46χρονος δημοδιδάσκαλος Σ.Δ.Π., δήλωσε ότι «...την 13.3.1961... η σύζυγος μου μετέβη στο βρεφοκομείο να παραλάβη εν θήλυ βρέφος» του οποίου ο πατέρας βρισκόταν εν ζωή και η μητέρα του είχε αυτοκτονήσει. Ο Διευθυντής για να προσπεράσει τυχόν εμπόδια τους είπε ότι «...θα συννεοιήτο μετά του πατρός του τέκνου ως μας είπεν θα του έπαιρνε μίαν απόδειξιν ότι παρέλαβε το τέκνον του θα τον διαβεβαίωνε ότι το παιδί του θα παρεδίδοτο εις καλὰς χείρας, εννοών ημάς και εν συνεχεία θα το παρέδιδεν εις ημάς. Την ανωτέρω διαδικασίαν θα έκανε αποκλειστικώς και μόνον επειδή εμείς δηλαδή εγώ και η σύζυγος μου επιμέναμε το τέκνον που θα παίρναμε από το βρεφοκομείον να μην γνωρίζη κανείς τίνος είναι, ούτε οι γονείς αυτοί, διότι επιθυμούσαμε να μείνη σε εμάς και ουδεμίαν σχέσιν να έχη με την οικογένειαν του... ετηρήθη η άνω διαδικασία.... Ο Διευθυντής ουδέποτε μου εζήτησε χρήματα...»¹⁵⁹.

Η 21 έτους ιερόδουλη Ε.Π.Χ. δήλωσε ότι το 1959 άφησε το άρρεν εξώγαμο τέκνο της στο βρεφοκομείο με όλες τις διατυπώσεις και με την δήλωση ότι θα το έπαιρνε πίσω όταν θα γινόταν 2 ½ ετών. Το τέκνον που έχει παραλάβει είναι το υπ' αυτής τεχθέν, της μοιάζει κιόλας¹⁶⁰.

Ο 48χρονος γεωργός Σ.Γ.Σ. κατέθεσε ότι πήρε από το βρεφοκομείο άρρεν τέκνο αγνώστων γονέων με επίθετο Ζ.. προς επιμέλεια και μελλοντική υιοθεσία¹⁶¹.

Η 27χρονη οικοκυρά Ο.Δ.Τ. κατέθεσε ότι τον Μάρτιο γέννησε εξώγαμο άρρεν τέκνο το ποίο μετά από μερικές ημέρες παρέδωσε στον «Άγιο Στυλιανό» καθώς δεν μπορούσε να το διαθρέψει ούτε και να το εμφανίζει ως τέκνο της. Υπέγραψε ενώπιον του Διευθυντού χαρτί ότι εγκαταλείπει το τέκνο της προς υιοθεσία. Δεν πλήρωσε τροφεία, παρέμεινε εις το βρεφοκομείο επί 2μήνου περίπου και το θήλαζε¹⁶².

Ο 55χρονος μουσικός Α.Γ.Λ. κατέθεσε ότι η ανήλικη κόρη του Μ., το 1954 απέκτησε θήλυ τέκνο το οποίο λίγες μέρες μετά παρέδωσε στο βρεφοκομείο ίνα δοθή προς

¹⁵⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 28-06-1963

¹⁵⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 21-06-1963

¹⁵⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 21-06-1963

¹⁵⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 24-06-1963

¹⁶⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 28-06-1963

¹⁶¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-07-1963

¹⁶² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 05-07-1963

υιοθεσία. Το βρέφος εδόθη προς υιοθεσία στην οικογένεια ενός αξιωματικού όπου βρίσκεται μέχρι και σήμερα¹⁶³.

Ο Ι.Κ.Κ. κατά την εξέταση του κατέθεσε ότι δεν έχει παιδιά και ζήτησε από τον διευθυντή αγοράκι, μικρό και αγνώστων γονέων για να το υιοθετήσει. Ο Διευθυντής του είπε να διαλέξει ένα, είχε μαζί του και την Κ.Δ.Β. συγγενή του και ιατρό που εξέτασε το παιδί που τελικά θα έπαιρνε. Το παρέλαβε πριν τα Χριστούγεννα του 1959 και το υιοθέτησε σε συνέχεια της αριθμ. 125/1960 απόφασης του Πρωτοδικείου Σερρών¹⁶⁴.

Ο 46χρονος ξυλουργός Μ.Ξ.Σ. δήλωσε ότι το θέρος του 1958 παρέλαβε θήλυ βρέφος (με το επώνυμο Π..) προς επιμέλεια και υιοθεσία, το οποίο βάφτισε Μ. Δεν γνωρίζει εάν είναι γνωστών ή αγνώστων γονέων και ο Διευθυντής δεν του ζήτησε ποτέ χρήματα¹⁶⁵.

Ο 46χρονος γεωργός Κ.Μ.Π. κατέθεσε ότι απέκτησε εξώγαμο άρρεν τέκνο με την Α.Θ.Δ. στην κλινική Τ. στα Γιαννιτσά. Στις 13-04-1948 το παιδί παρεδόθη στο βρεφοκομείο «...και εγώ έκανα αίτηση στο βρεφοκομείο αλλά δεν βρίσκω το παιδί...»¹⁶⁶

Η 35χρονη οικοκυρά Α.Ο.Ν. δήλωσε ότι τον Σεπτέμβριο του 1950 γέννησε εξώγαμο άρρεν τέκνο στο Δημοτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης. Μετά λίγες μέρες με τον πατέρα του τέκνου της χωροφύλακα Α.Χ.Χ. μετέβηκαν στο βρεφοκομείο «Άγιος Στυλιανός» και παρεκάλεσαν να μείνει το τέκνο τους εκεί. «...Πράγματι το βρεφοκομείο εδέχθη το τέκνον μου και προσέλαβε εμένα ως τροφόν. Έμεινα ως τροφός πέντε ως εξ περίπου μήνας ότε θέλησα να φύγω και να πάω στο χωριό μου Ακρίτα φλωρίνης... Είπα ότι θέλω να το χαρίσω και τότε με έβαλε και υπέγραψα σε ένα βιβλίο και η υπογραφή μου είναι αυτή που μου υποδεικνύετε εις το βιβλίον εις την στήλην «Απόδοσις εις τους γονείς» ... το βρέφος όμως δεν το πήρα και παρέμεινε στο βρεφοκομείον, έκτοτε δε δεν γνωρίζω τι απέγινε και πως ετακτοποιήθη εκ του βρέφοκομείου...»¹⁶⁷.

Η 40χρονη οικοκυρά Α.Θ.Δ. κατά την κατάθεση της δήλωσε ότι τον Μάρτιο του 1948 γέννησε άρρεν εξώγαμο τέκνο με τον Κ.Μ.Π. και συμπληρώνει ότι μετά 13 μέρες από την γέννηση του τέκνου της «...το παρέδωσε (σ.σ. ο κλινικάρχης εκ Γιαννιτσών) σε μίαν άγνωστην εις εμέ νεαρά η οποία θα το παρέδιδε εις το βρεφοκομείον και θα το ενέγραφον εις τα βιβλία με το ιδιόν μου ονοματεπώνυμον όπως συμφώνησα... Μετά παρέλευση 2 ετών μετέβην εις το βρεφοκομείον με σκοπόν να το παραλάβω...»¹⁶⁸. Όταν το αναζήτησε στο βρεφοκομείο αλλά και στην κλινική Τ., ο κλινικάρχης της είπε επί λέξει «μη στεναχωριέσαι το παιδί σου βρίσκεται σε καλά χέρια». Συνεχίζει λέγοντας ότι ο κλινικάρχης γνωρίζει σε ποια οικογένεια βρίσκεται το παιδί της αλλά δεν της το αποκαλύπτει¹⁶⁹.

¹⁶³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 06-07-1963

¹⁶⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 05-07-1963

¹⁶⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 10-07-1963

¹⁶⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 22-07-1963

¹⁶⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-07-1963

¹⁶⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-07-1963

¹⁶⁹ ο.π.

Η δακτυλογράφος του βρεφοκομείου Φ.Σ.Μ., εργαζόμενη από το 1942 στο ίδρυμα απαντάει για το γνήσιο του γραφικού χαρακτήρα του Κ.Ν.Π. στα επιδεικνυόμενα βιβλία¹⁷⁰.

Η 32χρονη μαγείρισσα Δ.Α.Κ., κατέθεσε αυθορμήτως στον Ανακριτή Δ' ότι το 5^ο τέκνο της το γέννησε 15-05-1056 και το έδωσε στο βρεφοκομείο στις 14-07-1056 επειδή δεν μπορούσε να το διαθρέψει. Στις 20 Ιανουαρίου 1957 πήγε να παραλάβει το τέκνο της και ο Διευθυντής την εξεδίωξε με πολύ κακό τρόπο και της είπε επί λέξει «να φύγεις από δω το παιδί σου πέθανε... να φύγεις και να πας να κοιτάξεις τα άλλα σου παιδιά, δεν ξέρω σε ποιο νεκροταφείο ετάφη το παιδί σου...»¹⁷¹ και εν συνεχεία την έδιωξε και πάλι.

Η 22χρονη υπάλληλος βρεφοκομείου Ε.Θ.Π., εργαζόμενη από το 1959 βεβαιώνει ποιες εγγραφές στα βιβλία φέρουν τον γραφικό χαρακτήρα του Κ.Ν.Π.¹⁷².

Η 35χρονη βρεφοκόμος Θ.Γ.Π. κατά την συμπληρωματική της εξέταση διορθώνει ότι η μητέρα των διδύμων είναι εν ζωή και δεν είχε αποβιώσει όπως αρχικά κατέθεσε και συμπληρώνει για τον γραφικό χαρακτήρα που της επιδείχθηκε στα βιβλία ότι γνωρίζει του Δ.Ν.Π. αλλά δεν γνωρίζει παρά μόνο την υπογραφή του Κ.Ν.Π. και οι υποδεικνυόμενες εγγραφές δεν ήταν του Διευθυντού¹⁷³.

Ο υπάλληλος του βρεφοκομείου Α.Ι.Τ., εργαζόμενος στο ίδρυμα από το 1956 αναγνωρίζει καταχωρήσεις με τον γραφικό χαρακτήρα του Κ.Ν.Π. σε 39 αριθμούς μητρώου αλλά και άλλες εγγραφές και σημειώσεις¹⁷⁴.

Η 25χρονη οικοκυρά Μ.Ο.Κ. κατέθεσε ότι την 13-12-1957 γέννησε άρρεν τέκνο στο Δημόσιο Μαιευτήριο και το πήρε σπίτι. Μετά 2 μήνες (τέλη Ιανουαρίου 1958) το παρέδωσε στο βρεφοκομείο με την προοπτική να το πάρει πίσω όταν μεγάλωνε. Δεν πλήρωνε τροφεία 3 χρόνια καθώς είχε χαρακτηριστεί άπορη. Τέλη Απριλίου με αρχές Μαΐου 1961 πήγε και παρέλαβε το τέκνο της από το βρεφοκομείο¹⁷⁵.

2.6. Ενέργειες άλλων Ανακριτών κατόπιν Έγγραφης Εντολής Ανακριτή Δ' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης

Ο Ανακριτής που είχε επωμιστεί την υπόθεση 6/62 ταχύτατα και παράλληλα με την εξέταση των μαρτύρων της περιοχής δικαιοδοσίας του έστειλε κατεπείγοντα έγγραφα προς τους ομολόγους του των άλλων Πρωτοδικείων ανά την Ελλάδα, προκειμένου να εξεταστούν όλοι οι -πιθανώς- εμπλεκόμενοι μάρτυρες και να χυθεί, έτι περαιτέρω, άπλετο φως στην υπόθεση. Λόγω της ιδιαίτερης δημοσιότητας και της έκτασης που η υπόθεση ήδη έπαιρνε στα ΜΜΕ, βλέπουμε ότι σχεδόν κανένας Ανακριτής δεν κωλυσιέργησε. Έτσι έχουμε πρόσθετες Εκθέσεις Ενόρκου Εξέτασης Μάρτυρα από κάθε διάφορα Πρωτοδικεία της Ελλάδας.

¹⁷⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-07-1963

¹⁷¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 18-07-1963

¹⁷² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 24-07-1963

¹⁷³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-07-1963

¹⁷⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 23-07-1963

¹⁷⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 30-07-1963

Ο 29χρονος γεωργός Ι.Κ.Τ. δήλωσε, ενώπιον του Ανακριτή Β' τμήματος Πρωτοδικείου Σερρών, ότι η αδελφή του Μ.Κ.Τ. άγαμη και διανοητικά καθυστερημένη, βιάστηκε από συγχωριανό τους το 1957. Γεννησε εξώγαμο θήλυ τέκνο και ήταν ανίκανη να περιποιηθεί και να διαθρέψει το παιδί. Αυτός ο ίδιος το παρέδωσε στον «Άγιο Στυλιανό» «...Με ρώτησαν για τα στοιχεία της αδελφής μου, του παιδιού της και του ανθρώπου από τον οποίον το συνέλαβε. Δεν ενθυμούμαι εάν συνετάγη κανένα επίσημον έγγραφον. Όταν παρέδωσα το βρέφος εδήλωσα εις την Διεύθυνσιν να το κάνουν ότι θέλουν... Τι έγινε μετά ταύτα το βρέφος δεν ενδιαφέρθη ούτε το ίδρυμα μας ενόχλησε ποτέ δια την καταβολήν τροφείων ή άλλων εξόδων. Το παιδί το παρέδωσα τον Απρίλιο του 1958»¹⁷⁶.

Ενώπιον του ίδιου Ανακριτή κατέθεσε και η 27χρονη οικοκυρά Μ.Κ.Τ. ότι το εξώγαμο κοριτσάκι της παρέδωσε όταν έγινε 4 μηνών στο βρεφοκομείο ο αδελφός της. «Που βρίσκεται τώρα το βρέφος δεν γνωρίζω, ούτε ενδιαφέρθηκα δι' αυτό... Το παιδί δεν το ήθελα και το άφησα στο βρεφοκομείο να το δώσουν όπου θέλουν»¹⁷⁷.

Η 33χρονη νοσοκόμος Α.Σ.Τ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Α' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, ότι στις 31-12-1947 γέννησε στο ρωσικό νοσοκομείο θήλυ τέκνο εκ κλεψιγαμίας. Τον Ιανουάριο 1948 την πήγαν, συνοδεία μιας νοσοκόμας στο βρεφοκομείο ως τροφό του τέκνου της, όπου όπως δήλωσε έμεινε «μόνον δύο μήνας διότι δεν είχα γάλα και το παιδί μου το άφησε εκεί για να ζαναπεράσω να το πάρω όταν μεγάλωνε λίγο γιατί τότε ήμουν άστεγη και δεν μπορούσα να το συντηρήσω. Πράγματι υπέγραψα ένα χαρτί με το οποίο έδίδα την συγκατάθεσιν μου να υιοθετηθεί το τέκνον μου στην Αμερική, έτσι άλλωστε μου έλεγε ο κατηγορούμενος Δ.Ν.Π...»¹⁷⁸ Το 1960 που πήγε να το αναζητήσει της είπαν να κάνει μια αίτηση για να μπορεί να το βλέπει. Συνεχίζει λέγοντας «...το παιδί μου το θέλω και το αναζητά και ο πατέρας του, ο οποίος είναι πλέον παντρεμένος με άλλην γυναίκα»¹⁷⁹.

Ο 53χρονος αγρότης Π.Γ.Π., κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτού Καβάλας ότι «...την 18 Μαΐου 1960 παρέλαβα από το Δημοτικό Βρεφοκομείο Θεσσαλονίκης «Άγιος Στυλιανός» εν θήλυ τέκνο ηλικίας περίπου 6 ετών και το όνομα του Μ., αγνώστων γονέων, με όλες τις νόμιμες διατυπώσεις... 9 Ιουνίου 1960 έγινε το δικαστήριο της υιοθεσίας εις το Πρωτοδικείον Καβάλας»¹⁸⁰.

Η 23χρονη ιδιωτική υπάλληλος Δ.Β.Σ., κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Α' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης, ότι την 08-06-1959 γέννησε άρρεν εξώγαμο τέκνο. Μετά 40 μέρες το έδωσε στο Δημοτικό Βρεφοκομείο με το πατρικό της επώνυμο. Το παρέλαβε πίσω μετά 8 μήνες και ο φυσικός πατέρας του παιδιού και νυν σύζυγος της, πρόκειται να το νομιμοποιήσει δια υιοθεσίας¹⁸¹.

¹⁷⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 13-06-1963

¹⁷⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 13-06-1963

¹⁷⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 03-09-1963

¹⁷⁹ ο.π.

¹⁸⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 27-06-1963

¹⁸¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 31-08-1963

Η 33χρονη οικοκυρά Α.Θ.Μ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτού Κοζάνης, ότι την 19-08-1962 γέννησε άρρεν τέκνο στην κλινική Κ.Γ.Π. κατόπιν σύστασης γνωστής της αδελφής της¹⁸².

Η 30χρονη Δημ. Υπάλληλος Μ.Γ.Ζ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Α΄ Τμήματος Πρωτοδικείου Λάρισας, ότι την 13-08-1962 γέννησε το θήλυ τέκνο της στην κλινική Κ.Γ.Π. την οποία επέλεξε κατόπιν σύστασης φίλης της. Περιγράφει τις συνθήκες τοκετού, την διάρκεια παραμονής της και τα έξοδα εντός της κλινικής¹⁸³.

Η 32χρονη έμπορος Σ.Ε.Μ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Α΄ Τμήματος Πρωτοδικείου Πειραιώς, ότι την 25-03-1960 γέννησε το άρρεν τέκνο της στην κλινική Π.Μ.Τ. την οποία επέλεξε κατόπιν σύστασης της φίλης της που την φιλοξενούσε στην Θεσσαλονίκη¹⁸⁴.

Η 30χρονη οικοκυρά Α.Κ.Κ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Β΄ Τμήματος Πρωτοδικείου Σερρών, ότι την 22-01-1962 γέννησε το 3^ο παιδί της στην κλινική Κ.Γ.Π. και το ονόμασε Α.. Οι εκ Σερρών γιατροί της έλειπαν και συγχωριανός της συνέστησε την κλινική Κ.Γ.Π., καθώς θα γεννούσε με καισαρική τομή¹⁸⁵.

Η 36χρονη καθηγήτρια Ε.Ω.Κ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Έβρου ότι και τα 2 τέκνα της τα γέννησε στην κλινική Κ.Γ.Π.. Φίλη της αρχικά της είχε συστήσει την κλινική και ιδιαίτερα για την 2^η εγκυμοσύνη που ήταν δύσκολη έπρεπε να νοσηλευτεί σε οργανωμένη κλινική και δεν επέλεξε κάποια δομή του Έβρου. Περιγράφει επίσης τα ποσά που έδωσε σε κάθε τοκετό και λοιπές πληροφορίες¹⁸⁶.

Η 29χρονη οικοκυρά Ι.Ε.Φ. κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Βεροίας ότι το πρώτο της παιδί το γέννησε στην κλινική Κ.Γ.Π. κατόπιν συστάσεως φίλου του συζύγου της¹⁸⁷.

Η 29χρονη δημοδιδασκάλισσα Ο.Χ.Π. κατέθεσε ενώπιον του ανακριτή Βεροίας ότι και τα δύο τέκνα της τα γέννησε στην κλινική Κ.Γ.Π. γιατί είχε ακούσει πολύ καλά λόγια από γνωστές της. Επίσης αναφέρει τα ποσά που κάθε φορά κατέβαλλε για τους τοκετούς¹⁸⁸.

Η 28χρονη οικοκυρά Χ.Χ.Κ. κατέθεσε ενώπιον του εν Χίω Ανακριτή, ότι την 28-06-1962 γέννησε στην κλινική Κ.Γ.Π. κατόπιν σύστασης της θείας της¹⁸⁹.

Η 35χρονη οικοκυρά Α.Ν.Β. κατέθεσε ενώπιον του Ειρηνοδίκου Κασσάνδρας, ότι γέννησε και τα δύο τέκνα της στην κλινική Κ.Γ.Π. κατόπιν σύστασης φίλου του ανδρός της¹⁹⁰.

Το διάστημα από 26-01-1963 μέχρι 21-02-1963 ο Ανακριτής Δ΄ εξέτασε άλλες 29 κυρίες, οι οποίες (όλες) γέννησαν στην κλινική Π.Μ.Τ. το διάστημα από 1960 ως 1962. Εξέτασε επίσης, την 30-01-1963, μια κυρία η οποία γέννησε με τη βοήθεια της μαιίας Α.Ρ.Τ. και τα δύο τέκνα της.

¹⁸² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 04-02-1963

¹⁸³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 11-02-1963

¹⁸⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 11-02-1963

¹⁸⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 12-02-1963

¹⁸⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 28-02-1963

¹⁸⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 28-02-1963

¹⁸⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 02-03-1963

¹⁸⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 04-03-1963

¹⁹⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 4, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 26-03-1963

Εξέτασε άλλους 5 μάρτυρες από 28-02-1963 μέχρι 19-03-1963 για την εγκυμοσύνη της Α.Ε.Ξ., μάλιστα μια εξ αυτών δήλωσε «...δεν έδωκα ιδιαίτερα προσοχήν, άλλωστε ούσα αυτή εύσωμος δεν είναι δυνατόν εξ απλής παρατηρήσεως να αντιληφθείς ότι τυγχάνει έγκυος... Πάντως γεγονός είναι ότι αφού εγέννησε, όπως τουλάχιστον έμαθα από την υπηρέτριαν μου, η Α.Ε.Ξ. μου έδωσε την εντύπωση ότι ήταν πιο αδύνατη»¹⁹¹.

Η 26χρονη οικοκυρά Ν.Χ.Κ., κατέθεσε ότι «...τον Ιούλιο του 1960 εγέννησα άρρεν τέκνο μετά του Σ.Α.Φ. σχέσεων μου εις το εν Βεροία Δημόσιον Μαιευτήριο, το οποίο δεν μπορούσα να συντηρήσω και αναγκάστηκα να το παραδώσω εις το ενταύθα Βρεφοκομείον «Άγιος Στυλιανός». Εις το Βρεφοκομείον μετέβην... την 07-10-1960 και ως ενθυμούμαι το βρέφος το παρέδωσα εις τον Διευθυντήν αυτού, παρίστατο δε και μια υπάλληλος του βρεφοκομείου την ώραν εκείνην... Το ανωτέρω τέκνον μου το άφησα εις το βρεφοκομείον για να το δώσουν προς υιοθεσίαν γιατί όπως σας είπα δεν μπορούσα να το διαθρέψω. Εάν κατά την παράδοσιν... με έβαλαν και υπέγραφα σε κανένα χαρτί δεν ενθυμούμαι...»¹⁹².

2.7. Επόμενες κινήσεις Ανακριτή και απολογίες κατηγορούμενων

Ο ανακριτής μετά την περάτωση των αρχικών εκθέσεων μαρτύρων καλεί τους κατηγορούμενους πλέον για περαιτέρω διευκρινήσεις, προκειμένου να ολοκληρώσει το πόρισμα του και να εκδοθεί το ανάλογο βούλευμα.

Αρχικά, καλεί τον κατηγορούμενο Διευθυντή Δ.Ν.Π. για απολογία, την 10-12-1962, ο οποίος ζήτησε και πήρε την οριζόμενη εκ του νόμου 48ωρη προθεσμία. Σύμφωνα με το κατηγορητήριο ο διευθυντής φαίνεται ότι τα έτη 1960-62 εξετέλεσε κατά συρροήν πλείονα εγκλήματα:

- Εδέχθη και έλαβε δώρα χάριν τελεσθείσης υπηρεσιακής ενεργείας και παραλήψεως αντικείμενους εις τα καθήκοντα της εποπτείας, παρακολούθησης και κανονικής καταχωρίσεως των εισαγομένων εις το καθ' υμάς ίδρυμα βρεφών εις το ειδικό μητρώο.
- Παρεχώρησε βρέφη δι' αλλαγής των στοιχείων πατρότητας των¹⁹³.

Κατά την απολογία του, τους παρέπεμπε στο από 12-12-1962 υπόμνημα του, στο οποίο δέχεται την συμμετοχή του σε ελάχιστες μόνο περιπτώσεις (έξι) και αναφέρει ότι πλην της περίπτωσης αλλαγής βρέφους στον ταξίστα, οι υπόλοιπες περιπτώσεις έλαβαν χώρα προκειμένου να μην διασαλευθεί η οικογενειακή τάξη ζευγαριών που δεν ήθελαν να μαθευτεί στην κοινωνία ότι έχουν ένα «νόθο» για τέκνο τους. Συμπληρώνει την κατάθεση του αναφέροντας ότι θα ήταν καταστροφική η ανατροπή της ούτω διαμορφωθείσας οικογενειακής κατάστασης¹⁹⁴.

¹⁹¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 19-03-1963

¹⁹² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Έκθεσις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος, 25-02-1963

¹⁹³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένου Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 10-12-1962

¹⁹⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 85, Απολογητικό υπόμνημα Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 12-12-1962

Η Ο.Σ.Π. κατά την απολογία της κατέθεσε ότι ο γιατρός Κ.Γ.Π. τους συμβούλεψε να δηλώσουν το βρέφος εις το ληξιαρχείον Θεσσαλονίκης, ότι γεννήθηκε από εμένα «... Υστερα από αυτά, ο σύζυγος μου πήγε στο ληξιαρχείο και δήλωσε ότι το βρέφος αυτό γεννήθηκε από εμένα. Ποτέ δεν φαντάστηκα ότι αι πράξεις τας οποίες έκανα είναι αξιόποινες και ειδικότερα ότι απαγορεύονται από τον νόμο. Όταν τις έκανα πίστευα ότι δε κάνω τίποτα κακό και ότι τουναντίον παίρνοντας το βρέφος που πήραμε κάναμε μια καλή πράξη...»¹⁹⁵.

Η Προϊσταμένη του Βρεφοκομείου Ε.Φ.Φ., κλήθηκε για απολογία ως κατηγορούμενη την 26-06-1963 και αφού πήρε την 48ωρη προθεσμία κατέθεσε ενώπιον του Ανακριτή Δ' ότι από το 1949 προϊσταται του βρεφοκομείου και σε κάθε περίπτωση εκτελούσε εντολές του Διευθυντή που είναι και ο άμεσα προϊστάμενος της. Αναφέρει ότι γνωρίζει για τον χαρακτηρισμό «Ν1», «Ν2», κλπ και ότι από το 1960 θυμάται μόνο 3 περιπτώσεις βρεφών χωρίς αριθμό μητρώου. Καταθέτει επίσης ότι είχε αντιληφθεί ότι σε αρκετές περιπτώσεις ο Διευθυντής καταχώριζε στο βιβλίο μητρώου βρεφών ότι βρέφη γνωστών γονέων αποδόθηκαν στους γονείς τους ενώ την ίδια στιγμή καταχωρούνταν εκ νέου στο βιβλίο μητρώου με νέο αριθμό ως έκθετα. Θεωρούσε ότι για να πράττει έτσι ο Διευθυντής θα ήταν πράξη νόμιμη. Βεβαιώνει ότι κάποιες κυρίες επισκέπτονταν το γραφείο του Διευθυντή και παραλάμβαναν βρέφη. Αναγνωρίζει μόνο την Ο.Δ.Π. για 2 περιπτώσεις. Αναφέρει ότι ο κος Κ.Ν.Π. εργαζόταν κυρίως πρωινές ώρες και ότι ο διευθυντής δεν ζητούσε χρήματα¹⁹⁶.

Ο ιατρός κλινικάρχης Κ.Γ.Π., κατά την απολογία του εμφανίζεται εμμένων στις προηγούμενες δηλώσεις του, αρνείται ότι προέτρεψε σε ψευδείς δηλώσεις τους γονείς προς τους ληξιαρχους και δήλωσε ότι αυτός σκέφτηκε για πρώτη φορά γύρω στο 1960 ότι μπορεί να παραλάβει βρέφη από το Βρεφοκομείο και να τα εμφανίζουν άτεκνες πελάτιδες του ως γνήσια δικά τους τέκνα. Επιπρόσθετα ανέφερε ότι γνώριζε ότι στο ίδρυμα υπήρχαν παιδιά αγνώστων γονέων καθώς και ο ίδιος ως κλινικάρχης είχε στείλει στο παρελθόν βρέφη εξώγαμα, αγνώστου πατρός¹⁹⁷. Ο Ανακριτής εκδίδει το αριθμ. 15/15-07-1963 Ένταλμα Προφυλάκισης για την πράξη δωροδοκίας 15.000 δραχμών εκάστου εκ των τριών ζευγαριών προς τον Διευθυντή Δ.Ν.Π. καθώς και διότι «..εκ προθέσεως και δι' επανειλημμένων και επίμονων παραινήσεων, προτροπών και συμβουλών προκάλεσε παρά τω Σ.Π.Π. την απόφασιν προς εκτέλεσιν της υπό τούτου διαπραχθείσης αδίκου πράξεως της υφαρπαγής ψευδούς βεβαίωσης... κατέθηκε παρ' αυτώ (άνω ληξιαρχω) και την από 19-02-1962 ιατρικήν του πιστοποιήσιν, πιστοποιούσαν το αναληθές ως άνω υπ' αυτού δηλωθέν γεγονός, εξ' ων παραπεισθείς ο εν λόγω ληξιαρχος προέβη εις την σύνταξιν της υπ' αριθμ. 149/5ος/1962 ληξιαρχικής πράξης γέννησης του ανωτέρω τέκνου»¹⁹⁸.

Η Προϊσταμένη νοσοκόμα της κλινικής Κ.Γ.Π., Ο.Δ.Π. κατηγορούμενη για συνέργεια σε νόθευση οικογενειακής τάξης και δωροδοκία πήρε 48ωρη προθεσμία και κατέθεσε με πληρεξούσιο και αντίκλητο δικηγόρο τον ίδιο με του κλινικάρχη εργοδότη της, ότι

¹⁹⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένης Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 11-06-1963

¹⁹⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένης Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 26-06-1963

¹⁹⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένου Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 10-06-1963

¹⁹⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Ένταλμα Προφυλάκισης Ανακριτή Δ' Τμήματος, 15/15-07-1963

«...ουδέποτε φαντάστηκα ότι όταν παρελάμβανα τα 2 βρέφη που παρέλαβα από το βρεφοκομείο... ότι κάνω οιαδήποτε παράνομον πράξιν, διότι επίστευα ότι ταύτα παρελαμβάνοντο προς υιοθεσίαν από τας γυναίκας που τα παρέλαβαν και ότι γινόταν έτσι η παραλαβή διότι αυτές (γυναίκες) δεν ήθελαν να γίνη γνωστόν εις τους γνωστούς των δηλαδή εις το περιβάλλον τους ότι δεν εγέννησαν πράγματι παιδιά. Ειδικότερα δεν γνώριζα ότι δια την υιοθεσίαν απαιτούνται διατυπώσεις άλλες και ποιες και πίστευα ότι μπορούν να πάρουν παιδιά από το βρεφοκομείον και να τα υιοθετήσουν καθ' ον τρόπον τα παρέλαβαν...»¹⁹⁹.

Ο 38χρονος γεωργός Γ.Κ.Κ., κατηγορούμενος για δωροδοκία και νόθευση και συγκάλυψη οικογενειακής κατάστασης βρέφους, κατέθεσε ότι η γυναίκα του διαπιστώθηκε ότι δεν μπορούσε να τεκνοποιήσει. Τότε ο γιατρός Κ.Γ.Π. την προέτρψε να παριστάνει την έγκυο στο χωριό και προ της συμπλήρωσης 9μήνου να μεταβή εις την κλινική του, όπου θα της εξασφάλιζε παιδί από το βρεφοκομείο. Προσθέτει «...το βρέφος το πήρα διότι επιθυμούσα πολύ να αναθρέψω και να φροντίσω σαν πατέρας ένα παιδί αφού δεν μπορούσα να αποκτήσω δικό μου, όταν δε το πήρα πίστευα πως δεν κάνω καμία παρανομία και ότι αυτό που έκανα όχι μόνον δεν είναι πράξις αξιόποινος αλλά τουναντίον ότι έκανα καλό...»²⁰⁰.

Η 35χρονη οικοκυρά Τ.Γ.Κ. κατά την απολογία της στον ανακριτή, κατηγορούμενη για τους ίδιους λόγους με τον σύζυγό της περιγράφει «...με είχαν εισάγει εις τον θάλαμον τοκετού όπου παρέμεινα αρκετή ώρα και κατά την ώραν που ήμουν μέσα στον θάλαμον αυτό, η ανωτέρω Ο.Δ.Π. μου έφερεν το βρέφος και κατόπιν εξήλθον του θαλάμου και έτσι παρουσίασαν ότι το βρέφος αυτό το εγέννησα εγώ κατά την ώραν του δήθεν τοκετού... Εις την ανωτέρω πράξιν προέβην εγώ γιατί ήθελα να μεγαλώσω παιδί σαν μητέρα και ήθελα να εμφανίσω στα πεθερικά μου τα οποία απειλούσαν να διαλύσουν το γάμο μου επειδή δεν είχα αποκτήσει παιδί με τον άνδρα μου δηλαδή τον υιόν τους και ήθελα να το εμφανίσω ότι το γέννησα εγώ διότι είχα αρνηθεί να υιοθετήσω ένα από τα παιδιά των αδελφών του συζύγου μου που επέμειναν τα πεθερικά μου. Επειδή είχα αρνηθεί να πραγματοποιήσω την νοοτροπίαν των πεθερικών μου προς υιοθεσίαν τέκνου των τέκνων αυτών δεν μπορούσα να υιοθετήσω το παιδί που θα έπαιρνα εγώ από άλλον και γι' αυτό αποφάσισα να το εμφανίσω σαν δικό μου δηλαδή να ενεργήσω ως ανωτέρω...»²⁰¹.

Η 42χρονη μαία Α.Ε.Ξ. κατά την απολογία της ενώπιον του Ανακριτή Δ' για τις ως ανωτέρω αποδιδόμενες κατηγορίες, τις αρνείται όλες και αναφέρει μεταξύ άλλων ότι «...το τέκνο το οποίο έχω ετέχθη υπ' εμού και προέρχεται εκ του μετά του συζύγου μου γάμου μου, τον δε Διευθυντήν του Βρεφοκομείου Δημήτριον Δ.Ν.Π. ουδόλως γνωρίζω και ούτε εις αυτόν ούτε εις άλλον τινά έδωσα ποτέ χρήματα για να παραλάβω βρέφος από το βρεφοκομείο... Εάν ήθελα να αποκτήσω ξένο τέκνο, ως μαία που είμαι είχα ευκαιρίες να βρω και να πάρω παιδί χωρίς να απευθυνθώ σε κανέναν τρίτο...»²⁰².

¹⁹⁹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένης Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 10-06-1963

²⁰⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένου Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 07-06-1963

²⁰¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένης Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 07-06-1963

²⁰² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένης Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 08-06-1963

Ο 51 έτους συνταξιούχος Ε.Π.Ξ. απολογούμενος και αυτός για τις ίδιες εις βάρος του κατηγορίες δήλωσε «...αρνούμαι τας αποδιδόμενας μοι κατηγορίας...και προσθέτω ότι το τέκνον είναι ιδιόν μου και ετέχθη υπό της συζύγου μου, ουδεμίαν δε σχέσιν έχω με τας αποδιδόμενας μοι κατηγορίας καθ' όσον ουδέποτε εξετέλεσα τας αποδιδόμενας μοι πράξεις...»²⁰³.

Η εκ των βασικών κατηγορουμένων 52χρονη μαία Π.Μ.Τ. μετά την 48ωρη προθεσμία που πήρε, κατέθεσε απολογητικό υπόμνημα στον αρμόδιο ανακριτή. Το κατηγορητήριο αφορούσε :

- νόθευση οικογενειακής τάξης 8 βρεφών,
- δι' εξαπατήσεως πέτυχε να βεβαιωθεί αναληθές περιστατικό σε Δημόσιο έγγραφο, δυνάμενο να έχει έννομες συνέπειες,
- εξέδωσε ψευδές πιστοποιητικό,
- δια παραινέσεως προκάλεσε, παραινέσει ή προέτρειψε σε δωροδοκία δημοσίου λειτουργού.

Απαντά μεταξύ άλλων για το εκ κλεψυγαμίας προερχόμενο τέκνο της Α.Ο.Ν. ότι μετά από επικοινωνία με τον Δ.Ν.Π. ήταν δυνατό να εισαχθεί το βρέφος επί καταβολής τροφείων εάν δηλωθεί στο ληξιαρχείο ως εξώγαμο και ληφθεί απόφαση εκ του αδελφάτου. Ομοίως και για το εξώγαμο της Φ.Α.Κ. η οποία αν και δεν ήθελε να το αποχωριστεί, αναγκάστηκε φοβούμενη τους 5 αδελφούς της. Ενάμιση χρόνο μετά το πήρε στο σπίτι της με την δικαιολογία ότι ήταν μιας ξαδέλφης της από την Αθήνα. Προς επίρρωση των επιχειρημάτων της προσκόμισε και τις αποδείξεις καταβολής τροφείων, καθώς η ίδια πήγαινε και κατέβαλλε τα τροφεία, προκειμένου να μην εκτεθούν οι προαναφερόμενες. Για την Α.Ε.Ξ. ανέφερε ότι γέννησε σπίτι της και αυτή την συνέδραμε κατά τον τοκετό²⁰⁴.

Κατά την απολογία του ο 41ετών Γραμματέας του Βρεφοκομείου Κ.Ν.Π., αρνείται όλες τις κατηγορίες και αναφέρει ότι παρά τον κανονισμό του Ιδρύματος ουδέποτε τήρησε το Βιβλίο Μητρώου καθώς βρισκόταν στο γραφείο του Διευθυντού, υπ' ευθύνη του. Μόνο όταν έλλειπε ο Διευθυντής έκανε αυτός τις δέουσες καταχωρήσεις. Τα σχετικά με την σύνταξη ληξιαρχικών πράξεων έγγραφα ο διευθυντής ετοίμαζε και αυτός μόνο επιμελούνταν της αποστολής. Ουδέποτε συνέταξε πράξη θανάτου βρέφους και ουσιαστικά ασκούσε καθήκοντα διαχειριστή του ιδρύματος. Δεν είχε υποπέσει τίποτα μεμπτό στην αντίληψη του περί των τεκταινόμενων, ούτε είχε ακούσει κάτι από υπαλλήλους του βρεφοκομείου²⁰⁵. Ακολούθως κρίθηκε προφυλακιστέος και φυλακίστηκε δυνάμει της αριθμ. 16/19-07-1963 εντολή προφυλάκισης. Αποφυλακίστηκε την 06-09-1963 δυνάμει της αριθμ. 17/06-09-1963 εντολής αποφυλάκισης.

Κατά την συμπληρωματική του απολογία την 22-10-1963 βεβαιώνει ποιες εγγραφές στο βιβλίο Μητρώου είναι δικές του (αναγνωρίζει τον γραφικό χαρακτήρα του) και δηλώνει

²⁰³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένου Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 08-06-1963

²⁰⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένης Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 15-07-1963

²⁰⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένου Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 15-07-1963

ότι έπραττε πάντα κατ' εντολή του Διευθυντού. Μεταξύ όμως των εγγραφών του βρίσκεται και η αντικατάσταση τέκνου εις τον ταξίστα!

Ο 58χρονος πρώην Διευθυντής του Βρεφοκομείου κατά την 2^η απολογία ενώπιον του Ανακριτή καλείται πλέον να απαντήσει σε μια σειρά κακουργηματικές κατηγορίες τις οποίες εξετέλεσε μαζί με τον γραμματέα του Ιδρύματος:

Α) Από 01-01-1950 ως 31-12-1962 καταχώρησαν ψευδή περιστατικά δυνάμενα να έχουν έννομες συνέπειες,

Β) Νόθευαν τα στοιχεία και καταχωρούσαν υπό νέο αριθμό και υπό ψευδή στοιχεία ή εμφάνιζαν ως έκθετα βρέφη γνωστών γονέων,

Γ) Ότι αποδόθηκαν στους γεννήτορες τους βρέφη ή ότι πέθαναν και την ίδια στιγμή τα επανεισήγαγαν με νέο αριθμό μητρώου ως έκθετα.

Ο Διευθυντής κατά την απολογία του αναφέρει μεταξύ άλλων ότι κατόπιν αποφάσεως του Αδελφάτου – την οποία όμως δεν προσκομίζει- εγκεκριμένης και από την οικεία Νομαρχία, παραλάμβανε κάθε εβδομάδα τουλάχιστον δύο βρέφη από το Δημοτικό Μαιευτήριο τα οποία καταχωρούσε στο βιβλίο Μητρώου ως έκθετα προαυλίου. Την τακτική αυτή βρήκε από τους προκατόχους του και συνέχισε και ουδέποτε φαντάστηκε ότι αποτελεί αδίκημα αξιόποιο. Αρνείται επίσης ότι παρέλαβε ποτέ οποιοδήποτε χρηματικό ποσό²⁰⁶.

Ο Ανακριτής, ακολούθως, ενημερώνει εγγράφως όλους τους κατηγορούμενους ότι ολοκληρώθηκε η ανάκριση, επί της 6/62 ποινικής δικογραφίας, στα τέλη Οκτώβρη 1963.

3. Από το κατηγορητήριο στην πρώτη δίκη

3.1. Το κατηγορητήριο

Με το αριθμ. 1033/23-12-1963 έγγραφο προς το Δικαστικό Συμβούλιο, ο αντεισαγγελέας κατονομάζει τους εννέα κατηγορούμενους : τον Διευθυντή του Βρεφοκομείου, τον Γραμματέα και την Προϊσταμένη των Βρεφοκομίων, τον ιατρό κλινικάρχη, την Προϊσταμένη της ιδιωτικής κλινικής, την μαία, δύο ζευγάρια και μια χήρα, για τους οποίους προέκυψαν ενδείξεις ότι απέκτησαν παιδί παρανόμως και έναντι χρηματικού αντιτίμου.

1. Αποδίδει στον Διευθυντή του Βρεφοκομείου τις κατηγορίες :

Α) ψευδή βεβαίωση σε βαθμό κακουργήματος (άρθρο 242, παρ 1-3, Π.Κ.)

Β) προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρο 354 Π.Κ.)

Γ) δωροδοκία χάριν παράνομων πράξεων (άρθρο 236 Π.Κ.).

2. Στον Γραμματέα του Ιδρύματος καταλογίζει ψευδή βεβαίωση σε βαθμό κακουργήματος (άρθρο 242, παρ 1-3, Π.Κ.).

²⁰⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Απολογία Κατηγορουμένου Ενώπιον Ανακριτή Δ' Τμήματος, 19-10-1963

3. Στην Προϊσταμένη του Ιδρύματος καταλογίζει απλή συνέργεια στην προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρα 47 παρ. 1 & 354 Π.Κ.).
4. Στον ιατρό μαιευτήρα και κλινικάρχη αποδίδει τις κατηγορίες :
- A) προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρο 354 Π.Κ.)
 - B) ψευδή ιατρική πιστοποίηση (άρθρο 221 Π.Κ.)
 - Γ) ηθική αυτουργία σε δωροδοκία χάρη παράνομων πράξεων (άρθρα 46, παρ. 1^A & 236 Π.Κ.)
 - Δ) ηθική αυτουργία σε υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης (άρθρα 46, παρ. 1^A & 220 Π.Κ.).
5. Στην Προϊσταμένη νοσοκόμα της ιδιωτικής κλινικής προσάπτει τις κατηγορίες :
- A) απλή συνέργεια σε δωροδοκία χάριν παράνομων πράξεων (άρθρα 47, παρ. 1 & 236 Π.Κ.)
 - B) απλή συνέργεια σε προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρα 47, παρ. 1 & 354 Π.Κ.).
6. Στο ζεύγος Γ.Κ.Κ. καταλογίζει τις κατηγορίες :
- A) δωροδοκία χάριν παράνομων πράξεων (άρθρο 236, παρ. 2 Π.Κ.)
 - B) προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρο 354 Π.Κ.).
7. Στην Ο.Σ.Π. καταλογίζει τις κατηγορίες :
- A) δωροδοκία χάριν παράνομων πράξεων (άρθρο 236, παρ. 2 Π.Κ.)
 - B) προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρο 354 Π.Κ.).
8. Στο ζεύγος Ε.Π.Ξ. προσάπτει τις κατηγορίες :
- A) δωροδοκία χάριν παράνομων πράξεων (άρθρο 236, παρ. 2 Π.Κ.)
 - B) προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρο 354 Π.Κ.).
9. Στην μαία καταλογίζει τις κατηγορίες :
- A) προσβολή οικογενειακής τάξης (άρθρο 354 Π.Κ.)
 - B) υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης (άρθρο 220, παρ. 1 Π.Κ.)
 - Γ) ψευδή ιατρική πιστοποίηση (άρθρο 221, παρ. 1 Π.Κ.)
 - Δ) ηθική αυτουργία σε δωροδοκία χάρη παράνομων πράξεων (άρθρα 46, παρ. 1^A & 236 Π.Κ.)

Κατά το σκεπτικό του κατηγορητηρίου αθώνεται το ζεύγος Ε.Π.Ξ. & Α.Ε.Ξ. με την επισημείωση «...δέον να γίνει δεκτόν ότι το αποκτηθέν υπό του κατηγορουμένου ζεύγους Ε.Π.Ξ. & Α.Ε.Ξ. την 2 Νοεμβρίου 1962 άρρεν τέκνον τυγχάνει ίδιον, φυσικόν αυτών τέκνον...»²⁰⁷.

Συνεχίζοντας, ο Αντεισαγγελέας προτείνει «...να παραπεμφθούν στο ακροατήριο του κατά την περιφέρειαν του Εφετείου Θεσσαλονίκης υπό του παρ' αυτώ κυρίου

²⁰⁷ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 84, Αρίθμ. 1033/23-12-1963 κατηγορητήριο, σελ. 55-58

Εισαγγελέως Εφετών ορισθησομένων Δικαστήριον Κακουργιοδικών οι κατηγορούμενοι...» και διώκει τους 9 (τον Διευθυντή, τον Γραμματέα και την Προϊσταμένη του Βρεφοκομείου, τον Κλινικάρχη και την Προϊσταμένη του, την μαία, το ζεύγος που πήρε το βρέφος την 6/12/1962 και την χήρα που πήρε το βρέφος αρχές του 1962, για αδικήματα που τελέστηκαν από 01-01-1959 έως 08-12-1962.

3.2. Η πρώτη Δικαστική Απόφαση 2561/12-06-1964

Σύμφωνα με το κατηγορητήριο, οι 9 κατηγορούμενοι παραπέμφθηκαν να δικαστούν για τις πράξεις : της ψευδούς βεβαίωσης, της δωροδοκίας χάρη παρανόμου πράξης, της άμεσης συνέργειας στην προσβολή οικογενειακής τάξης, της ηθικής αυτουργίας σε δωροδοκία, της ψευδούς ιατρικής πιστοποίησης και της ηθικής αυτουργίας σε υφαρπαγή ψευδούς βεβαίωσης, στο Τριμελές Πλημμελειοδικείο Θεσσαλονίκης.

3.2.1. Μάρτυρες κατηγορίας

Το δικαστήριο ξεκίνησε, την 12-06-1964, με την εξέταση των μαρτύρων κατηγορίας.

Πρώτη, ενώπιον του Δικαστηρίου, η 39χρονη βρεφοκόμος Ε.Α.Σ., κατέθεσε ότι «...από το 1954-55 ερχόταν στο βρεφοκομείο η Π.Μ.Τ... καλυμμένη με μια μαντήλα... μυστηριωδώς έπαιρνε βρέφη... Ο Δ.Ν.Π. έλεγε «ντύσετε ένα παιδί». Ντύναμε το παιδί το τυλίγαμε σε ροζ-σιελ κουβέρτα, το έπαιρνε η Π.Μ.Τ. και έφευγε εντός 5-10 λεπτών με κούρσα... Ερχόταν και καθόταν στο γραφείο του Διευθυντή...»²⁰⁸. Με τα χέρια της, της έδωσε 4-5 παιδιά το διάστημα 1959-62. Το 8501 της το έδωσε την Άνοιξη του 1962. Τα βρέφη με την ένδειξη «Ν» έφευγαν με μυστήριο τρόπο και δεν τα έβγαζαν για υιοθεσία. Στην Ο.Δ.Π. παρέδωσε την Άνοιξη του 1962 ένα βρέφος. Τα παρέδιδε εντός του γραφείου του Διευθυντού στις ίδιες. «...είχαμε βρέφος με τον αριθμό 8638. Μας έφεραν κι ένα άλλο, γνωστών γονέων, το οποίον είχε μορφή «μογγολική». Η εκ των κατηγορουμένων Ε.Φ.Φ., προϊσταμένη του βρεφοκομείου, διέταξε να πάρη η αδελφή το νούμερο «8638» και να το βάλη στον μόνιμο. Ο μεν μόνιμος παρέμεινε στο βρεφοκομείο, το δε έχον αρχικώς το «8638» εξηφανίσθη... Η ως άνω προϊσταμένη ... άλλαζε τα διαγράμματα και αριθμούς των βρεφών. Έτσι καλύπτετο το παιδί που έφευγε δίδοντας τον αριθμόν του εις μεταγενεστέρως ερχόμενον βρέφος. Τούτο έγινε πολλές φορές... Τα μυστηριωδώς εξαφανιζόμενα παιδιά έφευγαν από την 7.30 ώρα μ.μ. και μετά... Ακούσαμε ότι ο Δ.Ν.Π. ζητούσε και έπαιρνε χρήματα...»²⁰⁹. Συμπληρώνει επίσης ότι το, γνωστών γονέων, βρέφος 8241 το έδωσαν και το αντικατέστησαν με το 8262 που ήταν καρδιοπαθές. «...Ο εκ των κατηγορουμένων Κ.Γ.Π. έστελνε και έπαιρνε βρέφη. Δεν γνωρίζω γιατί τα έπαιρνε, ούτε τι τα έκανε. Δεν νομίζω να το έκαναν για αγαθοεργίες. Το αδελφάτο του βρεφοκομείου έχει Πρόεδρο τον Δήμαρχο. Η αποκάλυψις έγινε με το ζήτημα του μόνιμου. Το ζήτημα τούτο εγώ ανέφερα στον Δήμαρχο και στην Ασφάλεια. Εν ζεύγος Ελληνοκυπρίων ήθελε να υιοθετήσῃ ένα παιδί. Απ' αυτού άκουσα να λένε «Δεν γνωρίζαμε ότι χρειάζονται χρήματα για να υιοθετήσουμε παιδιά.... Υπήρχαν φορές που είχαμε βρέφη με την ένδειξη Νεόν Α', Νεόν Β', Νεόν Γ' & Νεον

²⁰⁸ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ 1, Αριθμ. 2561/12-06-1964 Δικαστική Απόφαση, σελ. 6

²⁰⁹ ο.π., σελ. 7

Δ'...»²¹⁰. Βεβαιώνει την περίπτωση των διδύμων που ενώ εισήχθησαν το 1959 από την γιαγιά τους «επί αποδόσει», το ένα εξ αυτών υιοθετήθηκε ως έκθετον και στην γιαγιά του το παρουσίασαν ως νεκρό. Η γιαγιά πήρε το ένα εγγονάκι της κι έφυγε. Γιατρός τότε ήταν η Μ.Β.Χ. Αυτή έγραψε ότι είναι κατάλληλο για υιοθεσία. «...Είμαι απολύτως βεβαία ότι η Π.Μ.Τ. είναι αυτή που ερχόταν στο Βρεφοκομείο... έτερη συνάδελφος την γνώριζε καθώς την είχε επισκεφτεί για γυναικολογικά... Οι Ελληνοκύπριοι είπαν τελικά «Θα σας στείλωμε χρήματα»... Ο Κ.Ν.Π. με ηπέιλησε όταν τον κάλεσαν σε ανάκριση δια της φράσεως «Μια μέρα θα λογαριασθούμε»... Οι Ελληνοκύπριοι τα παιδιά που πήραν τα υιοθέτησαν κανονικά...»²¹¹.

Η δεύτερη μάρτυρας κατηγορίας, βρεφοκόμος εργαζόμενη στο βρεφοκομείο από το 1947, Α.Μ.Κ., δήλωσε «...Κατά την νύκταν έδωσα πολλά παιδιά στην κυρία Π.Μ.Τ. τη εντολή του Δ.Ν.Π.. Προηγουμένως ο Δ.Ν.Π. με ρωτούσε αν το παιδί είναι γαλανό, καστανό ή μελαχρινό. Η κυρία καθόταν απέναντι από τον Δ.Ν.Π. και το έπαιρνε. Κατ' αυτόν τον τρόπο έδωσα πολλά παιδιά αλλά δεν ενθυμούμαι πόσα.... Η κυρία ερχόταν βράδυ, την 7-8 ώραν, καθόταν στο γραφείο του Δ.Ν.Π. με το πρόσωπο προς αυτόν και δεν μπορούσα να την δω κατά πρόσωπον. Η κυρία αυτή φορούσε και τσιμπέρι...»²¹². Το 8241 το έδωσαν για υιοθεσία και τον αριθμό του πήρε ένα ασθενές βρέφος. Αναφέρει επίσης τα δίδυμα, «... ο Δ.Ν.Π. είπε στη γιαγιά των ότι το 8300 πέθανε. Η γιαγιά έκλαιγε «έφερα δύο παίρνω ένα». Τούτο έμαθα ότι υιοθετήθη. Η Προϊσταμένη άλλαζε τους αριθμούς μητρώου... Από τον κόσμο άκουσα ότι πλήρωναν κι έπαιρναν παιδιά... Η Ε.Ν.Ν. από την Πυλαία με είπε ότι έπαιρναν από το βρεφοκομείο με συνθήματα, παρασυνθήματα και χρήματα... Έξω από το βρεφοκομείο ερχόταν ταξί και με την βία έπαιρνε το παιδί. Έτσι μυστηριωδώς εδίδοντο παιδιά από το 1947, αλλά το 1959 έμαθα ότι ήταν παράνομος η ενέργεια. Μετά το 1959 εδόθησαν παιδιά αλλά επειδή δεν ήμουν απολύτως βεβαία δεν έκανα καταγγελία. Από το 1959 έπαψα να έχω εμπιστοσύνη εις τον Δ.Ν.Π. και στον Γραμματέα. Από το Δημόσιον Μαιευτήριο ερχόταν ανά τέσσερα πολλά παιδιά. Μετά την αποκάλυψιν όμως έπαυσαν να έρχονται... Το παιδί μιας εδόθη εις υιοθεσίαν και αντ' αυτού της έδωσαν τον Π.. (σ.σ. καρδιοπαθές βρέφος 8268)... Παιδιά έδωσα σε 3 κυρίες. Κατά τα πρώτα της υπηρεσίας μου χρόνια έδωσα και σε μια Ρωσίδα... Την παλαιά ξεθωριασμένη κουβέρτα έπιασα πολλές φορές στα χέρια μου και έδωσα με αυτήν παιδί κατά τον παράνομον τρόπον. Δεν γνωρίζω όμως ποιος τα έπαιρνε...»²¹³.

Η 52χρονη βρεφοκόμος Α.Α.Β., βεβαιώνει την αλλαγή του βρέφους 8638 με το μόνυλο, σε συζήτηση με συνάδελφο την ρώτησαν με τι κουβέρτα έφυγε το αρχικώς 8638 και όταν απάντησε με ροζ-σιελ, οι συναδέλφισσες της γέλασαν και αποκρίθηκαν της μαμής Τρακατέλη, έτσι φεύγουν τα παιδιά²¹⁴.

Η 29χρονη βρεφοκόμος Α.Β.Κ. βεβαιώνει το περιστατικό 8638 και την είσοδο στο βρεφοκομείο του μογγόλου που έπρεπε να πάρει το 8639 αλλά πήρε το 8638 αφού το βρέφος έφυγε. «...Το παιδί το πήραν με ροζ-σιελ κουβέρτα. Όταν ερχόταν η κουβέρτα

²¹⁰ ο.π., σελ. 8

²¹¹ ο.π., σελ. 8-9

²¹² ο.π., σελ. 10

²¹³ ο.π., σελ. 10-11

²¹⁴ ο.π., σελ. 11

αυτή έλεγαν «ήλθε η μαμμή»...»²¹⁵. Βεβαιώνει επίσης την αντικατάσταση βρέφους στον σωφέρ.

Η 35χρονη βρεφοκόμος Ε.Α.Κ., εργαζόμενη στο βρεφοκομείο από το 1947 μέχρι το 1963 που έφυγε δήλωσε «...Με την εντολήν του Δ.Ν.Π. έδωσα σε μια γυναίκα παιδιά. Τα έδιδα 7-8 μ. μ. ώραν. Ο Δ.Ν.Π. με ρωτούσε «αυτό είναι καλό;» ή «πάρ' το αυτό και φέρ' το στο γραφείο μου». Εκεί εύρισκα μια κυρία. Τώρα που τη βλέπω την θυμάμαι. Αυτή (και έδειξε την Π.Μ.Τ.) τα έπαιρνε. Ο Δ.Ν.Π. με είπε «δώσε το στην κυρία». Εγώ το έδινα και έφευγα, ενώ η Π.Μ.Τ. παρέμενε.... Εις αυτήν έδωσα παιδί 4-5 φορές. Η ίδια η Π.Μ.Τ. ήλθε στον θάλαμο και είδε παιδιά. Την σημερινήν της φυσιογνωμία είχε και τότε. Τα παιδιά τα έπαιρνε ψυχρά και όχι σαν μητέρα. Εις αυτήν έδωσα παιδιά και με αριθμόν και χωρίς αριθμόν. Το 8241 είχε μητέρα που ερχόταν και το έβλεπε. Η Ε.Φ.Φ. είπε να βγάλωμε παιδιά για υιοθεσία. Μεταξύ αυτών και το 8241. Εγώ την είπα δύο φορές «αυτό έχει αριθμό και γονείς» και η Ε.Φ.Φ. απήντησε «έχω εντολήν του γραφείου». Κατ' αυτόν τον τρόπο έγινε η αλλαγή των αριθμών βάζοντας στη θέση του καρδιοπαθές που είχε αριθμόν 8628... Κατά τον νόμιμον τρόπον παρέδωσα πολλά παιδιά, πάντοτε όμως κατά τας πρωινάς ώρας και παρουσία και άλλων...»²¹⁶.

Η 37χρονη βρεφοκόμος Θ.Γ.Π. κατέθεσε ότι «... Από το 1959 και εντεύθεν παρέδωσα 3-4 παιδιά σε μια κυρία που ήταν στο γραφείο του Δ.Ν.Π.. Αυτή καθόταν με τέτοιο τρόπο που να μην την βλέπω κατά πρόσωπον...»²¹⁷. Βεβαιώνει επίσης με ιδιαίτερες λεπτομέρειες την περίπτωση των διδύμων.

Η συνεδρίαση διακόπηκε μέχρι την επόμενη μέρα 13-06-1964 όπου και συνεχίστηκαν οι καταθέσεις μαρτύρων κατηγορίας.

Ο 44χρονος βιοτέχνης Ρ.Σ.Κ. κατέθεσε ότι στο καφενείο άκουσε ότι ο Δ.Ν.Π. είχε τα τυχερά από την δουλειά του και ότι προικίζει την κόρη του με 3.000 λίρες²¹⁸.

Η 30χρονη βρεφοκόμος Ε.Β.Π., δήλωσε ότι «...τον χειμώνα του 1961 και ώρα 7 μ. μ. έδωσα παιδί κατά τον παράνομον τρόπο... Το πήγα στο γραφείο του Δ.Ν.Π., στο οποίο βρήκα την κυρία και το έδωσα στα χέρια της. Μετά από ένα μήνα ο Δ.Ν.Π. κάλεσε μια νοσοκόμα στο γραφείο του. Πήγα εγώ και με είπε «πάλι εσύ Ε.Β.Π.». Με είπε να φέρω ένα παιδί που είχε αριθμό, αλλά δεν ενθυμούμαι τον αριθμό που με είπε... Το πήγα στο γραφείο του Δ.Ν.Π., όπου βρήκα πάλι μιαν κυρία που είχε κοκκινωπά μαλλιά – πιθανών ίδια με την προηγούμενη μα ήταν-...»²¹⁹. Αναφέρει επίσης και για την περίπτωση των διδύμων και την αλλαγή με το μογγολικής επιβαρύνσεως βρέφος.

Η 40χρονη γιατρός Μ.Β.Χ. δήλωσε ότι «...ο Δ.Ν.Π. με έδειξε ότι πέθανε το παιδί και εγώ υπέγραψα. Ο Διευθυντής με καλούσε ανά 20 μέρες και υπέγραφα δίχως να προσέχω τους αριθμούς των βρεφών δια τα οποία υπέγραφα... Εκείνο που πέθανε, πέθανε από βρογχοπνευμονία... Κατά την εξέταση των παιδιών, η αδελφή μου έφερε το παιδί με το

²¹⁵ ο.π., σελ. 12

²¹⁶ ο.π., σελ. 13

²¹⁷ ο.π., σελ. 14

²¹⁸ ο.π., σελ. 16

²¹⁹ ο.π., σελ. 16-17

φύλλο, εγώ το εξήταζα δίχως να γνωρίζω ποιο παιδί εξήταζα, ούτε εάν το φύλλο ανήκει σ' εκείνο το παιδί. Εγώ χαρακτηρίζα τα παιδιά αν είναι ικανά για υιοθεσία...»²²⁰.

Η 47χρονη βρεφοκόμος Π.Π.Ξ. κατέθεσε ότι με εντολή του Διευθυντή έδωσε πολλά παιδιά στην κυρία που ήταν στο γραφείο του²²¹.

Η 37χρονη βρεφοκόμος Ε.Κ.Κ. καθώς εργαζόταν στα μεγαλύτερα παιδιά, αναφέρει μόνο την περίπτωση της αλλαγής του μητρώου με το μογγολάκι²²².

Η 33χρονη βρεφοκόμος Ο.Ε.Σ., εργαζόμενη στο βρεφοκομείο από το 1957, κατέθεσε ότι «...Εγώ βράδυ έδωσα ένα παιδί κατόπιν εντολής της Ε.Φ.Φ.... Το έντυσα, το έβγαλα στο χωλ και εκεί κατόπιν εντολής του Δ.Ν.Π. το έδωσα στα χέρια μιας κυρίας ηλικιωμένης την οποία δεν γνωρίζω αλλά ούτε και πρόσεξα... Εγώ βράδυ έδωσα ακόμα ένα παιδί... Το έδωσα στην δεσποινίδα παρουσία και του Δ.Ν.Π.. Τα ως άνω παιδιά που έδωσα δεν γνωρίζω εάν είχαν αριθμούς. Γνωρίζω όμως ότι δεν επανήλθαν...»²²³.

Η 40χρονη βρεφοκόμος Π.Δ.Κ. κατέθεσε ότι «...στο βρεφοκομείο υπήρχαν παιδιά δίχως αριθμό. Αυτά είχαν την ένδειξη «Νέον». Νύκτα έφυγαν πολλές φορές παιδιά. Άλλα απ' αυτά είχαν και άλλα δεν είχαν αριθμό, διότι εκρατούντο με την ένδειξη «Νέον». Σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση αναγνώρισε ότι παρέδωσε κατά τα έτη 1956-57 ή 1955 δύο βρέφη στα χέρια της μαίας Π.Μ.Τ.²²⁴.

Η εκ Ναούσης, μάρτυρας Α.Γ.Ψ. κατέθεσε ότι απέκτησε παιδί εκ κλεψιγαμίας, το 1961 το πήγε στο βρεφοκομείο και το έδωσε στον Δ.Ν.Π. λέγοντας ότι το χαρίζει. Σε κατ' αντιπαράσταση εξέταση ο Δ.Ν.Π. είπε ότι το άφησε φεύγοντας στο προαύλιο και πήρε ως έκθετο προαυλίου τον αριθμό 8402. Η μάρτυς ανταπάντησε ότι το άφησε στον διάδρομο του βρεφοκομείου και γνώριζε πολύ καλά τίνος ήταν το παιδί καθώς είχε αναφέρει τα πλήρη ονοματεπωνυμικά της στοιχεία. Εκ των υστέρων δε, μετανόησε και ήθελε πίσω το παιδί της για το οποίο είχε στείλει και γράμμα με τα έγγραφα του παιδιού²²⁵.

Η 57χρονη βρεφοκόμος Ε.Ε.Π. με 22 χρόνια υπηρεσία στο βρεφοκομείο κατέθεσε ότι γνώριζε για την περίπτωση της ανταλλαγής του υιοθετημένου τέκνου του σωφέρ με το 8422 και την μεταγενέστερη εντολή να επιδεικνύουν στην μητέρα του 8422 το 8332 βρέφος, το οποίο ήταν περίπου ένα χρόνο μεγαλύτερο. Της κίνησε μάλιστα την περιέργεια λέγοντας «δεν θα το καταλάβουν οι γονείς από την διαφορά ηλικίας;»²²⁶.

Η βρεφοκόμος Ε.Κ.Τ. κατέθεσε ότι προ 6-7 ετών, ένα βράδυ έδωσε κατ' εντολή του Διευθυντή ένα παιδί «...παρουσία του Δ.Ν.Π. και κατ' υπόδειξη του, εντός του γραφείου του σε μια κυρία που κρυβόταν για να μην την δω... Αργότερα μετατέθηκα στο θάλαμο μεγαλύτερων παιδιών... Το έτος 1962 και λίγο προ της συλλήψεως του Παπαδόπουλου έγινε λόγος μεταξύ συναδέλφων ότι έφευγαν παιδιά παράνομα...»²²⁷.

²²⁰ ο.π., σελ. 18-19

²²¹ ο.π., σελ. 19

²²² ο.π., σελ. 19-20

²²³ ο.π., σελ. 21

²²⁴ ο.π., σελ. 22

²²⁵ ο.π., σελ. 23

²²⁶ ο.π., σελ. 23-24

²²⁷ ο.π., σελ. 24

Η οικοκυρά Ε.Δ.Σ. κατέθεσε «Εγώ το 1954 πήρα παιδί από τον Δ.Ν.Π.. Τον είπα «θέλω να πάρω παιδί». Ο Δ.Ν.Π. με ρώτησε αν δώσω χρήματα. Εγώ έδωσα 100 δραχμές που είχα στην τσέπη μου, στον Δ.Ν.Π., δίχως αυτός να μου δώσει απόδειξη... Δεν θυμάμαι τι αριθμό είχε το παιδί που πήρα. Το 1960 πήγα στο βρεφοκομείο για να πάρω για το παιδί που θα πήγαινε στο σχολείο. Τότε έδωσα στον Δ.Ν.Π. (300) τριακόσιες δραχμές δίχως να πάρω βεβαίωση. Το παιδί εγώ το πήρα νομίμως. Τις τριακόσιες δραχμές τις έδωσα για τα παιδιά...»²²⁸.

Ο 46χρονος γεωργός Ε.Γ.Κ. κατέθεσε «...*Πήρα παιδί από το βρεφοκομείο νομίμως... Επήρα το παιδί και από την χαρά μου ρώτησα «τι χρειάζεται;» ο Παπαδόπουλος μου απήντησε «ότι έχετε ευχαρίστησι». Τότε εγώ του έδωσα λιγότερο από 500 δραχμές και δεν ενθυμούμαι αν με έδωσε απόδειξη, μάλλον του έδωσα 300-350 δραχμές. Αυτά έγιναν το 1958, ο δε Παπαδόπουλος με είπε ότι το παιδί είναι ηλικίας τριών μηνών και ότι είναι αγνώστων γονέων...»*²²⁹.

Ο 50χρονος ράπτης από το Λιτόχωρο Δ.Σ.Σ. επιβεβαίωσε τα όσα προηγουμένως κατέθεσε η σύζυγος του αλλά ανέφερε ότι τις 300 δραχμές μόνος του, τις έστειλε τέλη του 1960 χωρίς να του σταλή κάποια απόδειξη²³⁰.

Η 38χρονη μαία Ε.Α.Γ. κατέθεσε ότι εργαζόταν στην κλινική Κ.Γ.Π. ο οποίος είναι καλός επιστήμων και άνθρωπος και ότι αυτή ουδέποτε πήγε στο βρεφοκομείο²³¹.

Ο 64χρονος θυρωρός του βρεφοκομείου Π.Ν.Π. κατέθεσε ότι «...*την παραμονή του Αγίου Νικολάου το 1962 (5-12-1962) και ώρα 7:30-8 μ. μ. ήλθε στο βρεφοκομείο μια κοπέλα που φορούσε παλτό και μπήκε στο γραφείο του Διευθυντού δίχως να ρωτήσει ούτε εμένα ούτε κανέναν άλλον. Ο διευθυντής με είπε και φώναξα την Προϊσταμένη. Αυτή πήγε στον θάλαμο βρεφών, επήρε ένα βρέφος, το παρέδωσε στην δεσποινίδα και η δεσποινίδα έφυγε με το βρέφος». Κατ' αντιπαράσταση ο μάρτυρας αναγνώρισε την κατηγορούμενη Ο.Δ.Π. Συνεχίζει την μαρτυρία του λέγοντας «...*Η παρούσα κατηγορούμενη Π.Μ.Τ. ερχόταν τακτικά στο βρεφοκομείο. Αυτή ερχόταν 7:30-8 μ. μ. ώρα. Ένα χρόνο προ του σκανδάλου ήλθε 7-8 φορές. Εγώ ήμουν στον διάδρομο. Αυτή ερχόταν τότε μόνη και τότε συνοδευόμενη από 2 κυρίες. Πήγαινε στο γραφείο του Διευθυντού και σε μισή ώρα έφευγε με βρέφος. Το αμάξι δεν ήταν στην είσοδο του βρεφοκομείου αλλά πιο πάνω. Η Π.Μ.Τ. μόλις έπαιρνε το παιδί αμέσως έφευγε... Από το Δημόσιο Μαιευτήριο, από άλλα ιδρύματα ως και από το Σανατόριο έφερναν παιδιά...»*²³².*

Ο 49χρονος γεωργός εκ Γιαννιτσών Κ.Μ.Π. κατέθεσε «...*το 1948 ήμουν εθνοφρουρητής στρατιώτης και απέκτησα εξώγαμο παιδί. Αυτό γεννήθηκε στην κλινική του Τ.. Ο Τ.. το πήγε στο βρεφοκομείο. Όταν όμως το ζήτησα δεν το βρήκα...»*²³³.

Η 41έτους οικοκυρά Α.Θ.Δ. κατέθεσε ομοίως «...*το 1948 γέννησα στην κλινική Τ.. ένα εξώγαμο που το πήρε ο μαιευτήρας κλινικάρχης Τ.. Δεν γνωρίζω που βρίσκεται το*

²²⁸ ο.π., σελ. 25

²²⁹ ο.π., σελ. 26

²³⁰ ο.π.

²³¹ ο.π.

²³² ο.π., σελ. 26-27

²³³ ο.π., σελ. 27

παιδί μου. Μετά το σκάνδαλο έκανα αίτησι αλλά δεν μου το έδωσαν... Ρώτησα τον Τ. και αυτός με είπε ότι το παιδί μου ζη και μάλιστα σε πολύ καλή οικογένεια»²³⁴.

Η 33χρονη από την Ελασσόνα, μαγειρίσσα Δ.Α.Κ. κατέθεσε τα εξής «Στο βρεφοκομείο έδωσα δύο παιδιά μου. Αυτά και τα δύο όταν τα έδωσα ήταν βαπτισμένα. Το πρώτο, το μεγαλύτερο το έλεγαν Σ. και το έδωσα το 1954. Το άλλο που ήταν και μικρότερο από τον Σ. το έδωσα την 10 Ιουνίου 1956 και το έλεγαν Α.. Τον Α. όταν τον πήγα την 10-06-1956 δεν τον δέχτηκε ο Δ.Ν.Π. γιατί έπρεπε να τον πάω στις 16-6-1956. Εγώ όμως τότε πήγα στον δήμαρχο και εν συνεχεία ζανά στον Δ.Ν.Π.. Τότε ο Δ.Ν.Π. με είπε «δεν πίστευα να φθάσης σε τέτοιο σημείο. Αριθμό δεν με έδωσαν και είπαν ότι δεν δίνουν. Ο Α. γεννήθηκε το 1956. Την 22 Ιανουαρίου 1957 πήγα να τα επισκευθώ. Όταν έφθασα στο βρεφοκομείο ήταν ώρα 7 π.μ. Δεν ήταν μέσα ο διευθυντής. Εγώ πήγα μέσα και κάθισα. Μαζεύτηκαν 5-6 νοσοκόμες. Την 9 π.μ. με έδειξαν τον Σ., ενώ τον άλλον δεν με τον έδειξαν. Ο Α. γεννήθηκε την 18-05-1956. Ο Δ.Ν.Π. ήλθε την 9:30 π.μ. ώραν. Κάθισα και είπε να με κεράσει καφέ αλλά εγώ αρνήθηκα. Εν συνεχεία με ρώτησε γιατί άργησα και με είπε θα με δείξη και το άλλο μου παιδί. Τελικά δεν μου το έδειξε και επειδή εγώ επέμενα να το δω με είπε «Τι θα το κάνεις μωρέ, πέθανε». Επίσης με είπε ότι θεραπεύτηκε στο Θεαγένειο νοσοκομείο. Εγώ πήγα στο Θεαγένειο και με είπαν ότι είναι ψέματα αυτά. Τότε ζαναπήγα στον Δ.Ν.Π. και επέμεινα γιατί δεν με ειδοποίησε ότι ήταν άρρωστο, από τι πέθανε και πότε πέθανε. Ο Δ.Ν.Π. με είπε ότι πέθανε την 2^α Ιανουαρίου 1956. Τελικά με πέταξε έξω και με είπε «με σένα έμπλεξα.»...»²³⁵.

Στη συνέχεια η 23χρονη υπάλληλος γραφείου του βρεφοκομείου, εργαζόμενη από τον 10/1959, Ε.Θ.Π. κατέθεσε ότι δεν γνωρίζει τίποτα²³⁶.

Ομοίως και η 52χρονη βρεφοκόμος Μ.Α.Κ. διορισμένη στο βρεφοκομείο από το 1940 στο τμήμα των μεγάλων παιδιών²³⁷.

Ο 35 υπάλληλος του βρεφοκομείου Α.Ι.Τ. κατάθεσε ότι «...από συναδέλφους άκουγα ότι παρανόμως έφευγαν παιδιά...»²³⁸.

Η 40χρονη υπάλληλος του βρεφοκομείου Β.Σ.Μ., εργαζόμενη από το 1942 κατέθεσε ότι «...οι συναδέλφισες μου έλεγαν ότι έφευγαν παιδιά αλλά δεν το πίστευα...»²³⁹.

Η μάρτυς Ε.Ν.Ν. κατέθεσε ότι «... μια φίλη μου ονομαζόμενη προ του γάμου της Ν.Τ.Π., που τώρα κατοικεί στο Κιλκίς, όταν τέλη Νοεμβρίου με αρχές Δεκεμβρίου απερρίφθη η αίτησις μας από το αδελφάτο, με είπε ότι έχει ακούσει ότι «λαδώναν τον Δ.Ν.Π. και έπαιρναν παιδιά»... Τελικά νομίμως πήραμε παιδί από το βρεφοκομείο. Αυτό είναι έκθετο αγνώστων γονέων. Στο βρεφοκομείο, για τα παιδιά κάναμε δώρο ύφασμα κάμποτο. Το δώσαμε μεν στον Δ.Ν.Π. αλλά πήραμε απόδειξη... Εγώ πήγα στο βρεφοκομείο η Α.Μ.Κ. με είπε τι χαρτιά χρειάζονται, δίχως να με πει αν δύναμαι να πάρω παρανόμως...»²⁴⁰.

²³⁴ ο.π., σελ. 28

²³⁵ ο.π., σελ. 28-29

²³⁶ ο.π., σελ. 29

²³⁷ ο.π., σελ. 29

²³⁸ ο.π., σελ.30

²³⁹ ο.π., σελ. 31

²⁴⁰ ο.π., σελ. 32-33

Η μάρτυρας Α.Ο.Ν. κλήθηκε κατά λάθος καθώς έχει άλλο γένος από την κατ' ουσίαν μη ανευρεθείσα μάρτυρα.

Ο 56χρονος μουσικός Α.Γ.Λ., κατέθεσε τα εξής «*Η κόρη μου γέννησε σε νοσοκομείο ένα εξώγαμο κοριτσάκι. Αυτή, το άφησε στο νοσοκομείο και έφυγε και ήλθε στο σπίτι. Μετά από εξ μήνας, πήγε στο νοσοκομείο το ζήτησε αλλά δεν το βρήκε διότι το έδωσαν σε άγνωστη σε μένα οικογένεια...*»²⁴¹.

Ο 47χρονος γεωργός Α.Χ.Ε., κατέθεσε «*Το 1954 πήγα στο βρεφοκομείο ένα βρέφος μου που το έλεγαν Μ... Δύο μήνες πριν το πάω είχε πεθάνει η μάνα του. Ήταν ο Δ.Ν.Π. και η Προϊσταμένη. Πλήρωνα και το έβλεπα ως εξ μηνών. Δεν τους είπα να το δώσουν σε άλλον. Και όμως δεν μου το έδωσαν πίσω...*»²⁴². Ο Διευθυντής του βρεφοκομείου παρεμβαίνοντας είπε ότι ο μάρτυς δεν έπαιρνε το παιδί του και κατά το επικρατούν τότε σύστημα, κάνανε εικονική παράδοση κατά την οποία και ο μάρτυρας υπέγραψε. Απαντώντας ο μάρτυρας απεκρίθη ότι δεν υπέγραψε ότι παίρνει το παιδί αλλά πρόθεση του ήταν να το πάρει στην ηλικία των 8 ετών. Προς επίρρωση των ανωτέρω μάλιστα ανέφερε ότι πλήρωνα και τροφεία μέχρι και το 1960²⁴³.

Η οικοκυρά Χ.Ν.Μ. κατέθεσε τα εξής «*Η κόρη μου γέννησε εξώγαμα δίδυμα. Αυτά τα πήγα με χαρτί του Ι. στο βρεφοκομείο. Στο βρεφοκομείο τα πήγα με την κούρσα του Δημάρχου Θεσσαλονίκης. Τρεις μήνες μετά πήγα να δω τα παιδιά και με είπαν ότι είναι στα νησιά. Εν συνεχεία πήγα στον Δήμαρχο, ο Δήμαρχος τηλεφώνησε και μετά πήγα ξανά στο βρεφοκομείο. Τότε κοίταξα και είδα μόνο το ένα. Το άλλο με είπε ο Δ.Ν.Π. ότι πέθανε και δεν το είδα*»²⁴⁴.

Ο 38χρονος Δ.Α.Τ. κατέθεσε «*υιοθέτησα παιδί από το βρεφοκομείο... το υιοθέτησα νομίμως και τίποτα δεν πλήρωσα.... Εγώ ζήτησα παιδί αγνώστων γονέων. Δεν με είπαν να αφήσω τίποτα για το βρεφοκομείο. Αν με έλεγαν ότι έχει μάνα δεν θα το έπαιρνα. Εγώ διάλεξα το παιδί ανάμεσα από 4 άλλα παιδιά. Παρουσία μου ήταν η μάνα μου, η αδελφή μου και η γυναίκα μου*»²⁴⁵.

Ο Ν.Α.Χ. κατέθεσε τα εξής «*Με την γυναίκα μου απέκτησα ένα κοριτσάκι. Αυτό με όλα τα χαρτιά του το πήγα στο βρεφοκομείο... και το έδωσα στον Δ.Ν.Π.. Τότε που το έδωσα το κοριτσάκι μου ήταν δύο μηνών. Η μάνα του ζούσε μεν αλλά ήταν νευρασθενής. Η μάνα του δε ζη τώρα. Όταν το έδινα ρώτησα τον Δ.Ν.Π. πότε θα το πάρω. Ο Δ.Ν.Π. με απήντησε «ακόμα δεν το έφερες, θέλεις να το πάρης;». Στον Δ.Ν.Π. είπα τότε να υιοθετηθεί μεν, αλλά να με ρωτήσουν. Το κοριτσάκι μου δεν το πήρα. Εγώ υπέγραψα ότι το άφησα, όχι όμως ότι το πήρα... Εγώ δεν γνωρίζω αν υιοθετήθηκε ούτε ξέρω που είναι*»²⁴⁶. Ο Διευθυντής λαβών τον λόγο είπε ότι «η απόδοσις έγινε εικονικώς»²⁴⁷.

Ο αυτοκινητιστής Δ.Ι.Κ. κατέθεσε ότι «*Προ δύο ετών και ήμισυ πήρα από το βρεφοκομείο ένα παιδί. Αυτό δε βγήκε καλό. Ήταν άρρωστο και ανώμαλο. Το πήγα*

²⁴¹ ο.π., σελ. 33-34

²⁴² ο.π., σελ. 34

²⁴³ ομοίως

²⁴⁴ ο.π., σελ. 34-35

²⁴⁵ ο.π., σελ.35

²⁴⁶ ομοίως

²⁴⁷ ομοίως σελ.36

πίσω και πήρα άλλο. Δεν έδωσα χρήματα. Το πήρα με χαρτιά για δικό μου και δεν το υιοθέτησα... Ο Δ.Ν.Π. με προθυμία έκανε την αντικατάσταση του παιδιού...»²⁴⁸. Η Ε.Φ.Φ. συμπλήρωσε ότι έκανε την αλλαγή με το 8422 που ήταν «επί αποδόσει», αφού ο Κ.Ν.Π. είδε ότι για το παιδί κατεβλήθησαν τροφεία μόνο για 1 μήνα.

Η βρεφοκόμος Ι.Γ.Θ., εργαζόμενη επί 18 στο βρεφοκομείο κατέθεσε τα εξής «... ήλθε η Ε.Φ.Φ. και είπε να πούμε σε όποιον έλθη να δει το 8422, να δείξουμε το 8432. Το 8422 είχε γονείς και παρεδόθη εις εν σωφέρ... Αι βρεφοκόμοι είπαν ότι έδιναν λαθραία παιδιά και υπέθεταν για να κάνουν αυτή τη δουλειά θα παίρνουν χρήματα»²⁴⁹.

Μετά το πέρας των μαρτύρων κατηγορίας, με πρόταση του εισαγγελέα κατέθεσε η 45χρονη κοινωνική λειτουργός Α.Δ.Χ. η οποία από το 1955 εργαζόταν, αρχικά ως εθελόντρια, στο ίδρυμα. Αναφέρει με συνοπτικές διαδικασίες ποια βιβλία τηρούσαν από ποιον και γιατί. Αξιοσημείωτο είναι το τέλος της κατάθεσης της όπου αναφέρει ότι στο βρεφοκομείο υπήρχαν «λιμνάζοντα παιδιά» για τα οποία έκαναν προσπάθειες να βρουν και να τα αποδώσουν στους φυσικούς τους γονείς. Για όσα δεν καρποφόρησαν οι προσπάθειες τους (σ.σ. των αρμόδιων κοινωνικών λειτουργών) είτε τα έδωσαν για υιοθεσία είτε τα προώθησαν στα οικεία ορφανοτροφεία της πόλης.

3.2.2. Μάρτυρες Υπεράσπισης

Ακολούθως άρχισαν οι μάρτυρες υπεράσπισης, οι οποίοι κυρίως διαφώτιζαν το δικαστήριο για το ήθος και τον έντιμο βίο των κατηγορούμενων.

Πρώτος μάρτυρας υπεράσπισης, ο 51ετους δικηγόρος και Γενικός Γραμματέας του Δήμου Θεσσαλονίκης τα έτη 1955-59, Γ.Σ.Σ. κατέθεσε για την εντιμότητα και ευσυνειδησία των τριών πρώτων κατηγορουμένων και είπε μεταξύ άλλων τα εξής «Ο Δ.Ν.Π. πιθανόν να διέπραξε τυπικάς μόνον παραβάσεις. Ούτος εδέχετο πιέσεις και ενώ παιδιά που ήταν γνωστών γονέων τα ενεφάνιζε αγνώστων τοιούτων, δια να μην εκτεθούν υψιλά πρόσωπα. Τούτο επεκράτησε το μεν δια να καλύψη οικογενειακά σκάνδαλα, το δε δια να μην εκτεθούν υψιλά πρόσωπα. Μητέρες εξώγαμων παιδιών επειδή επρόκειτο να παντρευθούν και δεν ήθελαν να μάθουν οι άλλοι το παρελθόν των, έκαναν τυπικήν απόδοσι και εν συνεχεία τυπικήν εισαγωγή ως έκθετον... δεν γνωρίζω αν είπε ο Δ.Ν.Π. ότι πέθανε κάποιο παιδί ενώ ήταν ζωντανό. Ίσως να έδωσε παιδιά γνωστών γονέων αφού προηγουμένως έκανε τυπική απόδοσι και εν συνεχεία εισαγωγή τούτων ως έκθετων. Τούτο όμως θα το έκανε δια το συμφέρον των παιδιών και δια την νομιμοποίησιν των...»²⁵⁰. Αναφέρει χαρακτηριστικά την περίπτωση μιας μητέρας που έφτασε στο δικαστήριο, γιατί ενώ παρέδωσε το παιδί της στο βρεφοκομείο, οι συγχωριανοί της την κατηγόρησαν ότι έκανε άμβλωση. Επίσης αναφέρει τις άριστες αξιολογήσεις που λάμβανε ο Διευθυντής από τους προηγούμενους Δημάρχους καθώς και την κατακίρυφη μείωση του ποσοστού θνησιμότητας βρεφών εντός του

²⁴⁸ ομοίως

²⁴⁹ ομοίως σελ. 36-37

²⁵⁰ ομοίως σελ. 37-38

βρεφοκομείου από 86% στο 0,08% χάρη στις ακούραστες προσπάθειες του κατηγορούμενου²⁵¹.

Ο παιδίατρος του βρεφοκομείου Μ.Χ.Μ. εξάγει το άριστο ποιόν του Διευθυντή, περιγράφει την διαδικασία βεβαίωσης θανάτου βρέφους εντός του βρεφοκομείου και συμπληρώνει «...όταν εγώ υπογράφω είμαι απολύτως βέβαιος. Θα με παρασύρει ο υπάλληλος, όταν κάνη εκείνος λάθος. Η εν τω βρεφοκομείο θνησιμότης εμειώθη χάριν των προσπαθειών του Δ.Ν.Π. ...»²⁵².

Ο 66χρονος μάρτυρας υπεράσπισης απόστρατος αξιωματικός της αεροπορίας Γ.Α.Θ. καταθέτει για το άριστο ποιόν του Διευθυντού²⁵³.

Στη συνέχεια κατέθεσε ο 66χρονος δικηγόρος και νυν Δήμαρχος Θεσσαλονίκης Ι.Μ.Π. τα εξής «Είμαι Πρόεδρος του Αδελφάτου του Βρεφοκομείου. Εγώ συνετέλεσα εις την ανακάλυψιν του σκανδάλου. Οι προκάτοχοι μου δεν εμερίμνησαν δια το βρεφοκομείο... Το θέρος του 1962 με ειδοποίησαν ότι παρατηρούνται κινήσεις κατά τας νυκτερινάς ώρας από το 1954 και εντεύθεν... Με τους ειδοποίησαντες μοι πήγαμε εις τον τότε Διευθυντή της Αστυνομίας Κ.Δ.Θ. και αποφασίσαμε να επέμβωμε... Την 5^{ην} ή 6^{ην} Δεκεμβρίου 1962 με τηλεφώνησαν ότι κάτι έγινε χθες βράδυ... επήραν το παιδί και ότι τούτο ευρέθη εις τον Κ.Γ.Π. Τον Δ.Ν.Π. έθεσα εκτός υπηρεσίας, εις την Κ.Γ.Δ. δε ανέθεσα διοικητικήν ανάκρισιν. Ανακρίσεις έκανα και εγώ. Εγώ εδέχθην ότι αι κοπέλλαι του βρεφοκομείου ετέλουν εν αγνοία και δια τούτο τις απήλλαξα των κατηγοριών των. Το βρεφοκομείο το 1938 έγινε δημόσια υπηρεσία... Το αδικαιολόγητο είναι ότι διοικήσεις διέθετε παιδιά γνωστών γονέων ως αγνώστων τοιούτων. Από το 1959 δεν εισήγοντο παιδιά εις το βρεφοκομείο, άνευ αποφάσεως του Αδελφάτου... Ο Δ.Ν.Π. δεν ενήργησε καλώς εις την περίπτωσιν των διδύμων... Εγώ τα εισήγαγα επειγόντως -δια να μην πεθάνουν μέσα εις το γραφείον μου- και εν συνεχεία απεφάσισε το Αδελφάτο περί της εισαγωγής των ως γνωστών γονέων... Τα γεννηθέντα εις το Δημόσιον Μαιευτήριον θα έχουν τουλάχιστον γνωστήν μητέρα. Αν ο Δ.Ν.Π. τα φέρη ταύτα ως αγνώστων γονέων, μόνος του ομολογεί το αδίκημα. Εάν είχε πιέσεις από το μαιευτήριον έπρεπε να μου το αναφέρει... Ουδεμία των υπαλλήλων ήτις κατήγγειλε το σκάνδαλο απέλυσα»²⁵⁴.

Στη συνέχεια η έμπορος και Δημοτική Σύμβουλος Κ.Γ.Δ. κατέθεσε ότι θυμόταν μόνο για την περίπτωση των διδύμων, ότι το ένα το έδωσαν για υιοθεσία, ενώ στα βιβλία το κατέγραψαν ως νεκρό²⁵⁵.

Μία μαία κατέθεσε για το ήθος και το ποιόν της Π.Μ.Τ. και μια οικοκυρά για το ήθος του Κ.Ν.Π.

Η 45χρονη παιδίατρος Κ.Δ.Β., υπηρετούσα στο βρεφοκομείο από το 1949 ως το 1956 κατέθεσε μεταξύ άλλων τα εξής «...Προ του Δ.Ν.Π. το βρεφοκομείο το έλεγαν βρεφοκτονείο διότι πέθαιναν πολλά παιδιά. Χάριν των προσπαθειών του Δ.Ν.Π. η θνησιμότης περιορίσθη εις το ελάχιστο... Δεν έπεσε εις την αντίληψιν μου αλλαγή

²⁵¹ ομοίως

²⁵² ομοίως σελ. 38

²⁵³ ομοίως σελ. 39

²⁵⁴ ομοίως σελ. 39-40

²⁵⁵ ομοίως σελ. 42

αριθμών. Οι επιθυμούντες να υιοθετήσουν, προτιμούσαν παιδιά αγνώστων γονέων και μάλιστα αβάπτιστα...»²⁵⁶.

Ακολούθως, ένας δικηγόρος και ένας 72χρονος απόστρατος αξιωματικός κατέθεσαν για τον διευθυντή ως υπόδειγμα ανθρώπου και υπαλλήλου.

Ο 33χρονος ραδιοτεχνίτης Ι.Κ.Λ. κατέθεσε για τον Δ.Ν.Π. ότι είναι πολύ καλός άνθρωπος και ότι «...ούτος δεν δέχθηκε τα παιδιά της Μπ.. Αυτή πήγε εις τον Δήμαρχον και ο τελευταίος ετηλεφώνησε τον Δ.Ν.Π. δια να τα πάρη. Ο Δ.Ν.Π. κατόπιν τούτου πήρε μόνο το ένα. Η μητέρα του όμως άφησε το άλλο εις το καλάθι και έφυγε»²⁵⁷.

Ο ξυλουργός Κ.Γ.Ι. που έκανε αφιλοκερδώς ξυλουργικές εργασίες στο βρεφοκομείο, αναφέρει ότι ο Δ.Ν.Π. είναι καλός άνθρωπος και καταθέτει για το περιστατικό της Μ., 35χρονης φιλόλογου, ότι το καλοκαίρι που «...πήγε τα παιδιά κατασκήνωσι έμεινε έγκυος από τον Αρχιμανδρίτη από τον Βόλο. Εγώ είπα τον Δ.Ν.Π. να πάρη το παιδί της Μ. αλλά αυτός κατ' αρχάς δεν το δεχόταν και είπε θα το σκεφθώ. Τελικά με απήντησε «Ας το φέρουν» και το πήγαν»²⁵⁸.

Στη συνέχεια, η 40χρονη συνταξιούχος βρεφοκόμος Κ.Α.Δ., εργαζόμενη επί 22 έτη στο βρεφοκομείο κατέθεσε για το ήθος του Διευθυντή. Το ίδιο και ο γεωργός που έδωσε το παιδί του και υιοθετήθηκε διαμέσου του βρεφοκομείου και ζει ευτυχισμένο. Ομοίως και η 53χρονη οικοκυρά Μ.Π.Χ. που υιοθέτησε παιδί από το βρεφοκομείο κατέθεσε ότι ουδέποτε έδωσε χρήματα²⁵⁹.

Η 32χρονη πρώην σιδερώτρια του βρεφοκομείου Κ.Ι.Γ. κατέθεσε ότι «...το 1954 έβαλα το παιδί μου και δεν πλήρωσα τίποτα...»²⁶⁰.

Ο 67χρονος Δημοτικός συνταξιούχος Α.Γ.Γ., επί 18ετία εργαζόμενος στο βρεφοκομείο κατέθεσε ότι παιδιά δεν έφευγαν παράνομα. Σε παρόμοιο ύφος και η 60χρονη Σ.Ι.Ε., εργαζόμενη στο βρεφοκομείο την δεκαετία 1954-64 κατέθεσε ότι «...αι βρεφοκόμοι έλεγαν πολλά εναντίον του αλλά εγώ δεν το πίστευα...»²⁶¹.

Ο 42χρονος αποθηκάριος του βρεφοκομείου Δ.Χ.Π. κατέθεσε για το ήθος του Γραμματέα και τις εργασίες του στο ίδρυμα. Σε παρόμοιο ύφος, η 48χρονη διαιτολόγος Β.Ν.Α. κατέθεσε υπέρ της κατηγορούμενης Προϊσταμένης του ιδρύματος και ότι «...Η Ε.Α.Σ., ίσως και άλλες δεν την χόνευαν. Το τελευταίο παιδί ήλθε ως Νέον. Η Ε.Α.Σ. με την Α.Ε.Κ. με είπαν να βάλω εις αυτό τον αριθμό 8638. Εγώ δια να απαλλαγώ από τας πιέσεις των έβαλα τον αριθμό που με είπαν»²⁶². Άλλη μάρτυρας, υπάλληλος του βρεφοκομείου την δεκαετία 1949-1959, η Ε.Ρ.Π. κατέθεσε υπέρ του κατηγορούμενου Διευθυντή και της Προϊσταμένης και συμπλήρωσε ότι η Ε.Α.Σ. ήταν κακός άνθρωπος²⁶³.

²⁵⁶ ομοίως σελ. 43-44

²⁵⁷ ομοίως σελ. 44

²⁵⁸ ομοίως σελ. 45

²⁵⁹ ομοίως σελ. 46

²⁶⁰ ομοίως

²⁶¹ ομοίως σελ. 46-47

²⁶² ομοίως σελ. 47

²⁶³ ομοίως

Η 38χρονη διαχειρίστρια του βρεφοκομείου Χ.Γ.Κ. κατάθεσε ότι «...εργάζομαι 18 έτη και εάν συνέβαινε κάτι θα το μάθαινα. Από το δημόσιον μαιευτήριοι ερχόταν παιδιά και τα καταχωρούσαν ως αγνώστων γονέων. Αποκλείεται ο Δ.Ν.Π. να επήρε χρήματα ως και να έκανε τις πράξεις δια τας οποίας κατηγορείται»²⁶⁴. Παρομοίως και η 30χρονη βρεφοκόμος Β.Ο.Φ. κατέθεσε ότι «...Την Ε.Φ.Φ. την μισούσαν και δια τούτο την κατηγορήσαν ενώ αυτή είναι καθ' όλα εξαιρετική. Εγώ είμαι υπάλληλος από το 1949. Αποκλείεται να πήρε χρήματα. Εξαιρετικός καθ' όλα είναι επίσης και ο Κ.Ν.Π.»²⁶⁵.

Στην ίδια υπερασπιστική γραμμή κινήθηκε και η βρεφοκόμος, εργαζόμενη στο ίδρυμα από το 1955, Σ.Δ.Α. η οποία κατέθεσε ότι οι κατηγορούμενοι εκ του ιδρύματος είναι πολύ καλοί και εργατικοί άνθρωποι και αποκλείεται να χρηματίζονταν²⁶⁶.

Και ο ξυλουργός Σ.Χ.Λ. κατέθεσε μεταξύ άλλων ότι «... το παιδάκι μου το πήγα εις το βρεφοκομείον εις κακήν κατάστασι και το πήρα εις αρίστην τοιαύτην...»²⁶⁷.

Ακολούθως, ένας 56χρονος απόστρατος αρχίατρος, ένας απόστρατος αξιωματικός, ένας δημοτικός υπάλληλος καθώς και ένας 46χρονος δικηγόρος εξήραν το ποιον και το ήθος του κατηγορούμενου κλινικάρχη ιατρού Κ.Γ.Π., μάλιστα ένας από αυτούς κατέθεσε «ότι και αν έκανε το έκανε για καλό»²⁶⁸.

Ένας συνταξιούχος παιδίατρος αλλά και η πρώην βοηθός της, κατέθεσαν για την κατηγορούμενη μαία²⁶⁹.

Τέλος, η 51έτους οικοκυρά Σ.Κ.Τ. κατέθεσε ότι «...Εις το βρεφοκομείον είχα δύο παιδιά μου. Η Ε.Φ.Φ. είναι καλή και έβλεπε τα παιδιά σαν μητέρα... Είναι ηθική και δεν πιστεύω να έλαβε μέρος εις την κατηγορίαν. Τα δικά μου παιδιά ήταν αβάπτιστα και όμως δεν τα επώλησαν. Υπήρχε μίσος μεταξύ των συναδέλφων του βρεφοκομείου»²⁷⁰.

Ολοκληρώθηκαν οι μαρτυρικές καταθέσεις και ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου διέκοψε για την 15-06-1964. Η συνεδρίαση ξεκίνησε με την ανάγνωση του πορίσματος της ΕΔΕ και οι συνήγοροι υπεράσπισης παρουσίασαν τα φύλα ποιότητας του Διευθυντή, πιστοποιητικά από το οικείο υποθηκοφυλακείο καθώς και άρθρο, από το αριθμ. 16685/1-8-1962 φύλο της τοπικής εφημερίδας «ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ», με τίτλο «αρτιγέννητον θήλυ εγκατελείφθη πλησίον κέντρου».

3.2.3. Απολογίες κατηγορουμένων

Πρώτος απολογήθηκε ο πρώην Διευθυντής του βρεφοκομείου, ο οποίος από το 1945 υπηρετούσε ως γραμματέας και από το 1950 ως διευθυντής του ιδρύματος. Κατά την μακροσκελή απολογία του ανέφερε ότι συνέχισε το έργο των προκατόχων του και ότι το βρεφοκομείο ήταν βρεφοκτονείο, έτσι έλεγαν στην πόλη, λόγω της μεγάλης θνησιμότητας των βρεφών. Σημειώνει μάλιστα ότι το ποσοστό 86% των θανάτων

²⁶⁴ ομοίως

²⁶⁵ ομοίως

²⁶⁶ ομοίως σελ. 47-48

²⁶⁷ ομοίως σελ. 48

²⁶⁸ ομοίως σελ. 49

²⁶⁹ ομοίως σελ. 50

²⁷⁰ ομοίως σελ. 50-51

έπεσε στο 0,06% χάρη στις άοκνες προσπάθειες του²⁷¹. Και προσθέτει «...το σκέλος της κατηγορίας μου περί ψευδούς βεβαιώσεως το διέπραξα, νομίζων ότι έχω το δικαίωμα. Μια μητέρα εις εξώγαμον τέκνο της έδινε καρφίτσες. Ο δήμαρχος με είπε να το εισαγάγωμε ως αγνώστων γονέων και τοιούτο δια να μην εκθέσωμε την Ελληνίδα μητέρα...»²⁷². Αναφέρει και άλλες περιπτώσεις εισαγωγής βρεφών με εντολές άνωθεν και συνεχίζει «...Το Αδελφάτο είχε γνώσιν των ανωτέρω και εγώ πράττων ταύτα ενόμιζον ότι εξυπηρετώ κοινωνικό καθήκον... Βρήκα δι' αλληλογραφίας την μάνα ενός εγκαταλειφθέντος παιδιού, αλλά εκ του Υπουργείου Βορ. Ελλάδος έλαβα διαταγήν και το έδωσα προς υιοθέτησην και επειδή ήταν ηλικίας 7 ετών τω έπλασα τον μύθον ότι οι γονείς του σκοτώθηκαν. Παιδιά φερόμενα ως αγνώστων γονέων είναι του Ε.Χ.Π., του Β.Α.Χ., του Ν.Χ.Κ.. Εις τας μητέρας αυτών μπορούσα να υποδείξω την βρεφοδόχον, να τα εγκαταλείψουν εις αυτήν και εν συνεχεία να τα παραλάβωμε ως έκθετα. Αλλά δεν το έπραξα διότι δεν θεωρούσα παράνομον την ενέργειαν μου. Η Α.Γ.Ψ. εκ Ναούσης δεν είχε ούτε τα χαρτιά της ούτε να θρέψη το παιδί της. Έφυγα από το γραφείο και όταν επέστρεψα το απόγευμα το βρήκα εγκαταλελειμένον. Αργότερα με έγραψε και ίσως να επισύναψε και κανένα χαρτί. Τα δίδυμα ήλθαν με την κούρσα του Ι.Μ.Π. και είχαν σπιριά, ως και ο ίδιος κατέθεσε. Αυτά δεν είχαν δικαιολογητικά αλλά τα εδέχθην κατόπιν τηλεφωνήματος του Δημάρχου... Το εν των διδύμων υιοθετήθη, το δ' άλλο το πήρε η γιαγιά. Την 10^{ην} Μαΐου έλαβε χώραν ένας θάνατος όστις κατεχωρήθη εις την μερίδαν του υπ' αριθμ. 8300 βρέφους. Εάν τα δίδυμα κατεχωρούντο ως αγνώστων θα ευθυνόμουν εγώ αλλά τα έφερε ο δήμαρχος ως τοιαύτα. Η Μ.Α.Ν. ήλθε και ζήτησε το 8403. Εγώ δεν της το έδωσα διότι είχα την εντύπωσι ότι δεν είναι ισορροπημένη. Ο Ν.Α.Χ. έφερε το παιδί του το οποίο εισήχθη κανονικά. Μετά από χρόνια με παρεκάλεσε να υιοθετηθεί. Οι διδάσκαλοι που το ήθελαν το ήθελαν αγνώστων γονέων... Πολλοί των μαρτύρων μου δεν ήλθαν να βεβαιώσουν ότι τα έφερναν τα παιδιά και ηναγκαζόμουν να τα πάρω ως αγνώστων γονέων. Ταύτα εις γνώσιν του αδελφάτου διότι εξητείτο η έγκρισις του Δημάρχου. Από το Δημόσιο μαιευτήριον ερχόταν παιδιά ως αγνώστων, καίτοι τούτο ε γνώριζε το αδελφάτο... Αυτά είχα να πω δια την πράξιν της ψευδούς βεβαιώσεως»²⁷³.

Για την επόμενη κατηγορία συνεχίζει λέγοντας «Την δωροδοκίαν αρνούμαι παντελώς... Εις τον Κ.Γ.Π. έδωσα 3 παιδάκια κατ' αραιά χρονικά διαστήματα. Τότε που τα έδωσα τα παιδάκια κοιμόταν ανά δύο στα κρεββατάκια των. Χρήματα δεν πήρα και το έκανα διότι πίστευα ότι κάνω μια καλή πράξη... Αυτά γινόνταν την 6-7 μ. μ. ώραν άνευ προφυλάξεως. Τα παιδιά αυτά δεν ήταν δηλωμένα ούτε και καταχωρημένα. Αυτά ερχόταν κι έφευγαν εντός 3ημέρου δια τον ως άνω τρόπον. Τα χαρτονομισματα των 500 δραχμών που έφερναν οι νοσοκόμες τα έδιναν εις τον Κ.Ν.Π. Τα ως άνω 3 παιδιά ευρέθησαν εις την βρεφοδόχον. Η νοσοκόμος από το γραφείον μου παρελάμβανε το παιδί, άφηνε τον φάκελλο ως δωρεά αγνώστων δια χειρός Δ.Ν.Π.. Αυτό έγινε δια τα πρώτα 2 πεντακοσιόδραχμα. Το τρίτο κατ' αρχάς ήταν στο δικό μου συρτάρι. Αλλά το έδωσα στις αδελφές υπέρ του εράνου που έγινε δια την ανέγερσι ναού. Την επομένην του 3^{ου} παιδιού συνελήφθην.... Τα δίδυμα... αμφοτέρα εισήχθησαν δι' υιοθεσία... Εις την

²⁷¹ ομοίως σελ. 52

²⁷² ομοίως

²⁷³ ομοίως σελ. 53-54

μερίδαν του υιοθετηθέντος εκ παραδρομής κατεχωρήθη ότι απεβίωσε εκ βρογχοπνευμονίας... Η εκ του Δ.Α.Τ. υιοθεσία δεν ήταν πρόσφατος, αυτή δ' εκ παραλείψεως δεν κατεχωρήθη. Η εις τους γονείς απόδοσις ήταν εικονική εις ωρισμένας περιπτώσεις... Παρόμοια έγιναν και προ του 1957 εις γνώσιν του Αδελφάτου»²⁷⁴.

Στη συνέχεια ο διευθυντής αθώνει τους συγκατηγορούμενος του και προσθέτει «...Η Προϊσταμένη δεν με βοηθούσε εις τας πράξεις μου. Ειδοποιούσε να φέρουν το παιδί αλλά δεν γνώριζε περί τίνος επρόκειτο. Αρνούμαι την αλλαγήν του μογγόλου, όστις απεβίωσε προ 6-12 μηνών. Το καρδιοπαθές είχε αριθμόν 8241 είναι της Ε.Π.Χ. και ουδέποτε έγινε αλλαγή... Τον Κ.Γ.Π. τον έδινα από τα ακαταχώρητα που είχαν την ένδειξην «Νέον». Ακαταχώρητα δε έμεναν αυτά δια να διατεθούν... (σ.σ. τα βιβλία) τα κρατούσα δε εις γνώσιν του Αδελφάτου αλλά άνευ αποφάσεως του... Εις το 8422 δεν κατεχώρησα την υιοθεσία δια να την κάνη απ' ευθείας η μητέρα του, όταν θα την εύρισκα...»²⁷⁵.

Ακολουθεί ο Γραμματέας του Βρεφοκομείου ο οποίος αρνείται κάθε ανάμειξη του στην υπόθεση και μεταξύ άλλων δηλώνει «...Δεν νομίζω ότι ψευδόρκησαν αι βρεφοκόμοι από εχθρότητα προς αυτόν (σ.σ. Διευθυντή)... Ουδέν θα έκανα περι απόδόσεως βρέφους πριν θέσω τούτο υπ' όψιν του Αδελφάτου... Έχω την γνώμιν ότι η Ε.Α.Σ. ενήργησε με μίσος. Εγώ ως Διευθυντής την έκανα αναφορά. Αυτά που κατέθεσαν τα κατέθεσαν διότι πιστεύουν ότι κατά ένα μέρος έγιναν παρανομίες και κατ' άλλο διότι πράγματι έγιναν. Υπήρχαν μητέρες που έπαιρναν τα παιδιά των από το βρεφοκομείον και τα άφηναν εις την βρεφοδόχον. Αυτά παρελαμβάνοντο τότε και εάν μεν είχαν σημείωμα, ως γνωστών γονέων, εάν όμως δεν είχαν ως αγνώστων γονέων. Τυχαίως είδα να φέρνη αδελφή του Δημοσίου μαιευτηρίου παιδιά, αλλά δεν γνωρίζω πως κατεχωρούντο αυτά»²⁷⁶.

Η Προϊσταμένη του βρεφοκομείου κατά την απολογία της αναφέρει «...Το απόγευμα της παραμονής των γεγονότων βγήκα έξω. Όταν επέστρεψα το ίδιο απόγευμα βρήκα τα παιδιά σε κακά χάλια. Υπηρεσία ήταν η Ε.Α.Σ., Θ.Γ.Π. και Α.Σ.Γ. και όμως αδιαφόρησαν δια την κατάστασιν των παιδιών... Τίποτε δεν υποπτεύθην από το ότι ζητούσε βράδυ τα παιδιά ο Δ.Ν.Π.. Το παιδί που έδωσα εις την Ο.Δ.Π. είχε την ένδειξην «Νέον» και ήταν λίγων ημερών εντός του βρεφοκομείου, ο δε Δ.Ν.Π. με είπε ότι αυτό είναι ως φιλοξενούμενον... Αυτό και ένα άλλο ήταν ακαταχώρητα. Πριν αναλάβει ο Δ.Ν.Π. την διεύθυνσι, έτυχε να είναι παιδιά ακαταχώρητα επό 2-3 ημέρας. Εκ των υστέρων έμαθα ότι το παιδί που πήρε η Ο.Δ.Π. ήλθε από το Δημόσιο μαιευτήριον. Μπορεί και άλλες φορές να πήγα παιδιά στο γραφείο του Δ.Ν.Π., αλλά ουδέποτε διεμαρτυρήθησαν αι βρεφοκόμοι δια το ότι ζητούσα παιδιά. Εγώ βέβαια, τα ζητούσα κατόπιν εντολής του Δ.Ν.Π. ...»²⁷⁷.

Ο κλινικάρχης ιατρός Κ.Γ.Π. κατά την απολογία του μεταξύ άλλων δηλώνει «...Τρεις εκ των πελατισσών μου εις τας οποίας έκανα θεραπεία δεν τεκνογονούσαν... Αυτές ήθελαν μεν παιδί αλλά δεν ήθελαν το παιδί που θα έπαιρναν να έχη την στάμπα του νόθου. Απετάνθην εις τον Δ.Ν.Π. ... τηλεφωνικώς αρχές του 1960, τον είπα «θέλω ένα

²⁷⁴ ομοίως σελ. 55

²⁷⁵ ομοίως σελ. 56-57

²⁷⁶ ομοίως σελ. 58-59

²⁷⁷ ομοίως σελ. 59-61

παιδί που να μην είναι ακόμα καταχωρημένο δια να το δώσω σε ένα ζεύγος» και αυτός απήντησε «όλοι αυτό θέλουν, το παιδί να είναι αγνώστων γονέων». Τον είπα αν είναι δυνατόν να με βοηθήσει και είπε ότι είναι δυνατόν. Αρχάς του 1960 έστειλα και επήρα το πρώτο παιδί η Α.Μ.Ν.. Τα άλλα δύο επήρε η Ο.Δ.Π., το μεν ένα αρχάς του 1962 το δ' άλλο τον Δεκέμβριο του ίδιου έτους. Αυτά τα έκανα δια κοινωνικόν σκοπόν. Εις το ζεύγος Ο.Σ.Π. έδωσα πιστοποιητικό ότι τεκνοποίησε, ενώ δεν τεκνοποίησε. Τούτο το έκανα διότι πίστευα ότι έκανα μια καλή πράξη ανιδιοτελώς... Τα παιδιά που επήρα τα ζήτησα να είναι αγνώστων γονέων και πράγματι ήταν αγνώστων...»²⁷⁸.

Ακολουθεί η απολογία της μαίας Π.Μ.Τ. όπου για τις δύο περιπτώσεις γεννήσεως εκ κλεψιγαμίας δηλώνει ότι η ίδια πήγε τα παιδιά και πλήρωνε τα τροφεία και έπειτα από λίγο καιρό τα πήρε πίσω και τα παρέδωσε στις φυσικές μητέρες τους. Για το τρίτο βρέφος αναφέρει ότι η τεκούσα μητέρα είχε συνεννοηθεί με τον Δ.Ν.Π. και μαζί πήγαν το παιδί στο βρεφοκομείο και δεν έχει καμία άλλη ανάμειξη²⁷⁹.

Η Προϊσταμένη νοσοκόμα της κλινικής αναφέρει ότι «... Από το βρεφοκομείον πήρα 2 παιδιά. Και στις δύο φορές πήγα διότι με έστειλε ο Κ.Γ.Π.. Ο Κ.Γ.Π. με είπε να πάω και να δώσω τον φάκελλο στον Δ.Ν.Π. και να πάρω το παιδί νομίζουσα ότι το παίρνω νομίμως... Εγώ δεν γνώριζα ότι κάνω κάτι το παράνομο, ούτε καν υποψιάσθην. Άλλη φορά δεν είδα από το βρεφοκομείον να μπαίνουν παιδιά εις την κλινικήν...»²⁸⁰.

Ο κατηγορούμενος Γ.Κ.Κ. με ειλικρίνεια καταθέτει «...Αφού κάναμε και στον Κ.Γ.Π. θεραπεία χωρίς αποτέλεσμα, τον παρακαλέσαμε να μας βρει παιδί. Αυτός δεν δεχόταν. Τελικά δέχθηκε και είπε να πέση η γυναίκα μου σαν λεχώνα και ότι θα πάρη παιδί από τον Δ.Ν.Π... Τις 500 δραχμές τις έδωσα ως δώρο δια το βρεφοκομείο και τα παιδιά και ο Κ.Γ.Π. τις έβαλε στον φάκελλο. Τούτο το έκανα από την χαρά μου και δεν ήθελα ούτε βεβαίωσιν...»²⁸¹.

Σε παρόμοιο ύφος και η σύζυγος του προαναφερθέντος κατηγορουμένου δηλώνει «...εγώ έκανα πως γέννησα διότι δεν ήθελα να το καταλάβη ο κόσμος, οι γονείς και προ πάντων η πεθερά μου...»²⁸².

Τελευταία, η Ο.Σ.Π. απολογούμενη αναφέρει «...αποφασίσαμε με τον άνδρα μου να πάρουμε ένα παιδί. Περί τούτου παρακαλέσαμε τον Κ.Γ.Π. και του είπαμε να είναι αγνώστων γονέων. Με είπε ότι υπάρχει ένα παιδί και ότι θα μου το δώση. Στον Κ.Γ.Π. έδωσα 500 δραχμές διότι τον ρώτησα και με είπε ότι όταν υπάρχη θέλησις δίνουν στο βρεφοκομείον... Το παιδί ήταν 4 μηνών...»²⁸³.

Οι απολογίες ολοκληρώνονται και ο Πρόεδρος κηρύσσει περαιωμένη την συζήτησιν.

²⁷⁸ ομοίως σελ. 61-62

²⁷⁹ ομοίως σελ. 62-63

²⁸⁰ ομοίως σελ. 63

²⁸¹ ομοίως σελ. 64

²⁸² ομοίως

²⁸³ ομοίως

3.2.4. Οριστική απόφαση

Με από μυστική συνεδρίαση ο Εισαγγελέας προτείνει την απαλλαγή όλων πλην του Διευθυντού, του κλινικάρχη και της μαίας. Το δικαστήριο τους κυρήσσει ένοχους για μια σειρά από αδικήματα. Πιο συγκεκριμένα :

Α. Για τον Διευθυντή ότι, από 01-01-1959 μέχρι 08-12-1962, «...εβεβαίωσε ψευδή περιστατικά δυνάμενα να έχωσιν έννομας συνέπειας...»²⁸⁴ για 12 περιπτώσεις. Επίσης, από 01-01-1960 μέχρι 08-12-1962 «...Απήτησε και έλαβε δώρα χάριν τελεσθείσης υπηρεσιακής ενεργείας ή παραλείψεως αντικείμενης εις τα καθήκοντα του...» για 10 περιπτώσεις ζευγαριών.

Β. Για τον Διευθυντή μαζί με τον κλινικάρχη ότι, από 01-01-1960 μέχρι 08-12-1962, «εκ προθέσεως παρέσχον άμεσον συνδρομήν εις...»²⁸⁵ 3 ζεύγη.

Γ. Για τον Διευθυντή μαζί με την μαία ότι, από 01-01-1960 μέχρι 08-12-1962, «εκ προθέσεως παρέσχον άμεσον συνδρομήν εις...»²⁸⁶ 7 ζεύγη.

Δ. Για τον κλινικάρχη ότι την 19-02-1962 «...εν γνώσει εξέδωσε ψευδή πιστοποίηση προσωρισμένην να παράσχη πίστιν παρά τη δημοσία αρχή»²⁸⁷ και ότι από 01-01-1960 ως 08-12-1962, «...προσέφερε δώρα εις υπάλληλον... χάριν μελλούσης παραλείψεως νομίμου πράξεως αναγομένης εις την υπηρεσίαν τούτου...»²⁸⁸ σε 3 περιπτώσεις.

Ε. Για την μαία ότι, από 01-01-1960 μέχρι 08-12-1962 , σε 7 περιπτώσεις «...εκ προθέσεως και δι' επανειλημμένων και επιμόνων παραινήσεων, προτροπών και συμβουλών, προϋκάλεσεν εις έκαστον ζεύγος την απόφαση την υφ' εκάστου τούτων, κατά τα άνω, διαπραχθείσης αδικου πράξεως της δωροδοκίας (δεκασμού) χάριν παρανόμων πράξεων»²⁸⁹.

Αθωώθηκαν οι υπόλοιποι κατηγορούμενοι για τους λόγους που αναφέρονται στο σκεπτικό της απόφασης και έπαυσε η ποινική δίωξη της από 31-03-1959 βεβαίωσης ψευδούς περιστατικού ότι το 8191 άρρεν βρέφος της εν διαστάσει Ε.Χ.Π. το οποίο ανέγραψαν ψευδώς ως έκθετον προαυλίου, ήτοι αγνώστων γονέων, εφόσον οι κατηγορούμενοι κλήθηκαν νόμιμα τον Απρίλιο του 1964, μετά παρέλευση 5ετίας από το αδίκημα.

Ο Εισαγγελέας αρχικά πρότεινε βαριές ποινές οι οποίες όμως τελικά συγχωνεύτηκαν και έτσι ο κατηγορούμενος Διευθυντής καταδικάστηκε σε 5ετή φυλάκιση και 2ετή αποστέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων. Ο κατηγορούμενος κλινικάρχης καταδικάστηκε σε 10 μήνες και 5.000 μεταλλικές δραχμές και τέλος, η κατηγορούμενη μαία σε 2 έτη κατά συγχώνευση.

Το δικαστήριο επίσης προέκρινε η τυχόν ασκηθείσα έφεση να έχει ανασταλτικό χαρακτήρα.

²⁸⁴ ομοίως σελ. 70-73

²⁸⁵ ομοίως σελ. 74

²⁸⁶ ομοίως

²⁸⁷ ομοίως σελ. 75

²⁸⁸ ομοίως

²⁸⁹ ομοίως σελ. 77

4. Η δευτεροβάθμια δίκη

4.1. Οι ασκηθείσες εφέσεις

Εφ' όσον το Τριμελές Πλημμελειοδικείο όρισε ότι η τυχόν ασκηθείσα έφεση θα έχει ανασταλτικό χαρακτήρα και δεδομένων των ποινών που αποδόθηκαν στους 3 κατηγορούμενους, την 17 Ιουνίου 1964 μόλις καθαρογράφηκε η 2561/64 απόφαση, οι 3 καταδικασθέντες άσκησαν την αριθμ. 262/ 17-06-1964 έφεση²⁹⁰.

Ακολούθως, ο Εισαγγελέας Δ.Π.Ε. άσκησε την αριθμ. 269/20-06-1964 έφεση, κατά της αριθμ. 2561/17-6-1964 απόφασης «... δι' ης εκηρύχθη αθώα η Ε..Φ.Φ., κάτοικος Θεσσαλονίκης κατά κακήν εκτίμησιν των εκ της διαδικασίας προκυψάντων πραγματικών περιστατικών ενώ έδει να κηρυχθή ένοχος κατά το κατηγορητήριο»²⁹¹.

Σύμφωνα με το ίδιο σκεπτικό άσκησε και την αριθμ. 274/24-06-1964 Έκθεση Αντεφέσεως κατά του καταδικασθέντος ιατρού «...διότι η επιβληθείσα αυτώ ποινή είναι λίαν επιεικής λαμβανομένου υπ' όψιν των περιστάσεων, της φύσεως του αδικήματος και των συνθηκών εφ' ας ετελέσθη»²⁹².

4.2. Οι πρώτες αποφάσεις

Το Τριμελές Εφετείο Θεσσαλονίκης σε συνέχεια των, επί της 2561/64 απόφασης ασκηθησομένων εφέσεων εξέδωσε, εξαιρετικά γρήγορα, μια σειρά αποφάσεων.

Με την αριθμ. 1202/30-10-1964 απόφαση του, το Τριμελές Εφετείο εξετάζει την 262/64 έφεση, καθώς και την 274/64 έκθεση αντεφέσεως του εισαγγελέα και παύει οριστικά την κατά του ιατρού κλινικάρχη ποινική δίωξη λόγω «...παραγραφής των πράξεων συνέργειας εις προσβολήν οικογενειακής τάξεως, ψευδούς ιατρικής πιστοποίησης, αυτουργίας εν δωροδοκίαν πράξεων λαβώσιν χώραν εν Θεσσαλονίκη 1) κατά το από 1-1-1960 εως 8-12-1962 χρονικό διάστημα και 2) την 19-2-1962»²⁹³.

Με την αριθμ. 1203/30-10-1964 απόφαση του, το Τριμελές Εφετείο εξετάζει την 269/64 έκθεση εφέσεως του εισαγγελέα κατά της Προϊσταμένης του Βρεφοκομείου. «...Κηρύσσει απαράδεκτην την συζήτησιν της υπό κρίσιν Εφέσεως του Εισαγγελέως Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης κατά της υπ' αριθμ. 2561/64 αθωωτικής αποφάσεως του Πλημμελειοδικείου Θεσσαλονίκης δι' ης αθώωθη η ανωτέρω λόγω καταργήσεως της πράξεως απλής συνέργειας εις προσβολήν οικογενειακής τάξεως...»²⁹⁴.

Με την αριθμ. 1204/30-10-1964 απόφαση του, το Τριμελές Εφετείο «...αναβάλλει αορίστως την εκδίκασιν της προκείμενης υποθέσεως... και καταδικάζει τους κληθέντας και εξ' απειθείας μη εμφανισθέντας μάρτυρας της κατηγορίας (σ.σ. 10 άτομα)... εις πρόστιμον δραχμών μεταλλικών 500 έκαστον και εις τα της δίκης έξοδα και τέλη εκ δραχμών 262

²⁹⁰ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 2, Αρ. 262/17-06-1964 Έκθεση Εφέσεως Κατηγορουμένων

²⁹¹ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 2, Αρ. 269/20-06-1964 Έκθεση Εφέσεως Εισαγγελέως

²⁹² IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 2, Αρ. 274/24-06-1964 Έκθεση Αντεφέσεως Εισαγγελέως

²⁹³ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 2, Αρ. 1202/30-10-1964 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου

Θεσσαλονίκης

²⁹⁴ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 2, Αρ. 1203/30-10-1964 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου

Θεσσαλονίκης

εισπρακτέα εξ ολοκλήρου και δια προσωπικής κρατήσεως των ανδρών. Διατάσσει την βίαιαν προσαγωγή των μαρτύρων κατά την νέαν της υποθέσεως δικάσιμον...»²⁹⁵.

4.3. Η τελεσίδικη απόφαση

Την 5 Φεβρουαρίου 1965 ξεκινάει, από το Τριμελές Εφετείο Θεσσαλονίκης, η εκδίκαση της έφεσης κατά της αριθμ. 2561/64 καταδικαστικής απόφασης. Αρχικά καλούνται να δώσουν το παρόν όλοι οι μάρτυρες κατηγορίας, (διαπιστώθηκε ότι έλειπαν 8), όπως και οι μάρτυρες υπεράσπισης των κατηγορουμένων. Οι συνήγοροι της κατηγορούμενης μαίας επανήλθαν με την οικεία –πια- υπερασπιστική θέση περί προσβολής της οικογενειακής τάξης ότι «...Το αγνώστων γονέων παιδίον δεν έχει οικογενειακήν τάξιν ήτις να του προσεβλήθη...»²⁹⁶. Καθόσον αγνώστων γονέων δεν υπάρχει οικογενειακό όνομα και οικογενειακός δεσμός να προσβληθη.

Ακολούθως, ο Εισαγγελέας έλαβε τον λόγο και σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν.Δ. 4367/1964 απολύτως στοιχειοθετημένα, έπαυσε μέρος των κατηγοριών, λόγω παραγραφής των, εξαιτίας των πολύ μικρών (κάτω του έτους) επιμέρους ποινών. Έτσι η μαία εξαιρέθηκε της δίκης.

Αμέσως μετά ξεκίνησε η ακροαματική διαδικασία με τους μάρτυρες κατηγορίας.

4.3.1. Μάρτυρες κατηγορίας

Πρώτος, κατέθεσε ο δικηγόρος, πρώην Δήμαρχος και Πρόεδρος του Αδελφάτου ότι τον Μάιο του 1959 παρέλαβε το βρεφοκομείο σε άθλια κατάσταση και επιδίωξε να το βελτιώσει. Μετά από προτροπή βουλευτή δέχτηκε τα δίδυμα στο βρεφοκομείο, γιατί ήταν ορφανά και συμπλήρωσε ότι «...το θέρος του 1962 ήλθαν ωρισμένα πρόσωπα και μου κατήγγειλαν ότι το βρεφοκομείον δεν λειτουργεί καλώς και ότι κατά την νύκτα συμβαίνουν ύποπτα πράγματα. Ενήργησα εφόδους τας νυκτερινάς ώρας στο βρεφοκομείο αλλά δεν διεπίστωσα τίποτα το ύποπτον. Ενημέρωσα εντούτοις επί των καταγγελιών τούτων την Ασφάλειαν. Την 5-12-1962 έλαβα ένα τηλεφώνημα δια του οποίου ο τηλεφωνών μου πληροφορούσε ότι την προηγούμενη ημέραν μια κυρία μ' ένα αυτοκίνητον πήρεν από το βρεφοκομείον ένα βρέφος και έφυγε. Πήγα και κατήγγειλα το γεγονός εις την Ασφάλειαν και συγκεκριμένα εις τον Κ.Δ.Θ., ο οποίος εν συνεννοήσει με τον Εισαγγελέα πήγαν και συνέλαβον τον κατηγορούμενον εις το βρεφοκομείον και όστις ωμολόγησεν ότι το βρέφος το είχε παραλάβει την προηγούμενη νύκτα ο ιατρός Κ.Γ.Π. Βρέφη γνώστων ή αγνώστων γονέων δεν κατεγράφοντο... από το έτος 1954... Μου ανεφέρθη ότι βρέφη γνωστών γονέων αντικατεστάθησαν δι' άλλων, αλλά εγώ δεν έχω ιδίαν αντίληψιν...»²⁹⁷. Συμπλήρωσε ότι περίπου 70 παιδιά φιλοξενούνταν σε διάφορες οικογένειες μέχρι να συμπληρωθεί το ηλικιακό όριο για την νόμιμη υιοθεσία και ότι δεν έπαιρναν χρήματα για τις υιοθεσίες παρά μόνο αν κάποιος έστελνε ως

²⁹⁵ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 2, Αρ. 1204/30-10-1964 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης

²⁹⁶ IAM, JUS 008.02, A/A KYT. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 1, Αρ. 106 & 107/05-02-1965 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, σελ. 3

²⁹⁷ ομοίως σελ. 11-12

δωρεά εις το ίδρυμα η οποία καταχωρούνταν και δημοσιεύονταν κατά τον νόμο. Για τον κατηγορούμενο αναφέρει ότι ήταν καλός και υπηρεσιακός υπάλληλος και ότι αρχικά είχαν πολύ καλή συνεργασία²⁹⁸.

Επόμενη μάρτυρας κατηγορίας, η βρεφοκόμος Ε.Α.Σ. κατέθεσε ότι «...η γυναίκα που ήρχετο και έπαιρνε τα μωρά είχε πάντα μια κουβέρτα μπλε-ροζ... Οι Κύπριοι που ήθελαν να πάρουν παιδί είπαν «να πείτε στον Δ.Ν.Π., ότι τώρα δεν έχουμε να δώσουμε λεπτά, αλλά όταν πάμε στην Κύπρο, θα στείλωμε...»²⁹⁹.

Η επόμενη βρεφοκόμος Α.Μ.Κ. κατέθεσε «...είδα την γιαγιά να κλαίη, επειδή ο Δ.Ν.Π. της είπε ότι το ένα εκ των δύο διδύμων που είχε φέρει εις το βρεφοκομείο είχε πεθάνει, ενώ η αλήθεια είναι ότι το είχαμε δώσει για υιοθεσία εις την Πυλαιάν Θεσσαλονίκης... Χωρίς την Ε.Φ.Φ. ο κατηγορούμενος δεν ηδύνατο να εργασθή στην υπόθεσιν διαθέσεως βρεφών...»³⁰⁰.

Η βρεφοκόμος Α.Α.Β. κατέθεσε «...εγώ έδωσα στην προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. το τελευταίο παιδί προς εξαγωγή. Δεν ξέρω εάν εγένετο ανωμάλως έξοδος βρεφών από το ίδρυμα. Είπα στην συνάδελφο Ε.Β.Π. ότι η Ε.Φ.Φ. τύλιξε το παιδί εις μιαν κουβέρταν σιελ-ροζ, και άρχισε να γελά και εις ερώτησιν μου γιατί γελά, μου απήντησεν ότι η κουβέρτα είναι της μαμής. Εκείνην την βραδιά ήκουσα για πρώτην φοράν ότι ο κατηγορούμενος διευθυντής του βρεφοκομείου έδινε παιδιά παρανόμως...»³⁰¹.

Η βρεφοκόμος Ε.Α.Κ. κατέθεσε μεταξύ άλλων ότι «... Κάποια μέρα η προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. μου είπεν να ετοιμάσω το παιδί αυτό (σ.σ. 8241) για υιοθεσία, και εγώ την είπα δύο φορές, ότι το παιδί αυτό έχει γονείς και την δεύτερη φοράν μου απήντησεν ότι «έχω εντολήν από τον διευθυντήν» και πήρε το παιδί... Εγώ προσωπικώς έδωσα 5-6 παιδιά... Πήγαινα το παιδί στο γραφείον και με την ευκαιρία ήθελα να δω την μάνα που θα το έπαιρνε, αλλά ο κατηγορούμενος το έδινε στην κυρία που ήτο (σ.σ μαία) στο γραφείο... Όταν έδινα τα παιδιά νόμιζα ότι εξάγονται νομίμως...»³⁰².

Η βρεφοκόμος Ε.Β.Π. κατέθεσε «...Τον χειμώνα του έτους 1961 έδωσα, τη εντολή του κατηγορουμένου, δύο παιδιά στο ίδιο πρόσωπον και το ίδιον βράδυ. Το πρόσωπον αυτό ήτο γυναίκα νέα, αλλά δεν ήτο η Π.Μ.Τ. Εκ των διδύμων που είχε φέρει η γρηά, το ένα εδόθη προς υιοθεσία και όταν ήλθε η γρηά να το πάρη της είπαν ότι πέθανε... Η περιέργεια μου παρεκινήθη όταν το αυτό πρόσωπον πήρε το δεύτερον παιδί. Παρανόμως εδίδοντο τα παιδιά. Το φερόμενον ως αποβιώσαν βρέφος – εν εκ των διδύμων – το οποίον έφερε τον αριθμόν 8300 εγώ το παρέδωσα προς υιοθεσία. Άκουσα ότι επωλούντο παιδιά. Δεν μπορώ να βεβαιώσω ότι ο κατηγορούμενος ελάμβανε λεπτά...»³⁰³.

Η βρεφοκόμος Π.Π.Ξ. κατέθεσε «...Κατά την περίοδο 1952-1953 παρέδωσα 6-8 παιδιά κατά τας νυκτερινάς πάντοτε ώρας εις το γραφείον του κατηγορουμένου διευθυντού και εκεί ήτο μια παχιά γυναίκα, φαλακρή στο κεφάλι της με παλαιά ρούχα

²⁹⁸ ομοίως σελ. 13-14

²⁹⁹ ομοίως σελ. 16

³⁰⁰ ομοίως σελ. 18

³⁰¹ ομοίως σελ. 19

³⁰² ομοίως σελ. 21

³⁰³ ομοίως σελ. 23-24

και τα έπαιρνε. Δεν θυμάμαι αν τα παιδιά αυτά που έδωσα είχαν αριθμόν. Έμαθα εκ των υστέρων ότι και άλλες συναδέλφισσες έδωσαν και αυτές παιδιά. Δεν φανταζόμουν ότι εγένετο παρανομία. Τον κατηγορούμενο τον είχαμε εμπιστοσύνην. Τα παιδιά εκοιμούντο εις το κρεββατάκι των ανά δυο...»³⁰⁴.

Η βρεφοκόμος Ε.Κ.Κ. κατέθεσε «...εγώ έκανα την αλλαγήν του μογγόλου, δηλαδή του μογγόλου του έδωσα τον αριθμόν του παλαιού μωρού και το παλαιόν εξηφανίσθη. Το παλαιόν έφερε αριθμόν 8638 και ο αριθμός αυτός ετοποθετήθη εις τον μόγγολο. Εγώ δεν έδωσα καθόλου παιδιά»³⁰⁵.

Η βρεφοκόμος Ο.Ε.Σ. κατέθεσε «...εγώ έδωσα 2 παιδιά, το ένα σε μιαν γυναίκα νέαν στην ηλικίαν και το άλλο στην συνήθη γυναίκα με την γνωστήν κουβέρτα σιέλ-ροζ. Μετά έμαθα ότι και άλλες συναδέλφισσες μου έδωσαν παιδιά. Η προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. μου υπέδειξεν να ετοιμάσω το παιδί. Παρουσία του κατηγορούμενου έδωσα τα παιδιά στις γυναίκες. Νύχτα δεν δίναμε παιδί. Δεν άκουσα να πήρε ποτέ λεπτά ο κατηγορούμενος. Τα παιδιά που έδωσα είχαν το στοιχείον «N» νέον»³⁰⁶.

Η βρεφοκόμος Π.Δ.Κ. κατέθεσε «...εγώ δούλευα στα μεγάλα παιδιά. Άκουσα από συναδέλφισσες ότι εγένετο ανωμάλος διάθεσις βρεφών. Άκουσα για τα δίδυμα. Είδα την Π.Μ.Τ. με δύο παιδιά που έφευγε, αλλά δεν ξέρω τι παιδιά ήσαν αυτά. Τα νέα παιδιά είχαν το στοιχείον «N» νέον. Ο κατηγορούμενος ήτο πολύ καλός στη δουλειά του»³⁰⁷.

Επόμενη μάρτυρας κατηγορίας η μάνα Α.Γ.Ψ. κατέθεσε ότι «Το 1961 πήγα στο βρεφοκομείο και παρεκάλεσα τον κατηγορούμενο να πάρη το παιδί μου στο βρεφοκομείον διότι ο άνδρας μου ήτο άρρωστος και επειδή δεν το εδέχετο, το άφησα, διότι δεν μπορούσα να το ζήσω και κατόπιν από την νάουσαν του έστειλα με μιαν γυναίκα τα χαρτιά του παιδιού μου. Το παιδί μου το άφησα στο βρεφοκομείον τρία χρόνια και πήγα μετά να το πάρω. Εν όλω 4-5 φορές πήγα και είδα το κοριτσάκι μου, την Δ.. μου. Ο κατηγορούμενος μου είπεν και υπέγραψα δήλωσιν ότι δεν θα ζητούσα εκ νέου το παιδί μου»³⁰⁸.

Η βρεφοκομος Ε.Ε.Π. μεταξύ άλλων κατέθεσε ότι αυτή δεν έδωσε παιδιά και επανεπιβεβαιώνει την αλλαγή βρέφους στον αυτοκινητιστή με βρέφος γνωστών γονέων³⁰⁹.

Η Ε.Δ.Σ. κατέθεσε «...Εγώ το έτος 1954 πήγα στον κατηγορούμενο Δ.Ν.Π. και του ζήτησα να πάρω ένα παιδί να υιοθετήσω από το βρεφοκομείον και μου είπεν να ετοιμάσω τα χαρτιά που χρειαζόταν και μου είπεν αν έχω τίποτα να του δώσω και εγώ είχα 100 δραχμές και του έδωσα. Ο άνδρας μου έστειλε 300 δραχμές ως δωρεά για τις γιορτές, για τα παιδάκια. Το παιδί που πήρα το πήρα από το βρεφοκομείο απόγευμα και το έχω υιοθετήσει...»³¹⁰.

³⁰⁴ ομοίως σελ. 25

³⁰⁵ ομοίως

³⁰⁶ ομοίως σελ. 26

³⁰⁷ ομοίως

³⁰⁸ ομοίως σελ. 27

³⁰⁹ ομοίως

³¹⁰ ομοίως σελ. 28

Ο Ε.Γ.Κ. κατέθεσε «...από το βρεφοκομείο πήρα ένα παιδί νομίμως, αφού έκανα προηγουμένως χαρτιά. Έδωσα στον κατηγορούμενο Δ.Ν.Π. από την χαρά μου 300-350 δραχμές δεν θυμούμαι ακριβώς. Ο κατηγορούμενος μου είπε να αφήσω ότι έχω ευχαρίστησιν για το ίδρυμα»³¹¹.

Ο Θυρωρός του ιδρύματος Π.Ν.Π., πιο συνοπτικός από το πρωτοβάθμιο δικαστήριο, κατέθεσε «Την 5-12-1962 ήλθεν στο βρεφοκομείο μια νοσοκόμος του ιατρού Κ.Γ.Π. και χωρίς να ρωτήσει κανέναν μπήκε κατευθείαν στο γραφείο του διευθυντού ρεν ένα μωρό, έφυγε, και το οποίον μωρό το έφερε εις το γραφείον η προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. Εγώ πάντα δούλευα απογευματινός. Η μαία Π.Μ.Τ. πότε ήρχετο μόνη της, και πότε με άλλες γυναίκες στο βρεφοκομείον και πάντα έφευγε μ' ένα μωρό. Χρήματα για τροφεία παιδιών έπαιρνα και εγώ και ο Ταμίας»³¹².

Ο Κ.Μ.Π. κατέθεσε «Η εμπορία βρεφών εις το βρεφοκομείον «Άγιος Στυλιανός» γίνεται από την 18-4-1948. Από την κλινικήν του Τ.. πήραν το εξώγαμον τέκνον μου, το οποίο εξηφανίσθη. Την κοπέλλα που το γέννησε την έχω γυναίκα μου τώρα. Εγώ ήμουνα στρατιώτης όταν γεννήθηκε το παιδί μου και έδωσα τα στοιχεία μου στον Τ. ... μου είπεν ότι το παιδί μου το είχε πάει στο βρεφοκομείον ο πατέρας του, αλλά εις απειλάς μου, μου ομολόγησεν ότι το παιδί μου ζει εις καλά χέρια, με δύο νταντάδες»³¹³.

Ομοίως, η Α.Θ.Δ. κατέθεσε ότι «το έτος 1948 εγέννησα στην κλινικήν του ιατρού Τ.. εξώγαμον τέκνον και επειδή δεν είχα τις δυνάμεις να το ζήσω το άφησα να το στείλη στο βρεφοκομείο «Άγιος Στυλιανός», αλλά δεν ξέρω αν το έστειλεν»³¹⁴.

Η Δ.Α.Κ. κατέθεσε « Το 1954 πήγα το πρώτο παιδί μου στο βρεφοκομείο και το 1956 πήγα το δεύτερο παιδί μου βαπτισμένο εις το βρεφοκομείον. Τον Ιανουάριο 1957 πήγα να δω το παιδί μου και μου έδειξαν τον Σ. και ήλθεν ο διευθυντής κατηγορούμενος και μου είπεν ότι το άλλο παιδί μου πέθανε στο Θεαγένειον Νοσοκομείον και ότι το έθαψαν εκεί, αμέσως πήγα στο Θεαγένειον Νοσοκομείον και ρώτησα και εκεί μου είπον ότι δεν πέθανε κανένα παιδί δικό μου εκεί. Ξαναπήγα αμέσως στον κατηγορούμενο και του το είπα και με πέταξεν έξω σαν το σκυλί. Ζητώ τον Α. μου και μου παρουσιάζουν τον Δ.. Θέλω το παιδί μου. Το 1957 πήρα τον Σ.. Το κατήγγειλα στον Εισαγγελέα και μου είπεν να κάνω μήνυσιν»³¹⁵.

Η Ε.Ν.Ν. κατέθεσε ότι «Το έτος 1961 έκανα χαρτιά να πάρω παιδί και απερρίφθη η αίτησις μου από το Αδελφάτον διότι δεν είχαμε αρκετά περιουσιακά στοιχεία. Εγώ είχα ιατρόν τον Β.Ι.Ζ. και επειδή δεν επρόκειτο να κάνω παιδί, πήγα και ζήτησα να πάρω παιδί. Ο Β.Ι.Ζ. μου είπες ότι μπορούσεν να μου δώση παιδί από άσυλον και ότι εγώ δεν πήρα διότι πήγα δια της νομίμου οδού. Μου είπεν ότι μια κοπέλα καλής οικογενείας επρόκειτο να γεννήσει εντός δύο μηνών, αλλά εγώ το ήθελον ενωρίτερα ήτοι για τα Χριστούγεννα και τότε ο Β.Ι.Ζ. μου είπεν θα το φροντίση και πήρε στο τηλέφωνον, παρουσίαν μου, μια γυναίκα την οποία απεκάλεσε «Πολυξένη» και την ρώτησεν αν υπάρχη κανένα παιδί, αλλά πήρεν αρνητικήν απάντησιν. Κατόπιν πήρα από το

³¹¹ ομοίως σελ. 29

³¹² ομοίως σελ. 29

³¹³ ομοίως σελ. 29-30

³¹⁴ ομοίως σελ. 30

³¹⁵ ομοίως σελ. 31

βρεφοκομείον παιδί. Ο Β.Ι.Ζ. μου υπέδειξεν να κλείσω το στόμα μου αν μου δώση παιδί. Η Ν.Τ.Π. και άλλοι έλεγαν ότι ο κατηγορούμενος Δ.Ν.Π. λαδώνεται. Είπα στον Β.Ι.Ζ. ότι αν μου δώση παιδί από το βρεφοκομείον δεν θέλω να γίνη γνωστόν και μου είπεν ότι βράδυ θα μου το παραδώσουν και ότι εις ερώτησιν μου είπεν ότι θα φροντίση τα έξοδα να περιορισθούν εις έξοδα δύο τοκετών, ήτοι περί τας 10.000 δραχμάς»³¹⁶.

Ο αυτοκινητιστής Δ.Ι.Κ. κατέθεσε ότι «Από το βρεφοκομείον πήρα ένα παιδί και αφού το κράτησα 4-5 μήνες βγήκεν ανώμαλον και το πήγα πίσω και πήρα άλλο. Κανείς δεν μου ζήτησε χρήματα»³¹⁷.

Η βρεφοκόμος Ι.Γ.Θ. προσέθεσε στην πρωτόδικη κατάθεση της ότι «Η Προϊσταμένη Ε.Φ.Φ. μου είπεν ότι αν έλθουν και ζητήσουν να δουν το παιδί 8422 να δείξωμε το υπ' αριθμ. 8432. Το 8422 ήτο γνωστής μητέρας»³¹⁸.

Η κοινωνική λειτουργός του βρεφοκομείου δεν προσέθεσε κάτι αξιόλογο στην κατάθεση της. Η 56χρονη οικοκυρά Δ.Ο.Σ., πρώην μέλος του Αδελφάτου του βρεφοκομείου κατέθεσε ότι δεν υπέπεσε τίποτα επιλήψιμο στην αντίληψη της αλλά και κανείς δεν της κατήγγειλε ποτέ τίποτα³¹⁹.

Τελευταίος μάρτυρας κατηγορίας ο, νυν Διευθυντής Τζανείου Νοσοκομείου και επί 30ετίας διευθυντής του Δημόσιου Μαιευτηρίου Θεσσαλονίκης, 53χρονος Ι.Δ.Α. κατέθεσε μεταξύ άλλων τα εξής «...Τα νόθα παιδιά ή τα παράνομα γενικώς τα στέλναμε μέσω της Αστυνομίας εις το βρεφοκομείον. Ο κατηγορούμενος ήτο πολύ καλός και υπηρεσιακός άνθρωπος και δεν πιστεύω να έκανε αυτήν πράξιν που κατηγορείται»³²⁰.

Ολοκληρώθηκαν οι καταθέσεις των μαρτύρων κατηγορίας και ο γραμματέας του δικαστηρίου διάβασε το πόρισμα της, από 09-01-1963 διενεργειθήσας ΕΔΕ, εντός του βρεφοκομείου.

4.3.2. Μάρτυρες υπεράσπισης

Μετά το πέρας των μαρτύρων κατηγορίας, οι κατηγορούμενοι έπρεπε να αποδείξουν το ήθος και την εντιμότητα των καθώς οι ήδη επιβληθείσες ποινές ήταν μεγάλες. Πολλοί από τους μάρτυρες υπεράσπισης ήταν οι ίδιοι που κατέθεσαν και στο πρώτο δικαστήριο. Η υπερασπιστική όμως γραμμή των κατηγορούμενων αφορούσε την κλήση και νέων μαρτύρων ώστε να μετριαστούν τα μεγέθη και η βαρύτητα των ποινών.

Πρώτος μάρτυρας υπεράσπισης ο επί 4 ½ χρόνια γραμματέας του δήμου Θεσσαλονίκης και δικηγόρος Γ.Σ.Σ. κατέθεσε ότι «... Γνωρίζω ότι εν γνώσει των γονέων το παιδί κατεχωρήτο ως ανώστων γονέων... Τον κατηγορούμενο τον ξεύρω από το 1936 και έχω τακτικήν επικοινωνία μαζί του. Είναι ευσυνείδητος υπάλληλος και τον θεωρώ «εύρημα» για το ίδρυμα. Έκανε ορισμένες παρατυπίες αλλά χρήματα δεν

³¹⁶ ομοίως σελ. 31-32

³¹⁷ ομοίως σελ. 32

³¹⁸ ομοίως σελ. 33

³¹⁹ ομοίως

³²⁰ ομοίως σελ. 34

πήρε... Πολλές γυναίκες που είχαν παιδιά παράνομα τα πήγαιναν και τα χάριζαν στο βρεφοκομείον προς υιοθεσίαν. Δεν ξέρω αν έδωσε παιδιά ο κατηγορούμενος σε αγνώστους...»³²¹.

Ο πρώην Δήμαρχος Θεσσαλονίκης και πρώην Πρόεδρος του Αδελφάτου Χ.Δ.Κ. κατέθεσε ότι διετέλεσε Δήμαρχος από 1-1-1943 μέχρι 28-6-1946 και γνωρίζει τον κατηγορούμενο λόγω της ιδιότητας του αυτής, καταθέτει δε ότι «...έδειχνε ενδιαφέρον για το ίδρυμα και πάντα πρόθυμος ήτο στο καθήκον του. Χάρης εις τας προσωπικάς του προσπαθείας εμειώθη εις μέγαν βαθμόν η θνησιμότης των βρεφών»³²².

Έτερος μάρτυρας ο 47χρονος δικηγόρος Α.Δ.Β. κατέθεσε ότι «Ο κατηγορούμενος είναι εξαιρετικός υπάλληλος και ενδιεφέρθη πολύ για την ανύψωσιν του ιδρύματος αυτού. Ανεμίχθην εις πολλάς, λόγω της ιδιότητος μου ως δικηγόρου, υιοθεσίας και ξέρω ότι πολλοί ομογενείς του εξωτερικού που υιοθετούσαν παιδιά από βρεφοκομείον έδιναν χρήματα υπέρ του βρεφοκομείου και τα οποία κατετίθεντο εις το ταμείον του ιδρύματος. Ενδιεφέρετο πολύ για την ζωήν των παιδιών»³²³.

Η 34χρονη οικοκυρά Ε.Ρ.Π. προσέθεσε στην πρωτόδικη κατάθεση της ότι «Κατά την περίοδο 1943-1959 ειργάσθην εις το βρεφοκομείον και έφυγα με τις καλύτερες εντυπώσεις για τον κατηγορούμενον διευθυντήν... Δεν πιστεύω να πήρε λεπτά. Τα παιδιά εξήρχοντο όλες τις ώρες της ημέρας»³²⁴.

Ο 72χρονος συνταξιούχος δικηγόρος Κ.Σ.Γ., επί 13 χρόνια αντιπρόεδρος του Αδελφάτου εξαίρει το ήθος και την ακεραιότητα του κατηγορούμενου, τον χαρακτηρίζει μάλιστα ανεπίληπτο. Καταθέτει δε ότι «... Οι υιοθετούντες ήθελον παιδιά αγνώστων γονέων. Αν εχρηματίζετο ο κατηγορούμενος είναι άξιος πάσης μομφής. Μπορεί να έκανε παρατυπίαν αλλά δεν πιστεύω ότι αυτή εγένετο με σκοπόν χρηματισμού»³²⁵.

Η 65χρονη οικοκυρά και μέλος του Αδελφάτου Ρ.Σ.Γ. κατέθεσε τα εξής «Είμαι μέλος του Αδελφάτου και πήγαινα 3 φορές την εβδομάδα εις το βρεφοκομείον και έβλεπα τα παιδάκια. Γνωρίζω ότι ο κατηγορούμενος είναι εξαιρετικός υπάλληλος και άνθρωπος και μπορώ να πω αδίστακτα ότι αυτός ανύψωσε το βρεφοκομείον. Αι παραδόσεις παιδιών εγένοντο και το βράδι. Ουδέποτε πήρε λεπτά από κανέναν. Το στοιχείον «N» εφαρμόζεται και σήμερα για παιδάκια που θα μείνουν 1-2 μέρες στο ίδρυμα. Ο κατηγορούμενος δεν είχε δικαίωμα να δίδη παιδιά άνευ εγκρίσεως του αδελφάτου...»³²⁶.

Η παιδίατρος και επιστημονικός συνεργάτης του βρεφοκομείου την περίοδο 1949-50 Κ.Δ.Β. προσθέτει στην πρωτόδικη κατάθεση της τα εξής «...με τον κατηγορούμενο συνειργάσθην και έδειξε μεγάλο ενδιαφέρον για τα παιδάκια... Ο Ι.Κ.Κ., συγγενής μου, πήρε ένα παιδί και το υιοθέτησε το οποίο επέβλεπα πάντοτε»³²⁷.

³²¹ ομοίως σελ. 35

³²² ομοίως σελ. 35

³²³ ομοίως σελ. 36

³²⁴ ομοίως

³²⁵ ομοίως σελ. 37

³²⁶ ομοίως σελ. 38

³²⁷ ομοίως

Ο 55χρονος δικηγόρος Ι.Δ.Γ. κατέθεσε τα εξής «Γνωρίζω από 20ετίας τον κατηγορούμενο όστις κατόπιν παρακλήσεως μου εδέχθη και πήρε πολλά παιδάκια στο βρεφοκομείο και τα έσωσε. Όλοι στο όνομα του στον Νομόν Κιλκίς παίρνουν όρκον... είναι θύμα της καλωσύνης του. Πιστεύω ότι είναι αθώος»³²⁸.

Ο 66χρονος συνταγματάρχης εν αποστρατία Σ.Ι.Μ. επιπρόσθετα προς την πρωτόδικη κατάθεση του ανέφερε τα εξής «Τον κατηγορούμενον τον γνωρίζω από το έτος 1936... Υπήρξε τίμιος και υπηρεσιακός υπάλληλος και προσέφερεν πολλές υπηρεσίας είς το Έθνος μας. Κατ' επιλογήν επροτάθη και έγινε διευθυντής του βρεφοκομείου το οποίο ανεμόρφωσε πραγματικά. Έχει πολλές ευφήμους μνείας... Δεν πήρε ποτέ χρήματα από παιδιά που υιοθέτησαν γονείς. Τον παρεκάλεσα και εδέχθη και πήρεν εξώγαμον τέκνον εις το ίδρυμα»³²⁹.

Κατέθεσαν άλλοι 9 μάρτυρες, πρώην και νυν υπάλληλοι του βρεφοκομείου οι περισσότεροι καθώς και 1 υιοθετήσας και 1 γονέας που παρέδωσε το τέκνο του στο ίδρυμα.

Έτσι έκλεισε ο κύκλος των μαρτύρων υπεράσπισης οι οποίοι όλοι ακολούθησαν την υπερασπιστική γραμμή εξύψωσης του χαρακτήρα και της εργατικότητας του κατηγορούμενου.

4.3.3. Απολογία κατηγορούμενου

Μετά την ολοκλήρωση των καταθέσεων των μαρτύρων ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου κάλεσε τον κατηγορούμενο σε απολογία. Αυτός πήρε τον λόγο και κατέθεσε τα παρακάτω «...Υπηρετώ από το 1945 στο βρεφοκομείον και το 1950 μου ανετέθη η διεύθυνσις του. Όταν ανέλαβα εξηκολούθησα την τακτικήν που βρήκα. Αρνούμαι ότι άλλαξα το υπ' αριθμ. 8241 βρέφος με το 8248. Δεν ήξερα ότι παρανομά παίρνοντας δήλωσιν από την μητέρα του παιδιού ότι το χαρίζει το παιδί της στο ίδρυμα και εν συνεχεία το έγγραφα ως αγνώστων γονέων. Ενεκρίθη να εισαχθή το βρέφος μιας μικρής μητέρας ηλικίας 13 ετών και ανέφερα την περίπτωσιν εις τον εισαγγελέα και μου είπεν «πράζε κατά συνείδησιν» όταν τον ρώτησα αν θα έπρεπε να το πάρω με το όνομα. Εν πλάνη ευρισκόμενος έκανα όλας αυτάς τας ενεργείας... Η Αστυνομία Θεσ/νίκης εφρόντιζε να εισάγονται παιδιά εις το βρεφοκομείο γνωστής μητρός... Τα δίδυμα βρέφη δεν εισήχθησαν εις το βρεφοκομείον επί αποδώσει αλλά ως έκθετα, το εν μάλιστα εξ αυτών υιοθετήθηκε. Για το 8380 βρέφος υπάρχει δήλωσις της μητρός του ότι το αφήνει εις το ίδρυμα προς υιοθεσίαν. Το υπ' αριθμ. 8403 βρέφος της Ο.Μ.Α. δεν το έφεραν η ίδια η μητέρα του αλλά η Κ.. Η Ο.Μ.Α. επεσκέπτετο το παιδί της και κάποτε δι' αιτήσεως της ήτις δεν επρωτοκολλήθη εξήτησε να το πάρη αλλά δεν το έδωσα διότι είχαν εγκαταλείψει και δεύτερον παιδί. Το παιδί της το πήρεν ο Δ.Ι.Κ. για να το υιοθετήσει αλλά επειδή δεν εξελίσσετο καλώς στην υγεία του, το έφεραν πίσω και πήρε το υπ' αριθμ. 8422 εξώγαμον της Θ.Θ.Π. Η μάννα του υπ' αριθμ. 8422εγκατέλειψε το παιδί της στο ίδρυμα προς υιοθεσίαν... Η μαία Π.Μ.Τ. πηγαينوήρχετο εις το ίδρυμα και έβλεπε το εξώγαμον βρέφος γνωστής εκ Βεροίας γυναικός. Την ταυτότητα της γυναίκος

³²⁸ ομοίως

³²⁹ ομοίως σελ. 39

με τα μάρμαρα και τα γυαλιά δεν την ήξευρα μέχρι τελευταία, ήρχετο δε και έβλεπε τακτικά το βρέφος. Έδωσα εις τον ιατρόν Κ.Γ.Π. 3 βρέφη τα οποία δεν ήσαν καταχωρημένα εις τα βιβλία και μου έστειλεν ο ιατρός τρία πεντακοσάρικα και τα οποία κατέθεσα εις το Ταμείον του ιδρύματος. Τον ιατρόν Β.Ι.Ζ. ούτε καν εξ όψεως δεν τον γνωρίζω. Τα χρήματα ο Κ.Γ.Π. τα έστειλε ως δώρα προς το ίδρυμα. Εκ παραδρομής ανεγράφη εις τα βιβλία του ιδρύματος ότι απεβίωσε το ένα εκ των διδύμων βρεφών της γιαγιάς. Η Π.Μ.Τ. παρέλαβε τρεις φορές βρέφη που έφερεν η ίδια και πλήρωνε μάλιστα και τα τροφεία»³³⁰.

4.3.4. Η ετυμηγορία

Μετά και την απολογία του κατηγορούμενου ο Πρόεδρος έδωσε τον λόγο στους συμμετέχοντες διάδικους αν θέλουν να ρωτήσουν κάτι συμπληρωματικό και κατόπιν ο εισαγγελέας ανέπτυξε την κατηγορία και πρότεινε να κηρυχθεί ένοχος, σύμφωνα με το κατηγορητήριο. Οι συνήγοροι υπεράσπισης ζήτησαν την αθώωση του πελάτη τους και ο Πρόεδρος κήρυξε την συζήτηση περαιωμένη.

Στη συνέχεια και μετά από μυστική σύσκεψη εκδόθηκε, παραχρήμα, η 107 απόφαση η οποία αρχικά έκανε δεκτή την ασκηθείσα έφεση τόσο στον τύπο όσο και στην ουσία της, καθώς ασκήθηκε εμπρόθεσμα και νομότυπα.

Με το διατακτικό της απόφασης ο κατηγορούμενος κηρύσσεται ένοχος :

Α) γιατί βεβαίωσε ψευδώς περιστατικά δυνάμενα να έχουν έννομες συνέπειες από 01-01-1959 μέχρι 08-12-1962 για (10) δέκα περιπτώσεις βρεφών.

Β) γιατί από 01-01-1960 ως 08-12-1962 απαίτησε και έλαβε δώρα χάρη τελεσθείσας υπηρεσιακής ενέργειας ή παράλειψης αντικείμενης στα καθήκοντα του, επίσης για 10 περιπτώσεις βρεφών (3 σε συνεργασία με τον κλινικάρχη ιατρό και 7 με την μαία)³³¹.

Οι παραπάνω πράξεις προβλέπονται και τιμωρούνται σύμφωνα με τα άρθρα 13, 26 παρ.1^α, 27, 61, 94, 98, 236 παρ.1, 242 παρ.1 & 263 Π.Κ.

Με συγχώνευση όλων των ποινών, το εφετείο επιδικάζει συνολικό χρόνο φυλάκισης (4) τεσσάρων ετών και αποστέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων επί διετία. Αφαιρεί τον χρόνο προφυλάκισης και ορίζει υπολειπόμενο χρόνο προς έκτιση 3 έτη 8 μήνες και 24 μέρες. Ανακαλεί την αριθμ. 1204/64 απόφαση του περί λιπομαρτυρίας και δίνει στον κατηγορούμενο την δυνατότητα άσκησης αναίρεσης εντός ευλόγου χρόνου, σύμφωνα με το άρθρο 407 Κ.Π.Δ.

5. Η αμετάκλητη απόφαση

Ο κατηγορούμενος, την 22 Φεβρουαρίου 1965 κατέθεσε μέσω των πληρεξουσίων δικηγόρων του, αίτηση αναίρεσης επί της αριθμ. 107/06-02-1965 απόφασης του 3μελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, στον Άρειο Πάγο. Το Δ' Τμήμα του ανώτατου δικαστηρίου συνεδρίασε την 28 Μαΐου 1965 και εξέδωσε την αριθμ. 214/65 απόφαση του, αφού ζήτησε υπηρεσιακώς και

³³⁰ ομοίως σελ. 44-46

³³¹ ομοίως σελ. 55-61

έλαβε τον φάκελο της δικογραφίας καθώς και τον Οργανισμό Εσωτερικής Λειτουργίας του Ιδρύματος.

Στο σκεπτικό της απόφασης γίνεται μνεία για ενδεικτικές περιπτώσεις αλλαγής αριθμού μητρώου βρέφους, για ψευδή καταγραφή βρέφους ως αποβιώσαν, για παράδοση βρέφους αγνώστων γονέων και μάλιστα ασθενές, στην μητέρα που αναζήτησε το τέκνο της, καθώς και για επιλογή των αρτιότερων βρεφών για υιοθεσία³³². Επίσης δέχεται τις 10 περιπτώσεις παράδοσης βρεφών για τις οποίες ο κατηγορούμενος δωροδοκήθηκε.

Θεωρεί ότι η αριθμ. 107/1965 απόφαση είναι σαφής, ειδική και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένη, ορθά ερμήνευσε τις διατάξεις του Ποινικού Κώδικα και δεν περιέπεσε σε καμία παράβαση, δεν συντρέχει δε ουδεμία ασάφεια ή αοριστία.

Έτσι «...Απορρίπτει την από 22 Φεβρουαρίου 1965 αίτησιν του Δημητρίου Παπαδόπουλου περί αναιρέσεως της υπ' αριθμ. 107/65 αποφάσεως του Εφετείου Θεσσαλονίκης...»³³³.

Με την απόφαση αυτή καθίσταται αμετάκλητη η εκ του εφετείου επιβληθείσα ποινή των 4ετών με παράλληλη αποστέρηση πολιτικών δικαιωμάτων επί 2ετία για τον κατηγορούμενο και ολοκληρώνεται η δικαστική διαδικασία.

³³² ΙΑΜ, JUS 008.02, Α/Α ΚΥΤ. 17, Φ. 89, Υ/Φ. 1, Αρ. 214/65 Απόφαση Αρείου Πάγου, σελ. 4-9

³³³ ομοίως σελ. 11

6. Η συμβολή του τύπου της εποχής στην κάλυψη της δίκης

Ο τοπικός τύπος της εποχής και συγκεκριμένα οι εφημερίδες «Μακεδονία» και «Ελληνικός Βορράς» κάλυψαν με εκτενή ρεπορτάζ το χρονικό της δίκης από την πρώτη στιγμή, με ιδιαίτερη ζέση. Οι εντεταλμένοι δημοσιογράφοι, επιφορτισμένοι με το δικαστικό ρεπορτάζ, περνούσαν ώρες και μέρες ατέλειωτες στην δικαστική αίθουσα όπου εξελίσσονταν η δίκη. Απαλλαγμένοι από τα σημερινά προσκόμματα περί προστασίας των προσωπικών δεδομένων, φωτογράφιζαν και κατονόμαζαν τους κατηγορούμενους και δημοσίευαν αποσπάσματα από τις ερωταπαντήσεις και τις στιχομυθίες που λάμβαναν χώρα μεταξύ δικαστών, εισαγγελέων, μαρτύρων και κατηγορουμένων.

6.1. Πρώτες δημοσιεύσεις προ της δίκης

Με την έναρξη της ανακριτικής διαδικασίας οι δημοσιογράφοι ήταν εκεί και με βαρύγδουπους τίτλους άρχισαν να γράφουν άρθρα με σχετικές, βέβαια, ανακρίβειες καθώς ακόμα δεν είχε προκύψει κάτι ανακοινώσιμο εκ μέρους του Ανακριτή. Το σκάνδαλό, που ήδη ήταν γνωστό στην κοινωνία της Θεσσαλονίκης, καθώς κανείς δεν ήξερε τίποτα με βεβαιότητα, αλλά υπο μορφή κουτσομπολιού όλοι μιλούσαν γι' αυτό, ήταν σίγουρο ότι θα πουλούσε πολλά αντίτυπα. Οι πρώτοι πηγαίοι τίτλοι αφορούν την κράτηση του Διευθυντή του βρεφοκομείου και κάνουν λόγο και για τις υιοθεσίες παιδιών προς τις Η.Π.Α. Στις ανακρίβειες που προανέφερα είναι ότι κρατούνται και άλλα άτομα εκτός του Διευθυντή,

Από την σύντομη ενημέρωση που είχαν εκ μέρους του Εισαγγελέα προκύπτει ότι κανένας δεν συνελήφθη, αλλά από καιρό οι αρχές ήταν ενημερωμένες και έτσι και βρήκαν το βρέφος που διεξήχθη παρατύπως, από το βρεφοκομείο την Τετάρτη 6-12-1962, το βράδυ. Το ρεπορτάζ της «Μακεδονίας» συνεχίζει πληροφορώντας τον αναγνώστη ότι το φαινόμενο της παράνομης διάθεσης παιδιών γίνεται εδώ και επτά (7) χρόνια τουλάχιστον με την εμπλοκή και ατόμων εκτός βρεφοκομείου. Δίνει πληροφορίες επί του κυκλώματος, γενικά, και αναφέρει ότι τα προτιμώμενα βρέφη ήταν ηλικίας έως δύο (2) μηνών. Συμπληρώνει ο αρθρογράφος ότι τα πιο εύρωστα παιδιά που εισάγονται στο βρεφοκομείο δεν παίρνουν αριθμο μητρώου αλλά την ένδειξη «νέον» και διατίθενται άμεσα προς υιοθεσία, πάντα νύχτερινές ώρες. Στην περίπτωση δε που τυγχάνουν «γνωστών γονέων» που εν καιρώ ζητούν να τα παραλάβουν το άρθρο κάνει λόγο ακόμη και για παράδοση άλλων βρεφών σε άλλους γενήτορες.

Ο «Ελληνικός Βορράς», την ίδια μέρα, φιλοξενεί το ρεπορτάζ στην τελευταία σελίδα του, διανθισμένο με φωτογραφίες σταρ της εποχής που επισκέφθηκε το παρελθόν το βρεφοκομείο. Επί του τίτλου απερίφραστα αναφέρεται ότι η διαδικασία γινότανε «επί αδρά πληρωμή». Αναφέρεται επίσης στο ρεπορτάζ ότι πρόκειται περί σπείρας που εμπορεύεται βρέφη καθώς βρέφη που δεν πληρούσαν τις εκ του νόμου προϋποθέσεις δίνονταν προς υιοθεσία, άτεκνα ζευγάρια αποκτούσαν παιδιά παρατύπως αλλά και επίσης, χαρακτηριστικά αναφέρει ο δημοσιογράφος ότι πολλά από αυτά τα βρέφη πήραν το δρόμο της ξενιτιάς «...μέσω μεσαζόντων προσώπων επρωθήθησαν και επωλήθησαν εις τις Η.Π.Α.». Προσθέτει ότι ο Εισαγγελέας επιβεβαίωσε ότι οι δικαστικές και αστυνομικές αρχές είχαν λάβει γνώση από

εξαμήνου για το κύκλωμα παράνομης διακίνησης και ότι πρόκειται για τουλάχιστον επτά (7) περιπτώσεις βρεφών.

Στο επόμενο φύλλο, την 11-12-1962 ο «Ελληνικός Βορράς» σε πρωτοσέλιδο του κάνει λόγο για τερατώδη εμπορία βρεφών που συγκλονίζει την κοινή γνώμη και αναρωτιέται ποιοι μαιευτήρες – κλινικάρχες κρύβονται πίσω από τον Διευθυντή του βρεφοκομείου. Κάνει λόγο για θησαύρισμα σε βάρος άμοιρων βρεφών και παραπέμπει σε δισέλιδο ρεπορτάζ εντός της εφημερίδας. Εκεί αναφέρει ότι ο Διευθυντής είναι βαρύνεται ήδη με τις δύο κατηγορίες και ότι δεν δρούσε μόνος του αλλά με τη συμβολή μαιευτηρών, κλινικαρχών, μαιών αλλά και προσωπικού του βρεφοκομείου. Ο Διευθυντής «υποκαθιστούσε» κατά περίπτωση τον Ληξιαρχο αφού έστελνε λανθασμένες ή παραποιημένες πληροφορίες προκειμένου να συνταχθούν Ληξιαρχικές Πράξεις Γεννήσεως. Για τα δε βρέδη που «εξάγοντο» από το βρεφοκομείο την δουλειά αυτή εκτελούσαν οι ιδιώτες μαιευτήρες που βεβαίωναν το γεγονός της δήθεν γέννησης. Αποκαλύπτει επίσης το ρεπορτάζ ότι λεχόνες που γεννούσαν νεκρά βρέφη, τελικώς εξέρχοντο των αναμειγνέμων ιδιωτικών κλινικών με υγιέστατο βρέφος στην αγκαλιά τους, όπως και στείρες γυναίκες φέρεται ότι τεκνοποίησαν. Ο δημοσιογράφος συνεχίζει το κατηγορώ του εναντίον του κατηγορούμενου πλέον Διευθυντή λέγοντας ότι ουδεμία φροντίδα κατέβαλλε προς τα βρέφη, γεγονός που βελτιώθηκε κάπως με την είσοδο στο Βρεφοκομείο των κυριών-μελών του Συλλόγου φίλων του βρεφοκομείου (που σημειωτέον ιδρύθηκε με πρωτοβουλία και της κυρίας Παπαηλιάκι).

Η εφημερίδα «Μακεδονία» της ίδιας ημέρας συμπληρώνει ότι θα αποκαλυφθούν και κοινωνικά δράματα και πολλές μητέρες βρίσκονται σε απόγνωση. Η εφημερίδα επίσης γνωστοποιεί την απόφαση του Αδελφάτου με την οποία ξεκινάει Ενορδη Διοικητική Εξέταση και παύει από τα καθήκοντα του τον ήδη κρατούμενο Διευθυντή.

Ο «Ελληνικός Βορράς» στο επόμενο φύλλο του, με ημερομηνία κυκλοφορίας 12-12-1962, έχει στο πρωτοσέλιδο του φωτογραφία από παλιότερη ευτυχισμένη στιγμή του ιδρύματος και στους τίτλους του αναφέρει ότι σήμερα απολογείται ο Διευθυντής, μετά την 48ωρη προθεσμία που ζήτησε και πήρε. Κάνει λόγο για την μυστηριώδη κυρία με τα μαύρα που προέκυψε από τις καταθέσεις 30 και πλέον μαρτύρων, την «φωτογραφίζει» ως γνωστή μαία της πόλης περιγράφει τον τρόπο που κάθε φορά με την ίδια ακριβώς χαρακτηριστική κουβέρτα παραλάμβανε τα βρέφη και πως μαινόβγαινε στο ίδρυμα. Αναφέρει επίσης ότι τουλάχιστον δεκαπέντε (15) βρέφη πουλήθηκαν την προηγούμενη διετία. Το δημοσίευμα ολοκληρώνεται με την είδηση ότι πολλοί γονείς εισέρχονται στον εισαγγελέα, αυτοβούλως, προκειμένου να πληροφορηθούν για τα τέκνα τους, τα οποία είχαν αφήσει στο βρεφοκομείο και όταν ζήτησαν να τα παραλάβουν, τους πληροφόρησαν ότι είχαν πεθάνει.

Την επόμενη μέρα 13-12-1962, τόσο ο «Ελληνικός Βορράς» σε πρωτοσέλιδο του, όσο και η «Μακεδονία» μας γνωστοποιούν ότι προφυλακίστηκε ο Διευθυντής του βρεφοκομείου. Παραδέχτηκε έξι περιπτώσεις παρατυπιών αλλά αρνήθηκε σθεναρά την κατηγορία του χρηματισμού του. Ανέφερε ότι για κάθε κατηγορούμενο η τύχη διαγράφεται ενώ γιαυτόν η τύχη προεγράφηκε. Στο πρωτοσέλιδο του «Ελληνικού Βορρά» πρέπει να σημειώσουμε ότι είχε οκτώ (8) φωτογραφίες βρεφών που υιοθετήθηκαν στις Η.Π.Α. αναφέροντας ότι υγιέστατα Ελληνόπουλα «εξάγονται» και χάνονται οριστικά από την ελληνική φυλή.

Ο πρώτος κύκλος των δημοσιευμάτων και της κάλυψης από τον Τύπο της εποχής σκιαγράφησε επαρκώς τις καθημερινές εξελίξεις της δίκης και απέδωσε με μεγάλη ακρίβεια το χρονικό των ανακρίσεων στον μέσο αναγνώστη της πόλης. Επόμενος κύκλος

δημοσιευμάτων θα ακολουθούσε με την έναρξη της δικαστικής διαδικασίας στις αίθουσες του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσσαλονίκης, όπως θα δούμε παρακάτω.

6.2. Η κάλυψη της Δίκης

Περιττό να αναφέρουμε ότι σχεδόν κάθε μέρα της δίκης το ρεπορτάζ βρισκόταν στα πρωτοσέλιδα και των δύο εφημερίδων που εξετάζουμε. Αν η προανακριτική διαδικασία είχε κάποιο ενδιαφέρον, η δικαστική διαμάχη και οι δικονομικές διενέξεις αποτελούσαν θέαμα για πλήθος κόσμου που συνέρρεε από πολύ νωρίς προκειμένου να εξασφαλίσει μια θέση στην αίθουσα που διαδραματίζονταν η δίκη.

Οι τίτλοι των ρεπορτάζ, στα πρωτοσέλιδα της 14-06-1964, αναφέρουν ότι ξεκίνησε η πολύκροτη δίκη που αφορά στο σκάνδαλο της εμπορίας βρεφών. Αφού περιγράφουν τα μέχρι της ενάρξεως διαδικαστικά, κατονομάζουν τους εννέα (9) κατηγορούμενους, που θα βρίσκονταν στο εδώλιο για μέρες, και τον υπερβολικά μεγάλο αριθμό μαρτύρων που θα εξέταζε το δικαστήριο. Οι μισοί από τους ογδόντα (80) και πλέον κληθέντες ήταν μάρτυρες κατηγορίας. Οι πρώτες που κλήθηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία ήταν οι βρεφοκόμοι που έκαναν την αρχική καταγγελία την Άνοιξη του 1962 και αυτές που τελικά ενημέρωσαν για την τελευταία «εξαγωγή» βρέφους τον Δεκέμβρη του 1962. Καθώς η δίκη διεκόπη για την επόμενη μέρα το ρεπορτάζ θα συνεχίζονταν την επομένη. Ήδη όμως περιπτώσεις που σόκαραν το ακροατήριο άρχισαν να βγαίνουν στην επιφάνεια.

Κατά την επόμενη μέρα οι εφημερίδες καταγγέλουν, μεταξύ άλλων, ότι συνολικά δεκατρία (13) βρέφη διετέθησαν σε άτεκνα ζευγάρια παρανόμως και έναντι χρημάτων. Το αντίτιμο ήταν όσο το ποσό ενός τοκετού και σε κάποιες περιπτώσεις κυμαίνονταν από 2.000 έως 10.000 δραχμές. Όλοι οι μάρτυρες κατηγορίας καταθέτουν την δεύτερη μέρα και ολόκληρες στιχομυθίες καταγράφονται και παρουσιάζονται από τους δημοσιογράφους. Ο πρόεδρος του αδελφάτου και το μέλος που διεξήγαγε την ένορκη διοικητική εξέταση κατέθεσαν επίσης και ξεκίνησαν οι μάρτυρες υπεράσπισης. Λιγότερο ενδιαφέροντα φαίνεται να βρήκαν οι ρεπόρτερς τα στοιχεία περί του ήθους και της υπηρεσιακής συμπεριφοράς που κηθείαζαν οι μάρτυρες υπεράσπισης. Βέβαια έγραψαν ότι πολλά λάμβαναν χώρα με την κάλυψη ή/και πίεση υψηλών προσώπων αλλά και προκειμένου να συγκαληφθούν κοινωνικά σκάνδαλα και να θηχτούν υπολήψεις ευυπόλοιπων συμπολιτών.

Η συνέχεια των ρεπορτάζ ήταν επίσης διανθισμένη με πολλές λεπτομέρειες καθώς άρχισαν οι απολογίες όλων των κατηγορούμενων. Πολλά ακούστηκαν και καταγράφηκαν με την αίθουσα του κακουργιοδικείου – που σημειωτέον φιλοξενούσε όλες αυτές τις μέρες τις συνεδριάσεις – επίσης ασφυκτικά γεμάτη. Οι απολογούμενοι προσπάθησαν να αποποιηθούν των ευθυνών και να πείσουν δικαστήριο και ακροατήριο ότι έπραταν για καλό σκοπό. Ο διευθυντής δέχτηκε ότι παραποιούσε κάποια στοιχεία πάντα για το καλό των παιδιών ή δεχόμενος πιέσεις, ο γραμματέας και η προϊσταμένη του ιδρύματος αρνήθηκαν τις κατηγορίες, το ίδιο και η νοσοκόμα της ιδιωτικής κλινικής. Ο κατηγορούμενος μαιευτήρας και η μαία δήλωσαν ότι έκαναν ότι έκαναν για να ευτυχίσουν κάποιες οικογένειες. Οι κατηγορούμενοι υιοθετούντες δήλωσαν ότι επιθυμούσαν το παιδί που θα αναλάμβαναν να μην έχει το στίγμα του νόθου. Τέλος, να σημειώσουμε ότι σε έναν από τους τίτλους του ρεπορτάζ ο «Ελληνικός Βορράς» γράφει για τον βασικό κατηγορούμενο ότι «ενεργούσα κατόπιν εντολής του τότε δημαρχου και τώρα όλοι τους μ' εγκατέλειψαν».

Την 17-06-1964 ο «Ελληνικός Βορράς» με χρωματιστά γράμματα τονίζει ότι εξεδώθη η απόφαση και μετά και την αγόρευση του Εισαγγελέα και των συνηγόρων υπεράσπισης απαγγέλθηκαν οι κατηγορίες. Στη συνέχεια αναφέρει ότι οι τρεις (3) καταδικασθέντες, καθώς όλοι οι άλλοι συγκατηγορούμενοι τους αθώωθηκαν, άσκησαν έφεση σύμφωνα με το νόμιμο δικαίωμα τους. Η «Μακεδονία» τονίζει ότι καταδικάστηκαν και αναγράφει αναλυτικά τις επιβληθείσες ποινές. Αναφέρει ότι η απόφαση εξεδώθη στις 01:30 τα ξημερώματα μετά από 4ωρη σύσκεψη των δικαστών καθώς οι αγορεύσεις των συνηγόρων υπεράσπισης ολοκληρώθηκαν περί την δεκάτη βραδυή.

Με τα δημοσιεύματα αυτά ολοκληρώθηκε η δημοσιογραφική κάλυψη της πρωτοβάθμιας δίκης με τρόπο πολύπλευρο και άκρως ενημερωτικό για τους κατοίκους της πόλης. Από τα διαδοχικά ρεπορτάζ κάποιος σχημάτιζε εικόνα για τα όσα εξελίχθηκαν στις δικαστικές αίθουσες καθώς και για τον παλμό της δίκης. Η πληροφόρηση, πέραν μικρών και ασήμαντων ανακρίβειών, ήταν σαφής, συγκεκριμένη και σφαιρική. Δεν ξεπερνούσε το όριο της υπερβολής και περιέγραφε με οξυδέρκεια τις μαρτυρίες που ακούστηκαν στο δικαστήριο, έγινε με ζέση και, κατά τη γνώμη μου, φανέρωνε και την αγωνία των δημοσιογράφων για την έκβαση της δίκης.

Δυστυχώς δεν φαίνεται να έγινε και το ίδιο με την κάλυψη της έφεσης που έγινε οκτώ μήνες μετά, όπως θα δούμε και παρακάτω.

6.3. Τα δημοσιεύματα για το Εφετείο

Αναπόφευκτα, η δίκη είχε συγκεντρώσει τα φώτα της δημοσιότητας και καθ' όλη τη διάρκεια της οι τοπικές εφημερίδες ασχολούταν με την παρουσίαση του χρονικού της. Δεν συνέβη όμως το ίδιο και με την εκδίκαση των εφέσεων κατά της πρωτόδικης καταδικαστικής απόφασης. Πολλά γεγονότα συνέβαιναν παράλληλα και απασχολούσαν την πόλη, σε βαθμό μάλιστα που η μια εκ των δύο (2) εφημερίδων που μελετάμε να μην κάνει καμία αναφορά σε καμία σελίδα της για την έφεση ή τουλάχιστον για την απόφαση που ακολούθησε.

Η Έφεση εκδικάστηκε, όπως είδαμε και σε προηγούμενο κεφάλαιο τον Φεβρουάριο του 1965 και διήρκησε 2 μέρες. Αφορούσε τον πρώην διευθυντή του βρεφοκομείου, που του είχε επιβληθεί ποινή φυλακίσης πέντε (5) ετών κατά συγχώνευση και διετή αποστέρηση των πολιτικών του δικαιωμάτων, την μαία που της είχε επιβληθεί ποινή δύο (2) ετών κατά συγχώνευση και τον κλινικάρχη – μαιευτήρα που του είχε επιβληθεί ποινή δέκα (10) μηνών και χρηματική ποινή πέντε χιλιάδων (5.000) μεταλλικών δραχμών.

Το πρωτοσέλιδο της εφημερίδας «Μακεδονίας» την 06-02-1965 αναφέρει ότι τελικά μόνο ένας καταδικάστηκε – ο πρώην διευθυντής του βρεφοκομείου- σε συνολική ποινή τεσσάρων (4) ετών. Αναφέρει επίσης οι άλλοι καταδικασθέντες απαλλάχθηκαν των κατηγοριών λόγω παραγραφής των αδικημάτων σύμφωνα με τον νέο ευεργετικό νομικό διάταγμα (Ν.Δ. 4367/1964) που ψηφίστηκε επ' ευκαιρία του γάμου του βασιλιά.

Αυτή ήταν η τελευταία αναφορά που έγινε αναφορικά την κάλυψη της πολύκροτης δίκης η οποία τελικώς απέδωσε, σύμφωνα με το λαϊκό αίσθημα της εποχής, πολύ μικρές ποινές σε λίγα άτομα, εξετάζοντας πολύ λίγες από τις καταγγεληθείσες περιπτώσεις. Επίσης, παρά τα δημοσιεύματα που κατά καιρούς έκαναν λόγο για τις διατλαντικές υιοθεσίες μέσω των οποίων βρέφη εξάγονταν παρανόμως, το δικαστήριο δεν έψαξε περαιτέρω.

7. Ευρήματα

Αναμφισβήτητα το βρεφοκομείο αποτελεί χώρο δομημένο και καθορισμένο ιστορικά, πολιτισμικά και κοινωνικά που «γίνεται αποδέκτης και διαχειριστής των επιλεκτικών διαθέσεων, τόσο των αρνητικών όσο και των θετικών, των γονέων ως προς τα παιδιά τους»³³⁴. Αναδεικνύεται ως ο κατ' εξοχήν χώρος «εντός του οποίου κατασκευάζεται ή ανακατασκευάζεται αυτό που δηλώνεται ότι απουσιάζει : η συγγένεια. Πρόκειται για μια ιδιότυπη εγκατάσταση για μια συγκεκριμένη κατηγορία βρεφών, ένα εργαστήριο κοινωνικής κατασκευής της συγγένειας...»³³⁵. Για τους τρόφιμους του βρεφοκομείου οι δύο όψεις της συγγένειας, η βιολογική και η κοινωνική είναι σαφέστατα αποδεσμευμένες και αποσυνδεδεμένες μεταξύ τους. Η επιλεκτική συγγένεια στην περίπτωση τους διακρίνεται από τον επιλεκτικό αποχωρισμό από τους γεννήτορες τους, ως την επιλεκτική ενσωμάτωση στην περίπτωση ευδοκίμησης και ολοκλήρωσης της διαδικασίας υιοθεσίας.

Η δίκη του βρεφοκομείου αποτέλεσε σταθμό και προκάλεσε κοινωνική αναταραχή στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Για καιρό ταλάνιζε τους κύκλους της δικαιοσύνης και κλυδώνιζε το κοινωνικό οικοδόμημα το οποίο με την ύπαρξη του βρεφοκομείου περιθωριοποιούσε τα παιδιά που ούτε η κοινωνία ούτε συχνά οι γεννήτορες τους δεν τα ήθελαν ή δεν μπορούσαν να τα αναθρέψουν. Πολλά στοιχεία εκ των διαδικασιών είναι αυτά από τα οποία μπορούμε να εξάγουμε συμπεράσματα αλλά και να πάρουμε πληροφορίες για το τι τελικά έγινε.

7.1 «Δεν απέλυσα καμία εκ των καταγγελλουσών βρεφοκόμων»

Από την αρχή της προανακριτικής διαδικασίας, οι βρεφοκόμοι, που βρήκαν το κουράγιο και την θέληση να καταγγείλουν τα, από καιρού, ύποπτα τεκταινόμενα εντός του ιδρύματος, έκαναν λόγο για πλείστες εξαφανίσεις βρεφών, οι οποίες έλαβαν χώρα σε διάστημα μεγαλύτερο των δύο (2) ετών, το οποίο τελικά εξέτασε η δικαιοσύνη. Κάποιες εξ αυτών μάλιστα κατέθεσαν ότι παρέδιδαν παιδιά για πολλά χρόνια! Εξάλλου ο Δήμαρχος και Πρόεδρος του Αδελφάτου, κατά το πόρισμά του, ανέφερε ότι διαπίστωσε εκ των ανακρίσεων ότι από 10ετίας συνέβαιναν οι παράνομες διακινήσεις παιδιών.

Οι βρεφοκόμοι ενώ κατήγγειλαν τα «ανησυχητικά γεγονότα», και με τον τρόπο αυτό ξετυλίχτηκε το κουβάρι των παρανομιών, αργότερα κινδύνευσαν να βρεθούν και οι ίδιες σε θέση κατηγορούμενων. Κάποια, μάλιστα, δέχτηκε προσωπική απειλή, από έτερο κατηγορούμενο πρόσωπο, ότι θα την «τακτοποιούσε» στο μέλλον, δημιουργώντας εκ νέου συνθήκες ανασφάλειας και φόβου στην εργαζόμενη.

Ευτυχώς, με αποφάσεις του Αδελφάτου οι βρεφοκόμοι αποκαταστάθηκαν και εξαιρέθηκαν από πιθανές ευθύνες με το σκεπτικό ότι εκτελούσαν εντολές του Προϊσταμένου τους Διευθυντή. Κάποιες από αυτές μάλιστα προήχθησαν στη συνέχεια σε θέσεις ευθύνης.

7.2 Ο «καλύτερος υπάλληλος»

³³⁴ Μπρούσκου Αίγλη, Λόγω της κρίσεως σας χαρίζω το παιδί μου. Θεσσαλονίκη, Εντόμω Συ.Με.Π.Ε., 2015, σελ. 23

³³⁵ ο.π. σελ. 21

Ο Διευθυντής, ο οποίος κατείχε αυτή τη θέση επί 15ετία με διθυραμβικές αξιολογήσεις και εύφημες μνείες, από τους ανωτέρους του, ξαφνικά άρχισε να μπλέκεται σε παρανομίες;³³⁶ Γιατί δεν αναζητήθηκαν ευθύνες και για τις υπόλοιπες υιοθεσίες και γιατί δεν ρίχτηκε άπλετο φώς σε κάθε φαινομενικά νομότυπη υιοθεσία που έγινε από τον Άγιο Στυλιανό? Μια πρόχειρη απάντηση που μπορώ να δώσω και η οποία κατά κάποιον τρόπο εξηγεί το γιατί ο Ανακριτής, δεν εξέτασε και προηγούμενα γεγονότα είναι ότι εφόσον το κατηγορητήριο περιλάμβανε πλημμελειματικές πράξεις οι οποίες θα επέσυραν μικρές (σχετικά!) ποινές τότε ελλόχευε ο κίνδυνος παραγραφής, λόγω παρέλευσης της τριετίας. Για τον ίδιο λόγο μπορούμε να πούμε ότι τα δικαστήρια τελέστηκαν χωρίς χρονοτριβή.

Θα μπορούσαμε όμως εδώ να αντιπαραθέσουμε το επιχείρημα ότι αν ο Ανακριτής εξέταζε και προγενέστερες υιοθεσίες θα βρισκόταν μπροστά στο «κύκλωμα», υπεράνω πάσης υποψίας, των διατλαντικών υιοθεσιών που καλύφθηκαν με τον μανδύα της φιλανθρωπίας. Αυτές οι υιοθεσίες «δια αντιπροσώπου» έγιναν μεταξύ 1959 και 1963 και υπήρχε μέρα που εκδόθηκαν έξι (6) δικαστικές αποφάσεις, από το Διοικητό Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης, για ισάριθμες υιοθεσίες προς τις Η.Π.Α.³³⁷

7.3 Η ρητορική της εξουσίας

Αναμοχλεύοντας τις απολογίες του Διευθυντή διαπιστώνουμε εύκολα μια ρητορική που ενώ δέχεται μέρος των αποδιδόμενων κατηγοριών εν τούτοις προσπαθεί να πείσει το δικαστήριο αφ' ενός ότι αυτή ήταν η πρακτική των προκατόχων του και αφ' ετέρου ότι οι επιβλέποντες του (Δήμαρχος και Αδελφάτο) είχαν πλήρη εικόνα για τις παρατυπίες. Μάλιστα προσπαθεί να μετακυλήσει μέρος των ευθυνών στον Πρόεδρο του Αδελφάτου αλλά και κατονομάζει πολιτικά πρόσωπα για πιέσεις που του άσκησαν, προφανώς γνωρίζοντας καλά τα πολιτικά παιχνίδια. Άρτια προετοιμασμένος από τους δικηγόρους του βλέπουμε ότι αποδέχεται την κατηγορία που επισύρει την μικρότερη ποινή και να προσπαθεί να ανασκευάσει τις υπόλοιπες είτε απευθυνόμενος στο συναίσθημα, είτε καταθέτοντας ότι δεν πίστευε ότι παρανομούσε, είτε για να προστατεύσει όπως εύγλωττα κατέθεσε «την ελληνίδα μάνα». Αυτό όμως που δεν είπε είναι ότι, τόσο ο ίδιος όσο και οι συνεργάτες του- μαία και μαιευτήρας- προέκριναν ποιος είναι ικανός να έχει παιδί και ποιος όχι. Βλέπουμε ότι από τα υπομνήματα που υπέβαλλαν οι κατηγορούμενοι ενώπιον των δικαστηρίων, δεν θεωρούσαν ότι τα «έκθετα προαυλίου» βρέφη είχαν οικογενειακή κατάσταση, άρα επί της ουσίας δεν έθιγαν κάτι. Η μόχλευση όμως των βιβλίων και η μετατροπή (ως δια μαγείας) παιδιών γνωστών γονέων σε έκθετα προαυλίου -τακτική που ευτυχώς φαίνεται να σταμάτησε μετά την έναρξη της δικαστικής διαδικασίας- δεν φαίνεται να τους ενοχλούσε.

³³⁶ Αρχαιοτάξιο, 18 Νοεμβρίου 2016, Gonda van Steen «Μητρώα και ψέματα: «βρέθηκαν» στη Θεσσαλονίκη, «χάθηκαν» στο Τέξας», σελ. 199

³³⁷ Αρχαιοτάξιο, 18 Νοεμβρίου 2016, Gonda van Steen «Μητρώα και ψέματα: «βρέθηκαν» στη Θεσσαλονίκη, «χάθηκαν» στο Τέξας», σελ. 193

7.4 Όλα έγιναν για να κάνουμε κάποια ζευγάρια ευτυχισμένα

Οι περισσότεροι κατηγορούμενοι ισχυρίστηκαν ότι δεν έπρατταν όσα έπρατταν με σκοπό το κέρδος, ωστόσο υπήρχε ολόκληρο σενάριο με κωδικούς, μέρη, ώρες, κλπ που τα βρέφη άλλαζαν χέρια. Επίσης ο κατηγορούμενος μαιευτήρας συμβούλευσε κάποια ασθενή του να προσποιηθεί την έγκυο προκειμένου να της εξασφαλίσει παιδί και να το παρουσιάσει για φυσικό αυτής τέκνο. Τηλεφωνήματα γίνονταν στη μέση της νύχτας όπου ζητούσαν παιδάκια για υιοθεσία. Οι στιχομυθίες σύντομες και περιεκτικές. Πολλές φορές οι εμπλεκόμενοι προσπαθούσαν να καλύψουν την ζήτηση, όπως στην περίπτωση κάποιας μάρτυρος που ζητούσε παιδί μέχρι τα Χριστούγεννα, για να το έχει στις γιορτές. Σε καμία περίπτωση από αυτές που ακούστηκαν στο ακροατήριο δεν έγινε σύσταση από τους εμπλεκόμενους γιατρούς να ακολουθήσουν οι επιθυμούντες να αποκτήσουν τέκνο, την νόμιμη οδό της θεσπισμένης με νόμο διαδικασίας υιοθεσίας.

Σε κάθε περίπτωση γνώριζαν και αναλάμβαναν το ρίσκο της «αγοραπωλησίας» έκθετου βρέφους ακόμα και στην περίπτωση που τελικά αυτό δεν ήταν έκθετο. Αλλιώς δεν θα πληρούνταν η βασική προϋπόθεση των υιοθετούντων «το παιδί να μην έχει γονείς».

Άλλο αξιοσημείωτο είναι το γεγονός της ευκολίας με την οποία ζητούσαν παιδιά από έναν χώρο που θεωρητικά ήταν «άβατο», δηλαδή δεν έπρεπε να έχει πρόσβαση ο καθένας. Το ίδιο φυσικά ισχύει και στην περίπτωση της μαίας που, κατά τα λεγόμενα της, έφερνε «εξώγαμα» παιδιά γεννημένα στο ιατρείο της και τα έπαιρνε προκειμένου να τα αποδώσει στις μητέρες τους. Φυσικά αυτά τα παιδιά δεν καταχωρούνταν στα μητρώα και δεν έπαιρναν αριθμό όπως όριζε η διαδικασία. Επίσης η «ταρίφα» των ευεργετηθέντων προς το ίδρυμα ήταν πάντα η ίδια (πεντακόσιες δραχμές σε κλειστό φάκελο), χωρίς καμία υπόδειξη εκ μέρους του κλινικάρχη!

Ισχυρίστηκαν ακόμα ότι έδιναν παιδιά με αυτό τον τρόπο, προκειμένου να μην διαλυθούν ευτυχισμένες οικογένειες που δεν μπορούσαν να τεκνοποιήσουν, ήταν δηλαδή καθαρά κοινωνικός ο ρόλος τους.

7.5 Τελούσαν εν πλάνη

Ανάμεσα στους κατηγορούμενους ήταν αρχικά 3 άτομα, ένα ζευγάρι και μια χήρα οι οποίοι παραδέχτηκαν ότι πήραν παιδί από τον μαιευτήρα κλινικάρχη. Η σύζυγος του ζεύγους μάλιστα κατέθεσε ανερυθρίαστα ότι παρίστανε την έγκυο προκειμένου να παρουσιάσει το βρέφος ως γνήσιο δικό της τέκνο. Δεν ήθελε να υιοθετήσει κάποιο ανήφι της, όπως υποδείκνυε η πεθερά της, αλλά ούτε και να χωρίσει με τον άντρα της λόγω ατεκνίας. Αφού λοιπόν υπεβλήθησαν αμφότεροι σε αλληπάλληλες θεραπείες γονιμοποίησης και κατέρρευσε κάθε ελπίδα τους, τότε προσέφυγαν στην κλινικάρχη για να τους βρει παιδί. Το βρέφος που απέκτησαν ολοκλήρωσε, όπως είναι φυσικό και επόμενο, την οικογενειακή τους ευτυχία.

Αναρωτιέται ωστόσο κανείς αν τελικά γνώριζαν τις οριζόμενες εκ του νόμου προϋποθέσεις που δεν τους περιλάμβανε στους υποψήφιους προς υιοθεσία γονείς, καθώς όλοι τους είχαν ηλικία κάτω των 50 ετών και ο νομοθέτης προέκρινε τα πενήντα (50) έτη ως ελάχιστη ηλικία των γονέων προς υιοθεσία. Μήπως λοιπόν δεν τελούσαν υπό πλάνη ότι δεν διαπράττουν κάποια παρανομία, ιδιαίτερα εφ' όσον προκειμένου να ολοκληρωθεί

το διαδικαστικό κομμάτι ο μαιευτήρας εξέδωσε ψευδή πιστοποιητικά γέννησης για τα τέκνα τους τα οποία οι ίδιοι κατέθεσαν στα οικεία ληξιαρχεία?

Μετά από την ανάγνωση όλων των καταθέσεων τους νομίζω ότι ήταν επιτακτική η ανάγκη τους το τέκνο που θα αποκτούσαν να μην έχει το «στίγμα του νόθου» που δεν τους ενδιέφερε τίποτα άλλο. Δεν ήθελαν σε καμία περίπτωση να αποκτήσουν παιδί «γνωστών γονέων» προκειμένου να μην έλθουν ποτέ αντιμέτωποι με την διαδικασία αποχωρισμού του τέκνου τους λόγω επιστροφής στους βιολογικούς γεννήτορες του.

Φαντάζομαι ότι η λαχτάρα μιας άκληρης οικογένειας να αποκτήσει παιδί ξεπερνά πολλές φορές τα εσκαμμένα, τότε, σήμερα, διαχρονικά και παγκόσμια, γεγονός που κάνει τις παράνομες υιοθεσίες να ανθούν στο διηνεκές.

7.6 Με εγκατέλειψαν όλοι

Κατά την δικαστική διαδικασία, η υπερασπιστική γραμμή των συνηγόρων του, αλλά και οι πληροφορίες που παρουσίασε ο βασικός κατηγορούμενος αφορούσε πλήθος περιπτώσεων παρατυπιών που διεπράχθησαν υπό την πίεση ισχυρών και υψηλά ιστάμενων προσώπων. Ανέφερε χαρακτηριστικές περιπτώσεις βρεφών που εισάγονταν στο ίδρυμα με σημειώματα από βουλευτικά γραφεία ή ερχόμενα με την λιμουζίνα του Δημάρχου. Κατέθεσε σημειώματα από αστυνομικούς διευθυντές της Βόρειας Ελλάδας που του ζητούσαν να δεχτεί βρέφη στο βρεφοκομείο και κατήγγειλε ότι όλα αυτά ήταν σε γνώση του αδελφάτου.

Το αποκορύφωμα της απολογίας του, το οποίο δεν διερευνήθηκε όσο έπρεπε, κατά τη γνώμη μου, από τις δικαστικές αρχές, ήταν η αποδοχή ότι δεχόταν βρέφη από το δημόσιο μαιευτήριο άνευ δικαιολογητικών εγγράφων, γεγονός που με την κατάθεση του επιβεβαίωσε και ο Πρόεδρος του Αδελφάτου και Δήμαρχος εκείνη την εποχή. Τα βρέφη αυτά καταχωρούνταν ως έκθετα αγνώστων γονέων ενώ είναι πασιφανές ότι ήταν τουλάχιστον γνωστής μητρός. Η δικαιολογία και των δύο (κατηγορούμενου και μάρτυρα) ήταν ότι οι εισαγωγές αυτές αφορούσαν εξώγαμα βρέφη κορασίδων γνωστών οικογενειών της Θεσσαλονίκης που δεν μπορούσαν να τα παραλάβουν, καθώς θα δημιουργούνταν κοινωνικά σκάνδαλα. Όλα αυτά λοιπόν, γινόταν για την προάσπιση της υπόληψης προσώπων και οικογενειών, μόνο που δεν προασπίζονταν την τιμή και την υπόληψη όλων των οικογενειών.

7.7 Τι τα θες τα παιδιά σου, να τα ταΐσεις δεν μπορείς

Η ιδιαίτερα αυστηρή συμπεριφορά του Διευθυντή γινόταν βλοσυρή και ξεπερνούσε τα όρια όταν κάποιος κακόμοιρος γονέας αναζητούσε το τέκνο του, το οποίο στο μεταξύ είχε υιοθετηθεί.

Με την εισαγωγή των βρεφών στο ίδρυμα, όλα περνούσαν ιατρικό έλεγχο. Μόλις διαπιστώνονταν ότι κάποιο είναι γερό και υγιές, αποτελούσε το τέλειο βρέφος προς διακίνηση. Αν μάλιστα ο γονέας που το παρέδιδε ήταν και αγράμματος ακόμα καλύτερα. Με συνοπτικές διαδικασίες τον έβαζαν να υπογράψει ένα σωρό χαρτιά ότι αν δεν πάρει το παιδί του άμεσα ή αν δεν πληρώσει τα απαραίτητα τροφεία, τότε το παραδίδει στο ίδρυμα

για υιοθεσία. Περιπτώσεις που γονείς υπέγραψαν έγγραφα που δεν γνώριζαν τι αφορούσαν ξετυλίχθηκαν στο δικαστήριο.

Από τις περιπτώσεις γονέων που αυτεπάγγελτα εισήλθαν και κατέθεσαν ενώπιον του εισαγγελέα μερικές είναι ιδιαίτερα χαρακτηριστικές. Ο φτωχός χωρικός που αναζήτησε το παιδί του, το οποίο σημειωτέον επισκέπτονταν και του πήγαινε σοκολάτες, είχε προφορικά δηλώσει ότι θα παραλάβει το κοριτσάκι του μόλις μεγαλώσει λίγο. Όταν αναζήτησε την κόρη του ο διευθυντής του είπε ότι είναι σε καλά χέρια και μεγαλώνει με δυο νταντάδες.

Σε άλλη περίπτωση, πολύτεκνης και ταλαιπωρημένης, από την μοίρα, μάνας που παρέδωσε τα δύο από τα πέντε παιδιά της στο ίδρυμα το 1956, όταν πήγε να τα αναζητήσει αρχικά της είπε ο διευθυντής ότι το δεύτερο και νεότερο πέθανε στο παρακείμενο νοσοκομείο. Η λαχτάρα της τραγικής μάνας την οδηγεί στο νοσοκομείο, όπου την διαβεβαιώνουν ότι κανένα παιδί με τα στοιχεία της δεν πέθανε στο νοσοκομείο. Επιστρέφοντας στο βρεφοκομείο ο διευθυντής της παρουσιάζει ληξιαρχική πράξη θανάτου με άλλο όμως όνομα. Στην ερώτηση της τελικά ποιο παιδί πέθανε ο διευθυντής την έδωσε κλοτηδόν λέγοντας της ειρωνικά : τι τα θες τα παιδιά σου, να τα ταΐσεις δεν μπορείς. Τελικά τα παιδιά της δεν τα βρήκε.

7.8 Το ήθος της «ανήθικης» ιερόδουλης

Κάτι ανάλογο συνέβη και όταν η ιερόδουλη μάνα αναζήτησε το τέκνο της, να το παραλάβει για να το μεγαλώσει. Το βρέφος είχε από καιρού δοθεί και οι βρεφοκόμοι είχαν λάβει την εντολή αν αναζητηθεί να παρουσιάζουν άλλο, το οποίο ήταν καρδιοπαθές.

Τόσο πεπεισμένος ήταν ότι λόγω της ιδιότητας της δεν θα το αναζητούσε που το έδωσε με την πρώτη ευκαιρία. Προ της παράδοσης, οι βρεφοκόμοι υπηρεσίας ρωτούσαν την προϊσταμένη σε ποιον παραδίδουν το βρέφος αυτό που ήταν «γνωστών γονέων» και αυτή αποκρίθηκε ότι εκτελούσε εντολές διευθυντή.

Κατά τις καταθέσεις των βρεφοκόμων, τόσο στην προανακριτική διαδικασία όσο και στο ακροατήριο, ήταν τόση η συναισθηματική φόρτιση τους που προκειμένου να αποδώσουν την αλήθεια πολλές φορές περιέπεσαν σε λάθη που αφορούσαν τον αριθμό μητρώου του βρέφους που είχε δοθεί όσο και του βρέφους που τελικά πήρε την θέση του. Μάλιστα μια βρεφοκόμος κατηγορηματικά δήλωσε ότι «το καρδιοπαθές το μεγάλωσα στα χέρια μου». Όλες όμως είχαν διαπιστώσει την κατάφορη αδικία στο πρόσωπο της ιερόδουλης, το μητρικό φίλτρο της οποίας τόσο απροκάλυπτα ο διευθυντής προέκρινε δίνοντας το παιδί της.

Το συγκινητικό της συγκεκριμένης υπόθεσης είναι ότι όταν πια ξέσπασε το σκάνδαλο και αφού στην μητέρα είχε παραδοθεί τελικά το καρδιοπαθές βρέφος (το οποίο σημειωτέον αποτελούσε «φύρα» για τον διευθυντή καθώς δεν μπορούσε να το διαθέσει), κατά την κατάθεση της ενώπιον του δικαστηρίου με ζέση δήλωσε ότι το παιδί που έχει και μεγαλώνει είναι το γνήσιο δικό της τέκνο, το οποίο μάλιστα της μοιάζει.

7.9 Η επίμονη γιαγιά

Τρομερή επίσης είναι και η περίπτωση των εξώγαμων διδύμων -η οποία είναι και η πρώτη που διαπίστωσα κατά την αρχαική μου έρευνα- τα οποία όταν ασθένησαν η γιαγιά τους τα παρέδωσε στο βρεφοκομείο. Μάλιστα αρχικά δεν έγιναν δεκτά και μεσολάβησε ο Δήμαρχος, όταν η γιαγιά τα πήγε στο γραφείο του. Ο Δήμαρχος τα εισήγαγε στο ίδρυμα δίνοντας οδηγία στον διευθυντή να τα κάνει δεκτά άμεσα και να εγκριθεί η εισαγωγή τους, σύμφωνα με το καταστατικό, από το Αδελφάτο στη συνέχεια, καθώς διαπίστωσε με τα μάτια του ότι ήταν ασθενή. Όταν μετά από λίγους μήνες η γιαγιά πήγε να τα παραλάβει αρχικά την έδιωξε. Αυτή, επίμονη ξαναγύρισε με σημείωμα από Βουλευτή των Σερρών, από όπου καταγόταν, ο οποίος ζητούσε από τον διευθυντή να παραδώσει τα βρέφη στη γιαγιά τους. Ο διευθυντής, που στο μεταξύ είχε δώσει προς υιοθεσία το πιο γερό από τα δίδυμα, παρέδωσε στην γιαγιά το ένα εγγονάκι της και για το άλλο της είπε ότι πέθανε. Η ηλικιωμένη γυναίκα έφυγε από το ίδρυμα κλαίγοντας και λέγοντας έφερα δύο παιδιά και γυρίζω μόνο με το ένα. Παρά την επιμονή της δεν είχε τις γνώσεις να ερευνήσει περισσότερο, ούτε φαντάζομαι ότι αμφισβήτησε τις προθέσεις και την εγκυρότητα των λόγων του διευθυντή. Εντύπωση μόνο της είχε κάνει πως είχε πεθάνει το πιο γερό από τα δίδυμα.

Στο δικαστήριο περιπτώσεις σαν κι αυτήν φωτίστηκαν και η αλήθεια βγήκε στην επιφάνεια. Μάλιστα στην δικαστική αίθουσα συνευρέθησαν η γιαγιά των διδύμων με τον θετό πατέρα του εγγονού που της είπαν ότι πέθανε.

7.10 Σαν τις πατάτες στον μπακάλη

Κραυγαλέα περίπτωση την οποία κατήγγειλαν όλες οι βρεφοκόμοι ήταν και αυτή της αλλαγής του βρέφους το οποίο «απεδείχθη ανώμαλον» με κάποιο άλλο υγιές. Πράγματι κάποιος αυτοκινητιστής παρέλαβε, με όλους τους τύπους, βρέφος να διατρέφει και να μεγαλώνει μέχρι να συμπληρώσει το ηλικιακό όριο των πενήντα (50) ετών και να προχωρήσει η διαδικασία υιοθεσίας. Μεγαλώνοντας όμως το βρέφος παρουσίασε νοητική υστέρηση και αφού το πήγε σε γιατρούς και διαπίστωσαν το μη αναστρέψιμο της κατάστασης, το επέστρεψε στο ίδρυμα φωνάζοντας και απαιτώντας να παραλάβει άλλο βρέφος, υγιές. Ο διευθυντής, φυσικά, εξετέλεσε το θέλημα του και αντικατέστησε το «καθυστερημένο» βρέφος με άλλο υγιές, γνωστών όμως γονέων. Κατά την αποκάλυψη της περίπτωσης αυτής κατά την ακροαματική διαδικασία, παράγοντας της δίκης ανεφώνισε «...μα παιδιά ήταν αυτά, ζωές. Ούτε τις πατάτες δεν μπορούμε να αλλάξουμε με τόση ευκολία στον μπακάλη».

Εννοείται ότι το περιστατικό αποτυπώθηκε στα πρωτοσέλιδα των εφημερίδων της ημέρας εκείνης, με εκτενή ρεπορτάζ.

7.11 Σαν να πρόκειται για ζώα

Ο εισαγγελέας, μετά από τόσους μάρτυρες κατηγορίας, κάλεσε και την παιδίατρο που βεβαίωσε τον θάνατο του υιοθετηθέντος διδύμου για κατάθεση. Εκείνη, σε δυσχερή θέση, προσπαθούσε να συμμαζέψει τα ασυμμάζευτα. Ότι είχε τυφλή εμπιστοσύνη στον διευθυντή, ότι υπέγραφε πιστοποιητικά θανάτου μέρες μετά και ότι δεν ήταν δυνατό να

ξέρει ποιο παιδάκι είχε ποιον αριθμό μητρώου. Απολογούμενη ανέφερε ότι εκ των υστέρων διεπίστωσε ότι το βρέφος του οποίου τον θάνατο από βρογχοπνευμονία είχε βεβαιώσει, ήταν ένα καθ' όλα υγιές βρέφος. Ο εισαγγελέας μαινόμενος την επίπληξε ότι δεν εκτέλεσε τα καθήκοντα της όπως έπρεπε και λειτούργησε σαν να πρόκειται για ζώα και όχι για παιδιά, δεν έδειξε δηλαδή το απαραίτητο ενδιαφέρον και την προσήκουσα επιμέλεια.

7.12 Παιδιά με ένδειξη «Νέον» & a la carte (γαλανό είναι ή καστανό;)

Όταν εισάγονταν βρέφη αγνώστων γονέων και ήταν υγιή ο κατηγορούμενος φρόντιζε να μην παίρνουν αριθμό μητρώου αμέσως αλλά τους έδινε μέσω της Προϊσταμένης, τον χαρακτηρισμό «Νέον». Υποτίθεται ότι κατά πάγια τακτική του ιδρύματος -για την οποία όμως δεν βρήκα καμία σαφή αναφορά- αν κάποιο βρέφος εισάγονταν μόνο για 2-3 μέρες δεν έπαιρνε αριθμό μητρώου προκειμένου να αποφευχθεί η γραφειοκρατική διαδικασία. Θεωρούνταν απλά φιλοξενούμενο. Το διάστημα όμως που αφορούν οι καταγγελίες και καταθέσεις των βρεφοκόμων υπήρχαν μέχρι και τέσσερα (4) βρέφη με την ένδειξη «Νέον» μάλιστα είχαν αρίθμηση «Νέον 1», «Νέον 2», κλπ. Προφανώς για να καλύψουν την πιθανή ζήτηση. Στις καταγγελίες τους επίσης οι βρεφοκόμοι ανέφεραν ότι βρέφη με αριθμό μητρώου ξαφνικά έπαιρναν την καρτέλα «Νέον» και το μητρώο τους δίνονταν σε άλλο βρέφος που εισήχθη στο ίδρυμα αργότερα. Με τον τρόπο αυτό υπήρχε αδυναμία ελέγχου καθώς δεν μπορούσε κάποιος -εκτός του διευθυντή- να παρακολουθήσει ποιο βρέφος ήρθε τότε και ποιο αργότερα.

Επίσης, ο κατηγορούμενος διευθυντής κατά καιρούς πήγαινε στον θάλαμο βρεφών και ρωτούσε τις βρεφοκόμους υπηρεσίας για τα βρέφη που έχουν με την ένδειξη «Νέον». Μάλιστα βρεφοκόμος κατέθεσε ότι ρωτήθηκε αν το παιδάκι είναι γαλανό ή καστανό, αναφερόμενος στο χρώμα των ματιών του βρέφους. Έπρεπε να γνωρίζει τι είδους «εμπόρευμα» θα παρέδιδε.

7.13 Τακτική που συνηθίζονταν στο ίδρυμα

Όταν αποκαλύφθηκαν οι περιπτώσεις στις οποίες βρέφη φέρονταν να είχαν αποδοθεί στους γονείς τους αλλά, στην πραγματικότητα, βρίσκονταν ακόμα στο ίδρυμα μια ακόμα προέκταση του σκανδάλου ξετυλίχτηκε. Αυτή των εικονικών παραδόσεων. Δίπλα σε πολλούς αριθμούς μητρώου τροφίμων ο εισαγγελέας διαπίστωσε στην στήλη των παρατηρήσεων το σχόλιο απόδοση στους γονείς και υπογραφές. Κατόπιν εξέτασης πολλών μαρτύρων προέκυψε ότι πολλές φορές έβαζαν τους γονείς -εκμεταλλεόμενοι κι εδώ την αγραμματοσύνη και την άγνοια τους- να υπογράψουν ότι παρέλαβαν τα παιδιά τους από το ίδρυμα χωρίς οι ίδιοι να έχουν γνώση του τι ακριβώς υπογράφουν.

Στις περισσότερες δε αυτών των περιπτώσεων τα βρέφη, αμέσως μετά και την υπογραφή και τακτοποίηση του μητρώου, μετατρέπονταν σε «Νέον» και έπαιρναν τον δρόμο της υιοθεσίας. Στην προσπάθεια του ο κατηγορούμενος διευθυντής να ελαφρύνει λίγο την θέση του κατέθεσε ότι αυτές οι «εικονικές αποδόσεις» στους γονείς ήταν μια τακτική που βρήκε από τους προκατόχους του και φυσικά την συνέχισε. Συμπλήρωσε ότι ήταν εν γνώση του αδελφάτου οι εικονικές αποδόσεις και ότι γίνονταν με αποκλειστικό σκοπό την ταχύτερη διεκπεραίωση των υιοθεσιών. Ολοκλήρωσε το σκεπτικό του λέγοντας ότι

δεν υποψιαζόταν ότι ήταν μια εντελώς λανθασμένη τακτική, αλλά μια τακτική επιτάχυνσης.

7.14 Με την ίδια φθαρμένη ροζ-σιελ κουβέρτα και την κούρσα έξω να περιμένει

Το κουβάρι του σκανδάλου μάλλον είχε ροζ και σιελ χρώμα. Η πρώτη συσχέτιση που κάνουν οι βρεφοκόμοι αναφορικά με «ύποπτα» άτομα που μπαινοβγαίνουν στο ίδρυμα είχε να κάνει με ένα μαντήλι στο κεφάλι και μια ροζ-σιελ φθαρμένη κουβέρτα. Συγκεκριμένα οι βρεφοκόμοι που πρωτοαναφέρθηκαν στον Δήμαρχο, την Άνοιξη του 1962, κάνουν λόγο για μια κυρία, μεγάλης ηλικίας, που μπαινοβγαίνει νυχτερινές ώρες στο ίδρυμα, πάντοτε με καλυμμένο το κεφάλι της με ένα μαντήλι, κάθεται στο γραφείο του διευθυντή με πλάτη προς την πόρτα ώστε να μην γίνεται αντιληπτή από τις βρεφοκόμους πάντοτε φεύγει -μετά λίγων μόλις λεπτών- με ένα βρέφος ανά χείρας. Επιβιβάζεται σε όχημα που την περιμένει σταθμευμένο σε παρακείμενο του βρεφοκομείου δρόμο. Και με μια τέτοια αφήγηση άρχισαν όλα. Συνομιλώντας οι βρεφοκόμοι αναμεταξύ τους έκαναν λόγο για την άγνωστη κυρία που έρχεται και με την ροζ-σιελ κουβέρτα παίρνει παιδιά από το ίδρυμα. Μια εξ αυτών την γνώριζε καθώς είχε επισκεφτεί το ιατρείο της και έτσι έμαθαν όλες ότι πρόκειται για γνωστή μαία της πόλης με χαρακτηριστικό όνομα.

Μάλιστα κάποια στιγμή, όταν εθεάθη να μπαίνει στο βρεφοκομείο, αναφέρει μια βρεφοκόμος στην συνάδελφο της ότι «ήρθε η κουβέρτα της μαμή» ή «πάει κι αυτό το παιδάκι (εννοώντας το βρέφος με την ένδειξη «Νέον») θα το πάρει κι αυτό η μαμή».

7.15 Μέχρι και ο θυρωρός...

Αξιοσημείωτο αλλά και χαρακτηριστικό της όλης διαδικασίας είναι ότι μέχρι και ο νυχτερινός θυρωρός του βρεφοκομείου, κατά τις καταθέσεις του, ανέφερε ότι είχε ίδια γνώση τουλάχιστον για 7-8 περιπτώσεις βρεφών που φυγαδεύταν από το ίδρυμα νύχτα με την κυρία που τα έπαιρνε να εισέρχεται απευθείας στο γραφείο του διευθυντή, παρακάμπτοντας τον ίδιο ή τις βρεφοκόμους, και να φεύγει μετά από λίγο με ένα μωρό στην αγκαλιά, επιβιβαζόμενη σε παρακείμενη κούρσα που περίμενε. Οι περιγραφές που έδωσε για τα χαρακτηριστικά της «βρεφοκρατούσας» αποσαφήνισε, αρχικά στον ανακριτή και αργότερα στον εισαγγελέα, ότι τελικά δεν επρόκειτο για μια μόνο κυρία αλλά για τουλάχιστον δύο αφού η μια εξ αυτών ήταν νεαρά με χρωματιστό πανωφόρι και η άλλη εξ αυτών μεγάλης ηλικίας με μαντήλι ή τσεμπέρι και μαύρα ή σκούρα ρούχα.

7.16 Φαινόμενο ταξικό

Η δίκη αυτή θα έπρεπε να αποτελεί σημαντικό εγχειρίδιο στην μελέτη και ανάλυση της ταξικής συμπεριφοράς. Βλέπουμε ότι ακόμα και οι μάρτυρες υπεράσπισης πληρούσαν την οριζόντια προϋπόθεση να είναι άτομα εγνωσμένου κύρους όπως στρατιωτικοί, γιατροί και δικηγόροι, να εκθέτουν την αυτοθυσία, την φιλοπατρία και την προσήλωση στο λειτούργημα που ασκούσαν οι κατηγορούμενοι και με αυτό τον τρόπο να χτίζεται ένα προφίλ ανθρώπων που επιτελούσαν κοινωνικό έργο.

Από την άλλη, οι μάρτυρες κατηγορίας που ήταν κυρίως οι εργαζόμενες του ιδρύματος και γονείς που είχαν «χάσει» τα παιδιά τους εντός του ιδρύματος, χρησιμοποιούσαν την καθομιλουμένη γλώσσα, ολοκλήρωναν τις καταθέσεις τους με μικρές και απλές προτάσεις και προσπαθούσαν να αποτυπώσουν την λαχτάρα για το μέλλον των παιδιών που άλλαξαν χέρια.

Ανησυχητική διαπίστωση, όμως τόσο ανθρώπινη, είναι ότι ακόμα και οι βρεφοκόμοι που έδειχναν φιλόδοξα συναισθήματα και πραγματικά φρόντιζαν και περιέθαλπαν με στοργή τα παιδιά, κατηγοριοποιούσαν τους γονείς σύμφωνα με την εξωτερική τους εμφάνιση.

Φτωχοί καθημερινοί άνθρωποι προσέφυγαν στον ανακριτή και αναζήτησαν τα παιδιά τους με το ξέσπασμα του σκανδάλου. Κατέθεσαν τις ιστορίες τους και την άσχημη αντιμετώπιση που είχαν από τον Διευθυντή του βρεφοκομείου. Πολλοί από αυτούς είχαν δηλώσει ότι θα συναινούσαν σε μια υιοθεσία, τόσο προσβλέποντας στο καλό του παιδιού τους όσο και αναγνωρίζοντας την δεινή οικονομική τους κατάσταση αλλά ακόμα και σε τέτοιες περιπτώσεις το ίδρυμα δεν έπραξε τα νόμιμα και δέοντα.

8 Συμπεράσματα

Η Θεσσαλονίκη με την μακραίωνη ιστορία της έχει αποτυπωμένη την σφραγίδα της φιλανθρωπίας σε κάθε χρονική περίοδο. Ιδιαίτερα πολλές δομές υπήρχαν την εποχή των κοινοτήτων, πολλές από αυτές μάλιστα εξακολουθούν να λειτουργούν και να προσφέρουν αξιόλογο έργο μέχρι και σήμερα, υπό άλλο φυσικά νομικό καθεστώς, μετά την απελευθέρωση και την προσάρτησή της στο ελληνικό κράτος.

Από τις παλαιότερες και παραδοσιακότερες δομές ξεχωρίσαμε αυτήν του βρεφοκομείου «ο Άγιος Στυλιανός» Θεσσαλονίκης, βρεφοκομείο για απροστάτευτα και έκθετα βρέφη, σύμφωνα με την επιθυμία του φιλόδοξου ευεργέτη ιδρυτή του, Αντώνιου Νινή. Το ίδρυμα επιτελούσε και επιτελεί μεγάλο κοινωνικό έργο και στα περίπου εκατόν ογδόντα χρόνια λειτουργίας του έσωσε κυριολεκτικά αμέτρητα βρέφη από βέβαιο θάνατο. Επίσης με τις νόμιμες υιοθεσίες που διαχειρίστηκε χάρισε χαμόγελα και ολοκλήρωσε την οικογενειακή ευτυχία πολλών ζευγαριών.

Στο μικροσκόπιο της ιστορίας του ιδρύματος ένα μελανό σημείο έρχιζε, κατά τη γνώμη μου, περισσότερη διερεύνηση. Αυτό ήταν το σκάνδαλο των παράνομων υιοθεσιών που ξέσπασε το 1962 και ολοκληρώθηκε με την περάτωση της δικαστικής διαδικασίας τον Μάιο του 1965 με την απόρριψη της αίτησης αναίρεσης από τον Άρειο Πάγο. Αντίστοιχα φαινόμενα έλαβαν χώρα και σε άλλα βρεφοκομεία της Ελλάδας, για τα οποία όμως έχουν γίνει αντίστοιχες μελέτες και πολλά από αυτά έχουν δει τα φώτα της δημοσιότητας. Στην Θεσσαλονίκη όμως, με το σκάνδαλο συνέβη το εξής ιδιότυπο: Το βρεφοκομείο, από χώρο περιθωριοποιημένο στον οποίο καταλήγουν τα βρέφη που αυτοί που τα γέννησαν, για διάφορους λόγους δεν τα θέλουν, έφτασε να είναι στο επίκεντρο της πόλης καθώς κανείς δεν ήξερε αλλά όλοι μιλούσαν για κυκλώματα παρανομιών και φυγαδεύσεις παιδιών τόσο εντός όσο και εκτός Ελλάδας. Πιθανόν η απαρχή του σκανδάλου να οφείλεται στο γεγονός ότι με την κάθετη πτώση της βρεφικής θνησιμότητας εντός του βρεφοκομείου, λόγω της βελτίωσης των συνθηκών υγιεινής και της εισαγωγής έτοιμου γάλακτος, υπήρχε συνωστισμός βρεφών στο βρεφοκομείο.

Η διαδικασία της υιοθεσίας με τον Αστικό Κώδικα του 1946 έθετε ως απαραίτητη προϋπόθεση υιοθεσίας το 50^ο έτος ηλικίας των επιθυμούντων να υιοθετήσουν. Αυτό δυσχέραινε και επιβράδυνε πολύ τις διαδικασίες καθώς, όπως και σήμερα, κάποιος που επιθυμεί να υιοθετήσει παιδί το γνωρίζει αρκετά χρόνια νωρίτερα. Υπήρχε περίοδος που στο βρεφοκομείο οι τρόφιμοι κοιμόντουσαν ανά δύο σε κάθε κρεβατάκι και ήταν τόσοι πολλοί που το προσωπικό δεν προλάβαινε να ασχοληθεί δημιουργικά, παρά φρόντιζε να καλύπτει τις βασικές βιοτικές ανάγκες, τροφής, σίτισης και ύπνου.

Η είσοδος στο ίδρυμα των φιλόνητων κυριών που συνέδραμαν το έργο των βρεφοκόμων διευκόλυνε λίγο την καθημερινότητα των βρεφών καθώς τα έπαιζαν, τα μιλούσαν και πολλές φορές τα μάθαιναν να τρώνε στέρεη τροφή αλλά έδωσε και βήμα στις βρεφοκόμους να εμπιστευτούν τις ανησυχίες τους αρχικά και τις υποψίες τους αργότερα. Το προσωπικό εκείνη την εποχή διακατέχονταν από συναισθήματα φόβου προς τον Προϊστάμενο Διευθυντή τους, ο οποίος μάλιστα λάμβανε διθυραμβικές αξιολογήσεις από κάθε Δήμαρχο και Πρόεδρο του Αδελφάτου, τουλάχιστον μέχρι την αποκάλυψη του σκανδάλου. Πώς λοιπόν να παραπονιούνταν για έναν τόσο άξιο και ικανό ανώτερο δημόσιο υπάλληλο? Υποθέτω ότι καμία εκ των υπαλλήλων δεν ήθελε να χάσει την δουλειά της. Όμως οι παρατυπίες λάμβαναν χώρα για πολύ καιρό και βρέφη έφευγαν από το ίδρυμα εν μια νυκτί. Τότε κάποιες βρεφοκόμοι αποφάσισαν να μοιραστούν τις υποψίες τους με τον Ανώτατο Προϊστάμενο τους, τον Δήμαρχο. Εξέθεσαν με κάθε λεπτομέρεια τα περιστατικά που από καιρό παρατηρούσαν και τότε καταστρώθηκε το σχέδιο να βρίσκονται σε επιφυλακή, ώστε να ενημερώσουν τον Πρόεδρο του Αδελφάτου με την επόμενη παράνομη «εξαγωγή» βρέφους.

Αυτή έγινε την Τετάρτη 6 Δεκεμβρίου 1962. Αμέσως μια ολόκληρη επιχείρηση, για τα δεδομένα της εποχής, στήθηκε με τον Δήμαρχο, τον Αστυνομικό Διευθυντή και τον Ανακριτή ως εντοπιστές. Ένορκες Διοικητικές Εξετάσεις ξεκίνησαν άμεσα και ο Διευθυντής παύθηκε από τα καθήκοντα του, όντας προφυλακιστέος. Σιγά σιγά το κουβάρι της αθλιότητας άρχισε να ξετυλίγεται. Η αρχική δίκη τον Ιούνιο του 1964 είχε στο εδώλιο των κατηγορούμενων, ενώπιον του Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσσαλονίκης εννέα κατηγορούμενους : τον διευθυντή του βρεφοκομείου, τον γραμματέα και την προϊσταμένη των βρεφοκόμων, έναν μαιευτήρα κλινικάρχη, την προϊσταμένη νοσοκόμα του, μια μαία, ένα ζεύγος και μια χήρα που υιοθέτησαν παιδιά παράτυπα. Από όλους τους κατηγορούμενους μόνο τρεις καταδικάστηκαν, ο διευθυντής, ο κλινικάρχης και η μαία με ποινές 5ετή φυλάκιση και 2ετή αποστέρηση πολιτικών δικαιωμάτων, 10 μήνες φυλάκιση και 5.000 μεταλλικές δραχμές και 2 χρόνια φυλάκιση, αντίστοιχα. Ασκήθηκαν εφέσεις και αντεφέσεις και τελικά μεσολαβούντος του Ν.Δ. 4367/1964 «περί παραγραφής αδικημάτων τινών κλπ.», το εφετείο καταδίκασε μόνο τον διευθυντή σε 4έτη φυλάκιση. Όλοι οι άλλοι είτε αθώωθηκαν, είτε παραγράφηκαν τα αδικήματά τους.

Από την δικαστική αίθουσα βγήκαν πολλά και χρήσιμα συμπεράσματα. Το εντυπωσιακότερο όλων που ακόμα και σήμερα εγείρει σειρά ερωτημάτων είναι γιατί οι δικαστικοί λειτουργοί εφ' όσον είχαν όλο το υλικό του βρεφοκομείου στα χέρια τους και όλες τις μαρτυρικές καταθέσεις που επιβεβαίωναν ότι παρατυπίες γίνονταν από το 1954 τουλάχιστον, δεν προχώρησαν σε διερεύνηση περισσότερων υποθέσεων παρά αρκέστηκαν στην διετία 1960-1962. Φοβήθηκαν την περίπτωση της παραγραφής των πλημμελειματικών ποινών, ή μήπως διερευνώντας και παρελθόντα έτη θα προσέκρουαν σε έτη όπου οι διατλαντικές υιοθεσίες ήταν συνήθης τακτική? Δεν θα πρέπει να ξεχνάμε ότι **και** με τον μανδύα της φιλανθρωπίας,

κραταιές δυνάμεις όπως οι Η.Π.Α. έδειχναν την υπεροχή τους, υιοθετώντας παιδιά από ταλαιπωρημένα κράτη όπως η Ελλάδα, που ξεπερνούσε τις νωπές πληγές που της άφησε ο εμφύλιος πόλεμος. Ο συμβολισμός των διατλαντικών υιοθεσιών αφορούσε κυρίως την αντιπαραβολή του μοντέλου του δημοκρατικού, εύρωστου και ανεπτυγμένου δυτικού κόσμου, με το «σιδηρούν παραπέτασμα».

Αξιομνημόνευτη είναι επίσης η ρητορική περί οικογενειακής τάξης των «έκθετων» βρεφών που προέβαλλαν οι συνήγοροι υπεράσπισης. Καθώς η προσβολή της οικογενειακής τάξης ήταν αδίκημα βαρύτατο τόσο στον Αστικό και στον Ποινικό Κώδικα, ήταν επιβεβλημένη η υπερασπιστική γραμμή υπονόμησης του όρου με το σκεπτικό ότι ένα έκθετο δεν έχει οικογένεια άρα και οικογενειακή τάξη να προσβληθεί. Τι γινόταν όμως, στις περιπτώσεις όπου τα βρέφη δεν ήταν «έκθετα», αλλά νοθεύτηκε η οικογενειακή τους τάξη και από «γνωστών γονέων» κατέληξαν ως «αγνώστων» τοιούτων? Σημαντική διαπίστωση είναι η κατάθεση παλαιότερου γραμματέα του δήμου Θεσσαλονίκης που ανέφερε ότι παρόμοιες παρατυπίες γινόντουσαν και σε προηγούμενα έτη και αν ο διευθυντής έκανε «τυπική απόδοση» τέκνου γνωστών γονέων στον κηδεμόνα του και στη συνέχεια το εισήγαγε στο μητρώο ως έκθετο θα το έκανε για καλό σκοπό και ουδέποτε για προσπορισμό χρημάτων. Οι **εικονικές αποδόσεις** σε κανένα στάδιο της δικαστικής διαδικασίας δεν διερευνήθηκαν περαιτέρω.

Ίσως θα έπρεπε να αποδοθούν ποινικές ευθύνες και σε άλλα πρόσωπα για γεγονότα παράπλευρα της δίκης. Η παιδίατρος που βεβαίωσε τον θάνατο του υιοθετηθέντος εκ των διδύμων, ενώ δέχτηκε βαρύτατη επίπληξη περί μη τέλεσης του καθήκοντος της από τον Εισαγγελέα, τελικά έφυγε ανενόχλητη όταν ομολόγησε ότι εκ των υστέρων διεπίστωσε ότι το παιδάκι τελικά ήταν ζωντανό και υγιές.

Ακόμα και όταν ο Πρόεδρος του Αδελφάτου κατέθεσε ότι ήταν γνωστή η μεταφορά βρεφών από το Δημόσιο Μαιευτήριο και η εισαγωγή τούτων ως «αγνώστων γονέων» ο εισαγγελέας δεν έκανε καμία ερώτηση. Κατά τη γνώμη μου ίσως θα έπρεπε να αποδοθούν ποινικές ευθύνες στον διευθυντή του Δημοσίου Μαιευτηρίου ως υπεύθυνο του φορέα που έστειλε βρέφη γνωστών γονέων ως «έκθετα» για νόθευση οικογενειακής τάξης με συνυπεύθυνους τον κατηγορούμενο διευθυντή και ίσως και το αδελφάτο για την συγκάλυψη.

Σε μια τέτοια περίπτωση βέβαια, θα κατέρρεε όλη η ρητορική περί επιτέλεσης κοινωνικού έργου και συγκάλυψης οικογενειακών σκανδάλων, γεγονός που θα συγκλόνηζε την τοπική κοινωνία με την αποκάλυψη των ονομάτων των οικογενειών που γέννησαν εξώγαμα τέκνα και τα εγκατέλειψαν στο βρεφοκομείο.

Επιπρόσθετα στις καταθέσεις και απολογίες του κατηγορούμενου διευθυντή βλέπουμε αρχικά να αναφέρει ότι τον εγκατέλειψαν όλα τα υψηλά ιστάμενα πρόσωπα, εντολές των οποίων εκτελούσε όταν εισήγαγε βρέφη στο ίδρυμα, αλλά και πολιτικά πρόσωπα που του ζητούσαν να κάνει αντίστοιχες εξυπηρετήσεις, με σημειώματα που παρουσίασε στο δικαστήριο προς επίρρωση των λόγων του. Προσπάθησε να συγκινήσει το ακροατήριο και την έδρα αναφέροντας περιπτώσεις όπως της 13χρονης που γέννησε και έφεραν το τέκνο της το οποίο κατεχώρησε ως «αγνώστων γονέων», της κοπέλας με νοητική αναπηρία που έπεσε θύμα βιασμού συγχωριανού της, όπως και της κοπέλας που γέννησε εξώγαμο τέκνο και στη συνέχεια αυτοκτόνησε μην αντέχοντας την κατακραυγή και την αποστροφή των συγχωριανών της. Ανέφερε για την μητέρα που τάζε καρφίτσες το βρέφος της, αλλά και αυτήν της οποίας όταν αρνήθηκε την εισαγωγή του τέκνου της, το πήγε και το έπνιξε στη θάλασσα.

Πράγματι ο διευθυντής ενός τέτοιου ιδρύματος δεν μπορούσε παρά να διευκολύνει παρόμοιες δυσχερείς περιπτώσεις, όπως και περιπτώσεις γονέων που δεν ήταν σε θέση να φροντίσουν για τις βασικές ανάγκες των βρεφών τους.

Για τις περιπτώσεις όμως, εικονικότητας και «υφαρπαγής» τέκνων από τους φυσικούς τους γονείς και την παράδοση τους σε άλλους που δεν ήταν σε θέση, σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο, να υιοθετήσουν, ούτε λόγος. Για την άσχημη και αλλαζονική συμπεριφορά που επιδείκνυε σε γονείς που αναζητούσαν να πάρουν τα παιδιά τους και τα ψέματα που τους αράδιαζε δεν είχε να πει τίποτα στο δικαστήριο. Για την υιοθεσία του ενός από τα δίδυμα και την παράλληλη αναγραφή στο μητρώο του ότι απεβίωσε δήλωσε ότι έγινε λάθος εκ παραδρομής. Την γιαγιά τους, όμως, την έδιωχνε κακήν κακώς, όπως και την πολύτεκνη μάνα που της δήλωσε ψευδώς ότι το τέκνο της πέθανε (το 1956!) προσκομίζοντάς της ληξιαρχική πράξη με άλλα ονοματεπωνυμικά στοιχεία. Και τον φτωχοντυμένο χωρικό και την ιερόδουλη τους αντιμετώπιζε ως γονείς κατώτερης κλάσης και ήδη από την είσοδο του βρέφους τους στο ίδρυμα προέκρινε την τύχη του παιδιού. Μάλιστα ολοκλήρωνε το κοινωνικό ψεύδος που θα ακολουθούσε, δίνοντας εντολές στις υφιστάμενες βρεφοκόμους να παρουσιάζουν άλλα βρέφη, αν οι γεννήτορες τους τα αναζητούσαν, όπως και έγινε στην περίπτωση της ιερόδουλη που αποδείχθηκε άτομο υψηλής ηθικής και παρέβαλε το καρδιοπαθές παιδάκι το οποίο στη συνέχεια μεγάλωσε σαν δικό της.

Πρέπει βέβαια εδώ να διαπιστώσουμε ότι ενώ πολλοί γονείς που παρουσιάστηκαν στο δικαστήριο κανένας δεν ζήτησε να πάρει το παιδί του πίσω. Ίσως το γονεϊκό φίλτρο να λειτούργησε όπως η «Σολωμόντειος λύση» και οι φτωχοί γονείς να μην θέλησαν να διαταράξουν -για μια ακόμα φορά- την γαλήνη του γνήσιου τέκνου τους.

Στο δικαστήριο ακούστηκαν λεπτομέρειες για παιδιά χωρίς μητρώο και άλλα με ένδειξη «Νέον» που ανάλογα με την ζήτηση θα έπρεπε να είναι γαλανά ή καστανά και για παιδιά που φυγαδεύονταν βράδυ με την ίδια πάντοτε χαρακτηριστική ροζ-σιελ κουβέρτα και κούρσα με αναμμένη μηχανή να περιμένει να παραλάβει το βρέφος με την κυρία που το παραλάμβανε. Είδαμε ότι σχεδόν όλοι οι υπάλληλοι γνώριζαν γαργαλιστικές λεπτομέρειες για τον τρόπο που «εξάγονταν» τα παιδιά και μέσα από τις καταθέσεις των υπαλλήλων, κυρίως των βρεφοκόμων, είδαμε τον πόνο που μάλλον ένιωθαν όταν τα παιδιά εξαφανίζονταν μέσα στη νύχτα.

Από την άλλη πλευρά, ήταν επιτακτική η ανάγκη των ζευγαριών που επιθυμούσαν να υιοθετήσουν παιδί από το βρεφοκομείο (είτε νόμιμα είτε παράτυπα), το βρέφος που θα έπαιρναν να μην έχει γονείς. Θεωρούσαν τότε ότι δεν θα κινδύνευαν να χάσουν το παιδί τους στο μέλλον, παρά τις μεταγενέστερες μελέτες που αποδεικνύουν ότι οι «ανοικτού τύπου» υιοθεσίες είναι υγιέστερες τόσο για την οικογένεια όσο και για τον υιοθετούμενο από τις «κλειστού τύπου» υιοθεσίες. Η ρητορική των κατηγορούμενων γονέων περί πλάνης, ότι δηλαδή δεν γνώριζαν ότι παρανομούσαν, φάνηκε περίτρανα ότι έπεισε το δικαστήριο. Και οι τρεις κατηγορούμενοι θετοί γονείς αθώωθηκαν με το σκεπτικό της πλάνης. Το ερώτημα που εδώ εγείρεται είναι το εξής: Εάν κάποιος επιθυμεί διακαώς να υιοθετήσει παιδάκι δεν ενημερώνεται για το υπάρχον νομικό πλαίσιο και δεν προσπαθεί να πληροί τις προϋποθέσεις προκειμένου να αποκτήσει το πολυπόθητο βρέφος που θα ολοκληρώσει την οικογενειακή ευτυχία? Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα της έρευνας, το όριο των 50 ετών ήταν το βασικό πρόσκομα που καθιστούσε την νόμιμη οδό απαγορευτική για τους κατηγορούμενους θετούς γονείς και σε αυτό ακριβώς το πλαίσιο δραστηριοποιούνταν ολόκληρο το κύκλωμα

των υιοθεσιών που ταλάνισε την Θεσσαλονίκη. Ένα σύνολο από επιτήδειους εκμεταλλεύτηκε την ανάγκη νεαρών ζευγαριών να αποκτήσουν παιδί, δημιουργώντας ένα ολόκληρο κύκλωμα από μεσάζοντες που θα κάλυπταν την «παράτυπη» ζήτηση βρεφών έναντι ασφαλώς του απαραίτητου κάθε φορά αντιτίμου.

Η έρευνα μου αφορούσε αρχαιακή έρευνα και έρευνα στον τύπο και τις δομές της εποχής. Βιβλιογραφικές αναφορές, αναφορές στον Αστικό & Ποινικό Κώδικα της εποχής καθώς και νομικές συμβουλές συμπλήρωσαν τα δικονομικά και ανθρωπολογικά κενά. Το νέο νομικό περιοριστικό πλαίσιο GDPR καθώς και ο νόμος περί Προστασίας προσωπικών δεδομένων δεν μου επέτρεψαν να αναζητήσω κάποιο από τα «εμπλεκόμενα» βρέφη του ιδρύματος. Το ίδιο συνέβη και με την είσοδο μου στο Ίδρυμα για ποσοτική και ποιοτική έρευνα. Παρά την τήρηση της υποδεικνυόμενης διαδικασίας, δεν ευοδώθηκε η επίσκεψη μου στο βρεφοκομείο καθώς η γραφειοκρατία ξεπέρασε τον χρόνο ολοκλήρωσης τούτου του εγχειρήματος. Ίσως σε μια μεταγενέστερη μελέτη να ολοκληρωθεί αυτό το σκέλος.

Πιστεύω ότι μελέτες και έρευνες που γίνονται όπως και δικαστήρια που συνεχίζονται στην άλλη πλευρά του Ατλαντικού ίσως ρίξουν στο μέλλον άπλετο φως στις σκοτεινές αυτές σελίδες της ιστορίας του κοινωνικά χρήσιμου και δομικά απαραίτητου βρεφοκομείου «Ο Άγιος Στυλιανός» για την πόλη μας. Συγκριτικές μελέτες αναφορικά με παράνομες υιοθεσίες σε άλλα ιδρύματα του εξωτερικού καθώς και εφαρμογές «καλών πρακτικών» ίσως να οδηγήσουν τον μελλοντικό ερευνητή σε χρήσιμα συμπεράσματα. Η μελέτη και ανάλυση του νομικού πλαισίου άλλων κρατών πιθανά να βελτιώσει αισθητά την διαδικασία υιοθεσίας, μια πρώτη προσπάθεια είδαμε να γίνεται με τον νέο νόμο 4538/2018 που περιορίζει σημαντικά τους χρόνους επεξεργασίας και εξέλιξης των υιοθεσιών καθώς και προώθηση του θεσμού της αναδοχής.

9 Πηγές

9.1 Αρχειακές πηγές

- 17 Εκθέσεις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος στην Υποδιεύθυνση Γενικής Ασφάλειας Θεσσαλονίκης, Ι.Α.Μ., JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 3 & Φ.84
- Πόρισμα Ενόρκου Ανακρίσεως 15-02-1963, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 84
- XX Εκθέσεις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος ενώπιον του Ανακριτή Δ' Τμήματος Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης
- XX Εκθέσεις Ενόρκου Εξετάσεως Μάρτυρος ενώπιον Ανακριτών ανά την Ελλάδα
- Αριθμ. 2651/12-06-1964 Απόφαση Τριμελούς Πλημμελειοδικείου Θεσσαλονίκης, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ 1
- Αριθμ. 1033/23-12-1963 Κατηγορητήριο, Ι.Α.Μ., JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89
- Αρ. 262/17-06-1964 Ταυτάριθμες Εκθέσεις Εφέσεως Κατηγορουμένων, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 2
- Αρ. 269/20-06-1964 Έκθεση Εφέσεως Εισαγγελέως, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 2
- Αρ. 274/24-06-1964 Έκθεση Αντεφέσεως Εισαγγελέως, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 2
- Αρ. 1202/30-10-1964 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 2
- Αρ. 1203/30-10-1964 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 2
- Αρ. 1204/30-10-1964 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 2
- Αρ. 106 & 107/05-02-1965 Απόφαση Τριμελούς Εφετείου Θεσσαλονίκης, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 1
- Αρ. 214/28-05-1965 Απόφαση Δ' Τμήματος Αρείου Πάγου, ΙΑΜ, JUS 008.02, A/A KYT. 18, Φ. 89, Υ/Φ. 1

9.2 Βιβλιογραφία

- Γυιόκας, Κ. (1982). Η υιοθεσία ανηλίκων: ουσιαστικά προϋποθέσεις κατά το Ν. Διάταγμα 610/1970. Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλας
- Μαραντζίδης Νικόλαος (2014). Τα προνοιακά-φιλανθρωπικά ιδρύματα και σωματεία της ισραηλιτικής κοινότητας Θεσσαλονίκης. Η ιδιαίτερη δράση τους κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου, Θεσσαλονίκη, Αρχειακά Ανάλεκτα, Περιοδική Έκδοση του Κέντρου Ιστορίας Θεσσαλονίκης του Δήμου Θεσσαλονίκης 1
- Μπρούσκου Αίγλη (2015). Λόγω της κρίσεως σας χαρίζω το παιδί μου. Θεσσαλονίκη, Εντόμω Συ.Με.Π.Ε.

- Νεχαμά Γιόζεφ (2000). Ιστορία των Ισραηλιτών της Σαλονίκης. University Studio Press. Θεσσαλονίκη
- Παράσχου, Σ. (2005). Το παιδί της καρδιάς. 4η έκδοση. Αθήνα, εκδόσεις Καστανιώτη
- Μ.Γ. Πασχαλίδου «Πότε ιδρύθη το πρώτον βρεφοκομείον εις την Θεσσαλονίκην», ανάκτηση από Μπρούσκου Αίγλη (2015). Λόγω της κρίσεως σας χαρίζω το παιδί μου. Θεσσαλονίκη, Εντόμω Συ.Με.Π.Ε.
- Πολυζωΐδης Κ. Σταύρος (1998). Νοσηλευτικά Ιδρύματα της Θεσσαλονίκης (Ιστορική και λειτουργική παρουσίαση), Θεσσαλονίκη, έκδοση του Ιατρικού Συλλόγου Θεσσαλονίκης
- Σπυριδάκης, Ι.Σ. (1997). Η υιοθεσία ανηλίκων Αθήνα, Κομοτηνή, εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλας
- Ταγαράκης Α. Ιωάννης (1994). Το φιλανθρωπικό έργο στην Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα Θεσσαλονίκης (1840-1928), Θεσσαλονίκη, Κέντρο Ιστορίας Δήμου Θεσσαλονίκης, Αυτοτελείς Εκδόσεις Αρ. 13
- Φουντεδάκη, Κ. (1998). Υιοθεσία: προϋποθέσεις, διαδικασία, προσβολή: συμβολή στη μελέτη του δικαίου της υιοθεσίας. Θεσσαλονίκη, εκδόσεις Σάκκουλας. (Δημοσιεύματα Οικογενειακού Δικαίου)
- Gonda van Steen "Μητρώα και ψέματα: «βρέθηκαν» στη Θεσσαλονίκη, «χάθηκαν» στο Τέξας", Αρχαιοτάξιο, 18 Νοεμβρίου 2016, σελ. 192-200

10 Παράρτημα

Ν.Δ. 4367/1964 «περί παραγραφής αδικημάτων τινών κ.λπ.»

το άρθρο 1 παρ. 1 Ν.Δ. 4367/1964 «περί παραγραφής αδικημάτων τινών κ.λπ.» όρισε ότι «αποσβέννυται δια παραγραφής η ποινική δίωξις επί πάντων των πταισμάτων ως και των πλημμελημάτων καθ' ων ο νόμος απειλεί ποινήν φυλακίσεως ουχί ανωτέραν του έτους ή χρηματικήν ποινήν ή και αμφοτέρας, εφ' όσον ταύτα ετελέσθησαν μέχρι της δημοσιεύσεως του παρόντος νόμου», ενώ στην παρ. 2 προβλέφθηκε ότι «της κατά την προηγούμενην παράγραφον παραγραφής εξαιρούνται αι αγορανομικαί παραβάσεις και αι παραβάσεις των νόμων περί προστασίας του εθνικού νομίματος, ως και αι τιμωρούμεναι με τας υπό των τελευταίων τούτων νόμων απειλουμένας ποινάς». Η διάταξη αυτή ψηφίστηκε υπό την ισχύ του Συντάγματος του 1952, το οποίο δεν απαγόρευε τη χορήγηση αμνηστίας (και) επί κοινών εγκλημάτων. Κρίθηκε, λοιπόν, ότι η διάταξη αυτή δεν εισάγει (μη απαγορευμένη) αμνηστία, αλλά ειδική παραγραφή. Υποστηρίχθηκε, όμως, και η θεωρητική άποψη ότι η διάταξη αυτή προσεγγίζει πλήρως το θεσμό της αμνηστίας.

(Πηγή : <http://sevastidis.blogspot.com/2009/03/31.html> ανάκτηση 28-08-2018).